

REPUBLIKA SRBIJA
NARODNA SKUPŠTINA
DRUGA SEDNICA
PRVOG REDOVNOG ZASEDANJA
21. april 2017. godine

(Sednica je počela u 10.00 časova. Predsedava Maja Gojković, predsednik Narodne skupštine.)

*
* *

PRESEDNIK: Poštovane dame i gospodo narodni poslanici, otvaram Drugu sednicu Prvog redovnog zasedanja Narodne skupštine Republike Srbije u 2017. godini.

Na osnovu službene evidencije o prisutnosti narodnih poslanika konstatujem da sednici prisustvuju 92 narodna poslanika.

Radi utvrđivanja broja poslanika prisutnih u sali, molim vas da ubacite svoje identifikacione kartice u poslaničke jedinice elektronskog sistema.

Konstatujem da je primenom elektronskog sistema za glasanje utvrđeno da je u sali prisutan 141 narodni poslanik i da postoje uslovi za rad Narodne skupštine u smislu člana 88. stav 5. Poslovnika Narodne skupštine.

Obaveštavam vas da je sprečen da sednici prisustvuje narodni poslanik prof. dr Miladin Ševarlić.

Saglasno članu 87. stav 2. Poslovnika Narodne skupštine, obaveštavam vas da sam ovu sednicu sazvala za petak, dakle mimo dana utvrđenih u članu 87. stav 1. Poslovnika Narodne skupštine.

Dostavljen vam je zapisnik Šeste posebne sednice Narodne skupštine Republike Srbije u Jedanaestom sazivu, održane 3. marta 2017. godine.

Prelazimo na odlučivanje.

Stavljam na glasanje zapisnik Šeste posebne sednice Narodne skupštine Republike Srbije u Jedanaestom sazivu, održane 3. marta 2017. godine.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 131, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da je Narodna skupština usvojila Zapisnik Šeste posebne sednice Narodne skupštine Republike Srbije u Jedanaestom sazivu, održane 3. marta 2017. godine.

U sazivu ove sednice, koji vam je dostavljen, sadržan je predlog dnevnog reda sednice.

Prelazimo na odlučivanje o predlozima za razmatranje akata po hitnom postupku.

Narodni poslanici Dejan Šulkić, Gorica Gajić i Milan Lapčević predložili su da se po hitnom postupku stavi na dnevni red Predlog zakona o vojnoj neutralnosti Republike Srbije.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – sedam, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Trideset dva narodna poslanika predložila su da se po hitnom postupku stavi na dnevni red Predlog za razrešenje Maje Gojković sa funkcije predsednika Narodne skupštine, koji su podneli Narodnoj skupštini 13. aprila 2017. godine.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 13, protiv – jedan, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodni poslanici poslaničke grupe Dveri predložili su da se po hitnom postupku stavi na dnevni red Predlog odluke o obrazovanju anketnog odbora radi utvrđivanja činjenica i okolnosti vezanih za dešavanja tokom izbornog procesa 2017. godine, od dana raspisivanja predsedničkih izbora do dana objavljivanja privremenih rezultata izbora na obrađenih 99,9% biračkih mesta.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 15, protiv – jedan, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Vlada je predložila da se po hitnom postupku stavi na dnevni red Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o izmenama sporazuma između Vlade Republike Srbije i Vlade Ruske Federacije o međunarodnom drumskom saobraćaju, zaključenog razmenom nota.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – pet, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Vlada je predložila da se po hitnom postupku stavi na dnevni red Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Srbije i Vlade Republike Hrvatske o prenosu nadležnosti za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – niko, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Odbor za ustavna pitanja i zakonodavstvo Narodne skupštine predložio je da se po hitnom postupku stavi na dnevni red Predlog autentičnog tumačenja odredbe člana 82. stav 1. tačka 2) Zakona o državnom premeru i katastru („Službeni glasnik RS“, broj 72/09,18/10, 65/13,15/15-US i 96/15).

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – niko, protiv – jedan, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodni poslanik Zoran Živković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopunama Zakona o visokom obrazovanju.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – dva, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodni poslanik Zoran Živković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o planiranju i uređenju prostora i naselja.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – dva, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodni poslanik Zoran Živković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog rezolucije Narodne skupštine o priznanju i osudi genocida nad Jermenima počinjenom u Osmanskom carstvu u periodu od 1915. do 1922. godine.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – tri, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodni poslanik Zoran Živković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmeni Zakona o finansiranju političkih aktivnosti.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – tri poslanika, protiv – jedan, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen predlog.

Narodni poslanik Zoran Živković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopuni Zakona o izboru narodnih poslanika.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – šest poslanika, protiv – niko, uzdržanih

– nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Zoran Živković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopuni Zakona o Vladi.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – šest poslanika, protiv – dva, uzdržanih –

nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Zoran Živković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopuni Zakona o izboru predsednika Republike.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – šest poslanika, protiv – niko, uzdržanih

– nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Zoran Živković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmeni Zakona o radu.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – četiri poslanika, protiv – niko, uzdržanih

– nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Zoran Živković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopuni Zakona o izboru narodnih poslanika.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – sedam poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Goran Bogdanović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnom okupljanju.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – pet poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Goran Bogdanović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmeni Zakona o javnom redu i miru.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – pet poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodna poslanica Marinika Tepić predložila je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama Zakona o igrama na sreću.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – šest poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Goran Bogdanović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmeni Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – pet poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodna poslanica Marinika Tepić predložila je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama Zakona o finansiranju lokalne samouprave.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – pet poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodna poslanica Marinika Tepić predložila je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopuni Krivičnog zakonika.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – pet poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Goran Bogdanović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmeni Zakona o javnom informisanju i medijima.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – četiri poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Nenad Konstantinović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama Zakona o posebnim merama za sprečavanje vršenja krivičnih dela protiv polne slobode prema maloletnim licima.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – šest poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Nenad Konstantinović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopunama Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – sedam poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Nenad Konstantinović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o porezima na imovinu.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – sedam poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Nenad Konstantinović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopuni Zakona o opštem upravnom postupku.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – tri poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Nenad Konstantinović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o izboru narodnih poslanika.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – pet poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Zdravko Stanković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o javnim preduzećima.

Da li poslanik želi reč? (Ne.)

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – pet poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Zdravko Stanković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmeni Zakona o udžbenicima.

Da li poslanik želi reč? (Ne.)

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – osam poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Zdravko Stanković predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmeni Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.

Da li poslanik želi reč? (Ne.)

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – pet poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanici Poslaničke grupe Dveri predložili su da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog odluke o obrazovanju Anketnog odbora radi utvrđivanja činjenica i okolnosti vezanih za dešavanja tokom izbornog procesa 2016. godine, od dana raspisivanja republičkih izbora do dana objavljivanja konačnih rezultata izbora.

Da li narodni poslanik Boško Obradović želi reč? (Da.)

BOŠKO OBRADOVIĆ: Poštovane kolege narodni poslanici, poštovani građani Srbije koji pratite ovaj direktan prenos rada Narodne skupštine Republike Srbije, pomaže Bog svima.

Danas smo imali iznova situaciju da je vladajuća većina odbila predlog da se po hitnom postupku formira skupštinski anketni odbor za utvrđivanje pune istine o regularnosti odnosno neregularnosti nedavno, tj. tek sinoć, okončanih tzv. predsedničkih izbora. To je samo još jedan dokaz u nizu onoga o čemu neprestano govorimo, da vi imate nešto ozbiljno da krijete. Jer, da se vi zapravo ponosite kako su izbori bili poštenu i regularni, vi biste formirali skupštinski anketni odbor koji bi dokazao da nije bilo nikakvih izbornih neregularnosti i bili biste opravdani pred čitavom javnošću.

Isto se odnosi na ovaj predlog za formiranje skupštinskog anketnog odbora za ispitivanje izbornih neregularnosti od pre godinu dana, sa prethodnih vanrednih republičkih izbora. Tu ima jedna posebna zanimljivost – da ste i vi sami, konkretno šef poslaničke grupe SNS Aleksandar Martinović, predložili formiranje skupštinskog anketnog odbora a onda glasali protiv sopstvenog predloga. Nešto se, dakle, u međuvremenu desilo i vi ste shvatili da u toj borbi i u tom skupštinskom anketnom odboru ne možete da pobedite i da bi on samo pokazao istinu o izbornim neregularnostima kojima ste se poslužili i prošle i ove godine.

Opet ponavljam, i mislim da je to građanima Srbije najvažniji argument koji želim da im ponudim, da Srpska napredna stranka i vlast u celini nemaju šta da kriju kako su krali na izborima, oni bi pristali na formiranje skupštinskog anketnog odbora i tu bi dokazali da su izbori bili regularni. Čim vi ne pristajete da ovo dođe na dnevni red, jasno je da nešto ozbiljno krijete.

Šta vi zapravo krijete? Vi krijete to da je jedinstveni birački spisak neažuriran i da u njemu ima mnogo mrtvih duša koje glasaju za SNS. Vi krijete da je u Srbiji medijski mrak, da postoji apsolutna medijska neravnopravnost svih izbornih učesnika, da nema političkih emisija, da nema debata, da nema

sučeljavanja, da ste vi preuzeli kompletan medijski monopol u Srbiji. Vi takođe krijete da REM ne postoji, da Republičko regulatorno telo za elektronske medije ne radi svoj posao i ne kontroliše medijsku ravnopravnost svih izbornih učesnika. Vi krijete da ste na Republičkoj izbornoj komisiji iznova doneli antiustavno uputstvo o načinu glasanja na Kosovu i Metohiji. RIK je sebe proglasio većim, odnosno postavio se iznad Ustavnog suda Srbije.

Dakle, ako ne stavimo ovu tačku na dnevni red, vi krijete da ste izvršili izbornu krađu.

PRESEDAVAJUĆI (Đorđe Milićević): Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 18 narodnih poslanika, protiv – jedan, uzdržanih – nije bilo.

Konstatujem da ovaj predlog nije prihvaćen.

Narodni poslanik Goran Ješić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

Da li narodni poslanik Goran Ješić želi reč? (Ne.)

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – šest narodnih poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nije bilo.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanici Boško Obradović, Srđan Nogo, mr Ivan Kostić, Zoran Radojičić, Marija Janjušević, prof. dr Miladin Ševarlić i dr Dragan Vesović predložili su da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o prestanku važenja Zakona o privremenom uređivanju načina isplate penzija.

Da li narodni poslanik Boško Obradović želi reč? (Da.)

Izvolite.

BOŠKO OBRADOVIĆ: Hvala, predsedavajući.

Mislim da naši najstariji sugrađani, penzioneri, i te kako podržavaju da se ovaj predlog zakona stavi na dnevni red.

Naime, zakon koji ste doneli pre tri godine, kada je počela pljačka penzionera u Srbiji, nosio je naziv koji je veoma karakterističan. Vi ste ga nazvali Zakonom o privremenom uređivanju načina isplate penzija. Dakle, time ste želeli da kažete da ćete zarad ušteta u budžetu privremeno smanjiti penzije, dok država ne stane na noge. To privremeno traje već pune tri godine. Nikakva tu privremenost ne postoji, tu postoji ideja da se dodatno oporezuju naši najstariji sugrađani. To je zapravo ono o čemu govorim od trenutka kada sam postao narodni poslanik u Narodnoj skupštini Republike Srbije.

Vi nikada niste imali petlju ni hrabrost da oporezujete one koje treba oporezovati u Srbiji – strane banke, strane firme i tajkune. Vi jedino imate hrabrosti da oporezujete sopstvene građane, pa ste tako smanjili plate, pa ste tako

smanjili penzije, pa tako na svaki drugi način podižete namete na sopstvene građane. Da ste politički hrabri, da ste ozbiljni, da zaista želite da oporezujete one koji ostvaruju ekstra profit na grbači ovog naroda, vi biste dodatno oporezovali sve strane banke u Srbiji, vi biste dodatno oporezovali sve tajkune koji ne plaćaju porez, vi biste dodatno oporezovali strane firme – verovali ili ne, obraćam se biračima SNS-a i SPS-a da obrate pažnju na ovaj detalj – strane firme u Srbiji koje ne plaćaju porez na ostvarenu dobit koju ostvaruju ovde u Srbiji i iznose ekstra profit iz Srbije lažnim knjigovodstvenim poslovanjem, po kome prikazuju svoje poslovanje u Srbiji sa gubitkom kako ne bi platili porez na ostvarenu dobit. E, to vi dozvoljavate.

Umesto da to dodatno oporezujete, umesto da naplatite porez onima koji zaista žive na grbači ovog naroda, vi dodatno oporezujete vojsku, policiju, prosvetne radnike, zdravstvene radnike, a konkretno ovim zakonom, koji ste sami nazvali „Zakon o privremenom načinu isplate penzija“, vi zapravo pljačkate penzionere. Pa da li je to pošteno? Da li je pošteno i kakva je to hrabra i poštena vlast koja pljačka i oporezuje sopstveni narod a ne sme da uđe ukoštac sa onima koji pljačkaju ovu državu, a to su strane banke, to su tajkuni i to su strane firme? Zato naravno predlažemo zakon o prekidu, odnosno prestanku važenja Zakona o privremenom načinu isplate penzija, jer je konačno došlo vreme da se prekine sa pljačkom naših najstarijih sugrađana i penzionera.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – 17 narodnih poslanika, protiv – jedan, uzdržanih – nije bilo.

Konstatujem da ovaj predlog nije prihvaćen.

Narodni poslanici Boško Obradović, Srđan Nogo, mr Ivan Kostić, Zoran Radojičić, Marija Janjušević, prof. dr Miladin Ševarlić i dr Dragan Vesović predložili su da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog rezolucije o genocidu Nezavisne Države Hrvatske nad Srbima, Jevrejima i Romima tokom Drugog svetskog rata.

Da li narodni poslanik Boško Obradović želi reč? (Da.)

Izvolite.

BOŠKO OBRADOVIĆ: Poštovani predsedavajući, poštovane dame i gospodo narodni poslanici, zaista moram ponovo da apelujem na vas, onako krajnje bratski, prijateljski, ljudski, srpski – nazovite to kako god želite, ali zaista je krajnje iskreno.

Pre svega želim da zahvalim narodnim poslanicima vladajuće većine koji su na prošloj sednici glasali za predlog da se ovaj tekst rezolucije o genocidu nad Srbima u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj nađe na dnevnom redu. Svaka vam čast na tome i ja sam vam duboko zahvalan. Izražavam otvoreno i iskreno poštovanje zbog tog čina. Sada apelujem i na sve druge da krenemo zajedno tim putem.

Evo, ja ću i pročitati pred građanima Srbije tekst rezolucije, da bismo svi zajedno pogledali ima li tu nešto sporno što ne možemo svi da podržimo.

Rezolucija o genocidu Nezavisne države Hrvatske nad Srbima, Jevrejima i Romima tokom Drugog svetskog rata:

1) da su zločini ustaša nad Srbima, Jevrejima i Romima tokom Drugog svetskog rata u Nezavisnoj državi Hrvatskoj smišljen i planiran genocid, onakav kakav je definisan Konvencijom o sprečavanju i kažnjavanju genocida usvojen od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 9. decembra 1948. godine;

2) da je prilikom sprovođenja ovog genocida samo u jasenovačkom sistemu hrvatskih koncentracionih logora za istrebljenje Srba, Jevreja i Roma i neistomišljenika mučeno, pljačkano, silovano i potom ubijeno od strane NDH 700.000 Srba, 23.000 Jevreja i 80.000 Roma, jedino zbog toga što su pripadali drugom narodu, veri ili rasi.

3) da je Nezavisna država Hrvatska bila jedina zemlja tokom Drugog svetskog rata u kojoj su postojali koncentracioni logori za istrebljenje dece u Staroj Gradišci, Jasenovcu, Uštici, Jablancu, Jastrebarskom, Rijeci kod Jastrebarskog, Gornjoj Rijeci kod Križevaca i Lobogradu i da je u njima, prema još nedovršenim istraživanjima, stradalo, verovali ili ne, 42.791 srpsko dete, 5.737 romske i 3.710 jevrejske dece;

4) da je zločin genocida u NDH po svojim razmerama ravan Holokaustu koji je Nacistička Nemačka izvršila nad Jevrejima i

5) da je tokom provođenja ovog genocida veliki broj Srba bio prinuđen da zarad biološkog opstanka promeni svoj nacionalni i duhovnoistorijski identitet i da se odrekne svoje pravoslavne vere i pod prisilom i smrtnom pretnjom prihvati rimokatolicizam.

Poštovane kolege narodni poslanici, ima li u ovim rečima jedna reč koju ne možemo svi zajedno da potpišemo? Ako je sporno što su „Dveri“ predlagač ove rezolucije, spreman sam da je povučem, da je predloži vladajuća stranka, bilo ko iz vlasti, i da vi pokupite poene – ako je pitanje toga ko će biti nosilac ove rezolucije. Uopšte mi to nije bitno, bitno mi je da posle više od 70 godina ovaj dom Narodne skupštine donese i jednu takvu rezoluciju.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 19, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodni poslanici Boško Obradović, Srđan Nogo, mr Ivan Kostić, Zoran Radojičić, Marija Janjušević, prof. dr Miladin Ševarlić i dr Dragan Vesović predložili su da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Da li narodni poslanik Boško Obradović želi reč? (Da.)

Izvolite.

BOŠKO OBRADOVIĆ: Hvala, predsedavajući.

Žao mi je što ponovo nismo uspeli da ostvarimo konsenzus po jednom veoma važnom nacionalnom pitanju, ali nastavljamo dalje. Nadamo se da će vlast doći do svesti koliko su neke teme zajednički bitne.

Ono što ovim zakonom predlažemo kroz izmene i dopune Zakona o PIO fondu jeste nešto što smo zajednički koncipirali, osmislili i sročili, u saradnji sa našim strateškim socijalnim partnerima a to su Udruženje sindikata penzionera Srbije i Udruženje sindikata penzionisanih vojnih lica Srbije. Želim ovom prilikom da im zahvalim na zaista izuzetnom doprinosu u borbi za zaštitu sindikalnih prava penzionera u Srbiji jer mislim da su ova dva sindikata pravi primer kako sindikati u Srbiji treba da funkcionišu. Mislim da na pravi način štite interese penzionera, za razliku od nekih lažnih penzionerskih zaštitnika poput PUPS-a.

Ono što ovaj zakon predlaže i na čemu posebno insistiramo jeste zapravo pozivanje na Ustav Republike Srbije, u kojem jasno stoji u članu 70. da se Republika Srbija stara o ekonomskoj sigurnosti penzionera. Dakle, Vlada Republike Srbije ima obavezu redovnog usklađivanja penzija jer bi u suprotnom penzioneri bili dovedeni u nepovoljan finansijski i socijalni položaj zbog inflatornog umanjavanja stvarne vrednosti njihovih penzija.

Dakle, stvar je veoma jednostavna. Cene rastu, dolazi do neprestanog inflatornog pritiska na kompletan život i potrošačku korpu u Srbiji, imate situaciju da se ne usklađuju penzije sa troškovima života. Tačnije, vi ste u zakonu kada ste smanjili penzije, pre tri godine, ukinuli odredbu koja je postojala kao obaveza države da na godišnjem nivou usklađuje visinu isplate penzija sa troškovima života. Mi tražimo da se ta odredba vrati i da ponovo penzije budu usklađivane sa inflatornim pritiskom svake godine. To je, rekao bih, jedan potpuno razuman i normalan zahtev sa naše strane i ne vidim zaista razlog da i to ne bude podržano od strane vladajuće većine. Kad već toliko pričate da ste zaštitnici penzionera, ne vidim kako PUPS sme da izađe pred penzionere a da ne glasa za ovaj predlog „Dveri“. Zaista ne mogu to da razumem.

Druga stvar koja je ovde veoma važna jeste predlog da se izmeni struktura Upravnog odbora PIO fonda. Šta ste vi, naime, uradili? Vi ste smanjili broj članova Upravnog odbora PIO fonda na sedam, od toga ste postavili četiri iz redova Vlade Republike Srbije, time ste preuzeli većinu u PIO fondu i time ste preuzeli da gazdujete imovinom PIO fonda i sada rasprodajete banje i specijalne bolnice. Vi na to nemate pravo. To je imovina PIO fonda i ona mora biti stavljena u funkciju domaćeg i ekonomskog interesa.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 20, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Balša Božović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog odluke o obrazovanju anketnog odbora radi utvrđivanja činjenica o ulozi i odgovornosti najviših organa vlasti u bespravnom rušenju objekata u beogradskoj četvrti Savamala i utvrđivanju činjenica o odgovornosti lica koja su izvršila rušenje navedenih objekata.

Da li narodni poslanik Balša Božović želi reč? (Da.)

Izvolite.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem, gospodine predsedavajući.

Dame i gospodo narodni poslanici, uvaženi građani, moj kolega Marko Đurišić i ja predložili smo formiranje anketnog odbora zato što je sramota za Srbiju, sramota za sve nas koji sedimo ovde da se evo već skoro godinu dana ne zna ko je počinitelj, ko je izvršilac – a zapravo se i zna nego je to postalo javna tajna – pa neko misli da će protekom vremena neko to zaboraviti i da više neće biti tema, poput poplava u Obrenovcu, poput izgubljenih života tokom tih majskih poplava, poput helikoptera, poput svega onoga što se dešavalo u poslednjih pet godina.

Više je nego jasno da činjenica da je i katastar, republički katastar, izbrisao Savamalu iz faktičkog postojanja pre nego što je ona srušena, govori o tome da se radi o organizovanom krivičnom delu koje se organizovalo na republičkom nivou, da su ga sprovedli najviši činovnici gradske vlasti u Beogradu, da su u tome učestvovali i oni koji su rukovodili i komandovali policijom da ne izlazi na pozive građana i oni koji danas vode komunalnu policiju. Oni su takođe ignorisali pozive građana i svega onoga što se dešavalo u noći 24-og i 25-og. Navršava se godinu dana od najvećeg zločina u modernoj istoriji glavnog grada i najveće sramote za grad Beograd. Mislimo da je formiranje anketnog odbora veoma važna stvar, zato što imamo činjenice da policija nije želela da izvrši predistražne radnje, da tužilaštvo u skladu sa zakonom nije želelo da reaguje i da od policije preuzme predistražni postupak.

Imali smo svedočenja, još uvek, predsednika Vlade Republike Srbije da on zna ko je rušio u Savamali ali da neće da kaže, pa tu postoji još jedno krivično delo – prikrivanje krivičnog dela. Kada bi tako ušli u spiralu nabiranja svega onoga što se nije uradilo u ovih godinu dana, više desetina osoba bi moralo da bude saslušano i na kraju procesuirano, jer smatramo da niko nema prava da ruši privatnu imovinu. To je protivno Ustavu, protivno zakonima Srbije i Aleksandar Vučić, zajedno sa svojim saradnicima, će kad-tad odgovarati za to što je znao ili za to što je naručio rušenje objekata u Savamali. Anketni odbor Skupštine Srbije bi predstavljao jedino telo, pošto tužilaštvo i policija ne rade svoj posao, koji bi donekle pokušalo da razreši ovaj slučaj. Zahvaljujem.

PREDEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 15, protiv – dva, uzdržanih

– nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Balša Božović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopunama Krivičnog zakonika.

Da li narodni poslanik Balša Božović želi reč? (Da.)

Izvolite.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem.

Ovo je zakon koji je u prošlom sazivu predlagao Dragan Šutanovac, predsednik Demokratske stranke. Zakon koji je izazvao buru u javnosti, s obzirom da smo pre Nove godine imali jednu žustru debatu u ovom domu, kada su u pitanju prava žena i kada je u pitanju nasilje u porodici.

Dakle, ovo je zakon koji predlaže da se nasilnicima u porodici oduzme vatreno oružje, ali samo onima koji su evidentirani u policijskoj stanici. Na ovaj način, da smo usvojili ovaj zakon spasli bi do kraja prošle godine 43 života – od trenutka kada je predložen pa do onog momenta kada ste prekinuli raspravu na temu nasilja u porodici, izazvavši incident u Skupštini Republike Srbije zato što je nekoga veoma zbolela istina da smo mogli da usvojimo ovaj zakon koji nema nikakve veze sa politikom i koji smo čak predložili da usvoji većina. Predložili smo čak da ne koristimo svoje vreme da debatujemo o ovom predlogu zakona, već da ga prepustimo vama. Mogli smo da spasemo nekoliko desetina ženskih života. Od predlaganja do vašeg odbijanja, u toku ove godine je preko 50 žena izgubilo život. Taj broj se povećava u 2015, u 2016. godini, i sasvim sigurno je tendencija da bude još veći u 2017. godini.

Dakle, radi se o nasilnicima u porodici koji su registrovani u policiji, koji imaju legalno naoružanje. Ovim zakonom bi se omogućilo da im se to oružje oduzme. Ne treba da vam pričam koliko se puta dogodilo, to vi najbolje znate ali se pravite da ne čujete, koliko se puta dogodilo da je registrovani nasilnik pušten iz policijske stanice, vratio se u svoj dom, uzeo svoje oružje i usmrtio svoju suprugu, usmrtio svoju porodicu, usmrtio nekog komšiju ili prijatelja. Mislim da smo na ovaj način mogli da rešimo jedan gorući problem danas u Srbiji.

Dragan Šutanovac je predložio ovaj zakon zato što je, pre svega, human, zato što sprečava dalja krivična dela kojih u Srbiji, verujte mi, ima sve više i više. Pune su naslovne strane, pune su strane crnih hronika u novinama. Ovakvi slučajevi se dešavaju svakodnevno i vi to možete da sprečite tako što ćete ovaj zakon slobodno prisvojiti kao svoj i ne mora niko iz poslaničkog kluba Demokratske stranke da uzme ni jedan jedini minut u toj raspravi, ali je veoma važno da vi shvatite koliko života možete da spasete usvajajući ovaj zakon. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje.

Za je glasalo – 15, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Balša Božović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o prestanku važenja Zakona o potvrđivanju sporazuma o saradnji između Vlade Republike Srbije i Vlade Ujedinjenih Arapskih Emirata.

Da li narodni poslanik Balša Božović želi reč? (Da.)

Izvolite.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem.

Ovo je još jedan od predloga zakona i imali smo prilike da u poslednjih nekoliko godina razgovaramo na temu ovih štetnih sporazuma koji su od Srbije napravili bukvalno robovlasničku zemlju.

Ono što je veoma važno jeste da su ovde ulaganja takva da niko ne ulaže ni jedan dinar iz inostranstva i ovi sporazumi su potpuno lažni. Građani Srbije sa svojim osiromašenim budžetima, sa smanjenim platama i penzijama finansiraju ove projekte od kojih korist ima samo isključivo mala grupa ljudi koja je bliska vrhu Srpske napredne stranke. To su prijatelji ili predsednika Vlade ili ministara iz Vlade Republike Srbije.

Produkt ovog sporazuma jeste, naravno, projekat „Beograd na vodi“. On je potpuno jasan sa psihološkog stanovišta, s obzirom ko ga je predložio. Ako ništa ne radite ceo život, nego su vam funkcije u parlamentu i Vladi prvi poslovi u životu i onda morate konstantno da pokazujete i dokazujete da nešto radite, da se za nekog zalažete 24 sata dnevno.

Ako, sa druge strane, nemate nikakvu ideju i nemate nikakvo obrazovanje o tome šta su vrednosti za koje se zalaže Republika Srbija, šta piše u Ustavu. Ako smo studirali taj Pravni fakultet onda se zna da je kulturno nasleđe ustavna kategorija. Ne možete – da bi ostavili neki trag u svom životu kada se domognete vlasti jer čekate da vam padne u krilo – da opljačkate resurse, da napravite kombinaciju šoping mol, kafanu, tržni centar i da vam onda padne na pamet ideja da promenite čak i izgled jednog glavnog grada koji tu postoji 1.000 godina, pa da „posadite“ nekakvu kulu iz Dubaija u centar Beograda.

Znači, to govori ne samo o nevaspitanju i nerazumevanju grada u kojem se živi. To govori o nekulturi, to govori o nepoznavanju etike. Možete da završavate fakultete, možete da budete najbolji studenti u istoriji tih fakulteta ali ako ne znate osnovna pravila, šta piše u Ustavu Republike Srbije a studirate pravni fakultet – onda ovakvi sporazumi i takvi projekti ne dolaze u obzir nikako.

Tu su srpski radnici zaposleni sa platom od 25.000 dinara a građani Srbije ulažu stotine i stotine miliona evra. Smatramo da je ovo veoma loš sporazum. Otvorio je vrata korupciji u Srbiji, omogućio je da srpskog radnika tretirate kao roba, kao čoveka nedostojnog svog posla i svog poziva i smatramo da ovaj sporazum pod hitno mora da se raskine. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje.

Za je glasalo – 15 narodnih poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da ovaj predlog nije prihvaćen.

Narodni poslanik Balša Božović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopunama Zakona o radu.

Da li narodni poslanik Balša Božović želi reč? (Da.)

Izvolite.

BALŠA BOŽOVIĆ: Ovo je suštinski zakon o zapošljavanju mladih ljudi i meni je drago što sam napokon došao u priliku da branim zakon kada su u pitanju mladi, kada je u pitanju mladost i znanje koje odlazi iz Srbije što je gorući problem našeg društva.

Dakle, nije pravedno ono društvo gde poslove mogu da dobiju samo oni koji su bliski vrhu vlasti, partijski činovnici, nije pravedno ono društvo gde dobro žive samo oni koji su u vrhu vlasti. Iz nepravednog društva odlaze mladi ljudi, odlaze ljudi sa znanjem. Bez mladosti i znanja Srbija apsolutno nema nikakvu budućnost.

Ulagati u znanje, kulturu i tehnološki razvoj su jedine stvari koje mogu hitno da dovedu do preporoda Srbije. One mogu da ubrzaju naš razvoj, odnosno da zaustave ovu ogromnu spiralu u koju smo ušli početkom devedesetih godina. Kada su isti ovi akteri bili na vlasti. Devedesetih godina mladi su bežali iz Srbije zato što nisu imali posao, zato što nisu imali mesto za život, zato što nisu ni na koji način mogli da se prepoznaju u nekulturi, u nepristojnosti.

Mislim da je ovaj zakon veoma važan zato što omogućava da se pored formalnog obrazovanja uspostavi i neki vid prakse. Danas mlad čovek ne može da se zaposli iz prostog razloga što nema radno iskustvo. To je glavni izgovor. Iako imate prosek deset nula na fakultetu. Iako nemate fakultet, ako ste najbolji u nekoj stručnoj školi, ne možete da se zaposlite zato što vam kažu da apsolutno ne postoji način jer nemate radnog iskustva.

Mi smo na ovaj način omogućili da i srednjoškolci i studenti imaju mogućnost da idu na praksu. Ta praksa bi bila tri meseca za srednje škole, da ne bi došlo do zloupotreba, i šest meseci za studente, za one koji studiraju. Za tu praksu i država i poslodavac izdvajali bi mali „džeparac“ koji bi ti mladi ljudi mogli da imaju. To povećava konkurentnost na tržištu rada snage, kako u Srbiji tako i u regionu.

Mi smatramo da je ovo jedan od načina kako možemo eventualno olakšati mladim ljudima da dođu do zaposlenja, a ne da činimo sve drugo i da ulažemo pare u sve drugo a ne u ono što je suštinski problem ovog društva koje će nestati kroz deset godina, ako se ovaj tempo odlaska mladih ljudi sa znanjem nastavi.

Ostaćemo staromodno društvo, društvo starih, iznemoglih ljudi. Ako mladi ljudi ne ostanu u Srbiji, Srbije definitivno neće biti. Ovo je zakon o budućnosti Republike Srbije. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 16, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Balša Božović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o prestanku važenja Zakona o privremenom uređivanju načina isplate penzije.

Da li narodni poslanik Balša Božović želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Balša Božović. Izvolite.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem.

Ovaj zakon smo predložili kao poslanički klub. Predložili su ga i mnogi drugi narodni poslanici. Ono što je veoma važno jeste da će zakon koji ste vi doneli pasti na Ustavnom sudu, kada Ustavni sud bude postao institucija od integriteta a ne politička podružnica stranke na vlasti.

Kada Ustavni sud bude radio svoj posao ovaj zakon će pasti a neka naredna Vlada će morati da isplati sve zaostala primanja, odnosno ona umanjena koja ste vi umanjili u ovom periodu. To se već jednom dogodilo 2000. godine, nakon 5. oktobra 2000. godine, kada smo vraćali zaostale penzije, više desetina zaostalih penzija, kako za poljoprivrednike tako i za penzionere u Srbiji i mi sada bukvalno opet živimo svoju istoriju.

Dakle, ista ova garnitura koja je bila na vlasti devedesetih godina unesrećila je kako penzionere, tako i mlade ljude i narod. I danas je, takođe, posegla za jednom veoma, po vama, opravdanom merom koja štedi nekih 100 miliona evra, a sa druge strane 200 miliona evra daje svojim prijateljima iz Ujedinjenih Arapskih Emirata da bi oni koji su danas na vlasti sebi gradili stanove od 3.500 evra po kvadratu.

Zbog ovih ušteda se neće zaposliti ni jedan mlad čovek. Zakon o zapošljavanju mladih, na primer, košta 50 miliona evra a efekti su enormni, a zakon koji ste vi predložili o smanjenju penzija samo uzima legalno stečene novce onih koji su radili pošteno ceo svoj život. Nekome ste uzeli imovinu, onda je trošite na neke svoje kampanje, na neke svoje izbore, trošite je na neke svoje privilegije a ti stari ljudi nemaju svojim unucima da daju džeparac.

Ti stari ljudi ne mogu da obraduju svoju porodicu nekim dinarom pošto vrlo dobro znate da mnoge porodice u Srbiji danas izdržavaju penzioneri, ali vas to nije briga. Dok god vi uživete u svojim kućama, vilama, privatizovanim fabrikama, dotle vas nije briga za one kojima ste uzeli ono što su pošteno sticali ceo svoj život. Pod izgovorom da će neko drugi živeti bolje od tog novca, nekome ste uskratili nadu i uskratili pravo na dostojanstvenu starost u Srbiji.

Mislim da treba da se stidite ovog svog zakona i ovo je, takođe, jedna od stvari po kojoj će Srbija biti upamćena, pošto su sve zemlje u regionu koje su pokušale da donesu ovakav ili sličan zakon bile osujećene od strane Ustavnog suda. Ali Ustavni sud u Srbiji pravi se da ne čuje zakon i da ne čuje ono što su ustavne kategorije i ustavna pravila. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 17, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslani Balša Božović predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o prestanku važenja Zakona o utvrđivanju javnog interesa i posebnim postupcima eksproprijacije i izdavanja građevinske dozvole radi realizacije projekta „Beograd na vodi“.

Da li narodni poslanik Balša Božović želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Balša Božović. Izvolite.

BALŠA BOŽOVIĆ: Dakle, ako bi vi dokazali da ovde postoji javni interes ja bih povukao svoj predlog zakona koji je inače podržao i kolega Marko Đurišić, odnosno zajedno smo predložili ovaj predlog zakona.

Ono što je veoma važno jeste da je Srbija uložila na posredan i neposredan način nekoliko milijardi evra. S druge strane, i arapski investitor, tzv. investitor, uložio je 150 miliona evra zajedničkog kredita koji otplaćujemo i mi kao Srbija, ali i on kao investitor. Formirano je zajedničko preduzeće gde on ima 68% vlasništva, a mi svega 32% i zbog ovog ugovora koji je potpisan od strane Vlade Republike Srbije kad tad će neko da ide u zatvor.

Krivična prijava koju sam podneo protiv ovlašćenog predstavnika Vlade, ministarke Zorane Mihajlović, za potpisivanje Ugovora o izgradnji „Beograda na vodi“ je na kraju otišla na „specijalu“ u Tužilaštvo za organizovani kriminal, koje nije negiralo da ovde ne postoji krivično delo. Ona je ustanovila samo da ga je teško dokazati. Verujte mi da će svaka naredna vlast dokazati krivično delo i da će onaj ko je potpisao ovaj ugovor završiti u zatvoru kad-tad.

Milijarde evra Srbija poklanja ili plaća ili ih se odriče da bi nečiji poslovni partner, da bi neko ko je ushićen očigledno prvi put u životu izašao iz zemlje, upoznao nekog u Ujedinjenim Arapskim Emiratima i pozvao ga da dođe u Srbiju da je opljačka. Pa to normalan čovek apsolutno ne može da pojmi, da se tako nešto dogodilo.

Da smo izgradili stanove za mlade koji imaju 30 kvadrata, da smo izgradili 10 hiljada stanova, da smo izgradili socijalne stanove pa ih kao država prodavali, to bi bilo isplativo. Da smo uložili tri puta manje novca, pa tamo napravili Gugl grad, da i IT sektor makar doživi neki podsticaj, neki bum u Srbiji, pa da krene da se izvozi iz Srbije, e onda bi možda mladi i ostajali u Srbiji. Ovako oni nemaju posla a vi taj novac umesto da trošite na mlade u Srbiji, trošite na svoje arapske partnere koji zarađuju od Srbije i od osiromašenih građana Srbije.

Dakle, to su dva koncepta, dve različite politike. To je vaš sistem vrednosti i vaša politika robovlasničkog društva i nas koji predlažemo društvo slobodnih, obrazovanih građana koji će sa znanjem da ostaju u Srbiji, a ne da idu iz Srbije. Očigledno vam odgovara da oni koji nešto znaju što pre odu iz ove

zemlje i ta politika egzodusa pametnih i mladih ljudi neće proći još dugo i nećete još dugo moći da je sprovedite u delo. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 18, protiv – jedan, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodna poslanica mr Aleksandra Jerkov, na osnovu člana 92. Poslovnika Narodne skupštine, predložila je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju.

Da li narodna poslanica mr Aleksandra Jerkov želi reč? (Da.)

Reč ima narodna poslanica mr Aleksandra Jerkov. Izvolite.

ALEKSANDRA JERKOV: Zahvaljujem, potpredsedniče.

Uvažene kolegice i kolege, treba da razgovaramo o visokom obrazovanju. Treba da razgovaramo o tome kakva nam deca izlaze sa fakulteta. Treba da razgovaramo o tome šta oni na tim fakultetima uče. Treba da razgovaramo o tome kako da ih osposobimo da sa fakulteta izlaze kao ljudi koji su stručni za ono za šta su se školovali.

Treba da razgovaramo o tome kako da više nemamo pravnike koji završavaju pravni fakultet a da nisu videli, a kamoli sastavili neki ugovor. Treba da razgovaramo o tome kako da imamo ljude koji izlaze sa fakulteta i sutra treba da počnu da rade u nekoj školi, a nisu imali ni minut niti pedagoškog obrazovanja niti bilo kakav predmet iz metodike nastave ili nešto slično. Treba da razgovaramo o tome kakva nam je nastava na fakultetima, kakvi su nam profesori na fakultetima, kakvi su nam uslovi na fakultetima, kakvo nam je gradivo na fakultetima, kakvi su nam fakulteti, kakva nam je sistematizacija radnih mesta.

Treba da razgovaramo o tome da li je u redu kupovati diplome ili je to ipak sramota, da li je u redu prepisivati naučne radove, plagirati disertacije, seminarske teze, diplomske i sve drugo čemu svedočimo.

Treba da razgovaramo o tome kako nam funkcioniše akreditacija fakulteta, šta mogu da rade oni mladi ljudi koji su negde u inostranstvu završili fakultete, pa se vrata i onda treba da ulože čitavo malo bogatstvo ne bi li uopšte mogli da uđu na tržište rada u Srbiji a nekad im je onemogućeno da nostrifikuju diplome, čak i ukoliko su završili najprestižnije svetske fakultete i univerzitete.

Treba da razgovaramo o tome kako nam izgleda studentski život, kako se biraju profesori, kako ti profesori rade, koje su nadležnosti dekana, šta dekan sme, šta ne sme da radi na fakultetu, na koji način se napreduje na fakultetima, kako teče ta univerzitetska karijera, koliko bodova nam je potrebno da se pređe u sledeću godinu, da li svake godine tri ili četiri puta treba da reagujemo na proteste studenata do kojih dolazi isključivo zbog toga što ne mogu da se snađu u haosu koji je u visokom obrazovanju napravljen.

Treba da razgovaramo o tome zašto Nacrt zakona koji je napravila Vlada nailazi na osudu svih koji su taj zakon videli, privatnih fakulteta, državnih fakulteta, Nacionalnog saveta za visoko obrazovanje, svih ljudi koji se bave obrazovanjem, razmišljaju o obrazovanju, pišu o obrazovanju, svi su složni u tome da ono što radimo ne valja a vi, evo već dve godine, ne želite da razgovaramo o tome.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 17, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik mr Aleksandra Jerkov predložila je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja.

Da li narodni poslanik mr Aleksandra Jerkov želi reč? (Da.)

Izvolite.

ALEKSANDRA JERKOV: Želim reč gospodine potpredsedniče, ali želim i da utvrdite kvorum s obzirom na to da vidim da ima mnogo poslaničkih kartica iza kojih ne sede poslanici, pa vas molim, pre nego što nastavim, da utvrdimo kvorum.

PRESEDAVAJUĆI: Naravno, koleginice Jerkov.

Molim narodne poslanike da utvrdimo kvorum.

Molim narodne poslanike da još jednom provere kartice i da utvrdimo kvorum.

Napravićemo pauzu od 10 minuta.

Sa radom nastavljamo u 11 časova i 12 minuta.

(Posle pauze – 11.12)

PRESEDAVAJUĆI (Đorđe Milićević): Nastavljamo sa radom.

Molim vas da utvrdimo kvorum.

Konstatujem da je prisutno 127 narodnih poslanika.

Narodna poslanica Aleksandra Jerkov, na osnovu člana 92. Poslovnika Narodne skupštine, predložila je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja.

Da li narodna poslanica mr Aleksandra Jerkov želi reč? (Da.)

Izvolite.

ALEKSANDRA JERKOV: Da, ali eno pored koleginice Barišić i iza kolege Mićina je kartica iza koje niko ne sedi, a koja je ubačena u elektronski sistem. Molim samo da služba to reguliše, pošto vi ne želite. Poslanici ne vide kartice koje stoje oko njih i iza kojih niko ne sedi, tako da vas molim da se uozbiljite. Ako vas ne interesuje utvrđivanje dnevnog reda, recite da vas ne interesuje. Ovo je sada stvarno sramota.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, koleginice Jerkov, na sugestiji.

Molim tehničku službu da nam dostavi takve kartice, ukoliko postoje.

Daću vam ponovo reč.

ALEKSANDRA JERKOV: Da li imamo sada 126?

PRESEDAVAJUĆI: Imamo.

(Aleksandra Jerkov: Da li treba da vam verujem na reč da imamo 126?)

Maločas sam konstatovao da imamo 127 poslanika.

(Aleksandra Jerkov: Rekli ste da imamo, ali sam ja nakon toga videla neispravne kartice.)

U redu, kolegice Jerkov.

Radi utvrđivanja broja narodnih poslanika, molim narodne poslanike ponovo da ubace svoje identifikacione kartice, kao i tehničku službu da nam dostavi, ukoliko postoje kartice koje su u elektronskim jedinicama a narodni poslanicu nisu prisutni.

Konstatujem da je u sali prisutno 127 narodnih poslanika.

Kolegice Jerkov, da li želite sada reč?

ALEKSANDRA JERKOV: Sada su se stekli uslovi da se Skupština izjasni o mom predlogu, tako da želim da govorim.

Želim kolegama da predložim da na dnevni red današnje sednice stavimo Predlog zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja. Čuli smo u nekoliko navrata od ministra Šarčevića da je u pripremi potpuno novi zakon. Taj nacrt, onako kako ima prilike da bude ponuđen na javnoj raspravi, naišao je na apsolutnu saglasnost svih koji se bave obrazovanjem u ovoj zemlji i njihov zaključak, njihov zahtev i njihova molba ministru Šarčeviću i Vladi Aleksandra Vučića je da istog trenutka prekine rad na ovom predlogu zakona s obzirom na to da će, onako kako je Vlada zamislila da taj zakon izgleda, on naše obrazovanje vratiti na period sa kraja prošlog veka i svakako da je od svih stvari koje SNS loše radi u državi ovo što rade u obrazovanju možda potencijalno najopasnije, najštetnije i ovo zaista jeste stvar koju ćemo mi morati da ispravljamo decenijama i generacijama koje dolaze.

Čak i one stvari koje su deklarativno postojale u važećim predlozima zakona da obrazovanje treba da bude usmereno na to da se učenici razvijaju individualno, da se razvijaju kao ličnosti, da razvijaju kritičko mišljenje, da izrastaju u osobe koje misle svojom glavom, koje mogu samostalno da odlučuju o svom životu, da učestvuju na tržištu rada, da imaju neka saznanja, osim onih koja su naučena napamet – sada se iz onoga što predlaže Vlada Republike Srbije to sve apsolutno izbacuje. Mi se vraćamo na model učionice od pre 150 godina, na model nastave od pre 150 godina, na model udžbenika od pre 150 godina, na model sticanja znanja od pre 150 godina, a rezultat toga je da se naša deca u školama stavljaju u nekakve kalupe, iako u tim učionicama sedi 30 potpuno različitih ličnosti, različitih osoba sa različitim interesovanjima, talentima, mogućnostima. Nastavnik pristupa svakom jednako, svakom se obraća

jednako a od svih se traži ista stvar, samo da nauče napamet ono što im je rečeno i za to će dobiti ocenu. Predlažem da uđemo u 21. vek kada je u pitanju obrazovanje, a vi ako nećete, ostanite u 19. veku.

PRESEDAVAJUĆI: Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – devet, protiv – jedan, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodna poslanica mr Aleksandra Jerkov predložila je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama Zakona o poljoprivrednom zemljištu.

Da li narodna poslanica mr Aleksandra Jerkov, želi reč? (Da.)

Izvolite.

ALEKSANDRA JERKOV: Zahvaljujem, potpredsedniče.

Vlada Republike Srbije neće da objavi koliko je kompanija iz UAE „Al Ravafed“, sa kojom je Srbija 2014. godine osnovala zajedničko preduzeće, uplatila novca u budžet na ime zakupa 3.534 hektara poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Vojne ustanove „Morović“, pogona u Karađorđevu.

Arapska firma za zakup ovih njiva u 2015. godini je platila svega 60 evra po hektaru, mada je prosečna cena po kojoj se licitiraju oranice u opštini Bačka Palanka, u kojoj se nalazi pogon Karađorđevo, oko 350 evra. Za Srbiju to je čist gubitak od oko milion evra i to samo na jednom imanju koje je dospelo u ruke arapske kompanije.

Zajedničko preduzeće koje je tom prilikom osnovano kao da je u zemlju propalo. Nigde se ne vidi, nema sajt, ne postoji nijedan broj telefona a vrata kancelarije u Bulevaru Mihaila Pupina broj 6 u Beogradu su zaključana.

Tom prilikom, o toj problematici, iz Ministarstva odbrane Srbije stigao je veoma štur i nepotpun, nejasan odgovor iz kojeg se ne vidi po kojoj ceni je zemljište izdato i koliko se u budžet Srbije slilo novca od tog zakupa.

Na sajtu Vlade i Skupštine Srbije više nema ugovora o zajedničkom ulaganju, kao ni međudržavnog sporazuma koji je navodno zaključen od Vlade Srbije i kompanije „Al Dahra“ koja je tada na papiru bila partner u Srbiji, sa tim protivustavnim i protivzakonitim radnjama.

Dakle, to što ste uradili u Karađorđevu sa poljoprivrednim zemljištem koje je u vlasništvu Vojne ustanove „Morović“ to sada radite u svakoj opštini u Srbiji, u svakoj opštini u Srbiji, u svakoj opštini u Vojvodini.

Ispod cena, ispod žita, mimo pravila i mimo zakona svojim poslovnim partnerima dodeljujete poljoprivredno zemljište u državnom vlasništvu tako da je to ispod cene i ispod žita, mimo pravila i mimo zakona.

U isto to vreme 10 ili 15 hiljada porodica u Vojvodini, koje žive isključivo od uzimanja u zakup državnog poljoprivrednog zemljišta, vi ostavljate bez hleba, bez ikakvih prihoda zato što je zemlja koja njima može da pripadne ona zemlja koju vaši poslovni partneri ne budu želeli, a to je zemljište lošeg kvaliteta i vi praktično time terate poštene seljake, paore i poljoprivrednike da

rade kao nadničari na poljoprivrednom zemljištu koje ste poklonili svojim poslovnim partnerima. To su vaše investicije u privredu i time su se i poljoprivrednici svrstali u grupu ljudi kojima otvoreno pljujete u lice.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, kolegice Jerkov.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 13, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da ovaj predlog nije prihvaćen.

Narodna poslanica mr Aleksandra Jerkov predložila je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o udžbenicima.

Da li narodna poslanica mr Aleksandra Jerkov želi reč? (Da.)

Molim vas da se ponovo prijavite. Izvolite.

ALEKSANDRA JERKOV: Zahvaljujem.

Ovo je treći u toj grupi zakona o obrazovanju čiju sam izmenu i dopunu podnela u iščekivanju novog Predloga zakona. Očigledno je da kada smo usvajali Zakon o udžbenicima i sam ministar Verbić priznao da je bio pod određenim pritiscima. Očigledno je da su određeni privatni izdavači udžbenika „jednakiji“, što bi ovde rekao, od drugih izdavača udžbenika u ovoj zemlji. Očigledno je da njihovi udžbenici imaju određene prednosti koje je vrlo vešto nametnula Vlada Republike Srbije, za šta se naravno po običaju okrivljuju nastavnici, prosvetari, učitelji i profesori koje je i sama Vlada u obrazloženju Zakona o udžbenicima, kada je zakon predlagala, navela kao centar korupcije u prosveti i imala toliko obraza da nastavnike, učitelje i profesore označi krivcima za to što naša deca uče iz loših udžbenika.

Nisu krivi nastavnici, profesori i učitelji. Nisu krivi roditelji i nisu kriva deca. Kriva je Vlada Republike Srbije koja pod jedan, nije prilagodila nastavne planove i programe onome što oni treba da budu 2017. godine, nije napravila dobar Zakon o udžbenicima koji će naterati sve izdavače da prave kvalitetne udžbenike, nije napravila dobar sistem izbora udžbenika, ukinula je program besplatnih udžbenika, uvela potpuni kaos u tržište udžbenika i određenim izdavačima vrlo pažljivo izabranim, pretpostavljam, omogućila da na tržištu udžbenika rade šta hoće.

Mi smo tom prilikom saznali da postoji nekakva, da kažem, udžbenička mafija, zbog toga što se radi o izuzetnom velikom tržištu, o sigurnom tržištu zato što će naravno svaki roditelj dići i kredit, zadužiti se i pozajmiti pare ako treba, samo da svom detetu kupi udžbenik koji se u školi zahteva.

Saznali smo da postoje izdavači u ovoj zemlji koji mogu da rade apsolutno šta hoće, da teraju roditelje da kupuju udžbenike koje deca tokom celog školovanja nijednom ne otvore i saznali smo da ta udžbenička mafija, da su ti povlašćeni izdavači udžbenika zapravo u mogućnosti da štampaju čak i udžbenike u kojima se nalaze materijalne greške.

Predlažem da o ovim izmenama i dopunama razgovaramo. Ne moramo ih usvojiti u formi u kojoj ja predlažem, ali dajte da pre nego što počne sledeća školska godina makar deo ovih problema rešimo jer gospodin Šarčević očigledno nema takvu nameru.

PRESEDAVAJUĆI: Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – 20, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodna poslanica mr Aleksandra Jerkov predložila je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmeni Krivičnog zakonika.

Da li narodna poslanica mr Aleksandra Jerkov želi reč? (Da.)

Izvolite.

ALEKSANDRA JERKOV: Znade, često razmišljam da li je moje kolege sramota kada ne glasaju za ovakve predloge zakona, kada ne glasaju za to da se među krivična dela koja ne zastarevaju uvrsti krivično delo – krađe beba, kada ne glasaju za ovo što je kolega Božović predlagao da se nasilnicima oduzme oružje da ne bi činili još krivičnih dela oružjem u porodici itd.

Onda čujem zamenika šefa poslaničke grupe SNS kako se smeje što je, ne znam, 15 ili 20 poslanika glasalo za predlog da se nasilnicima, registrovanim nasilnicima u porodici, oduzme oružje. To je gospodine Orliću sramota. Nije to ništa da se smejetete. Ne treba da se ponosite time. Treba da vas bude sramota. Treba da vas bude sramota što četiri godine, što Srbija ne usvaja...

(Predsedavajući: Koleginice Jerkov, molim vas da se ne obraćate narodnim poslanicima. Ukoliko želite, izvolite, obrazložite Predlog zakona za dopunu dnevnog reda.)

Molim vas, gospodine potpredsedniče, prenesite gospodinu Orliću da nije smešno kada se...

(Predsedavajući: Preneću mu. Molim vas da nastavite sa obrazlaganjem predloga.)

Prenesite gospodinu Orliću da nema ničeg komičnog u tome što Srbija četiri godine kasni da usvoji Zakon o krađi beba, da nema ničeg komičnog u tome kada roditelji nestalih beba, koji su doživeli najveću tragediju koja nekome može da se desi, mesecima ne mogu da stupe ni sa kim iz vladajuće koalicije u kontakt, samo zato što sam ja predložila ovaj zakon.

Nema ničeg komičnog u tome što se tim ljudima naknadno pljuje u lice, iako su preživeli najveća moguća poniženja u ovoj zemlji koja je iko mogao da preživi. I nema ničeg komičnog u tome što im sada čak oduzimamo vreme da kada im kažu da im je dete umrlo, da ne mogu da dobiju leš deteta, da ne mogu da dobiju medicinsku dokumentaciju, da ne mogu da sahrane svoje dete, mi im sada oduzimamo čak i pravo da im prođe neko vreme da se saberu, da razmisle, da vide da li je možda nešto bilo čudno u ponašanju ili lekara ili bilo koga drugog i da imaju vremena da podnesu krivičnu prijavu, a ne da kada se sete da se nešto desilo već bude kasno.

Ne znam, meni ništa nije smešno u tome. Ako je kome god smešno neka mu je na čast, ali da znate da ni onim ljudima koji ovo gledaju verovatno i sigurno ništa nije smešno, a to što se bilo ko smeje što ovaj zakon po pedeseti put neće proći zaista mislim da nema smisla.

PRESEDAVAJUĆI: Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za je glasalo – 16 narodnih poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodna poslanica Maja Videnović predložila je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama Zakona o budžetskom sistemu.

Da li narodna poslanica Maja Videnović želi reč?

Izvolite.

MAJA VIDENOVIĆ: Hvala, gospodine potpredsedniče.

Ovde zapravo govorimo o ukidanju tzv. privremene zabrane zapošljavanja.

U decembru sam imala priliku da razgovaram i sa premijerom i sa ministrima kada smo govorili o predlogu budžeta za 2017. godinu i pratećim zakonima, tada sam – pokušavajući da argumentujem ovu pogubnu, diskriminatornu, nepravednu, nepravičnu meru koja ostavlja pustoš u institucijama i uskraćuje ljude za elementarnu šansu –apelovala na njih da to usvoje i rekla da ukoliko se tako nešto ne učini, da ću prvom narednom prilikom da predložim izmene zakona. Danas apelujem na vas, koleginice i kolege, da se suočite sa realnošću, da prihvatite odgovornost i da glasate za stavljanje na dnevni red ovog predloga zakona.

Pogubnost ove mere i sam cinizam proizilaze iz samog naziva. Ovde se ne radi ni o kakvoj privremenoj meri zabrane zapošljavanja, jer se ona iz godine u godinu produžava, niti se zapravo radi o zabrani zapošljavanja. Jedina gora stvar od činjenice da imate jako lošu meru je da se ona ne primenjuje na sve podjednako. Danas smo svedoci, svi mi ovde prisutni u sali, mnogo važnije od toga – sve građanke i građani, da ona ne važi za sve.

Zabrana zapošljavanja važi za poštenog, čestitog čoveka koji je vredno učio i radio, koji samo ima znanje i želju da ostane i radi u svojoj zemlji, ali ne važi za stotine i desetine hiljada stranačkih aktivista koji su u budžetu za 2017. godinu, na različitim aproprijacijama, predviđeni da se zaposle po nekakvim ugovorima o delu. Ona važi, zabrana zapošljavanja za mladu doktorku, za mladu naučnicu, za mladu umetnicu, za mladu učiteljicu, ali zabrana zapošljavanja ne važi npr. za Mišu Vacića, za osuđenog ekstremnog desničara. Mlad i čestit čovek ne može da se zaposli, ali Miša Vacić može. Pa to nije dovoljno, nego se država dodatno ruga i ponižava građane time što demantuje da je on uopšte zaposlen u nekakvoj Kancelariji za KiM, da bi samo nakon nekoliko dana sopstveni demanti demantovala i dala otkaz čoveku, na mesto na kom on zapravo nije ni zaposlen.

Ova zabrana važi za mladu osobu koja je izabrala, to je oblast o kojoj je moja koleginica Aleksandra Jerkov govorila, o važnosti reforme obrazovanja i ono o čemu ona skreće pažnju već godinama. Dakle, mlada osoba je izabrala da ostane u ovoj zemlji, da vredno uči, da pošteno stekne zanimanje koje je prirodno usmereno na državu, da radi, da ostane u ovoj zemlji, u oblasti pravosuđa, zdravstva, nauke, umetnosti, kulture, a država Srbija poručuje – za vas ovde nema mesta, vama je zabranjeno uopšte da radite.

Četiri su ključna problema kod ove mere. Prvo, ogroman je prostor za zloupotrebe, nekakva komisija u Beogradu koja diskreciono odlučuje o izuzecima je praktično ozakonjen prostor za korupciju, poruka mladima je potpuno pogubna. Dakle, fiskalna konsolidacija, to je ono što sam rekla i ministru finansija, ne sme da postane neka ideologija koja je važnija od života i zato vas molim poštujući vreme da glasate za stavljanje ovog predloga zakona.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, koleginice Videnović.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za je glasalo – 17 narodnih poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodna poslanica Gordana Čomić, predložila je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog odluke o obrazovanju Anketnog odbora radi utvrđivanja činjenica i okolnosti koje su dovele do helikopterske nesreće u kojoj je život izgubilo sedam osoba.

Da li narodna poslanica Gordana Čomić želi reč? (Ne.)

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za je glasalo – 13 narodnih poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodni poslanik Radoslav Milošević na osnovu člana 92. Poslovnika Narodne skupštine predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o policiji.

Da li narodni poslanik Radoslav Milošević želi reč? (Da.)

RADOSLAV MILOŠEVIĆ: Uvaženi predsedavajući, dame i gospodo narodni poslanici, nema potrebe tako da reagujete, tako reagujete i na policiju koja se nalazi pred Skupštinom, na vojsku koja se nalazi pred Skupštinom, na sve te ljude koje ste vi naterali da protestuju i da štrajkuju. Ne iz nekakvog hira, već zato što ste ih ostavili bez osnovnih, elementarnih, uslova za život. Ustavni osnov za donošenje Zakona o policiji sadržan je u odredbi člana 97. tačka 4. Ustava Republike Srbije i DS, i ja kao narodni poslanik DS, upravo predlažemo izmene i dopune Zakona o policiji, zato što nam je život na prvom mestu.

Stanje u policiji je izuzetno loše, stanje u policiji je toliko loše jer je SNS dva puta častila smanjenjem primanja pripadnike MUP-a. Prvo je SNS pripadnicima MUP-a smanjila plate za 10% i više, a onda je SNS te iste

pripadnike MUP-a častila smanjenjem dnevnica na 150 dinara. Pripadnik koji ceo dan obezbeđuje nas i našu državu, pri tom često rizikujući svoj život, ima dnevnicu od 150 dinara za koju ne može da kupi ni praznu kiflu, ni čašu jogurta.

Dve su ključne tačke u izmenama i dopunama Zakona o policiji. Prva tačka je da Ministarstvo mora da odredi potrebe sistema, Ministarstvo mora da ima kompatibilnost između onog broja pripadnika koji se prima u sistem MUP-a i onog broja učenika koji se prima na Policijsku akademiju. Sada nam se dešava da se zaposli u policiji nekakva Dijana Hrkalović, koja nije ni prošla pored policijske stanice, Vojne akademije ili Srednje vojne policijske škole, a učenici – mladi, školovani i obrazovani – koji završe Policijsku akademiju ne mogu da se zaposle u sistemu MUP-a. Zato DS traži da se svi učenici koji završe Policijsku akademiju automatski prime na posao u MUP.

Druga tačka je da se odredbom člana 172. tačka 2. ruši prezumpcija nevinosti i DS predlaže ovom izmenom i dopunom Zakona brisanje člana 172. tačke 2. jer imamo situaciju da protiv nekog pripadnika policije, koji je čestit i pošten, bilo koji građanin Srbije, čak i neki Martinović, može da podnese krivičnu prijavu i taj pripadnik MUP-a automatski biva udaljen sa posla do okončanja postupka, što se kosi sa Ustavom Republike Srbije. Mi predlažemo brisanje ovog člana. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za je glasalo – 12 narodnih poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodni poslanik Radoslav Milojević predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopuni Zakona o socijalnoj zaštiti.

Da li narodni poslanik Radoslav Milojević želi reč? (Da.)

Izvolite.

RADOSLAV MILOJEVIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

Dame i gospodo narodni poslanici, uvaženi građani Srbije, ustavni osnov za donošenje ovog Zakona sadržan je u odredbi člana 97. tačka 8. i DS predlaže konkretno rešenje te ovom prilikom molim poslanike vladajuće većine da ne glasaju pritiskom na zvonce, već da glasaju po svojoj savesti, jer svakog dana imamo 50.000 dece koja su obuhvaćena osnovnim i srednjim obrazovanjem a koja nemaju za užinu. Zato DS predlaže tri konkretne mere: da se svim učenicima, čiji roditelji ne rade, obezbedi besplatan prevoz od kuće do škole, da im se obezbedi besplatna užina i da im se obezbede besplatni udžbenici, koje je SNS oduzela svim tim učenicima čiji roditelji ne rade.

To nije Srbija kakvu želi DS i za kakvu se zalaže DS. Nažalost, imamo svakog dana pune novine crne hronike o tome šta se dešava u Srbiji. Imamo primer da se, nažalost, dečak iz Mola ubio, da je sebi oduzeo život zbog toga što nije mogao da obezbedi sebi prevoz od kuće do škole, a pre toga je napustio treći razred srednje škole u Bečeju. To nije ništa smešno. Imali smo pre

mesec dana primer da je radnik u „Goši“, u Smederevskoj Palanci, sebi oduzeo život zato što dve godine nije primio platu. Zašto? Zato što nema zdravstveno i socijalno osiguranje i zato što je izbačen iz javnog prevoza jer nije imao 200 dinara za kartu.

U takvoj Srbiji ne želi niko da živi, a to je Srbija kakvu je, nažalost, napravila SNS.

Nažalost, u 2015. godini je udeo dece u ukupnoj populaciji Srbije samo 17,3 procenta a ako ne znate kako da se bavite ovim problemima, zašto ne pitate. Zato što je u opštini čiji sam ja bio predsednik opština plaćala besplatnu vantelesnu oplodnju svim roditeljima koji nisu mogli da imaju decu.

Srbija je lider u regionu, kako kažete vi iz SNS, ali Srbija je lider u regionu po riziku od siromaštva. Srbija je prva zemlja u Evropi po stopi rizika od siromaštva. Možemo graditi mostove, možemo graditi puteve, ali ne smemo da dozvolimo da nam 50.000 dece, koja su obuhvaćena osnovnim i srednjim obrazovanjem, svakog dana bude gladno a to je politika SNS i to je ono čime se vi dičite.

To zaista nije za osmeh kakav danas vidimo na licima SNS, znamo da su njima puni džepovi, znamo da oni koriste službene automobile, znamo da koriste vile, ali je nama 50.000 dece svakoga dana gladno i to je sramota i DS će se boriti i borila se protiv toga.

PRESEDAVAJUĆI: Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 15, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Radoslav Milojević predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopuni Zakona o finansiranju lokalne samouprave.

Da li narodni poslanik želi reč? (Da.)

Izvolite.

RADOSLAV MILOJEVIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

Ne znam čemu nervoza u taboru SNS. Mislim da su ovo izuzetno važne životne teme i mislim da je potreban konsenzus oko ovih pitanja.

Što se tiče Zakona o lokalnoj samoupravi, ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbi člana 97. tačka 3) Ustava Republike Srbije i DS ove izmene i dopune predlaže baš zato što nam je život na prvom mestu.

Imamo poražavajuću činjenicu i poražavajući podatak da svake godine u Srbiji jedan grad veličine Paraćina, od 50.000 stanovnika, nestane. Mislim da mi kao odgovorni i ozbiljni ljudi koji se nalazimo u Skupštini Republike Srbije treba da imamo zajednički imenitelj, zajednički sadržalac šta ćemo raditi sa ovakvim stvarima. Zbog toga DS predlaže da se lokalnim samoupravama za početak vrati pet milijardi dinara, koliko je SNS oduzela smanjenjem lokalnim samoupravama.

Pošto ste sada SNS, za razliku od pre 20 godina shvatili ste da je pao Berlinski zid, naučili ste od nas iz DS da treba da zastupate evropske vrednosti, za koje se danas zalažete samo deklarativno jer to ne vidimo u konkretnim primerima. Evropska povelja, koju je Srbija ratifikovala 2007. godine, garantuje svakoj lokalnoj samoupravi političku, administrativnu i finansijsku nezavisnost. Nijedna lokalna samouprava u Srbiji nema niti političku, niti finansijsku nezavisnost. U EU polovina budžetskih prihoda ide na račun lokalnih samouprava, a polovina vladi te države.

Nažalost, u Srbiji situacija nije takva, u Srbiji samo 10,2% ukupnih budžetskih prihoda ide na račun lokalnih samouprava, opština i gradova i AP Vojvodine, dok ostalih 89,7% prihoda ide na račun Vlade Republike Srbije. Od 2012. godine ste građanima Srbije, tj. lokalnim samoupravama, opštinama i gradovima oduzeli 50 milijardi dinara.

Ako i tu ne znate šta da radite, možete takođe i na tom primeru da naučite od DS. Vlada Vojvodine je svim mladim bračnim parovima, dok je DS vodila tu Vladu, obezbeđivala 20.000 evra u vidu subvencija za kupovinu kuće i okućnice na selu, kako bi se ljudi vratili, kako nam selo ne bi umiralo, 50.000 građana svake godine ima manje u Srbiji i protiv toga se moramo boriti.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 16, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da ovaj predlog nije prihvaćen.

Narodni poslanik Radoslav Milojević predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopunama Zakona o javnom informisanju i medijima.

Da li narodni poslanik Radoslav Milojević želi reč? (Da.)

RADOSLAV MILOJEVIĆ: O ovom zakonu vredi samo ćuteći govoriti, o ovom zakonu svi poslanici, svih 250 ne treba da kažu ni reč.

Zakon o javnom informisanju i medijima je dozvolio da kandidat vladajuće garniture ima 93% zastupljenosti u medijima tokom izborne kampanje. O ovom zakonu, koji ću braniti sledeći put a ne sada, mogu da kažem da od SNS očekujemo samo da za direktora RTS postavi Aleksandra Vulina, tj. jednog od Aleksandra Vulina. Jedino bi to bilo gore informisanje i medijska objektivnost, nego što je to bilo u ovoj izbornoj kampanji.

Siguran sam da i u Severnoj Koreji postoji veća zastupljenost opozicionih kandidata nego što je to u Srbiji. To je sramota na šta se svela medijska slika pod pritiscima SNS i vladajuće garniture. Kolege iz SPS su to već doživele 2000. godine i oni se tako više ne ponašaju. Potrebno je da vi iz SNS to doživite, kako biste dozvolili medijima da objektivno, pravovremeno i tačno informišu sve građane.

Nadam se da ćete imati svest, da nećete čekati pritisak na dugme jer ćete i vi iz SNS uskoro biti opozicija, DS će vas poslati u opoziciju i onda vam

neće odgovarati ovakav medijski zakon, ali kada mi dođemo na vlast promenićemo taj sramotan medijski zakon.

PRESEDAVAJUĆI: Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 17, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodni poslanik Dejan Šulkić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o vojnoj neutralnosti Republike Srbije.

Da li narodni poslanik Dejan Šulkić želi reč? (Da.)

Izvolite.

DEJAN ŠULKIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, gospodine predsedavajući, narodni poslanici DS podneli su Predlog zakona o vojnoj neutralnosti sa zahtevom da bude razmatran na današnjoj sednici.

Ovaj predlog u osnovi definiše Srbiju kao vojno neutralnu zemlju koja, kao takva, ne bi mogla da bude članica ni jednog vojnog saveza, zatim propisuje saradnju sa međunarodnim organizacijama za kolektivnu bezbednost uz eventualno učešće u njihovim aktivnostima, bez članstva u tim organizacijama, u saglasnosti sa vojnom neutralnošću Republike Srbije i, naravno, reguliše učešće u mirovnim misijama pod okriljem UN, eventualno učešće Vojske Srbije u regionalnim mirovnim misijama, o čemu bi odlučivala Narodna skupština Republike Srbije.

Za donošenje ovakvog zakona postoji pravni osnov, a postoje i razlozi. Pravni osnov leži u Ustavu koji propisuje da Republika Srbija obezbeđuje samostalnost, suverenost, nezavisnost, teritorijalni integritet, bezbednost, uređuje međunarodni položaj odnosa sa drugim državama i međunarodnim organizacijama.

Pri predlaganju ovog zakona osnove smo potražili u Rezoluciji o zaštiti suvereniteta, teritorijalnog integriteta i ustavnog poretka, koji je Narodna skupština Republike Srbije usvojila 2007. godine, i to tako što je pošla od dotadašnje uloge NATO alijanse, počev od protivpravnog bombardovanja, bez odluke Saveta bezbednosti – s jedne strane, do aneksa 11. odbačenog Ahtisarijevog plana kojim je NATO alijansa označena kao konačni organ vlasti u tzv. nezavisnom Kosovu.

Dakle, u takvim uslovima i sa takvim razlozima Narodna skupština Republike Srbije donela je odluku o vojnoj neutralnosti do eventualnog raspisivanja referenduma na kojem bi se donela odluka o takvom važnom pitanju.

Kada govorimo o razlozima za donošenje ovakvog zakona, nalazimo ih u aktuelnim međunarodnim prilikama i u povišenim tenzijama između velikih sila, gde smatramo da vojna neutralnost Srbije pojačava položaj Srbije i predstavlja oslonac u spoljnoj politici Republike Srbije, u zaštiti njenih nacionalnih interesa – sa jedne strane. S druge strane, ona je podudarna sa

odnosom Ruske Federacije u Savetu bezbednosti koja pruža oslonac i zaštitu nacionalnim interesima Republike Srbije.

Sa ovakvim razlozima i pod ovakvim uslovima smatramo da vojna neutralnost iz deklarativne forme treba da pređe u zakonsku formu. Mislimo da bi se time stavila tačka i na jednu unutardruštvenu veliku dilemu, a da bi Srbija u međunarodnim okvirima imala jasniju poziciju po pitanju... (Isključen mikrofon.)

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 12 narodnih poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nije bilo.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodni poslanik Miroslav Aleksić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o lokalnoj samoupravi.

Da li narodni poslanik Miroslav Aleksić želi reč? (Da.)

MIROSLAV ALEKSIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Kolege narodni poslanici, evo nastavljamo sa praksom da opozicija predlaže zakone umesto Vlade. Ja ću ponovo predložiti zakone koje sam predlagao i pre dva dana, pred početak prethodne sednice.

Prvi zakon koji predlažem tiče se izmene i dopune Zakona o lokalnoj samoupravi i odnosi se na funkcionisanje mesnih zajednica, kao najnižeg nivoa vlasti sa kojima se susreću građani širom Srbije.

U postojećem Zakonu nije precizirano ni gde se oni mogu osnivati a ni kako funkcionišu, odnosno kakvo je njihovo finansiranje, tako da i njihovo funkcionisanje u takvom obliku nema smisla ukoliko se to ne promeni, tako da ja po ko zna koji put predlažem izmenu Zakona u delu uvođenja obaveznosti formiranja mesnih zajednica na teritorijama opština i gradova širom Srbije, a sa druge strane da se deo sredstava od poreza na imovinu direktno prebaci mesnim zajednicama kako bi ljudi koji tamo žive donosili odluke o prioritetima, u šta treba ulagati taj novac, odnosno šta treba time finansirati.

Meni nije jasno da Srpska napredna stranka ne prihvata ovaj zakon, i pored toga što oni širom Srbije imaju najveći broj i opština i gradova u kojima su u vlasti, samim tim i mesnih zajednica, zašto tim ljudima ne pomognu da urade nešto za svoje mesto?

Predlažem ovo iz još jednog razloga, a to je što su danas, pored izbora za predsednika Republike, izbori za članove saveta mesnih zajednica još jedni demokratski izbori gde se ljudi biraju imenom i prezimenom, a ne biraju se članovi partija ili predstavnici stranaka. Iz tog razloga smatram da ih treba uvažiti, jer taj ko se odvažio da radi za svoje mesto spreman je da nešto i uradi, ako se već kandidovao.

Što se tiče Izbornog zakona, da nije takav i da nije nakaradan, danas ne bi imali ovakvu situaciju u parlamentu gde poslanici nisu predstavnici

naroda nego su partijski delegati i služe samo kao mašina za izglasavanje onoga što im kažu njihovi partijski šefovi. Onoga trenutka kada poslanici budu birani imenom i prezimenom za ovaj Parlament, onda će imati obavezu prema građanima a ne prema šefovima koji su ih tu postavili i neće moći da se kriju ni iza jednog plakata svojih lidera.

Dakle, i pored toga što ste prošle godine oduzeli 4,8 milijardi gradovima i opštinama u Srbiji, nastavlja se ta praksa otimanja gradovima, opštinama, građanima Srbije i mesnim zajednicama i ovaj predlog zakona upravo je jedan korak da se promeni takva politika i odnos prema lokalnim samoupravama u Republici Srbiji.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 15 narodnih poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nije bilo.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Miroslav Aleksić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama Zakona o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju.

Da li narodni poslanik Miroslav Aleksić želi reč? (Da.)

Izvolite.

MIROSLAV ALEKSIĆ: Poljoprivreda svakako predstavlja jednu od osnovnih grana privrede u Republici Srbiji i jako mi je žao što Srpska napredna stranka, izuzev lažnih obećanja koje pred svake izbore od 2012. naovamo, a imali smo ih mnogo jer se samo izborima i bavite, ništa konkretno nije uradila za poljoprivrednike Srbije osim davanja lažne nade i lažnih obećanja.

Od 2012. godine, kada ste objavili „belu knjigu“ u kojoj ste rekli kako ćete povećavati budžet za poljoprivredu iz godine u godinu za 1 procenat, danas smo došli do toga da je on ispod 5%, koliko je bio 2012. godine, dakle 4,7 i nešto procenata. To govori o tome koliko ste iskreni prema građanima Srbije, koliko ste iskreni prema poljoprivrednicima, jer da ste iskreni i da zaista želite da sprovedete program bio bih spreman da ga podržim, jer bi danas poljoprivrednicima iz budžeta Republike Srbije umesto 4,7 davali 10 procenata, da ste ispunili ono što ste im obećali pre pet godina.

Dakle, Predlog zakona se odnosi na povećanje podsticaja odnosno iznosa podsticaja koje ćemo davati poljoprivrednicima u Republici Srbiji, kako bi mogli da se zaposle u poljoprivredi, kako bi mogli normalno da funkcionišu i da budu konkurentni poljoprivrednicima iz evropskih zemalja.

Ono što je važno, a što vlast u Srbiji nikako ne može da shvati, je da su danas mala poljoprivredna porodična gazdinstva najveći poslodavac u Republici Srbiji. Danas u 638 hiljada malih poljoprivrednih porodičnih gazdinstava radi preko milion i po građana Srbije, i to treba da znate kako biste prilikom izrade novog budžeta, ako već ne želite da glasate za ovaj zakon, to imali u vidu i njima dali u budžetu onoliko sredstava koliko im i pripada a ne da

samo vodite računa o tome kako ćete davati pare stranim kompanijama koje će ovde kroz robovlasnički sistem zapošljavati ljude i koji bi trebalo, po vama, da budu srećni zato što imaju posla i rade za 200 evra u svojoj rođenoj zemlji.

Da vas poljoprivreda ne zanima govori i činjenica o tome šta se desilo sa najplodnijim zemljištem u Vojvodini. Dakle, vi ste pre tri godine firmi „Al Ravafed“ dali 10.400 hektara obradivog zemljišta koje ste oduzeli našim paorima, od toga tri i po hektara zemljišta u Karađorđevu. Za to zemljište danas ne znamo ni ko ga obrađuje, ni da li ta firma uopšte postoji, a vrlo često čujemo kako vam smeta kad se pominju imena brata premijera i ostalih ljudi koji možda danas obrađuju tu zemlju.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, kolega Aleksiću.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 14 narodnih poslanika, protiv – jedan, uzdržanih – nije bilo.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Miroslav Aleksić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopunama Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Da li narodni poslanik Miroslav Aleksić želi reč? (Da.)

Izvolite.

MIROSLAV ALEKSIĆ: Prošle godine ste proglasili Godinu preduzetništva i obećali privatnim preduzetnicima koji posluju u Republici Srbiji da će se promeniti oko 40 zakona, da će se olakšati njihovo poslovanje i da će oni biti ravnopravni sa stranim kompanijama kojima dajete ogromne podsticaje za zapošljavanje radnika. Od svega toga nije se dogodilo ništa, izuzev što ste to zloupotrebili kao još jednu medijsku kampanju pred izbore, govoreći kako ćete i te kako brinuti o preduzetničkim inicijativama u Srbiji.

Ja po ko zna koji put predlažem danas zakon koji treba da olakša poslovanje tih privrednih subjekata u Srbiji, a to je da se svim firmama koje u toku kalendarske godine zaposle na neodređeno vreme, na minimum dve godine nove radnike, da im se osnovica poreza na dobit za taj iznos plaćenih zarada i doprinosa odbije. Drugi deo predloga iz istog zakona je da se u onim nedovoljno razvijenim privrednim područjima Republike Srbije porez na dobit ne naplaćuje novoosnovanim privatnim preduzećima minimum tri godine.

Vi zaista ne želite to da stavite na dnevni red i time pokazujete kolika je vaša istinska briga prema privredi Srbije, ali zato sa druge strane ne propuštate priliku da se utrkujete kojoj ćete stranoj firmi dati više hiljada evra, to su već postale desetine, ne par hiljada nego desetine hiljada evra koje dobijaju strane kompanije koje na kraju svoj profit odnose van države Srbije.

Dakle, ja vas pozivam da glasate za predlog ovog zakona, da ovaj zakon dođe na dnevni red ukoliko zaista želite da promenite trend, a trend je da se na 10 novoosnovanih firmi u Srbiji ugasi šest. 300 hiljada preduzetnika, koliko danas u Srbiji posluje, stvara tek negde oko tridesetak procenata bruto

društvenog proizvoda, što je na polovini onoga što stvaraju privatni preduzetnici u razvijenim zemljama EU.

Dakle, njima ne fali ni preduzetničke inicijative, ne fali im ni znanja, ne fali im ni poznavanje tehnologija, ni tržišta – fali im samo zakonodavni okvir koji će im omogućiti da razvijaju svoju proizvodnju, a ne da budu tu da bi poreske i druge inspekcijske službe dolazile kod njih, kao haračlije naplaćujući kazne za sve i svašta, bez ikakve preventive, upozorenja, ili bilo čega... Za razliku od stranih kompanija u koje inspekcije gotovo da i ne dolaze, naše su izložene jednoj neverovatnoj torturi i to po pravilu onda kada je neophodno popuniti rupu u budžetu kako biste mogli da se hvalite ispred MMF-a da imate suficit, da imate ovoliko para ili onoliko para. Uzimate od građana, uzimate i od privrednika Srbije.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 15, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodni poslanik Miroslav Aleksić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o lokalnoj samoupravi.

Da li narodni poslanik Miroslav Aleksić želi reč? (Da.)

Izvolite.

MIROSLAV ALEKSIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Ovo je jedan od zakona za koji smatram da bi trebalo da prvi dođe na dnevni red, naročito što se tiče mladih ljudi u Srbiji –studenata, naše talentovane dece i dobrih đaka koji ostvaruju natprosečne rezultate i koje bi ova država trebala da stipendira, da stvori uslove za normalno stipendiranje i omogući gradovima i opštinama da to rade ne kršeći zakon.

Dakle, moj predlog je samo usaglašavanje dva zakona –Zakona o učeničkom i studentskom standardu sa Zakonom o lokalnim samoupravama. To usaglašavanje bi omogućilo gradonačelnicima i predsednicima opština da mogu da stipendiraju svoje učenike, ne strepeći od toga da li će im doći DRI ili bilo koja druga kontrola ili upravna inspekcija da ih zbog toga kazni. Ne razumem zašto to radite, jer vi danas imate vlast u najvećem broju gradova i opština širom Srbije i time biste pokazali da zaista brinete o studentima, o đacima, ali da brinete i o njihovim roditeljima koji, nažalost, žive u bedi koju vi ne vidite i ignorišete, a koji jedva sastavljaju kraj sa krajem i teško obezbeđuju sredstva za finansiranje svoje talentovane dece.

Nažalost, vi pokazujete nebrigu prema tim mladim ljudima te zato i imamo trend da više desetina hiljada mladih ljudi svake godine želi da ode iz Srbije. Taj trend se nastavio i ove i prošle godine, a nastaviće se i nadalje jer vi sa mladim ljudima razgovarate tako što ih jurite i proganjate po protestima, fotografirate i targetirate ih govoreći da oni nemaju pravo da traže jedan uređeni

sistem i da nemaju pravo da traže da žive u normalnoj i uređenoj državi. Normalna i uređena država vama ne odgovara, jer vi najbolje funkcionišete u ovoj anarhiji koja danas postoji u Srbiji, gde postoje idoli koji treba da upravljaju životima svih nas, a ne postoji sistem i ne postoje zakoni, ne postoji vladavina prava.

Na kraju, to što vi ne želite da ovaj zakon stavite na dnevni red, da se o njemu raspravlja, ne treba da objašnjavate meni jer ja sam jedan od 250 poslanika u ovoj sali, ali vi dugujete objašnjenje natprosečnim studentima i đacima, dugujete njihovim roditeljima. Dugujete im i objašnjenje kako to da za njih posle završenih državnih studija, sa ozbiljnim prosekom, nema mesta da se zaposle u Srbiji, ali zato ima mesta za Mišu Vacića, ima mesta za vozače i za konobare na mestima državnih sekretara, na mestima čak ministara u Vladi Republike Srbije. To je poruka koju vi šaljete mladim ljudima, pored toga što ne želite da raspravljate o ovakvim zakonskim predlozima koji bi sistemski trebalo da reše neke probleme. Tako da vas pozivam da vi stavite ovaj predlog na dnevni red ukoliko vam je nelagodno što to predlažem ja, evo još jednom.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 13, protiv – jedan, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodni poslanik Marko Đurišić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama Zakona o porezu na dohodak građana.

Da li narodni poslanik Marko Đurišić želi reč? (Da.)

Izvolite.

MARKO ĐURIŠIĆ: Hvala, predsedavajući.

Kolege poslanici, verujem da neki od vas, ukoliko su slušali u ovom mandatu predloge koje iznosim na početku svake sednice redovnog zasedanja za izmenu i dopunu dnevnog reda, znaju o čemu se radi u ovom zakonu. Naravno, svaki put ste odbili da ovu tačku uvrstite u dnevni red ali smatram da je moja obaveza da u ovih tri minuta, koliko imam po Poslovniku, predložim dopunu dnevnog reda sa ovom tačkom, pre svega u želji da građanima Srbije pokažem da postoji i druga politika u odnosu na onu politiku koju sprovodi Vlada Republike Srbije, da nismo svi isti i da nas iz opozicije brinu problemi građana, ali da za te konkretne probleme imamo i rešenja a ne samo praznu priču koju imamo od Vlade Republike Srbije.

Tako i ovaj zakon. U predlogu piše da se porez na dohodak građana smanji sa 10 na 9 procenata. To je minimalno smanjenje ali bi trebalo da bude početak rasterećenja poreza i doprinosa koji se isplaćuju na plate zaposlenih u Republici Srbiji. To rasterećenje je nešto što se najavljuje svih pet godina koliko ova Vlada upravlja životom svih građana Srbije. Do sada nije urađeno apsolutno ništa, taj porez ni za jedan jedini promil nije promenjen. I pored najava da će se

to desiti, svake godine više puta, kad god smo imali neku rekonstrukciju ili nove izbore, nove ministre, dolazili su ministri i premijer – jedan, drugi, treći i u svojim ekspezeima govorili o tome da će se krenuti sa rasterećenjem poreza i doprinosa na plate. To se još nijednom nije desilo.

Mi predlažemo ovo smanjenje iz razloga što je izmenama i dopunama Zakona o lokalnoj samoupravi deo sredstava koji od poreza na plate zaposlenih ostaje lokalnim samoupravama smanjen, povećan je prihod budžeta Republike Srbije za nekih pet milijardi i ovo smanjenje je upravo negde u tom iznosu. Trebalo bi pre svega da rastereti privredu, one koji prave dodatnu vrednost, one koji zapošljavaju ljude. To bi im omogućilo nove investicije, možda minimalno povećanje plata, ali bi se promenio trend po kojem je Srbija jedino konkurentna u odnosu na svoje susede a to su niska primanja, neto primanja zaposlenih.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 12, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodni poslanik Marko Đurišić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama Zakona o finansiranju lokalne samouprave.

Da li narodni poslanik Marko Đurišić želi reč? (Da.)

Izvolite.

MARKO ĐURIŠIĆ: Hvala, poštovani predsedavajući.

Kolege poslanici, prethodni zakon, ova dva zakona i ovaj drugi zakon, rešenja u njima su međusobno uslovljena i povezana. Kada bi bilo sreće da o njima raspravljamo, mogli bismo u skladu sa Poslovnikom i da objedinimo raspravu, a ne suprotno Poslovniku kao što se dešava na svakoj sednici Narodne skupštine.

Ponoviću, finansiranje lokalne samouprave, Zakon koji smo promenili u oktobru mesecu kada je ovde rečeno da lokalnim samoupravama ne treba nekih pet, šest milijardi dinara, koliko su dobijale od poreza na zarade koji je ostajao lokalnim samoupravama i koji je tada smanjen sa 80 procenata, odnosno 70 procenata u slučaju grada Beograda, za četiri, odnosno šest posto. Taj iznos je stavljen u budžet Srbije, koji je po svim najavama i pričama i tada a i poslednje dve godine stalno u plusu – sve do poslednjeg dana godine, a onda svaku godinu ipak završimo sa određenim deficitom. Ako je već budžet u plusu i ima više para, mi predlažemo da se ovo smanjenje anulira time što će se vratiti iznos lokalnim samoupravama na onaj procenat koliki je bio, a da se ukupna poreska stopa, to je onaj prethodni zakon, umesto sa 10 optereti sa 9 procenata.

Krajnji efekat na budžete lokalnih samouprava bi bio nula, odnosno ne bi bilo nikakve promene, oni bi radili sa onim budžetima koji su, kako su nam ministarka lokalne samouprave i ministar finansija to objasnili u oktobru mesecu,

punim srcem i sa zadovoljstvom prihvatili – smanjenje od tih pet milijardi dinara. Znači, one bi ostale na istom ali bi se stvorila mogućnost u budžetu Republike Srbije da se smanji, ponavljam, opterećenje na zarade, da se smanji porez na zarade sa 10 na 9 posto, što bi omogućilo privredi i dalo jedan minimalni, ali pozitivan signal u kom smeru Srbija želi da ide dalje, želi da promeni tu lošu sliku gde je jedina konkurentna prednost Srbije u odnosu na druge zemlje jeftina radna snaga. To se više i ne krije.

Odlazeći predsednik Vlade rekao je da je on srećan kada čuje da Vlada Republike Rumunije povećava minimalnu zaradu u svojoj zemlji jer će tada srpski radnici biti još bedniji u odnosu na rumunske radnike, pa da ćemo onda imati više investicija. Mi mislimo da je to loša politika i da je ovo jedan od načina da se ta loša politika promeni.

PREDSEDNIK: Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 12, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Marko Đurišić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopunama Zakona o akcizama.

Da li narodni poslanik Marko Đurišić želi reč? (Da.)

Izvolite.

MARKO ĐURIŠIĆ: Hvala, poštovani predsedavajući.

Kolege poslanici, ovo je takođe jedan zakon koji se direktno tiče građana Republike Srbije. Ideju smo dobili čitajući izveštaj Svetske zdravstvene organizacije koja je proglasila epidemiju gojaznosti na svetskom nivou. Po svetskim merilima, broj gojazne dece je porastao u svetu sa 2,6 na 4,9 procenata i to je bio jedan od osnovnih razloga za proglašenje ove epidemije, a kao jednu od mera koju je Svetska zdravstvena organizacija predložila svim vladama je uvođenje posebnog poreskog opterećenja, odnosno akcize na zaslađena pića.

Nažalost, situacija u Srbiji je dramatičnija u odnosu na ove brojeve. Ja sam našao nekoliko tekstova. Kaže – učestalost gojaznosti kod dece u Srbiji je povećana pet puta. Kaže se u jednom tekstu da je svaki četvrti učenik gojazan, u drugom tekstu kaže se da je svaki peti učenik u Srbiji gojazan.. u svakom slučaju, ovi brojevi su dramatični. Mislim da je potrebno da država Srbija reaguje, da reaguje na način na koji su reagovala brojne vlade u EU i u svetu, i u Meksiku gde je uvedeno poresko opterećenje od 10 posto još 2013. godine, u Mađarskoj gde je uvedeno 2011. godine a što je imalo, između ostalog, za efekat da je za 20 procenata smanjena potrošnja veštački zaslađenih pića, a da je za preko 25 procenata povećana potrošnja prirodnih voćnih sokova.

Druga ideja ovog zakona nije da ova sredstva, a tu se po grubo proceni radi o nekih pet milijardi dinara godišnje, služe samo za popunjavanje budžeta i stvaranje lažne slike o navodnom suficitu u budžetu države Srbije. Naša ideja je da se ta sredstva iskoriste za edukaciju mladih ljudi o štetnosti brze hrane, loše ishrane, korišćenja ovih pića, kao i da se omogući da deca imaju

makar jedan zdrav obrok dnevno tamo gde je to moguće. Kada se kaže „pa nemamo para“, ovo je način da se do tih para dođe, ali nažalost Vlada odbija. Iako je ministar rekao da on načelno nema ništa protiv, on ovu inicijativu nije prihvatio a verovatno je nije prihvatio zato što je bio počasni gost na izveštaju o poslovanju „Koka-kole“ u Republici Srbiji, gde se pridružio pohvalama i hvaljenju ove internacionalne kompanije o njihovim rezultatima rada u Srbiji, koji nisu sporni ali nažalost imaju negativne posledice po građane Srbije.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, kolega Đurišiću.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – devet, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Marko Đurišić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog odluke o obrazovanju anketnog odbora radi utvrđivanja činjenica i okolnosti u vezi sa rušenjem objekata u Beogradu u delu grada poznat kao Savamala 25. aprila 2016. godine.

Da li narodni poslanik Marko Đurišić želi reč? (Da.)

Izvolite.

MARKO ĐURIŠIĆ: Hvala, predsedavajući.

Za tri dana navršio se tačno godinu dana kako se desilo bespravno rušenje tri udžerice, kako to predsednik Vlade voli da kaže, u naselju Savamala u Beogradu. Od 6. juna, kada smo ja, u ime poslaničke grupe SDS, i gospodin Balša Božović, u ime poslaničke grupe DS, tražili formiranje anketnog odbora koji treba da ispita sve ono što se dešavalo i na koji način su državni organi postupali. Evo, u ovih godinu dana mi nemamo nijedan odgovor nijednog državnog organa.

Po meni, najmanji problem je bespravno rušenje tri objekta, tri udžerice koje su ružile izgled grada – kako se to kaže – pa to valjda treba da bude dovoljno objašnjenje za to što je nečija privatna imovina protivpravno srušena. Mnogo veći problem je, ono do čega želimo da dođemo kroz rad ovog anketnog odbora, odgovor na pitanje – ko je suspendovao državu Srbiju na tih nekoliko sati?

Država je, po definiciji Maksa Vebera, jedina koja ima monopol nad fizičkom silom. Neko je odlučio da taj monopol nad fizičkom silom oduzme državi Srbiji i organu koji je zadužen za sprovođenje te sile, Ministarstvu unutrašnjih poslova, i dodeli ga grupi ljudi sa fantomkama koji su nekoliko sati te noći u Beogradu lišavali protivpravno slobode građane Republike Srbije, oduzimali njihovu imovinu, a za sve to vreme – oni koji su uspeli da pobegnu od te bande pod fantomkama pozvali su Ministarstvo unutrašnjih poslova da reaguje a tamo je nekome naredeno da se ti pozivi ne prosleđuju i da Ministarstvo unutrašnjih poslova ne reaguje.

Mi tražimo odgovor na pitanje – ko je taj iz državnog vrha koji je naredio suspenziju države Republike Srbije na tih nekoliko sati? Ne zato što

možemo da ispravimo ono što je urađeno te noći, nego kako se to više nikada ne bi desilo, kako bi oni koji su odgovorni završili u zatvoru a oni koji su sve ovo vreme o tome ćutali i okretali glavu da nauče lekciju da to više ne sme da se radi.

Pošto znam da ovo nećete danas uvrstiti u dnevni red, pozvaću građane da dođu 25. u 18.00 časova u Hercegovačku ulicu u Beogradu i protestuju protiv svega onoga što je država radila u zataškavanju ovoga u poslednjih godinu dana. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 11, protiv – jedan, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila ovaj predlog.

Narodni poslanik Marko Đurišić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o finansijskoj podršci porodici sa decom.

Da li narodni poslanik Marko Đurišić želi reč? (Da.)

Izvolite.

MARKO ĐURIŠIĆ: Hvala.

Od početka ovog mandata, na svakom redovnom zasedanju tražili smo stavljanje Predloga ovog zakona na dnevni red. Nažalost, nijednom nije dobio, kao ni jedan predlog koji dolazi od poslanika iz redova opozicije, podršku i nije stavljen na dnevni red. Obrazloženje Vlade za neprihvatanje ovog zakona nisu ponuđena rešenja, nego činjenica da Vlada sprema svoj predlog.

Kako ga sprema? U septembru 2014. godine, znači pre više od dve i po godine Vlada donosi, odnosno ministar donosi odluku da se formira radna grupa. Posle šest meseci se ta radna grupa formira. Ona nešto radi i onda, kako kaže, dolaze jedni izbori, pa se formira nova Vlada, pa se formira nova radna grupa, sada su došli drugi izbori i sada ćemo imati ponovo novu Vladu i ponovo odlaganje donošenja ovog zakona.

Šta se dešava za to vreme? Šta se dešava sa životima građana Srbije i sa decom u Srbiji? Jedna četvrtina građana Srbije živi ugrožena siromaštvom. Šta to znači u prevodu? To znači da porodice imaju 60 procenata od srednjih, medijalnih ukupno isplaćenih zarada u Republici Srbiji, a to znači da žive sa 20.000 dinara mesečno – čitave porodice. Deca koja žive u takvim porodicama, to je svako treće dete u Srbiji. I da li mi imamo taj luksuz da tri godine čekamo radnu grupu Vlade da izađe sa nekim rešenjem, da promeni situaciju, da je samo 25 procenata dece obuhvaćeno davanjem na osnovu ovog zakona, a taj procenat 2000. godine iznosio je 50 posto. Da li ćemo nešto uraditi ili ćemo čekati radnu grupu Vlade?

Moram da kažem onima koji kažu da treba da čekam, život ne čeka. Nažalost, čitamo danas kako je jedan život, odnosno dva su života izgubljena zato što ljudi nisu imali da plate struju, isključena im je struja pre mesec dana a onda su se nekom žicom nakačili na struju koja ih je sinoć ubila. I da li ćemo

nešto mi uraditi ili ćemo čekati da život u Srbiji nestane, a da tek onda reagujemo.

Ovde sam čuo pre neki dan, kaže – više se ljudi iseljavalo 2012. godine nego danas. To je laž. Duplo više ljudi se iselilo iz Srbije 2015. godine nego što je to bio slučaj 2007, 2008, 2009. godine. Nažalost, i mi ovde moramo nešto da uradimo. Svi smo odgovorni za to, vi kao većina ste odgovorni za nečinjenje. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za – 12, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodni poslanik Marko Đurišić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopuni Zakona o kulturi.

Da li narodni poslanik Marko Đurišić želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Marko Đurišić. Izvolite.

MARKO ĐURIŠIĆ: O važnosti kulture za razvoj jednog društva govorio sam svaki puta kada sam Predlog ovog zakona pokušavao da stavim na dnevni red i da dobijem vašu podršku, i ništa od toga nije dalo rezultat.

Koristio sam citate i Čerčila, nadajući se da je on uvažen od strane najveće stranke kao mislilac i o tome kako se on odnosio i govorio o važnosti kulture, o tome šta je govorio predsednik Evropskog saveta, gospodin Tusk, koji je rekao da demokratija bez kulture i medija postaje diktatura, i time, čini mi se, najbolje opisao ono u čemu žive građani Republike Srbije danas.

To prepoznaju i ovi ljudi koji već više od dve nedelje protestuju po ulicama gradova Republike Srbije tražeći kulturu, a ne diktaturu. Mi ovde, ignorišući njihove zahteve i ignorišući ovaj predlog zakona, bojim se ignorišemo i budućnost Republike Srbije jer bez kulture, bez produhovljenja ljudi nema države, nema građana i sve ono što ova Vlada radi, bojim se, imaće tragične posledice ukoliko se ne promeni.

Naša obaveza kao poslanika opozicije ovde je da kritikujemo tu Vladu i takvu politiku ali i da nudimo konkretna rešenja. I ne prihvatam kritike da smo svi isti i da nemamo rešenje. Evo ga jedno rešenje. Rešenje u zakonu koji treba da promeni loša rešenja u Zakonu o kulturi, koja su uvedena pre više od godinu dana. Konkretno radi se o primanju nacionalnog priznanja koje je ovim zakonom predviđeno kao mogućnost na osnovu odluke Vlade Republike Srbije, a ne kao zakonska obaveza kao što je to slučaj kod sportista koji dobiju, osvoje medalju na najvažnijim svetskim i evropskim takmičenjima.

Mi smatramo da je isti takav odnos potreban i prema onim kulturnim radnicima koji osvoje najveća međunarodna priznanja i da to ne treba da bude prepušteno odluci Vlade koja može ili ne mora, samo zato što poštuje neku uredbu ili tu uredbu promeni pa kaže da nema sredstava, ili da ne može da je sprovodi. To treba da bude zakonska obaveza, da automatski svi oni kulturni radnici koji steknu najviše priznanje dobiju pravo na nacionalnu penziju onog

trenutka kada se za to steknu uslovi. Žao mi je ako opet ne prihvatite ovaj predlog. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za je glasalo – 15 narodnih poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nije bilo.

Konstatujem da ovaj predlog nije prihvaćen.

Narodni poslanik Marko Đurišić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o sistemu plata zaposlenih u javnom sektoru.

Da li narodni poslanik Marko Đurišić želi reč? (Da.)

Izvolite.

MARKO ĐURIŠIĆ: Predlog ovog zakona podneli smo u ovom mandatu s obzirom da su neki drugi predlozi prvi put podneti još u prethodnom mandatu Narodne skupštine i oni su bili reakcija na loš zakon koji je donet u februaru ili martu prošle godine, a koji je donet po nalogu MMF koji je ugrozio ekonomski položaj zaposlenih u javnoj upravi, koji je, nažalost, doveo do odlaska najboljih kadrova iz javne uprave, koji je ostavio nerešen problem nejednakih plata u javnom sektoru zato što je iz definicije javnog sektora izostavio javna preduzeća, NBS, Javni medijski servis...

Upravo su to mesta, i to svaki put ponavljam, gde postoje najveće razlike u zaradama zaposlenih u javnom sektoru u odnosu na posao koji rade. Znači, za isti posao plate u nekim javnim preduzećima, a sasvim sigurno u NBS ili u Javnom medijskom servisu, nekoliko su puta veće u odnosu na plate za isti posao koji rade zaposleni u državnoj upravi ili u drugim delovima javnog sektora, onako kako je to definisao ovaj zakon.

Mi smatramo da to treba da se promeni. Kao i da treba da se promene rešenja kojima će morati da se ubrza, u krajnjoj liniji, donošenje zakona koji prate ovaj zakon. Ovaj zakon je trebalo da prati Zakon o platnim razredima koji je trebalo da u Skupštini bude usvojen do kraja 2016. godine. Pa onda, ne znam čijom odgovornošću, taj zakon nije usvojen, pa je njegovo donošenje prolongirano za celu 2017. godinu... a vidimo da Parlament neće raditi praktično celu prvu polovinu 2017. godine.

Zato smatram da bi bilo odgovorno od poslanika vladajuće većine da stavimo na dnevni red ovaj predlog zakona. Usvojite rešenja sa kojima se slažete. Usvojite neka druga rešenja i obrišite ona rešenja sa kojima se ne slažete, ali nemojmo dozvoliti da ovaj parlament ne radi i da se ne bavi onim zakonima koji se direktno tiču života građana Srbije.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje: za je glasalo – 12 narodnih poslanika, protiv – niko, uzdržanih – nije bilo.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodni poslanik Marko Đurišić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o dopunama Zakona o porezu na dodatu vrednost.

Da li narodni poslanik Marko Đurišić želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Marko Đurišić. Izvolite.

MARKO ĐURIŠIĆ: Ovaj predlog zakona smo prvi put podneli pre godinu i po dana, još u prošlom sazivu. Vrlo je kratak. Predviđa da se na hranu za bebe primeni umanjena poreska stopa od 10 procenata umesto poreske stope od 20%, koliko je predviđeno zakonom. Za tih godinu i po dana, ne zato što se ovaj zakon našao na dnevnom redu, nego zato što svaki put kada je Vlada predlagala svoje izmene i dopune Zakona o porezu na dodatu vrednost, mi smo stavljali amandmane koji su suština ovog zakona i nismo naišli na razumevanje Vlade.

Razlozi za odbijanje bili su, po meni, neozbiljni i neodgovorni, od toga da je potrebno veliko administriranje poreske administracije da bi se ovaj zakon primenio, što je notorna laž – imajući u vidu način na koji radi Poreska uprava koja dve godine nije mogla da izda poreska rešenja paušalnim obveznicima, pa im je onda dala rešenja za dve godine sa rokom od 15 dana da ih uplate i time ugrozila poslovanje velikog broja malih privrednika koji paušalno plaćaju porez – do toga da nema garancija da bi ova mera dovela do smanjenja maloprodajnih cena, a da bi onda Vlada, obrazlažući smanjenje poreskih stopa u nekim drugim slučajevima, govorila kako će, naravno, to dovesti do smanjenja maloprodajnih cena i da će to olakšati život građanima.

Zašto ovde postoji sumnja da se to neće desiti, a u drugim slučajevima ta sumnja ne postoji? Mislím da je neodgovorno ovo izbegavanje Vlade da se uhvati ukoštac sa problemom, sa problemom teškog materijalnog stanja porodica u Srbiji, porodica sa decom, što je, po meni, glavni razlog negativnog priraštaja koji godinama, nažalost, postoji u Republici Srbiji i dovodi u pitanje ekonomski, socijalni i svaki drugi opstanak države Srbije za 40, 50 i više godina.

Naravno da ovaj zakon i ova mala promena ne mogu to da promene, ali može da bude početak i ja vas molim da ne čekamo više Vladu i njene inicijative, jer su u tom čekanju prošle već tri godine, nego da uradimo danas nešto, da stavimo ovu tačku na dnevni red, usvojimo je... ovo je mala, minimalna promena, ali da pošaljemo signal Vladi da smo mi ovde spremni da razgovaramo o stvarnim i realnim gorućim problemima građana Srbije.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 17, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodni poslanik Marko Đurišić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o predlaganju zakona.

Da li narodni poslanik Marko Đurišić želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Marko Đurišić. Izvolite.

MARKO ĐURIŠIĆ: Predlog ovog zakona, da budem iskren, nema direktne veze sa životom građana Srbije. Tiče se načina na koji ovaj parlament treba da radi i da uredi svoj zakonodavni rad, ali posredno ima veze jer kada bismo usvojili ovaj zakon imali bismo na dnevnom redu u mnogo manjem broju predloge zakona koji stižu po hitnom postupku i koji se usvajaju bez obavljanja javne rasprave, bez da je najšira javnost upoznata sa zakonskim rešenjima i time bismo izbegli lošu praksu ovakvog usvajanja zakona preko noći, po hitnom postupku.

Ta praksa je da smo imali po nekoliko puta, u istoj godini, donošenje izmena i dopuna jednih te istih zakona zato što se pokazalo da su određena zakonska rešenja pogrešna, da se nisu predvidele sve situacije i da su potrebne ponovne izmene zakona. S druge strane, usvajanje ovog zakona omogućilo bi i da na dnevni red dođu predlozi zakona koje predlaže neko drugi osim Vlade Republike Srbije, eventualno kada želimo da malo glumimo parlamentarizam i neki poslanik vladajuće većine predloži određeni zakon.

Ni jedan jedini predlog koji je došao od strane poslanika opozicije za ovih pet godina nije stavljen na dnevni red a bilo je prilike i bilo je sasvim sigurno potrebe, pogotovo u situaciji kada mi u parlamentu u 2017. godini za četiri meseca imamo tri radna dana i opravdan je gnev građana koji kažu šta vi tamo radite, zbog čega primete plate ako ne radite, ako ne zasedate, ne raspravljate o zakonima. U 2017. godini Vlada nije predložila ni jedan jedini zakon. Pa da su čak i po hitnom postupku predložili neki zakon, ali ne.

U ovoj zemlji je 2017. godine izgleda suspendovan zakonodavni rad. Jedini koji nešto rade na tome su poslanici opozicije. Danas ste mogli da čujete više od 50 predloga zakona koje su poslanici opozicije pokušali da stave na dnevni red ove skupštine, da razgovaramo o problemima građana, o konkretnim rešenjima za te probleme. Možda ona nisu najbolja, ali dajte vi bolja.

Uključite se, kolege iz vlasti. Nemojte samo da čekate Vladu, jer očigledno da od te vlade nema nikakve vajde. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 15, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Marko Đurišić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o prestanku važenja Zakona o privremenom uređivanju načina isplate penzija.

Da li narodni poslanik Marko Đurišić želi reč? (Da.)

Reč ima narodni poslanik Marko Đurišić.

Izvolite.

MARKO ĐURIŠIĆ: Prvi put kada smo predložili ovaj zakon bilo je to posle godinu dana od primene ovog zakona, kada je krenula priča od strane Vlade i nadležnih ministara i premijera o tome kako je stanje u budžetu Republike Srbije sjajno i tu priču slušamo već godinu i po dana, ali nažalost inicijativa da se usvoji zakon o prestanku važenja Zakona o privremenom načinu uređivanja isplate penzija ne može da dođe na dnevni red. Predložila ga je poslanička grupa SDS, predložila ga je poslanička grupa DS i kolega Balša Božović, poslanička grupa Dveri, kolega Boško Obradović, ali odgovora nema. Nema odgovora.

Ako je stanje u budžetu tako dobro, zašto se ne primeni ključna reč iz ovog zakona – „privremeno“ uređivanje? Privremeno znači da je oročeno nekim rokom. U predlogu zakona koji je došao u ovu skupštinu u oktobru 2014. godine taj rok je bio tri godine. Tada je amandmanom, koji je usvojen od strane Vlade, taj rok obrisao i rečeno je da je obrisao zato što će Vlada raditi bolje i u kraćem vremenskom roku će se stvoriti uslovi da se prekine sa primenom ovog zakona.

Kakva je situacija posle dve i po godine? Ovo privremeno treba da se promeni u trajno. Mislim da bi bilo poštenije od Vlade i od vladajuće većine da promeni naziv ovog zakona i da to bude zakon o trajnom uređenju isplate penzija, jer očigledno je namera ove vlasti da ovaj zakon važi dok ga ne sruši neki sud. Ustavni sud Republike Srbije očigledno nije to mesto ali, srećom, zbog svega onoga što smo radili od 2000. do 2012. godine postoji jedan viši sud, Sud u Strazburu kome građani Srbije mogu da se obrate.

Siguran sam da će, kada inicijativa za ocenu zakonitosti ovog zakona dođe pred taj sud, odluka biti da je ovaj zakon neustavan i loš i da će se poništiti njegovo dejstvo. Ali to će tada biti veliki trošak za Vladu, a očigledno je da oni koji su danas u Vladi misle da se to njih ne tiče, jer znaju da oni u tom trenutku neće biti u Vladi Republike Srbije.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 16, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da nije prihvaćen ovaj predlog.

Narodni poslanik Marko Đurišić predložio je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmeni Zakona o javnim medijskim servisima.

Da li narodni poslanik Marko Đurišić želi reč? (Da.)

Izvolite.

MARKO ĐURIŠIĆ: Zakon o javnim medijskim servisima, kada je donet, predvideo je plaćanje takse suprotno obećanju Aleksandra Vučića iz 2012. godine da će TV taksa, odnosno pretplata biti ukinuta. Suprotno tome, ona je ponovo vraćena u zakon i sada je postala obavezna. Ni jedan jedini građanin

Srbije ne može da je ne plati. Može jedino da ne plaća električnu energiju, isporučenu, ali onda dolazi u opasnost da ostane bez te električne energije. Nažalost, vidimo kakve posledice to može da ima.

Ono što mi tražimo ovim zakonom nije ukidanje takse nego mogućnost da građani, koji zbog činjenice da imaju više električnih brojila na svoje ime, mogu da se u skladu sa zakonom takse oslobode a ne da moraju da potpadaju pod određene socijalne kategorije kojima je zakon predvideo oslobađanje, odnosno proceduru sa, ne znam, dva svedoka, dokazivanjem i raznim drugim stvarima, kako je zakomplikovano oslobađanje plaćanja TV takse u slučajevima gde imate više brojila.

Sušтина zakona je da građanin Srbije plaća ako već mora da plaća tu taksu, i mi nismo apriori protiv plaćanja takse. Mi pre svega imamo zamerke na rad Javnog medijskog servisa, kao takvog, jer ne ispunjava svoju zakonsku obavezu. Suština predloga ovog zakona je oslobađanje u slučajevima kada imate više električnih brojila. U domaćinstvima u selima postoje slučajevi da imate jedno brojilo za garažu, jedno brojilo za pomoćni objekat, pa na svako to električno brojilo građanin mora da plaća taksu. Smatramo da je to neravnopravno.

Sasvim sigurno da rasprava i o ovoj izmeni, kao i o svakoj izmeni Zakona o javnim medijskim servisima, naravno zaslužuje i deo priče o stanju Javnog medijskog servisa, o tome kakva je slika Srbije i kakav je ugled Srbije danas u svetu. Imali ste u svetskom časopisu „Economist“ sliku o tome u kojim zemljama je najugroženija sloboda medija, pa se tu pored Filipina, Turske, Venecuele, Poljske, Rusije i Bolivije našla i Srbija. To je ugled koji Srbija ima danas u svetu. Srećom, postoji Centar za istraživačko novinarstvo Srbije koji je dobio nagradu evropske institucije, mladi ljudi koji tamo rade i bore se ...

PREDSEDNIK: Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 15, protiv – niko, uzdržanih – nema.

Konstatujem da Narodna skupština nije prihvatila predlog.

Narodna poslanica Marinika Tepić predložila je da se dnevni red sednice dopuni tačkom – Predlog zakona o izmenama i dopunama Zakona o zabrani manifestacija neonacističkih ili fašističkih organizacija i udruženja i zabrani upotrebe neonacističkih ili fašističkih simbola i obeležja.

Izvolite.

MARINIKA TEPIĆ: Zahvaljujem.

Uvažene kolegice i kolege, čitajući ovaj predlog zakona – koji je i prilikom utvrđivanja dnevnog reda prethodnih zasedanja predlagan da bude stavljen na dnevni red – čini mi se da su ove predložene izmene sada benigne u odnosu na ono što se dešavalo poslednjih nedelju, dve ili mesec i više dana.

Naime, izmene koje ja predlažem odnose se na član 5. i tiču se fašističkog odnosa prema pripadnicima bilo kojeg naroda i nacionalne manjine,

crkve ili verske zajednice. Ono što sam ja inicijalno predlagala je da se ispoljavanje fašizma i prema pripadnicima LGBT populacije sankcioniše zakonom.

Međutim, mislim da je – i to je moja duboka strepnja – protekle nedelje i u ovom visokom domu počela da se sprovodi čista fašizacija, s obzirom da sam prepoznala vrlo direktno uspostavljanje nove rase.

PREDSIEDNIK: Poslanice, hajde da se dogovorimo da budete pristojni, da poštujete Dom Narodne skupštine Republike Srbije, da poštujete sve poslanike i da ne upotrebljavate takve kvalifikacije za parlament Republike Srbije.

MARINIKA TEPIĆ: Fašizacija i fašizam jesu ozbiljne teme. Ja mislim da je parlament upravo mesto na kome o tome treba da se razgovara, a ne da se fašizam promovise. Ako dozvolite, da objasnim zbog čega sam se tako izrazila, vrlo rado ću to uraditi.

PREDSIEDNIK: Parlament ne promovise fašizam. To je vrlo ružno što vi pokušavate ...

MARINIKA TEPIĆ: Pričam o zakonu. Ja vas molim da pročitate naslov zakona.

PREDSIEDNIK: Znam, ali znam i šta ste rekli i vaše uvažene kolege poslanici u ovom parlamentu vrlo negoduju zbog toga.

MARINIKA TEPIĆ: Ovo nije Zakon o igrama na sreću, nego Zakon o zabrani isticanja simbola i organizovanja fašističkih i neonacističkih manifestacija. Prema tome, ja ne mogu da pričam na drugačiji način nego o pojavama koje su simptomatične. Dozvolite da završim, pa ćete zaključiti da sam duboko u pravu.

Dakle, pre deset dana u ovom visokom domu, pomislila sam da je greška po sredi, kada je prvi među jednakima u okviru vodeće i najveće vladajuće poslaničke grupe praktično u ovaj dom uveo novu kategoriju, možda čak i novu rasu, a to su deca naših kolega narodnih poslanika i deca novinara. (Isključen mikrofoni.)

(Poslanici Srpske napredne stranke negoduju.)

PREDSIEDNIK: Poslanica vređa druge poslanike. Ja ne mogu to da dozvolim. Ovo ne ide nigde, ne ide u dobrom pravcu.

Hvala vam što ste danas došli na sednicu. Ovo ide u vrlo lošem pravcu.

(Marinika Tepić: Mogu li da nastavim?)

Može o Predlogu zakona, ja bih vas najljubaznije molila. Imamo vrlo važne zakone danas na dnevnom redu. Nemojte da pravimo skandale.

MARINIKA TEPIĆ: Vratili ste mi vreme na početak. Hvala.

Dakle, ja pričam vrlo konkretno o ovom zakonu apelujući istovremeno da i svi drugi razumeju koliko je tema ozbiljna i da uvodeći nove kategorije ljudi i nove kategorije, po meni, rasa, naročito u ovaj visoki dom – pa i

juče tokom redovnog zasedanja – shvate napokon da to ne sme da se radi, bez obzira da li je taj režim uspostavljen zakonom ili ne.

Ono što me dodatno brine jeste vaš postupak, predsednice Narodne skupštine, a to je da danas, koliko sam ja informisana, što je takođe jedna vrsta fašizacije, zabranite ... (Isključen mikrofoni.)

PREDSEDNIK: Hvala.

Ovakve uvrede ne dozvoljavam u ime čitavog parlamenta Republike Srbije. Ovo je skandalozno. Ovo je za svaku osudu i javnosti i parlamenta Republike Srbije. Ja bih molila sve uvažene poslanike, sve šefove poslaničkih grupa da reaguju na ovakav neprimeren rečnik.

(Marinika Tepić: Da li mogu da nastavim?)

Ne, ne možete nastaviti, zaista. Pod punom odgovornošću ne dozvoljavam da nastavite. Smenite me, spalite me, nabijte me na kolac, to ste predlagali svi zajedno preko društveni mreža, ali dozvoliti da se govori o fašizmu u Parlamentu Republike Srbije ne dozvoljavam.

Vi znate šta govorite i šta izgovarate. Punoletna ste osoba. Ne dozvoljavam da se takvim rečnikom uopšte obraćate uvaženim kolegama i javnosti u Srbiji.

Ako ja nisam u pravu, tu sam za sve kritike, za smenu, za sve, ali stvarno postoji neki limit preko koga čovek, a ne predsednik Parlamenta, ne može da ide. Ja imam crvenu liniju, ne dozvoljavam takvo ponašanje, smenite me, bože moj.

Bože moj, ostaću upamćena u istoriji ovog parlamenta da nisam dozvoljavala da se govori o pojavama fašizma u našem parlamentu.

(Marinika Tepić: Ovo je zakon koji je...)

Sve sam ja vas razumela, jer pre neki dan sam rekla da sam osoba „koja se ne kopča na leđa“. To je stari izraz. U Vojvodini se često upotrebljavao za one koji ne znaju o čemu se radi iz određenih razloga. Vrlo dobro znam o čemu se radi, slušala sam i neistine koje ste iznosili ispred. To je vaše pravo, ali ovde ne može. Ne, žao mi je.

Stavljam na glasanje Predlog zakona, ne ovo što je izrečeno, da se razumemo, o izmenama i dopunama Zakona o zabrani manifestacija neonacističkih ili fašističkih organizacija i udruženja i zabrani upotrebe neonacističkih ili fašističkih simbola i obeležja, pošto je podneto 25. oktobra 2016. godine, sigurno ste se upoznali sa sadržajem, ali ne ovog izgovorenog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 13 ...

(Vladimir Đukanović dobacuje.)

Dozvolite mi da završim. Molim vas, poslaniče, da poštujuete i mene i Parlament. Ko ne može da sluša, neka se malo odmori. Balšu Božovića isto molim da ne učestvuje u tome.

(Vladimir Đukanović dobacuje.)

Molim vas, poslaniče Đukanović.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 13, protiv – osam, uzdržanih – nema, nisu glasala 134 narodna poslanika.

Konstatujem da Skupština nije prihvatila da se ovaj predlog zakona uvrsti u dnevni red današnje sednice.

Molim vas da utvrdimo kvorum i da vidimo prvo koliko poslanika prisustvuje ovoj sednici u ovom trenutku.

U sali je prisutno 136 narodnih poslanika.

Narodni poslanik dr Aleksandar Martinović, na osnovu člana 92. stav 2. i člana 157. stav 2. Poslovnika Narodne skupštine, predložio je da se obavi zajednički načelni pretres o Predlogu zakona o biomedicinski potpomognutoj oplodnji i Predlogu zakona o transfuzijskoj medicini.

Da li narodni poslanik Aleksandar Martinović želi da obrazloži ovaj predlog? (Ne.)

Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje ovaj predlog.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 131, protiv – 11, uzdržanih – nema, nisu glasala četiri narodna poslanika.

Konstatujem da je Narodna skupština prihvatila predlog.

Pošto smo se izjasnili o predlozima za stavljanje na dnevni red sednice akata po hitnom postupku, predlozima za dopunu dnevnog reda i o predlogu za spajanje rasprave, stavljam na glasanje predlog dnevnog reda u celini.

Zaključujem glasanje i saopštavam: za – 131, protiv – četiri, uzdržanih – nema, nije glasalo 14 narodnih poslanika.

Konstatujem da je Narodna skupština utvrdila dnevni red Druge sednice Prvog redovnog zasedanja Narodne skupštine Republike Srbije u 2017. godini, u celini.

Dnevni red:

1. Predlog zakona o biomedicinski potpomognutoj oplodnji, koji je podnela Vlada (broj 011-3428/16) i
2. Predlog zakona o transfuzijskoj medicini, koji je podnela Vlada (broj 011-3429/16)

Prelazimo na rad po utvrđenom dnevnom redu sednice.

Saglasno članu 90. stav 1. Poslovnika Narodne skupštine, obaveštavam vas da su pozvani da današnjoj sednici prisustvuju: dr Zlatibor Lončar, ministar zdravlja, državni sekretari u Ministarstvu zdravlja Berislav Vekić, Vladimir Đukić, Vicko Ferenc i Meho Mahmutović, Nada Mladenović i Zlata Žižić iz Uprave za biomedicinu Ministarstva zdravlja, kao i Marko Pavlović, saradnik u Ministarstvu zdravlja.

Molim poslaničke grupe, ukoliko to već nisu učinile, da odmah podnesu prijave za reč sa redosledom narodnih poslanika.

Saglasno članu 157. stav 2. Poslovnika Narodne skupštine, otvaram zajednički načelni pretres o Predlogu zakona o biomedicinski potpomognutoj oplodnji i Predlogu zakona o transfuzijskoj medicini.

Pre nego što dam reč ministru zdravlja, izvolite, poslanice Đurišiću.

MARKO ĐURIŠIĆ: Hvala, poštovana predsednice.

U skladu sa članom 294. Poslovnika, koji govori o tome da se o redu u zgradi Skupštine stara MUP u skladu sa zakonom i Odlukom o unutrašnjem redu a da se o sprovođenju ovog reda brinu predsednik Skupštine i sekretar, želim da vas pitam – na osnovu čega, odnosno da li se i zbog čega sprovode posebne mere bezbednosti u parlamentu Republike Srbije, kao što to kaže ova Odluka o unutrašnjem redu, jer su to uslovi kada se zabranjuje ulazak građanima Republike Srbije u parlament?

PREDSEDNIK: Poslanice, vi ne govorite o povredi Poslovnika.

MARKO ĐURIŠIĆ: Govorim.

PREDSEDNIK: Povreda Poslovnika se odnosi na vođenje sednice.

MARKO ĐURIŠIĆ: Povređen je Poslovnik.

PREDSEDNIK: Ako imate neko pitanje za mene, molim vas u utorak ujutru. Biću tu, pa ćete mi postaviti pitanje.

(Marko Đurišić: Povređen je Poslovnik jer ne omogućujete rad parlamenta.)

Kao što vidim, poslanici rade. Hvala vam puno.

Ovo nije bila povreda Poslovnika i neću vam oduzeti dve minute. Povreda Poslovnika mora biti neposredno učinjena i mora se odnositi na rad parlamenta u plenumu, a ne van toga. Sve ostalo što imate ili usmeno kod mene u kabinet ili pismeno ili u utorak.

Ne znam zašto ste ustali, nisam vam dala reč.

(Balša Božović: Povreda Poslovnika.)

Reč ima narodni poslanik Marinika Tepić.

MARINIKA TEPIĆ: Predsednice, smatram da ste upravo povredili član 107. Poslovnika, odgovarajući na način na koji ste odgovorili kolegi Marku Đurišiću, odnosno odbijajući da mu odgovorite na vrlo važno pitanje – zbog čega je danas vašom odlukom, odnosno imejlom... (Isključen mikrofon.)

PREDSEDNIK: Imejle ne šaljem, inače. Prema tome, nemojte da sprovodite nameru koju ste isplanirali već mnogo ranije da od ovog parlamenta pravite sve samo ne dom demokratije i mesto na kome se raspravlja o zakonima.

Pošto vi ne pripadate ni jednoj poslaničkoj grupi, mislim da se niste ni prijavili za diskusiju, ne mogu da vam oduzmem dve minute, a druge sankcije neću sprovoditi.

Reč ima narodni poslanik Balša Božović, povreda Poslovnika.

BALŠA BOŽOVIĆ: Zahvaljujem se, predsednice Skupštine.

Reklamiram povredu Poslovnika – član 103. Narodni poslanik ima pravo da usmeno ukaže na povredu Poslovnika o radu kada to uradite vi, kao predsedavajući, odnosno predsednica Skupštine, što je kolega Marko Đurišić uradio. Ne vidim razlog zbog kojeg ste ga prekinuli kada je u skladu sa Poslovníkom reagovao ne temu zašto je zabranjeno građanima da uđu u Narodnu skupštinu Republike Srbije.

PREDSEDNIK: Građani u ovu Skupštinu mogu da uđu pod uslovom da se prijave da žele da prisustvuju radu parlamenta.

BALŠA BOŽOVIĆ: To je danas izričito zabranjeno i zanima me zbog čega.

PREDSEDNIK: Hvala vam puno. Pitanja utorkom, pismeno ili usmeno kod mene u kabinetu.

BALŠA BOŽOVIĆ: Povreda Poslovnika.

PREDSEDNIK: Ovo nije bila povreda Poslovnika, pošto nije bilo učinjeno ništa u plenumu, niti neposredno učinjeno... Nemojte da pravite šou. Na svakom početku parlamenta, kada pokušavamo da radimo i da se posvetimo onome zbog čega smo došli i zbog čega smo izabrani. Teme za jeftine novine i naslovne stranice stvarno nisu moja šoljica čaja i ne mogu da dozvolim da budem saučesnik u tom vašem pokušaju da obesmisлите rad parlamenta.

BALŠA BOŽOVIĆ: Ovo je parlament građana, a ne Srpske napredne stranke.

PREDSEDNIK: Apsolutno, da, ali nije ni vaše partije, niti vašeg predsedničkog kandidata.

BALŠA BOŽOVIĆ: Naravno. Želeo sam da kažem da je parlament...

PREDSEDNIK: Molim lepo.

Zaboravila sam, inače, da čestitam danas na početku, zbog količine posla koje imam, građanima Republike Srbije na izboru predsednika Aleksandra Vučića za predsednika. Mislim da je to bio osnovni red od mene kao predsednika Parlamenta, ali...

BALŠA BOŽOVIĆ: Tu nema baš šta da se čestita. Ništa čestitog nema u rečima „čestitam na pobjedi“. Da ima nečeg čestitog, neko bi i čestitao, a ovako...

(Radoslav Milojević: Ustanite malo.)

PREDSEDNIK: Hvala puno.

Prelazimo na tačke 1 i 2 dnevnog reda – PREDLOG ZAKONA O BIOMEDICINSKI POTPOMOGNUTOJ OPLODNJI i PREDLOG ZAKONA O TRANSFUZIJSKOJ MEDICINI (zajednički načelni pretres).

Pošto sam otvorila raspravu, dajem reč predstavniku predlagača dr Zlatiboru Lončaru, ministru zdravlja, da obrazloži predloge zakona.

Izvolite, ministre.

ZLATIBOR LONČAR: Poštovana predsednice, dame i gospodo narodni poslanici, poštovani građani Republike Srbije prvo ću pričati o Zakonu o biomedicinski potpomognutoj oplodnji.

Oblast biomedicinski potpomognute oplodnje do sada je bila uređena Zakonom o lečenju neplodnosti postupcima biomedicinski potpomognutog oplođenja kao i podzakonskim aktima donetim na osnovu tog zakona, koji nisu dovoljno precizno ili su loše definisali uslove, organizaciju i delatnost biomedicinski potpomognutog oplođenja, kao i nadzor nad obavljanjem ove delatnosti, što je dovelo do toga da ova oblast na teritoriji Republike Srbije ne bude uređena u skladu sa savremenim standardima medicinske nauke i prakse, kao i propisima EU.

Uočena je loša dugogodišnja praksa da se u zdravstvenim ustanovama obavljaju postupci biomedicinski potpomognutog oplođenja, ali bez definisanja uslova na nacionalnom nivou kako će se oni obavljati, gde je svaka zdravstvena ustanova koja sprovodi postupke biomedicinski potpomognutog oplođenja unutar svoje ustanove definisala te uslove prilagođavajući ih sebi, što je direktno uticalo na nejednakost u pruženoj usluzi u oblasti biomedicinski potpomognutog oplođenja a što je u suprotnosti sa težnjom i potrebom da se uspostave jedinstvena pravila u ovoj oblasti na teritoriji Republike Srbije.

Vantelesna oplodnja je prema sadašnjim rešenjima besplatna samo za neplodne parove koji ispunjavaju niz uslova, i to u ograničenom broju pokušaja. Smatramo da biomedicinski potpomognuta oplodnja mora da bude što dostupnija, mada ne može biti i ključna u borbi za demografski oporavak zemlje.

Namera nam je bila da se definiše nivo valjanosti i dostupnosti zdravstvene usluge, očuvanja plodnosti i lečenja neplodnosti putem biomedicinski potpomognute oplodnje, odnosno BMPO kako ću dalje čitati.

Takođe, ovo je korak ka usklađivanju sa evropskim uredbama i preporukama za rad sa ljudskim ćelijama i tkivima, i biomedicinski potpomognuta oplodnja je toliko društveno, naučno i pravno složena oblast da je morala biti uređena posebnim zakonom. Zato su paragrafima precizno definisani postupci dobijanja, obrade, ispitivanja i raspodele reproduktivnih ćelija, njihovog produženog čuvanja, pravilo njihovog uvoza ili izvoza, mere nadzora, inspekcije u centrima koje se bave potpomognutom oplodnjom.

Odredbe ovog pravnog akta odnose se na bračne ili vanbračne supružnike, žene bez partnera ili pojedince koji čuvaju svoje polne ćelije za buduću potpomognutu oplodnju. Zakon utvrđuje pravila rada i državnih i privatnih klinika, tzv. centara za BMPO, banaka darovanih reproduktivnih ćelija i embriona, uprave za biomedicinu i inspeksijske službe. Postupci biomedicinski potpomognute oplodnje, se oslanjaju na složenu tehnologiju što zahteva posebnu opremljenost centara, visoku obučenost i veštinu kliničara, embriologa i ostalog pratećeg osoblja, kao i neprekidan nadzor kako bi se stiglo do željenog roditeljstva.

Osnovni cilj novog zakona je povećan broj obavljenih postupaka i povećan procenat uspešnosti obavljenih postupaka, a on se pre svega ostvaruje kroz jasnu podelu ovlašćenih zdravstvenih ustanova u ovoj oblasti, propisujući uslove koje treba da ispuni svaka od njih.

Novi zakon je najpre utvrdio ko može da obavlja ovu delatnost i napravio jasnu razliku između centara za BMPO u koje je uključio, pored zdravstvenih ustanova, i privatnu praksu jer se zbog povećane učestalosti neplodnosti u našoj zemlji poslednjih godina, kao i potrebe da se što veći broj parova uključi u postupak, ukazala potreba da se ova vrsta usluga učini dostupnijom što većem broju parova i banaka reproduktivnih ćelija tkiva i embriona, koji obavljaju delatnosti dobijanja, obrade, očuvanje, skladištenje i distribuiranje reproduktivnih ćelija i tkiva za heterologno oplodjenje, kao i delatnost skladištenja i distribuiranja embriona za heterologno oplodjenje, što u postojećem zakonu to nije bio slučaj.

Takođe je precizno definisana delatnost BMPO, kao i postupaka koji se sprovode u okviru njih – ostvarujući da se način, postupak i uslovi za obavljanje delatnosti testiranja, dobijanja, obrade, očuvanja, skladištenja, reproduktivne distribucije reproduktivnih ćelija tkiva i embriona, kao i uvoz i izvoz reproduktivnih ćelija urede podzakonskim aktima.

Kroz jasno definisanje delatnosti, kao i načina, postupaka i uslova za obavljanje istog dobijamo u Republici Srbiji zdravstveni sistem u kome sve zdravstvene službe, koje žele da obavljaju neku od definisanih delatnosti, moraju najpre da ispune iste uslove, da imaju istu opremu kao i isti kadar, što do sada nije bio slučaj. Prema postojećem zakonu privatna praksa nije obavljala delatnost, jer je zakonodavac procenio da je ovo visokostručna i sofisticirana zdravstvena delatnost koja može da se obavlja samo na nivou tercijarne zdravstvene delatnosti.

Novim zakonom prihvatio se stav da se pod jednakim uslovima: prostor, oprema i kadar, može obavljati ova zdravstvena delatnost i u privatnoj praksi, što je uobičajeno u zemljama Evropske unije. Proširenjem kruga lica koja mogu učestvovati u postupku – pored supružnika, vanbračnih partnera, kao i same žene koja ispunjava zakonom propisane uslove – novi zakon je proširio i krug lica koja mogu učestvovati u postupku, utvrđujući i pravo na postupke u homolognoj oplodnoj poslovno sposobnoj ženi, odnosno muškarcu, koji su upotrebu svojih reproduktivnih ćelija odložili zbog postojanja mogućnosti smanjenja ili gubitka reproduktivne funkcije, čime se stvorila mogućnost da građani iz medicinskih razloga mogu zamrznuti svoje reproduktivne ćelije i iskoristiti ih kasnije. To će omogućiti da se i gore pomenute osobe ostvare u ulozi roditelja.

Pored pomenutih, pravo na čuvanje reproduktivnih ćelija, odnosno tkiva, imaju i maloletna lica za koje postoji opasnost da će trajno ostati neplodno zbog medicinskih razloga. Ovo zakonsko rešenje je posledica povećanja broja građana Republike Srbije koji nisu prepoznati u postojećem zakonu a koji zbog

nastalog zdravstvenog problema nisu bili u mogućnosti da sačuvaju svoje reproduktivne ćelije, čime su, medicinski neopravdano, direktno uskraćeni za ostvarivanje uloge roditelja.

Naime, u našoj zemlji se poslednjih godina javila potreba da se ova vrsta usluga učini što dostupnijom, što većem broju građana, pojedincima i parovima, i to zbog povećanja učestalosti neplodnosti u narodu, sve veće potrebe za očuvanjem plodnosti, pre svega obolelih lica, zbog nevoljnog ili pak prisutnog odlaganja roditeljstva za kasnije godine – sve veći broj parova ima smanjene šanse za prirodno začeće.

Takođe, navođenjem krio prezervacije, kao sastavne delatnosti u okviru BMPO, ovim Predlogom zakona osigurava se veća dostupnost ove vrste usluge, bar u okviru postupka koje pokriva RFZO, a strateški i na široj društvenoj ravni. Naime, sa više ponovljenih embriotransfera, embriona sačuvanih iz prethodnih postupaka putem krio prezervacije, značajno se povećavaju kumulativne stope trudnoće, time se značajno pojeftinjuje deo postupka lečenja neplodnosti. Takođe se stvara mogućnost rasterećenja od straha od neuspeha i parovi se mogu opredeliti za vraćanje manjeg broja embriona u prvom postupku sa svežim embrionima i svakom narednom postupku sa otopljenim embrionima.

Konačno, ovakva strategija neposredno smanjuje stopu blizanačkih trudnoća, koja sa sobom nosi povećani rizik po majku i plod, i dodatno rasterećuje zdravstveni sistem jer nestaju troškovi lečenja od posledica ovih rizika, kao i komplikacija od prevremenih porođaja i sl.

Omogućavanjem darovanja embriona, supružnici i vanbračni partneri novim zakonskim rešenjem imaju mogućnost darovanja svojih embriona koji su nastali za njihovu oplodnju, od kojih su odustali, uz obavezno sprovođenje jasne procedure koja podrazumeva davanje pristanka oba supružnika, odnosno vanbračnih partnera za darivanje embriona, kao i pravno i psiho-socijalno savetovanje. Kako je postupak BMPO veoma skup za zajednicu ali i za državu, predloženo zakonsko rešenje će direktno smanjiti troškove postupka jer se u navedenim situacijama ne plaćaju troškovi za skupo stimulisane, izbegava se postupak aspiracije i laboratorijskih troškova obrade reproduktivnih ćelija i pravljenje embriona. Omogućavanjem obavljanja postupka sa darovanim reproduktivnim ćelijama, postojeći zakon je svojim rešenjem doprineo da se u Republici Srbiji ne obavljaju postupci BMPO sa doniranim reproduktivnim ćelijama, iako je dozvolio obavljanje postupka sa navedenim reproduktivnim ćelijama.

Novi zakon je jasno definisao banku, precizirajući koja zdravstvena ustanova može obavljati poslove banke reproduktivnih ćelija i tkiva i koji su to poslovi koje ona obavlja, a takođe je dozvolio mogućnost uvoza odnosno izvoza pod kontrolisanim uslovima, propisujući jasna i stroga pravila u cilju uspostavljanja sistema kvaliteta u oblasti BMPO u našoj zemlji, čime je stvorio uslove da građani Republike Srbije mogu biti davaoci svojih reproduktivnih

ćelija, kao i da mogu da učestvuju u postupku BMPO sa darovanim reproduktivnim ćelijama po jasno unapred utvrđenim kriterijumima.

Važno je naglasiti da je darovanje reproduktivnih ćelija ili embriona dobrovoljan i nesebičan čin, da se reproduktivne ćelije i embrioni ne plaćaju. Darovanje ćelija embriona moguće je uz strogi pravni etički medicinski okvir, uz temeljno ispitivanje darivaoca i dodatno da jedan darivalac može ustupiti svoje ćelije isključivo jednom paru, odnosno ženi primaocu. Ovo pravilo je uvedeno zbog velike mogućnosti susreta i ukrštanja u srodstvu, polubraća i sestara, u zemljama sa nevelikim brojem stanovnika.

Postojeći zakon je na nejasan način uredio inspekcijski nadzor u oblastima BMPO te je zbog tih nejasnoća, nepreciznosti i nedorečenosti oko vršenja inspekcijskog nadzora vrlo često u praksi nastajala nejasna slika oko toga gde je trebalo formirati inspekciju, u kom sastavu i ko može da bude inspektor.

Novi zakon je formiranjem inspekcijskog nadzora u okviru Uprave za biomedicinu obezbedio kontinuiranost stručnog nadzora u oblasti biomedicine, koja je specifična zbog svakodnevnog uvođenja novih metoda i procedura rada, te se nameće potreba za nadzorom od strane stručnjaka sa najvećim iskustvom u praksi, koji prate savremena dostignuća nauke u ovoj oblasti.

Uz odgovarajuću edukaciju kadrova koji ga vrše, inspekcijski nadzor se sprovodi kontinuirano najmanje jedanput u dve godine a zakon je uneo promene u pogledu roka važenja dozvole za rad. U postojećem zakonu, ustanova koja je dobila dozvolu trebalo je da istu obnavlja svakih pet godina, uz ponovnu proceduru koja se odnosi na prilaganje iste dokumentacije i plaćanje takse.

Novi zakon uvodi trajanje dozvole na neodređeno vreme, uz mogućnost oduzimanja iste u slučajevima propisanim zakonom, čime se smanjuju troškovi zdravstvenih ustanova ali se istovremeno održava kvalitet njihove usluge pri obavljanju delatnosti BMPO, budući da zdravstvene ustanove privatne prakse moraju neprekidno ispunjavati propisane uslove sistema kvaliteta jer im, u suprotnom, zakon propisuje oduzimanje dozvole za rad.

Zabrana surogat materinstva. Kao i prethodni, tako i novi zakon zabranjuje surogat materinstvo, odnosno kako je to definisano – zabranjuje se „uključiti ženu koja ima nameru da dete posle rođenja ustupi trećem licu sa ili bez plaćanja bilo kakve nadoknade, odnosno ostvarivanja bilo kakve materijalne ili nematerijalne koristi, kao i nuđenje usluga surogat majke od strane žene ili bilo kog drugog lica sa ili bez plaćanja bilo kakve nadoknade, odnosno ostvarivanja druge materijalne ili nematerijalne koristi.“

Tokom veoma temeljne i razložne analize ostalo se pri stavu da surogat materinstvo i dalje bude zabranjeno u Republici Srbiji, pre svega zbog mogućnosti zloupotrebe i izigravanja zakona u zemljama u kojima je dozvoljeno surogat materinstvo, što upućuje na zaključak da se radi o očiglednoj komercijalizaciji.

Pored toga, 2015. godine je Evropski parlament doneo Rezoluciju kojom je osudio praksu surogat materinstva u svim njenim oblicima, pa bi njeno unošenje u zakon bilo u suprotnosti sa aktuelnim evropskim normativima.

Kako je postojeći zakon delimično usklađen sa direktivama EU a obaveza Republike Srbije je da svi propisi iz oblasti biomedicine budu potpuno usaglašeni sa direktivama EU, novi zakon je dobio pozitivno mišljenje Evropske komisije i potpuno je usaglašen sa direktivama EU.

Predlog zakona o transfuzijskoj medicini. Oblast transfuziološke delatnosti do sada je bila urađena Zakonom o transfuziološkoj delatnosti, „Službeni glasnik Republike Srbije“ broj 72/09, kao i podzakonskim aktima donetim na osnovu tog zakona.

Ovaj zakon je delimično usaglašen sa evropskom regulativom, sa onom koja je važila u vreme njegovog donošenja. Nakon perioda primene ovog zakona u trajanju od šest godina, utvrđena je potreba da se poboljšaju i preciziraju postojeći uslovi, organizacija i delatnost transfuzijske medicine, kao i nadzor nad bavljenjem transfuzijskom medicinom na teritoriji Republike Srbije, a u cilju obezbeđivanja kvalitetne i sigurne krvi i komponenata krvi.

Predloženi zakon o transfuzijskoj medicini treba da uredi i ujednači organizaciju prikupljanja krvi. Glavna novina je da će umesto dosadašnjih 47 bolničkih banaka krvi transfuzioloških službi ubuduće postojati četiri ovlašćena centra za prikupljanje, obradu, testiranje i distribuciju krvi. Centri u Nišu, Novom Sadu, Beogradu i Kragujevcu biće međusobno povezani informacionim sistemom, ali i sa svim bolnicama.

Predlog zakona je u skladu sa direktivama Saveta Evrope a uzor su mu savremeni zakoni iz ove oblasti. Zato se i predviđa da se ubuduće na jednoobrazan način krv prikuplja od dobrovoljnih davalaca i testira istim reagensima na krvlju prenosive bolesti i druge faktore. Specijalizovane ekipe četiri zavoda za transfuziju odlaziće svuda gde bude akcija dobrovoljnog davalatstva krvi, koju organizuje Crveni krst.

Država ovim zakonom definiše količinu krvnih potreba u zdravstvu Srbije prema broju stanovnika. Godišnje mora da se obezbedi 250.000 jedinica krvi. Sada se prikuplja između 230 i 240.000 jedinica.

Postojeći zakon je neprecizno uradio organizaciju transfuziološke službe u Srbiji, tako da je obavljanje transfuzioloških delatnosti u Republici Srbiji organizovano na tri nivoa. Prvi nivo su Institut za transfuziju krvi Srbije, Zavod za transfuziju krvi Vojvodine i Zavod za transfuziju krvi Niš.

Drugi nivo su službe za transfuziju krvi pri opštim bolnicama, zdravstvenim centrima, kliničko-bolničkim centrima i njih je ukupno 44.

Treći nivo su bolničke banke krvi pri bolnicama, institutima i klinikama i ukupno ih je 80.

Navedena podela rada nema jasne granice pa se zdravstvene ustanove i njihove organizacione jedinice svih nivoa praktično bave svim transfuziološkim aktivnostima u različitoj meri i na različite načine, što je znatno

otežalo ujednačenost snabdevanja krvlju i komponenata krvi, kao i neracionalnu, neadekvatnu primenu krvi i komponenata krvi. Takođe, loša organizaciona struktura dovela je do velikog broja zakonom definisanih službi u kojima ne može da se obavlja transfuziološka delatnost propisana zakonom jer, pre svega, nemaju adekvatan prostor za gore pomenute delatnosti, čime se ne može ostvariti jedan od osnovnih ciljeva postojanja zakona a to je obezbeđivanje adekvatne količine bezbedne krvi. Sve ovo za posledicu ima da nijedna od navedenih transfuzioloških ustanova nema dozvolu za obavljanje zakonom definisane transfuziološke delatnosti.

Pored toga, kapaciteti postojeće opreme sa kojima institut i zavodi raspolažu nisu iskorišćeni u punom obimu jer trenutno obrađuju manju količinu krvi i komponenata od one količine za koju su opremljeni. Naravno, zbog modernizacije i razvoja tehnologije u ovoj oblasti neophodno je ubrzati amortizaciju postojeće opreme i obezbediti novu opremu tamo gde je neophodna.

Da bi se obezbedila adekvatna količina bezbedne krvi za stanovništvo Republike Srbije novi zakon je, pre svega na jasan i nedvosmislen način, u skladu sa direktivama EU, definisao uloge dve vrste zdravstvenih ustanova i to – zdravstvene ustanove koje obavljaju pripremu krvi i komponenata krvi, odnosno obavljaju delatnost planiranja, prikupljanja, testiranja, obrade, čuvanja i distribucije krvi i komponenata krvi ako su namenjene za transfuziju krvi i ne uključuju bolesničke banke krvi i bolničke banke krvi koje su organizacione jedinice stacionarne zdravstvene usluge koje obavljaju delatnost čuvanja, izdavanja krvi i komponenata krvi za terapijsku primenu, predtransfuzijska ispitivanja, brigu za optimalnu primenu krvi i komponenata krvi, autolognu transfuziju, terapijske aferezne procedure, hemostaze, perinatalna ispitivanja, praćenje efekata lečenja za potrebe te zdravstvene ustanove.

Ovo praktično znači da je predviđena podela na zdravstvene ustanove koje se bave pripremom krvi i komponenata krvi i na zdravstvene ustanove koje se bavi kliničkom transfuzijom, jer se time obezbeđuje pre svega podizanje nivoa kvaliteta primarne delatnosti svake od tih zdravstvenih ustanova.

Zbog ostvarivanja osnovnog cilja, zakon je predvideo optimalizaciju broja transfuzijskih ustanova koja se bave pripremom krvi i komponenata krvi jer kvalitet usluga iz oblasti transfuzijske medicine neposredno zavisi od uslova u kojima se obavljaju aktivnosti. Sve predviđene i ovlašćene transfuzijske ustanove će morati da imaju amortizovanu opremu, odgovarajući prostor, kao i edukativne zdravstvene radnike i saradnike – što direktno utiče na poboljšanje kvaliteta prikupljanja krvi i komponenata krvi.

Postojeći zakon uređuje samo jedan deo transfuzijske medicine i to pripremu krvi i komponenata krvi, dok oblast kliničke transfuzije uopšte nije bio predmet važećeg zakona. Uključivanje kliničke transfuzije u novi zakon obezbeđuje da lekar specijalista, transfuziolog, direktno učestvuje u procesu lečenja svakog pacijenta prema preporukama Svetske zdravstvene organizacije, čime će se pre svega racionalno upotrebljavati krv i komponente krvi, kao i u

znatnoj meri smanjiti broj komplikacija, broj ozbiljnih neželjenih događaja i reakcija koje mogu nastati kao posledica primene krvi i komponenata krvi.

Prema podacima Uprave za biomedicinu 2011. godine prikupljeno je 240.626 jedinica krvi u Srbiji, a 2015. godine 243.743 jedinice. U odnosu na prikazan broj ukupno prikupljenih jedinica krvi, svake godine Institut za transfuziju krvi Srbije, Zavod za transfuziju krvi Vojvodine, kao i Zavod za transfuziju krvi Niš prikupi više od 50% od ukupnog broja prikupljenih jedinica krvi.

Novim zakonom je jasno utvrđeno da su ovlašćene transfuzijske ustanove, pre svega, zadužene da planiraju i prikupljaju krv i komponente krvi na teritoriji Republike Srbije. Godišnji planovi akcije davanja krvi donose se na osnovu godišnjeg plana potreba, koji im dostavljaju bolničke banke krvi.

Uloga ovlašćenih transfuzijskih ustanova u delatnosti planiranja i prikupljanja krvi i komponenata krvi je vrlo značajna i od njihovog dobrog planiranja zavisi i obezbeđenost dovoljnom količinom bezbedne krvi u celoj zemlji. Zbog toga je neophodna njihova saradnja sa Crvenim krstom Srbije, sa kojim sprovode promociju dobrovoljnog, neplaćenog i anonimnog davanja krvi. Promotivne aktivnosti, pre svega, treba da bude jedinstvene i usmerene na obaveštenost o vremenu i mestu davanja krvi, kao i da svoju krv daju za potrebe svih građana Republike Srbije a ne svojih sugrađana ili, još gore, određenog pacijenta.

Kroz dobro planiranje i organizaciju sve ovlašćene transfuzijske ustanove bi trebalo u svakom trenutku da imaju dovoljnu količinu krvi za bilo kog pacijenta na teritoriji Republike Srbije. Naime, nova organizacija omogućuje racionalno, efikasnije i sa manjim materijalnim sredstvima prikupljanje krvi od dobrovoljnih davalaca, a prikupljanjem krvi i komponenata znatno će se lakše upravljati i distribuirati na mesta gde je ono neophodno.

U novoj organizaciji, sa samo četiri mesta distribuiraće se krv i komponente krvi ka svim bolničkim bankama krvi, prema njihovim potrebama koje će svake godine prikazivati. Kako je rok trajanja pojedinih komponenata ograničena, npr. koncentrat eritrocita do 42 dana, trombocita pet dana – navedena četiri centra strogo će voditi računa o roku upotrebe komponenata krvi i distribuiraće ih na vreme tamo gde je komponenta neophodna, odnosno lakše će se upravljati zalihama krvi i komponenata krvi sa četiri mesta nego sa sadašnjih 47 mesta, što će direktno uticati na racionalnu upotrebu krvi i komponenata krvi.

U cilju obezbeđivanja kvaliteta i bezbedne krvi za stanovništvo Republike Srbije neophodno je da ovlašćene transfuzijske ustanove obavljaju delatnost testiranja i obrade krvi, komponenata krvi namenjenih transfuziji kroz uspostavljanje, odnosno korišćenje postupaka automatizacije u testiranju i obradi krvi. U oblasti obrade krvi korišćenjem automatizacije, savremene opreme i materijala dobijaju se kvalitetne krvi koje samim tim obezbeđuju bolji kvalitet i efikasnije lečenje pacijenata. Utvrđivanje optimalnog broja zdravstvenih

ustanova koje obavljaju delatnost pripreme krvi i komponenata krvi je trend koji se može uočiti u svim evropskim zemljama, odnosno u zemljama u okruženju.

Na ovaj način, pored obezbeđivanja sigurne i bezbedne krvi i uspostavljanja sistema kvaliteta kroz testiranje svake jedinice uzete krvi ili komponente krvi, smanjuju se troškovi neophodni za obavljanje ovih poslova. Na primer, korišćenjem postupka automatizacije u određivanju krvnih grupa obezbeđuje se ušteda u korišćenju potrošnog materijala test seruma, odnosno mogućnost nastanka ljudske greške svedena je na minimum, a pre svega na krvlju prenosive bolesti. Na taj način se obezbeđuje bezbedna krv za pacijenta, a samim tim eliminiše nastanak dodatnih troškova zdravstvene zaštite.

Novim zakonom o bezbednosti se kvalitet krvi i komponenata krvi podiže na viši nivo time što propisuje da se svaka testirana jedinica krvi i komponenta krvi testira tehnikom umnožavanja nukleinskim kiselinama, odnosno metodom NAT. Naime, uvođenjem metode NAT postiže se kraći period u otkrivanju virusa koji se mogu preneti transfuzijom krvi, što podrazumeva znatno bezbedniju i sigurniju primenu krvi i komponenata krvi.

Dosadašnjom praksom se mogla infekcija dokazivati samo Eliza tehnikom, koja na indirektan način dokazuje postojanja antitela na prisustvo nekih od gore pomenutih virusa i u velikom broju slučajeva detektovana antitela ne pripadaju tom virusu. Zbog toga su dobrovoljni davaoci krvi kod kojih su detektovana antitela nekog od virusa HIV, HCV, HBV, bili izloženi dodatnom stresu i morali su da idu u drugu zdravstvenu ustanovu na dodatna ispitivanja koja bi isključila postojanje gore pomenutih virusa.

Uvođenjem NAT testiranja svaka prikupljena jedinica krvi će se testirati, čime će se obezbediti jasan i siguran nalaz, izbeći će se lažno pozitivni nalazi, a sa druge strane izbeći će se dodatni i nepotrebni stres za dobrovoljne davaoce krvi.

Prema iskustvima zemalja EU, kao i SAD, Australije i Kanade, potvrđeno je da je takva organizacija testiranja dobrovoljnih davaoca najbezbednija, najsigurnija, jednostavnija i najjeftinija, pošto je neophodno da oprema bude potpuno automatizovana, čime se znatno smanjuje mogućnost greške a sve u cilju maksimalne bezbednosti krvi i zaštite svih građana naše zemlje. U zemljama EU u našoj blizini, kao što su Hrvatska, Mađarska i Slovenija, NAT se uglavnom, zbog isplativosti, radio na jednom mestu, što se procenjuje prema broju stanovnika određene zemlje.

Zbog nedovoljno jasne formulacije oko vršenja inspeksijskog nadzora, koje je stvorilo u praksi nejasnu sliku oko toga gde treba formirati inspekciju, u kom sastavu i ko može da bude inspektor, kao i odredbe da se u okviru zdravstvene organizacije utvrđene zakonom obavljaju poslovi inspektora za transfuziološku delatnost – poslove nadzora obavlja zdravstvena inspekcija, obrazovana u skladu sa zakonom kojim se uređuje zdravstvena zaštita. Nakon šest godina stručni inspeksijski nadzor u ovoj oblasti i dalje ne postoji, odnosno i dalje nema inspektora koji ima adekvatno obrazovanje i stečeno znanje iz oblasti

biomedicine u skladu sa najvišim standardima nadležne organizacije i stručnih tela EU, te inspekcijski nadzor ne sprovode kontinuirano.

Novi zakon je formiranjem inspekcijskog nadzora u okviru Uprave za biomedicinu obezbedio kontinuiran stručni nadzor u oblasti biomedicine, koja je specifična zbog svakodnevnih uvođenja novih metoda i procedura rada, gde se nameće potreba za nadzorom od strane stručnjaka sa najvećim iskustvom u praksi, koji prate savremena dostignuća nauke u ovoj oblasti.

Provera sistema kvaliteta u oblasti transfuzijske medicine podrazumeva dobro edukovanog inspektora za biomedicinu koji će stručno i objektivno da utvrdi pravilnost – nepravilnost u radu ovlašćene transfuziološke ustanove, odnosno bolničke banke krvi.

Kako je u pitanju vrlo osetljiva oblast, čija nepravilnost u postupanju može da izazove značajne posledice po pitanju zdravlja većeg broja ljudi, neophodno je pre svega imati edukovane inspektore iz oblasti transfuzijske medicine koji će svojim postojanjem i delanjem osigurati održivost visokog nivoa kvaliteta u ovoj oblasti. Uz odgovarajuću edukativnu inspekciju koja vrši inspekcijski nadzor kontinuirano, a najmanje jedanput u dve godine, zakon je uneo promene i u pogledu roka važenja dozvole za rad.

U postojećem zakonu ustanova koja je dobila dozvolu treba da obnavlja istu svakih pet godina, uz ponovnu pripremu iste dokumentacije i plaćanja nove takse. Novi zakon uvodi trajanje dozvole na neodređeno vreme, uz mogućnost oduzimanja iste u slučaju propisanom zakonom, čime se smanjuju troškovi zdravstvenih ustanova a istovremeno se održava nivo kvaliteta usluge koje obavljaju delatnost transfuziološke medicine, jer zdravstvene ustanove moraju neprekidno ispunjavati propisane uslove sistema kvaliteta jer im, u suprotnom, zakon propisuje oduzimanje dozvole.

Predviđeno je da se ovaj zakon primenjuje od 1. januara 2019. godine. Zbog značajnih promena koje donosi novi zakon, zbog reorganizacije transfuzioloških ustanova neophodno je napraviti plan reorganizacije po fazama, koji podrazumeva promenu ovlašćenih transfuzioloških ustanova koje prikupljaju najmanje jedinice krvi i komponenata krvi, bolničke banke krvi, kako bi se primena zakona mogla realizovati do 1. januara 2019. godine.

Kako je već postojeći zakon delimično usklađen sa direktivama EU a obaveza Republike Srbije je da svi propisi iz oblasti biomedicine budu potpuno usaglašeni sa direktivama EU, novi zakon je dobio pozitivno mišljenje Evropske komisije i potpuno je usaglašen sa direktivama EU. Zahvaljujem se.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Vojislav Šešelj. Izvolite.

Izvinjavam se, samo da produžim rad, jer smo počeli kasno sa raspravom.

Saglasno članu 27. i članu 87. stavovi 2. i 3. Poslovnika, obaveštavam vas da će Narodna skupština danas raditi i posle 18.00 časova, zbog potrebe da što pre donesemo važne zakone iz dnevnog reda ove sednice.

VOJISLAV ŠEŠELj: Opet moram da vas branim ako dođu protestanti.

PREDSIEDNIK: Da, molim vas, istrajte u tome.
Izvolite.

VOJISLAV ŠEŠELj: Dame i gospodo narodni poslanici, veoma uvažavam značaj problematike koja se pokušava regulisati ovim zakonom, jer u skladu sa tehnološkim razvojem, promenama u načinu života i neadekvatnoj zaštiti zdravlja i žena i muškaraca, proteklih decenija povećao se broj porodica koje nisu u stanju da imaju potomke, povećava se broj i žena i muškaraca koji ne mogu da imaju decu. Taj problem društvo mora da rešava.

Zato je jedan ovakav zakon važan, ali zakonski tekst mora da bude doteran, izmenjen, tako da u potpunosti odgovara interesima društva. U prvom redu – pitanje plaćanja. Kompletan postupak veštačke oplodnje u svim varijantama, po mom mišljenju, mora biti potpuno besplatan, a sada se, koliko sam informisan, oko 100.000 dinara plaća samo priprema za taj postupak. Dakle, svim ženama koje žele da ostvare materinstvo – bile udate ili neudate – to treba omogućiti tako što će im ukupna medicinska pomoć biti apsolutno besplatna.

Drugo, problem surogat majki. Mislim da on mora drugačije biti rešen nego što je ovaj zakon predvideo. Zapravo, ovaj zakon isključuje tu mogućnost. Surogat majke su već uobičajena praksa u nekim razvijenim zemljama, zemljama koje se u svetu, češće nezasluženo nego zasluženo, nazivaju civilizovanijim od ostatka planete.

Šta je ovde razlog da to bude zabranjeno? Pravno je teško obrazložiti tu zabranu a nema ni moralnih razloga da se to zabrani. Ako se jedna žena dokazala kao majka, rodila dvoje, troje, četvoro dece, i sad je spremna da posluži kao surogat majka da i neka druga žena dođe do potomstva jer drugačije ne može, takvi su joj reproduktivni organi da jednostavno nikad u životu ne može, a može da proizvede jajnu ćeliju – koji je razlog da se njoj ne omogući da dobije dete, ako se slaže potencijalni otac deteta, ako se slaže potencijalna majka i ako se slaže surogat majka, čak i uz novčanu nadoknadu? Zašto majka koja ima nekoliko dece ne bi mogla da rodi još jedno dete, pa da joj se i plati da to uradi?

Vidite, mnogo je češći slučaj u bogatim porodicama da dođe do neplodnosti i muškarca i žene nego u sirotinjskim. Šta na to utiče, to bi nauka mogla da dokaže kad bi se ozbiljno bavila time, kad bi neko hteo da to istražuje. Ja nisam istraživao i ne znam zašto je tako. Možda imam pogrešan utisak, jer se češće dešava da ljudi iz bogatijih porodica traže alternativne načine da dođu do potomstva nego ljudi iz siromašnih porodica. Ali, u svakom slučaju, nema moralne zapreke.

Surogat majka obavlja jedan težak fizički posao na taj način, iscrpljuje svoj organizam, mora punih devet meseci da se ponaša kao što se ponašala i kad je svoju decu nosila i treba joj onda dati neku nadoknadu zato što želi to da uradi. Drugo je pitanje ko to treba da plati, da li i to treba da plati država ili treba da plate oni koji su zainteresovani da na taj način dobiju dete?

Ali, da se zabrani taj način sticanja potomstva, ja mislim da je apsolutno suprotno društvenim interesima. Jer, kod surogat majke jasno se zna ko je prava majka.

Može dete imati naklonosti prema surogat majci jer je, dok je još bilo nesvesno, slušalo otkucaje njenog srca pa su joj oni nekako najbliži, neko instinktivno poverenje ima prema tim otkucajima itd. Sve je to moguće, ali nije toliko značajno da bi zbog toga sprečavali da se uopšte sama institucija surogat majke u našem društvu ne uvede. Bilo bi dosta potencijalnih majki koje bi to obradovalo, bilo bi dosta bračnih parova bez dece koji bi bili spremni da to i plate, a bilo bi, pretpostavljam, i spremnih žena koje bi pod određenim uslovima pristale da budu surogat majke. Na taj način sebi doprinose, zarade za svoju porodicu i već rođenu decu, doprinose društvu... a deca rođena na potpuno prirodan način, od originalne majke, kako bih je mogao nazvati, majke koja je proizvela jajnu ćeliju, imaju u društvu isti tretman kao i ona koje je rodila žena koja im zapravo nije u biološkom smislu majka.

Imamo slučajeva u nekim razvijenim zemljama gde se stvara i neko dugoročnije prijateljstvo među tim porodicama, pa ima neki osećaj privrženosti i surogat majka, ima prava biološka majka, i zašto da ne, ako se dobro slažu, zašto to ne bi smelo biti dozvoljeno?

Drugo pitanje, ja mislim da ste vi, ministre, i vaši saradnici, malo zarobljenici starih dogmi, kad ste uveli član 32. gde kažete – zabranjeno je nuđenje odnosno darivanje reproduktivnih ćelija, odnosno embriona radi sticanja imovinske ili bilo koje druge koristi.

Može žena koja ne želi da se udaje da odabere muškarca koji neće da je oženi, a on predstavlja neki ideal u njenoj uobrazilji pravog muškarca, ili po fizičkom izgledu ili po intelektualnim sposobnosti ili iz bilo kog drugog razloga. Ako se oni dogovore da se jedna takva za društvo važna usluga obavi i plati novcem, koji je onda razlog da se to ne prihvati? Koji je razlog da je medicinski radnik, kako bih nazvao, mada ne volim da ih zovem radnicima, ali medicinski tehničar ili lekar ili neko drugi dužan, čim posumnja da se tako nešto dešava, da obustavi proces veštačke oplodnje? Zašto? Zašto to ne bi bilo prepušteno elementarnoj ljudskoj slobodi?

Zar nije bolje da žena nađe privremenog partnera koji će joj dati svoje spermatozoide da obavi oplodnju na veštački način, koji će biti po njenom izboru, koji će dati svoju saglasnost ali će tražiti određenu materijalnu ili drugu nadoknadu? Zašto država da se meša u to, ako ne dođe do pravnog spora i građanske parnice?

Zašto bi bilo zabranjeno reklamiranje ili oglašavanje potrebe za reproduktivnim ćelijama žene i muškarca, odnosno nuđenje tih ćelija, nuđenje novčane nadoknade za to itd.? Čemu to? Da li je to neki apstraktni moralizam u pitanju? Dete je dete. Ja mislim da na drugim mestima ovde treba detetu, još nerođenom, ako se rodi garantovati da ima pravo kad-tad da sazna za identitet oba prava roditelja i da ne može neko ko daruje svoju spermu reći – nikad me to ne interesuje. Dete ima pravo da sazna ko mu je biološki otac.

Mora se voditi evidencija. Evidencija se mora voditi iz zdravstvenih razloga, u slučaju nekih naslednih genetskih bolesti za koje se u prvom trenutku ne zna, za koje se u prvom trenutku ne može saznati, za koje u ovom trenutku medicina nije sposobna da sazna, a saznaće za 10, 15 ili 20 godina. Dakle, to se uvek mora znati i mora se na drugačiji način postaviti to pitanje očinstva koje ne proizvodi posle roditeljsku brigu i staranje, ili materinstva koje ne proizvodi majčinsku brigu i staranje, kod surogat majki itd.

Ima ovde još nekoliko pitanja koja su važna. Vi govorite o bankama reproduktivnih ćelija, čak i bankama embriona, mada mislim da je to jedna opasna stvar. Ako se zamrzne embrion, da li je moguće posle da se zaista rodi zdravo i normalno dete ili nije? Mislim da tu ni medicina još nije načisto. Ako nije moguće zamrznuti kompletnog čoveka pa ga posle odmrznuti da bude živ, nisam siguran da je to moguće kod embriona.

Ali ovde ste zabranili da se embrion izvadi iz trudnice koja je umrla. Zašto? Može trudnica da doživi saobraćajnu nesreću i da pogine. Ako njen muž želi da se dete rodi i ako je moguće naći surogat majku i da se na brzinu izvede operacija dok je embrion živ, zašto to ne dozvoliti? S jedne strane dozvoljavate da se živim ljudima vadi srce, jetra i mnogi drugi organi, bubrezi... Sve se to vadi živim ljudima. Čovek je živ dok mu srce kuca, a ne dok mu mozak radi.

Nemojte, doktore Đukiću, da klimate glavom, jer kad bi mozak bio presudan za utvrđivanje da li je čovek živ ili ne, verujte mi, ovde trećina narodnih poslanika ne bi mogla biti proglašena živim. Nisam uperio prstom, nemojte da se bunite, ne zna se koja trećina.

Bitno je srce. Dok je srca – traju biološke funkcije organizma, a bez mozga se može – to se dokazalo i to se uporno dokazuje i u našem društvu. U ovom slučaju, dakle, ako muž, otac nerođenog deteta, želi da se plod spašava, a može se spasiti pošto postoji surogat majka spremna da to preuzme, može se dva-tri dana na aparatima održavati stradala žena u životu, u stanju kad joj kuca srce, do tada je živ i embrion. Je li tako, doktore Đukiću? Nije embrion živ dok je živ mozak, nego dok je živo srce.

Ja sam dokazao na sopstvenom primeru, na primer, da se u mozgu ne nalaze nikakvi centri emocija, nego u srcu. Meni su spaljivali te centre za ljubav u srcu i ostali su mi samo centri za mržnju. Ablaciju su vršili, ili kako se to zove, a mozak mi nisu dirali. Doduše, jedan vaš kolega, kad sam bio na Stomatološkom fakultetu, vodili su me na skener mozga i kad je to bilo završeno, doktor onako razdragan kaže – u glavi nemate ništa. Veoma ozbiljno se zalažem da se nađe solucija da se još nerođenom detetu pruži šansa.

E, i ovde upadate u kontradikciju kad govorite o uvozu ili izvozu reproduktivnih ćelija. Da li se to plaća ili se ne plaća, ministre?

(Zlatibor Lončar: Dobrovoljno, bez plaćanja.)

Bez plaćanja se vrši taj uvoz i izvoz iz zemalja međusobno, samo dobrovoljno?

(Zlatibor Lončar: Dobrovoljno.)

Da li se pita onaj ko je davalac ćelija da li se slaže da mu se izvozi u određenu zemlju rasplodni materijal? To niste ovde naveli baš tako jasno. Jeste li?

(Zlatibor Lončar: U pravilniku.)

U pravilniku? Niste mi doneli pravilnik. Sad ćete? Evo o čemu se radi. Ja mislim da se ne može reprodukcioni materijal izvoziti bez pismene saglasnosti davaoca. To ste u pravilniku predvideli, ali mogli ste i u zakonu. Vrednije je u zakonu kad to stoji. To je dovoljno ozbiljna stvar da bude u zakonu. U pravilniku su obične, stručne stvari, tehnika postupka, ali ovo bi trebalo u zakon da se unese.

Još nešto, ja sam za to i kad je reč o presađivanju organa da ako nije dao dozvolu onaj čiji se organ uzima, a sa živog tela se uzima, naravno, mi smo ubeđeni, nama je jasno da ne može taj dugo ostati u životu, ali se uzima sa živog tela, isključivo njegova porodica može da odlučuje da li će se dati organ ili ne. Tu nam ne spremajte nikakvu promenu. Valjda se podrazumeva da neko želi da daruje organ. Na primer, videli ste onaj slučaj Biljane Kovačević Vučo, ako se tako zvala, njoj su presadili bubreg, bubreg se nije primio i ona je odapela. Zamislite sad...

PREDSEDNIK: Preminula.

VOJISLAV ŠEŠELj: Kako se kaže, Majo?

PREDSEDNIK: Preminula.

VOJISLAV ŠEŠELj: Mi smo nekad u četničkom pokretu baš taj izraz koristili.

PREDSEDNIK: Ne znam, nikada nisam bila u tom pokretu.

VOJISLAV ŠEŠELj: Kako, bre? Trebalo je vojvoda četnički da postaneš.

PREDSEDNIK: Ne, ne.

VOJISLAV ŠEŠELj: Predlog bio spreman.

PREDSEDNIK: Vidi se da ste gospodin u godinama pa se ne sećate.

VOJISLAV ŠEŠELj: Da ja završim, Majo... (Isključen mikrofoni.)

PREDSEDNIK: Isključila sam vam mikrofoni, pa ako možete da završite diskusiju.

(Vojislav Šešelj: Hoću da završim. Šta je bilo sad?)

Izvolite.

VOJISLAV ŠEŠELj: Dakle, porodica mora da zna kome se daje organ, pa da na osnovu toga odluči da li će organ biti presađivan ili neće. Ja kad bi slučajno poginuo, kad bi slučajno jednog dana odapeo, ne verujem da se to može desiti, ali kad bi se desilo, pa da moj neki organ, a imam neke organe veoma vredne i sa medicinskog i sa aspekta...

(Marijan Rističević: Jetra.)

Jetra mi je odlična. Jetra mi je sposobna da se sama odbrani.

Dakle, da se neki moji organi presade ljudima za koje smatram da u moralnom pogledu nisu dostojni, u političkom ili ideološkom, ja bih se povampirio i krenuo bih da iščupam svoje srce ili svoju jetru ili svoja pluća ili svoj bubreg. Mora onaj ko daje saglasnost i da zna o kome se radi.

Kod uvoza i izvoza, kako bi rekli ovi poljoprivrednici i veterinari, semenskog materijala, posebno se mora pažljivo raditi.

PREDSEDNIK: Isteklo vam je vreme, a dodala sam minut i 23 tačno.

VOJISLAV ŠEŠELj: Još pola minuta mi treba.

(Vjerica Radeta: Pa bilo je na 18 i 20.)

PREDSEDNIK: Nije bilo, minut i 32, evo generalni sekretar mi kaže.

VOJISLAV ŠEŠELj: Evo, meni pratili ljudi.

PREDSEDNIK: Recite još rečenicu-dve, da se ne nagađamo, i to je to.

VOJISLAV ŠEŠELj: Dakle, moraju se imati u vidu geografski, kulturološki, civilizacijski, pa i antropološki momenti. Nije to jednostavna stvar. To nije možda za političku raspravu umesno, ali je veoma osetljivo, i sa aspekta društvenog morala, sa aspekta stanja društvene svesti, sa aspekta nivoa civilizacijskog razvoja, tako da te stvari ne treba...

PREDSEDNIK: Hvala vam. Iskoristili ste i ovo dodatno vreme.

VOJISLAV ŠEŠELj: Jesam i to iskoristio?

PREDSEDNIK: Zaboravila sam da dam reč izvestiocu nadležnog odbora dr Laketiću.

Izvinjavam se. Izvolite.

DARKO LAKETIĆ: Poštovana predsednice, uvažene kolege narodni poslanici, poštovani ministre i njegovi saradnici, pre svega, današnja dva predloga zakona predstavljaju pravne akte koji na najbolji mogući način prate savremene trendove medicinske nauke i prakse, a ujedno i propise iz zakonodavstva Evropske unije.

Današnja dva zakona ja doživljavam pre svega kao nameru i želju Ministarstva zdravlja da na najbolji mogući način, dakle, da adekvatno reguliše oblast biomedicinski potpomognute oplodnje i oblasti transfuzijske medicine.

Naime, gde je važeći zakon bio insuficijentan? Pre svega, važeći zakon, kada govorimo o zakonu koji reguliše oblast transfuzijske medicine, bio je definitivno insuficijentan u određenim svojim delovima. To kažem zato što je on regulisao samo određene oblasti transfuzijske medicine. Naime, on je regulisao i definisao oblast prikupljanja krvi i krvnih derivata, dok apsolutno nije tangirao, nije definisao, oblast kliničke transfuzije.

Ovo je pravilo mnogobrojne probleme u oblasti zdravstvene zaštite, tačnije u oblasti transfuzijske medicine. Reći ću zašto. Klinička transfuzija definiše sledeće delove ove oblasti, to je: obavlja delatnost čuvanja i izdavanja krvi i komponente krvi za terapijsku primenu, radi, dakle, predtransfuzijska

ispitivanja. Vršiti se briga za optimalnu primenu krvi i komponenti krvi za autolognu transfuziju, za terapijske aferezne procedure, hemostaze, perinatalna ispitivanja i da ne nabrajam dalje.

Dakle, klinička transfuzija predstavlja u stvari taj suštinski, ključni deo, rekao bih, transfuzijske medicine. Ovim zakonom se ova oblast reguliše. Ovo je značajno ne samo zbog regulisanja svih ovih stvari koje sam pomenuo, već i zbog jedne nove činjenice, a to je da lekar specijalista transfuziolog u ovim novim okolnostima, na način koji je predviđen zakonom, bukvalno učestvuje u lečenju pacijenta od početka do kraja njegovog lečenja. Na taj način, bar po mom mišljenju, smanjuje se rizik od svih komplikacija koje su vezane za transfer krvi.

S druge strane, ako sagledamo i sadašnje okolnosti i sadašnju situaciju, dakle, činjenicu kako važeći zakon definiše i sam status transfuziologa, složićete se – ja sam hirurg po profesiji – da transfuziolozi, lekar specijalista transfuziolog trenutno ima zadatak samo da izda krv lekaru druge specijalnosti, to je njegova obaveza, dakle, ispravnu krv lekaru druge specijalnosti. Mislim da je uloga transfuziologa na ovaj način važnija i podiže se na viši pijedestal, koji svakako smatram da ta specijalnost zaslužuje, a uz to se rešenjem koje se predlaže ovim aktom definitivno uspostavlja bolja bezbednost, veća bezbednost prilikom transfera krvi.

Druga vrlo bitna stvar koja je definisana ovim zakonom o transfuziji upravo je detaljnija i intenzivnija pretraga krvi koja se uzima od davaoca i čiji se transfer radi. Mi lekari, a biohemičari pogotovu, znamo da se u tretiranju, dakle u analizi krvi koja se vršila prilikom uzimanja od davaoca, koristio čuveni ELISA test. ELISA test definitivno ima svoje mesto i ELISA test je kroz duži vremenski period zaista doneo dobrobit ljudskoj civilizaciji, ne samo kroz ove testove, već i kroz mnoge druge – dokazivanjem virusa. Ali ELISA test, u odnosu na njegovu senzitivnost i specifičnost, definitivno mora da lagano ode u istoriju jer ga potiskuju nove, savremene metode dokazivanja patoloških uzročnika ne samo u krvi, već i u drugim telesnim tečnostima.

Ono što je bitno jeste uvođenje nadsistema, koje je predviđeno ovim zakonskim aktom. Zašto je ovo bitno? Uvođenjem ove tehnike umnožavanja nukleinskim kiselinama na mnogo detaljniji i precizniji način utvrđuje se prisustvo patološkog agensa u krvi. Na taj način, smatram da ćemo ovim zakonskim aktima, zakonskim predlogom, dobiti čistiju, bezbedniju krv, krv koja je sigurnija...

PREDSEDAVAJUĆI (Veroljub Arsić): Privedite kraju, kolega Laketiću. Pet minuta imate samo.

DARKO LAKETIĆ: Samo ću se dotaći i drugog zakona.

PREDSEDAVAJUĆI: Ne možete više, izvinite, pet minuta.

DARKO LAKETIĆ: Zahvaljujem se. Onda ću u raspravi u načelu nastaviti izlaganje.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, drugi put.

Reč ima ministar dr Zlatibor Lončar. Izvolite.

ZLATIBOR LONČAR: Vratću se po pitanjima koja ste postavili.

Znači, nije tačno, država snosi sve troškove vantelesne oplodnje. Ne postoje delimični ili bilo kakvi, znači – država snosi kompletne troškove, od početka do kraja. Ovaj zakon će popraviti dosta stvari. Mi sad snosimo sve troškove, kao država, ali mi nismo do sada mogli da ispratimo ceo proces. Mi nismo imali mogućnosti...

Šta nam se dešavalo? Dešavalo nam se da kao država plaćamo treći pokušaj, pa lokalna samouprava izdvoji novac, pa ide i na četvrti i na peti pokušaj, pa smo podigli starosnu granicu na 42 godine, a onda smo shvatili statistiku da uspe poslednji pokušaj, u najvećem broju slučajeva. Sada se postavlja pitanje – šta se to radilo u prethodnim pokušajima? Mi nismo imali regulisanu ni inspekciju, niti je regulisano da u svim klinikama koje to rade postoje isti uslovi, isti kadrovi, isto sve, nego je sve funkcionisalo na „o-ruk“ sistemu.

Mislim da ćemo imati mnogo bolje rezultate kada možemo da ispratimo proces od početka do kraja, da vidimo šta se radi za taj novac koji država daje i da će oni morati da opravdaju sve to što su radili. Mislim da ćemo umnogome pomoći tim parovima i dobiti sigurnost, odlaziće u licencirane klinike gde smo dozvolili da budu i privatne i državne, koja god – ali mora da ispuni uslove koji su neophodni i da ispuni standarde sa najvećim procentom uspešnih procedura. Znači, moraju da postoje isti uslovi za sve a mislim da je to garancija i kvaliteta i boljeg uspeha.

Što se tiče surogat majčinstva, reći ću vam najiskrenije da trenutno postoji samo u Grčkoj, nema ga ni u jednoj drugoj zemlji, a Grčka razmišlja da promeni taj zakon.

(Vojislav Šešelj: Kako nema u Americi?)

O EU samo pričam, o okruženju.

Mislim da nismo u stanju da sprečimo zloupotrebe u ovom momentu. Ne znam šta će biti sutra, ali jednostavno – kada ga nemate nigde u okruženju a da vi sad to pustite, ovo što se dešava u Grčkoj, priznajem da nismo na nivou da bismo uspeali da sprečimo zloupotrebe. To je jedan od osnovnih razloga.

Primeri koje ste naveli da, kada neko hoće sa nekim da ima dete ili od nekog da ima dete, ako se dogovorio sa njim, to nije nikakav problem. Što se tiče plaćanja išli smo na dobrovoljnost i anonimnost jer mislimo da je to nešto što je najsigurnije i najbezbednije za nas u ovom momentu, onako kako mi razmišljamo i sada uvodimo neke nove stvari. Ne kažem šta će se sutra dešavati, ali jednostavno na osnovu primera drugih – a ne mislim da smo mi najpametniji, da ćemo mi nešto novo da izmislimo, da ćemo mi nešto brže od drugih da uradimo – oslanjamo se na druge primere. Postojeće državni registar u kome je ono što ste vi sve pitali. Znači, ne samo to, još mnogo toga mora da postoji jer ko god dođe tu, u tri kolena mora da donese podatke o bolestima, o svemu onome

što je interesantno i što je bitno. To je tako regulisano, neće moći drugačije, ali se vraćam na to da je u pitanju dobrovoljnost i anonimnost.

Pitali ste se da li zamrzavanje može da izazove probleme – tako se naziva ali to nije klasično zamrzavanje, decenijama već postoji, rođene su generacije i generacije... posle tzv. zamrzavanja do sada nije bilo nikakvog problema. Znači, decenijama funkcionise, što vrlo lako možete da proverite. To su činjenice.

Ovo što ste rekli embrion, desi se tragedija pa da se prenese – to je vezano sa ovim surogatom i dok se ne reguliše surogat ne može ni to jer je povezano jedno sa drugim. Treća stvar, dotakli ste se i transplantacije. Ne postoji zemlja, niti će, verujem, igde postojati ma šta se dešavalo, kao i danas – ako je neko dao pristanak da hoće da bude donor, kada dođe njegova porodica, kako ona kaže uvek bude tako. Nemamo primer da je negde drugačije, da može po zakonu da se uradi, nego onako kako porodica odluči. Druga stvar, vi mislite na pretpostavljenu saglasnost, da je svako potencijalni donor, to se tako kaže, ali porodica je ta koja daje saglasnost.

Drugo, vi ste se verovatno šalili kome će organi ići... postoji tačna lista čekanja, ne može da se bira kome će ići organ, jednostavno onaj ko je najugroženiji on je prvi na listi, on dobija. I ne samo lista čekanja, nego tipizacija – da taj organ odgovara. To su strogo definisana pravila još u „Eurotransplantu“, to je krajnje transparentno, to vi znate sve.

(Vojislav Šešelj: Replika.)

PRESEDAVAJUĆI: Nemate pravo na repliku, govorio je kolega Laketić.

(Vojislav Šešelj: Kako nemam pravo na repliku kada se ministar sve vreme meni direktno obraća. Evo, neka se izjasni ministar.)

Ministar se ne izjašnjava.

(Vojislav Šešelj: Replika.)

Zatražite reč.

Pravo na repliku, narodni poslanik dr Vojislav Šešelj.

Izvolite.

VOJISLAV ŠEŠELJ: Vi se pozivate na pravila „Eurotransplanta“, mene to ne interesuje, ne interesuje mi ne EU, ni način na koji je ona to rešavala osim u slučaju da je rešila na neki način koji bi za nas bio pogodan, ali da se mi po svaku cenu na njih ugledamo i da nam bude pravilo ono što su već sprovedi, apriori – to apsolutno ne prihvatam.

Onaj ko odlučuje da li će pristati da se transplantira organ pokojnika, da se nekom drugom taj organ ugradi, on mora da zna o kome je reč. Upravo na tome insistiram. Čak sa nekog prioriternog spiska da kaže – evo, ovome. A mogu lekari o tome da odlučuju pa da kažu – evo, ovaj je iz imućnijeg sloja, ovaj je politički visoko kotiran, pa ćemo prvo njemu, pa onda ovom drugom. Mora se dozvoliti onome koji je vlastan da raspolaže organom, a ne ko

je stručan da organ presadi. Prioritet je, dakle, onaj ko je vlasan, i kada odluči – organ se presađuje ili se ne presađuje.

Kod nas je vođena kampanja, i tu ministre niste u pravu, preko državne televizije vođena je kampanja nekoliko godina kako se podrazumeva saglasnost pokojnika da mu se organ presadi ukoliko nije izričito zabranio da se to radi i nije pominjana saglasnost rodbine u tom slučaju nego ako nije izričito zabranio, e onda može.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Muamer Bačevac. Izvolite.

MUAMER BAČEVAC: Uvaženi predsedavajući, uvaženi gosti iz Ministarstva zdravlja, uvažene kolege i kolegice narodni poslanici, sa stanovišta medicinske prakse pred nama su danas zaista dva krucijalna zakona, afirmativna zakona, a kako bude odmicala debata i razgovor verovatno ćete se uveriti i vi, kolege poslanici, kao i javnost Srbije, da predstavljaju značajan pomak i unapređenje u oblastima koje obrađuju.

Pre svega, imamo prvi zakon kod kojeg moram da se pozovem na određene evropske institucije jer su one danas, u naučnom a verujem i moralnom smislu, zaista neko koga treba slediti i poštovati. Naime, parlament EU je na predlog Evropskog udruženja za humanu reprodukciju i embriologiju dao sugestije na koji način i kako treba urediti ovu oblast. Naravno, da veštačka oplodnja bude dostupnija što širem delu populacije, na svakom mestu i bez obzira na imovinski status. To je vrlo human predlog koji mi nismo prihvatili apriori.

Naravno, ovo je bio predlog iz 2008. godine a pojedine zemlje u okruženju pokazale su arhaičnost i duboku podeljenost, i pre svih se pozivam na slučaj Hrvatske. U Hrvatskoj deset godina ovakav zakon nije mogao da bude usvojen zbog mešanja nekih struktura koje ne bi trebalo da odlučuju o ovakvim profesionalnim zahtevima, pa su usvojili nekakav zakon kada su bili pred samim vratima EU.

Što se tiče veštačke oplodnje ona ovim zakonom dobija jedan čvrst pravni okvir. Ona će biti dostupnija i naravno da je to za nas jako bitno u okviru borbe za demografski oporavak. Veštačka oplodnja naravno tu nije ključna ali svakako može da da svoj doprinos.

Prema sadašnjim rešenjima, ovog starog zakona, ona je bila besplatna samo za neplodne parove koji ispunjavaju niz uslova, i to u ograničenom broju pokušaja. Ona će i dalje ostati besplatna, to je izuzetno bitan kriterijum, a namera ovog novog zakona je da definiše nivo valjanosti i dostupnosti usluga, očuvanja plodnosti i lečenja neplodnosti putem BMPO.

Takođe, ovo je korak u usklađivanju sa evropskim standardima. To je zaista jedna složena oblast, oblast biomedicine koja mora biti uređena kompletnim novim zakonom i mi danas imamo takav novi zakon. Novim zakonom se slabosti starog zakona iz 2009. godine potpuno eliminišu s obzirom

na to da se on bavio samo procesom oplodnje, a nije izdvajao nivo kvaliteta i vodio računa o kvalitetu usluga koje pružaju institucije koje su se time bavile.

Vrlo bitan element kod ovog zakona jeste što se posebno daje mogućnost privatnoj praksi, odnosno privatnim, malim klinikama da i dalje nastave ili da uđu u sam program. Dosadašnji podaci pokazuju da su privatne prakse, zahvaljujući tome što njima rukovode zaista eminentni stručnjaci, bile i uspješnije u obavljanju ovih procesa.

Mi smo, takođe, proširili obim obuhvaćenosti pacijenata ovim zakonom, a data je i mogućnost čuvanja jajnih ćelija, što verujem da je iz medicinskih razloga vrlo opravdano.

Na Odboru za zdravlje otvarala su se neka pitanja, kao što je pitanje surogat materinstva, a debatovali smo i o identitetu. Želim da se složim sa valjanim obrazloženjem koje je dao profesor Tulić kada je govorio o identitetu ljudi koji su donori. Većina ljudi koji žele da budu donori traže da budu anonimni, a on je rekao apsolutno svi donori i to jeste nešto što valja ispoštovati i što je na duži rok bolje rešenje.

Zakon je utvrdio i zabranu utvrđivanja i osporavanja majčinstva i očinstva u postupku na darovanim ćelijama. Pre nego što se paru koji ne može da dobije potomstvo prirodnim putem ponudi mogućnost biomedicinski potpomognute oplodnje, moraju im se predočiti i druge opcije, kao što je, na primer, usvajanje deteta.

Naravno, potpuna obaveštenost pacijenata je preduslov za sprovođenje ovih postupaka. Zadatak struke i nauke je da nakon toga učini sve da do začeca dođe, odnosno da se o ćelijama brinu na najbolji mogući način. To je, naravno, i omogućeno ovim zakonom, s obzirom da se poseban akcenat stavlja na nadzor. Jasno je definisano ko, kako i na koji način, kao i koje kvalifikacije treba da ima da bi vršio kvalitetan nadzor.

Verovatno najbolji deo ovog zakona jeste njegovo istrajavanje na uniformnosti, da u svim delovima naše zemlje, u svim institucijama koje će biti ovlašćene bude isti nivo pruženih usluga, što dosad nije bio slučaj.

Što se tiče drugog zakona, o transfuziologiji, odnosno transfuziološkoj službi, želim da kažem da je on reformski. On na potpuno novi način organizuje transfuzijske ustanove u našoj zemlji i praktično glavna je stvar to što će on ujednačiti organizaciju prikupljanja krvi u celoj našoj državi.

Naravno, već ste rekli da će glavna novina biti da umesto dosadašnjih 47 bolničkih banaka krvi i transfuzioloških službi, budu samo četiri ovlašćena centra za prikupljanje, obradu, testiranje i distribuciju krvi.

I kolega Laketić je naglasio da će se na ovaj način povećati kvalitet provere date krvi. Vidimo da će ELISA test biti unapređen jednim savremenijim nukleinskim testom koji je direktan i sigurniji.

Vrlo bitna stvar koju donosi novi zakon o transfuziologiji jeste da se uvodi posebno polje kliničke transfuziologije u domenu rada, odnosno transfuziolozi dobijaju zaista novi aspekt svoga delovanja gde će moći da se

iskažu i daju svoj puni doprinos u procesu lečenja pacijenata, u kojem će i oni učestvovati.

Moram zbog javnosti da kažem i podsetim da su komplikacije koje mogu da nastanu usled nepodudarnog davanja krvi jako velike. U Americi čak 20-30 ljudi godišnje umre zbog grešaka, što uglavnom nisu greške laboratorijskih službi već označavanja i praktičnog prenošenja informacija.

Stoga mislim da će uključivanje transfuziologa i samim transfuziolozima omogućiti da daju doprinos u lečenju pojedinačnih pacijenata, ali omogućiće i sigurniji transfer, jer rekoh da greške mogu da budu fatalne – može se razviti intravenska hemoliza, akutna, koja je smrtonosna, smrtonosna za vrlo kratko vreme, tako da direktno prisustvo kliničkog transfuziologa u praćenju pacijenta kome se krv daje i odgovornost samog transfuziologa za davanje krvi izuzetno je bitno jer u takvim alarmantnim situacijama transfuziolog prepoznaje reakcije, obustavlja proces, ulazi u antidotsko rešavanje i zaustavljanje tog patološkog procesa koji može biti fatalan.

Država će na ovaj način nadam se rešiti problem koji ima a to je da se od pacijenata, bilo je slučajeva, traži da neko od njihove rodbine donese određene količine krvi ili je donira, da bi oni mogli da uđu u proces hirurške intervencije. To će se ovim zakonom sprečiti. U svakom trenutku, s obzirom da ovaj zakon zahteva formiranje informacionog sistema, znaće se u kojem delu države postoje rezerve i u svakom trenutku te rezerve se mogu tražiti i uzeti, tako da će jedna ružna praksa koja je do sada postojala ovim zakonom biti ukinuta i mislim da je to jako, jako bitno.

Ovaj zakon, što je jako bitno, transfuziologe neće ostaviti bez posla. Transfuziolozi će, verujem, dobiti i neku profesionalnu satisfakciju za svoje znanje i za svoj rad. Transfuziolozi će imati veće učešće u lečenju samih pacijenata i to je nešto što je jako dobro.

U susednoj Hrvatskoj sam gledao, oni su doneli sličan zakon, postupno menjali transfuziološku službu i mogu reći da su zaista dobar primer reforme transfuziološke službe, a mi smo na vrlo sličnom putu i mislim da je ovo dobar korak u regulaciji ove oblasti.

U svakom slučaju, reč je o dva afirmativna, dobra zakona, koja ćemo mi iz SDPS-a podržati, glasaćemo za njih. Mislim da se na ovaj način nastavlja reforma zdravstva, koju je upravo ovaj ministar i ovo ministarstvo započelo.

Mi imamo informacije da će se vrlo brzo zaposliti preko dve hiljade ljudi u zdravstvenim centrima Srbije, da će se dati mogućnost mladim i obrazovanim ljudima da uđu u proces daljeg sticanja znanja i veština – što se nikada nije desilo od kako ja sam u zdravstvu, da toliki broj ljudi započinje da radi što je za svaku pohvalu.

U svakom slučaju, ovo je korak dalje u reformi našeg zdravstvenog sistema. Usvajanje ovih zakona će doprineti boljem zdravstvenom odgovoru na samom terenu.

Nadam se da će ovaj zakon doprineti i rešavanju bolnog pitanja bele kuge u Srbiji, da ćemo svi ovaj zakon da promoviramo povećavanju nataliteta radi, da se sve više dece rađa u našoj državi i da biološki ova država živi. To je osnov za ekonomski, politički i svaki drugi razvoj. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Marko Đurišić. Izvolite.

MARKO ĐURIŠIĆ: Hvala, predsedavajući.

Poštovani gospodine ministre, ovo je praksa po kojoj bi parlament u budućnosti trebalo da radi. Ovi zakoni su stajali u skupštinskoj proceduri od 16. decembra, kada ih je Vlada Republike Srbije usvojila i poslala u parlament na raspravu i mislim da je bilo dovoljno vremena da se poslanici upoznaju i da danas vodimo raspravu o ovim zakonima ne po hitnom postupku, ne onako kakav je bio princip rada ove vlade i ja se nadam da će ovakav princip, na kraju mandata ove Vlade, poštovati i nova vlada koja će od juna nastaviti da radi.

Ovi zakoni jesu dobri i unapređuju oblasti kojima se bave. Oni jesu modernizacija i iskorak napred, hvatanje koraka sa vremenom u odnosu na zakone koji su postojali. Prethodni zakoni nisu bili baš toliko loši, ali jednostavno, s obzirom na to da su doneti pre desetak godina, sasvim je sigurno da su ih vreme i razvoj medicinske nauke prevazišli i da je bila potrebna ova modernizacija.

Oni prepoznaju vreme u kome se nalazi medicina, ova oblast medicine – sada govorimo o Zakonu o biološko-medicinski potpomognutoj oplodnji – i zakonom se uvode moderna rešenja koja postoje i koja se praktikuju već u Republici Srbiji.

Ono što smo mi, kroz čitanje ovog zakona i razgovora sa ljudima koji o ovoj problematici imaju mnogo više znanja nego poslanici poslaničke grupe SDS, uočili i na šta nam je skrenuta pažnja da možda nije najbolje rešeno – predložili smo kroz amandmane i o tome ja želim danas da govorim.

Smatramo na osnovu tih konsultacija da je loše što nije određen maksimalan broj davanja prilikom darivanja reproduktivnih ćelija i embriona, znači, koliko puta može jedna osoba to da da? Samo jednom? Ne znam, skrenuta nam je pažnja da to nije ograničeno a da bez toga ne može dalje da se krene. Ja se onda izvinjavam.

Takođe, da li su predviđeni da se rade kariotip donora i druge genetske analize kod davanja, u dovoljnoj meri? Dobro. Sledeće, da li će član 46. koji govori o broju oplodjenih jajnih ćelija koji se dobija u postupku i kako te ćelije – maksimalan broj embriona koji nastanu će biti određen, biće vraćen maksimalan broj u skladu sa najboljom praksom. Ta praksa je, koliko sam shvatio, valjda je trenutno taj maksimalan broj tri. Niži je? Dobro. Ali nije direktno vezan sa ovim zakonom, znači to će određivati, pretpostavljam, Ministarstvo, i to je dobro rešenje, ali pitanje se postavlja da li će kasnije svako vraćanje eventualno tih embriona biti pokriveno od strane Fonda, troškovima

Fonda. Znači, tretiraće se kao jedan postupak i neće se naplaćivati svaki put kada žene pristupe tom procesu. Neće, i to je dobar odgovor.

Ono što smatramo da je potrebno da se uradi i prekine sa lošom praksom a nadam se da će ovaj zakon stupanjem na snagu tu praksu koja se dešavala prekinuti – da zato što ne postoje krioprezervacije u nekim centrima za oplodnju, da su se embrioni koji su dobijani u postupku bacali. Jednostavno, ako se u prvom trenutku ne iskoriste, ostatak se baca. Ja se nadam da će sada svaki put kada se radi hiperstimulacija i koliko god embriona da se dobije, da će oni biti sačuvani i da će moći da se koriste u onim slučajevima kako je to predvideo zakon.

Zakon govori o tome a mi smo predložili granicu kada dete koje je dobijeno kroz reproduktivni proces može da se upozna sa jednim delom evidencije koja je u Predlogu zakona 15 godina, a mi smo predvideli amandmanom 18 godina. Vidim da je taj amandman odbijen. Sigurno postoje razlozi i sad, kako tu granicu precizno odrediti zakonom i da li ćemo je pogoditi – to je nešto što ćemo videti i kroz praksu.

Ono pitanje o kojem ste vi na kraju svog izlaganja govorili a sa čim se naša poslanička grupa ne slaže, to je pitanje surogat materinstva. Jednostavno, smatram da argument da nešto ne možemo dobro da kontrolišemo i da ne možemo da sprečimo zloupotrebe, po meni nije dovoljno jak. Postoje medicinski slučajevi kada je surogat praktično jedina opcija, kada žene ne mogu ni na jedan drugi način da iznesu trudnoću i kada postoje eventualno neki bolni, skupi i jako rizični postupci da žena iznese trudnoću. A u nekim zemljama u tim slučajevima se koristi i medicinski indikuje surogat materinstvo. Ova država se opredelila da ovim zakonom to zabrani, iako je ceo medicinski postupak koji bi to mogao da proizvede kroz ovaj zakon opisan i regulisan, sem tog poslednjeg dela kada bi surogat majka trebalo da dete koje se rodi vrati roditeljima koji su dali genetski materijal.

Ja mislim da to, pre svega, nije pitanje ovog zakona. Ovaj zakon se bavi nekim medicinskim procedurama i one praktično definišu sve ono što je potrebno uraditi da bi se stvorio embrion i stavio u ženu, ali onaj deo posle, koji definiše surogat materinstvo, mislim da čak i nije tema ovog zakona.

Pripremajući se za ovu raspravu čitao sam o raspravi koja jako dugo traje o građanskom zakoniku Srbije, gde bi i ova tema trebalo da se nađe. Mislim da je bilo primerenije da se u ovom zakonu našla norma koja upućuje na eventualna rešenja u tom zakoniku, to pitanje surogat materinstva, jer šta je sporno – nije sporna medicina, sporna je etika, sporan je moral, sporno je stanje u društvu i da li mi kao društvo možemo da sprečimo eventualne zloupotrebe.

Govorili ste o praksi u svetu. Kada govorimo o evropskim zemljama, našao sam podatak da je u 12 od 28 zemalja surogat materinstvo dozvoljeno. Vi ste rekli da je samo u Grčkoj. Nije, ima i drugih evropskih zemalja u kojima je dozvoljeno, mada u nekim najvećim zemljama nije dozvoljeno. I postoji ta rezolucija Evropskog parlamenta ali ona nije

obavezujuća. Ove zemlje u kojima je dozvoljeno nastavljaju da koriste to pravo. Druge zemlje u kojima je dozvoljeno su Rusija, a u SAD – u nekim državama je dozvoljeno, u nekim nije – zatim Ukrajina, a od naših suseda to dozvoljavaju Makedonija, Grčka, Bugarska. Tako da je sada pitanje jesmo li mi kao društvo sposobni ili nismo da donesemo jedan zakon kojim ćemo predvideti zloupotrebe i omogućiti onim parovima kojima je ovo praktično jedini način da dođu do svog potomstva. Ja mislim da nije trebalo da odustanemo.

Žao mi je, ali ja ovakvo zakonsko rešenje – kojim se zabranjuje surogat materinstvo, gde se kao krivično delo definiše pokušaj sprovođenja surogat materinstva, sa zaprećenom kaznom od tri do deset godina – jednostavno vidim kao odustajanje i mislim da na to nemamo pravo kao društvo sa svim problemima u kojima se nalazimo. Mislim da je ova mogućnost trebalo da ostane, nije trebalo da se zabrani ovim zakonom. Naši amandmani na ovaj predlog zakona idu u pravcu da se taj deo obriše. Voleo bih da nova Vlada, kada god i kako god da bude formirana, konačno donese taj građanski zakonik ako je to akt koji treba da reši ove probleme, i da onda – uvažavajući sve argumente i za i protiv, svu lošu ali i onu dobru praksu koja postoji u svetu iskoristimo i da uvedemo to u pravni sistem Srbije.

Ono što ovaj zakon neće zaustaviti – neće zaustaviti život. Na neki način, ljudi će, pretpostavljam, naći rešenje ili ga već nalaze i u onim zemljama gde je surogat materinstvo zabranjeno, nalaze načine da izvozom embriona ili na neki drugi način – rađanjem surogat materinstva u zemljama gde je to dozvoljeno – dođu do svog potomstva. Mislim da je šteta da građanima Srbije ne omogućimo da to urade u svojoj zemlji i da ih teramo da to rade u nekim drugim zemljama. Mislim da treba da imamo hrabrosti i snage da se suočimo sa tim, da krenemo sa tom praksom, da vidimo kakve će rezultate imati. Moj životni moto je da ako možemo jednoj porodici, jednom čoveku nečim da pomognemo – da to ne zabranjujemo a da sve eventualne zloupotrebe i druge loše stvari nekim drugim zakonima sprečimo, onemogućimo i smanjimo.

Mislim da bi to trebalo da bude princip koji nas vodi i u slučaju ovog zakona, tako da će naša poslanička grupa glasati za predloge ovih zakona. Mislimo da su oni u suštini dobri, da mogu i da će pomoći državi Srbiji da se bolje, jače i brže uhvati ukoštac sa problemom bele kuge koju imamo.

Mislim da nismo iskoristili sve mogućnosti, da smo zatvorili vrata ovom zabranom surogat materinstva i da je to loše, da bi bolje bilo da ovaj zakon koji je, tako da kažem, medicinski i stručan – govori o procedurama vezanim za ceo taj postupak i jednostavno toj zabrani surogat materinstva ovde nije bilo mesta.

Da vidimo kroz građanski zakonik ili neki drugi poseban zakon, ako je to potrebno, kako da definišemo ceo taj proces, kako da definišemo i sprečimo zloupotrebe, komercijalizaciju. Ima raznih načina – od izbora surogat majki dozvolom, autorističkog surogata koji postoji u nekim zemljama gde je komercijalno surogat materinstvo zabranjeno. Znači, da ostavimo tu mogućnost i

da pokažemo da smo jedno humano društvo koje želi da pomogne građanima da se ostvare kao roditelji i da dobiju svoje potomstvo. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Reč ima ministar dr Zlatibor Lončar.

Izvolite.

ZLATIBOR LONČAR: Prvo ću vam reći ovo što ste predložili oko granice, 15 i 18 godina. To je regulisano zakonom. Znači, iz tog razloga, jer na to pacijenti imaju pravo.

Što se tiče surogat majke, ovo nije nikakva definitivna zabrana. Jednostavno smo rekli da u ovom momentu nismo u mogućnosti da to rešimo. Imajte na umu problem koji se sve više javlja, a to je da kada se dete razboli a kada ga je već uzela porodica, onda ona vraća dete surogat majci. Znači, apsolutno postoji građanski zakonik koji je u toku, ceo tim je raspoložen. Ako se definišu pravila, ako se preciziraju, ako imamo dovoljno garancija da neće doći do zloupotrebe – nikakav problem nemamo da tome pristupimo. Ali hoćemo da se obezbedimo, da ne eksperimentišemo, da ne uđemo u neku fazu a onda da nam se to obije o glavu. Nikakav problem nije. Izvolite, sve stručnjake koji misle da mogu da učestvuju u tome, da pomognu – dajte da pomognu, dajte predloge. Ovaj tim nema nikakav problem sa tim.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik dr Sanda Rašković Ivić.

SANDA RAŠKOVIĆ IVIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

Gospodine ministre, poštovane kolege iz Ministarstva zdravlja, dame i gospodo narodni poslanici, mi imamo danas ova dva zakona i moram da kažem, kao poslanik jedne opozicione poslaničke grupe, da su oba zakona dobra. To ne znači da mi nemamo neke primedbe koje ću ja sada staviti.

Prvo da kažem nekoliko reči o prvom zakonu, zakonu koji tretira biomedicinski potpomognutu oplodnju. Što se tiče ovog prvog zakona biomedicinski potpomognute oplodnje, mislim da je to jako dobar zakon, to je zakon koji predstavlja jedan važan korak u lečenju jedne od najtežih bolesti koja je zahvatila Srbiju, a to je bela kuga.

(Vojislav Šešelj dobacuje.)

Predsedavajući, ja vas molim da obezbedite mir u sali, tako da možemo govoriti o zakonima.

Naravno, mnogo je bilo reči ovde i o surogat majci. Što se tiče surogat majke, naša poslanička grupa se sasvim slaže sa iznetim zakonskim predlogom da surogat majka ne bude dozvoljena, odnosno da bude zabranjena – ne samo što mi kao izrazito siromašno društvo ne možemo da sprečimo mnoge zloupotrebe koje bi sigurno proizašle iz te mogućnosti. Ja kao psihijatar imam određene ograde i smatram da majka u tih devet meseci dok nosi bebu u svom stomaku razvije vrlo veliku vezanost za dete, što može da izazove psihološki vrlo jake i velike separacione probleme i zato smatram da to nije u redu.

Što se tiče uključivanja i privatne prakse, pozdravljamo uključivanje privatne prakse i zaista mislimo da je to način na koji mnogo mladih parova koji ne mogu da...

(Vojislav Šešelj: Hoćeš li vratiti mandat?)

Izvinite, molim vas, hoćete li umiriti gospodina Šešelja? Ja njemu moram ovde odgovoriti na ovo da ja vratim mandat Koštunici.

PRESEDAVAJUĆI: Koleginice Sanda, ja mogu samo da pokušam, ali mislim da je to nemoguće. Nastavite vi, ne obazirite se.

SANDA RAŠKOVIĆ IVIĆ: Ja sam bila nosilac liste Dveri – Demokratska stranka Srbije. Kome da vratim mandat? Samo sebi?

(Vojislav Šešelj: Vрати DSS-u.)

Dakle, da nastavim dalje.

(Vojislav Šešelj dobacuje.)

PRESEDAVAJUĆI: Kolega Šešelj, molim vas.

SANDA RAŠKOVIĆ IVIĆ: Molim vas da obezbedite uslove za rad, gospodine Arsiću.

Dakle, ono što bih takođe želela da kažem jeste da ovaj zakon o biomedicinski potpomognutoj oplodnji – ovakav kakav jeste, mogao bi se naravno još malo doterati, ali je on dobar jer predstavlja značajan korak u lečenju te najteže bolesti, rekla bih – bele kuge.

Nešto više ću govoriti o ovom drugom zakonu koji se tiče same transfuzijske službe. Meni je potpuno jasno da je ovaj zakon usvojen, odnosno da će biti usvojen, jer verovatno će biti usvojen i zato što smo mi primljeni u „Eurotransplant“, pa je onda to jedan od uslova da bi taj „Eurotransplant“ mogao da zaživi – da imamo i ovaj zakon o transfuzijskoj medicini.

Naravno, bilo bi dobro da smo imali paralelno sa ovim i zakon o transplantaciji pa da smo mogli i o tome da govorimo. Svakako da ćemo kada dobijemo taj zakon imati određene primedbe na taj zakon, tako da ja o tome sada ne bih govorila ali moram da kažem da moramo dobro da razmislimo upravo o donorima, jer mnoga deca u Srbiji čekaju godinama, mladi ljudi u Srbiji čekaju godinama na transplantaciju srca, a jedan Rokfeler je, mislim, šest ili sedam puta bio na transplantaciji srca i doživeo 103 godine.

Da se vratimo ovoj temi, a to je ovaj zakon. Tu imam nekoliko primedbi. U prvom redu, to je organizacija same službe. Koliko ja znam, imamo oko 77 ili 74 banke krvi i 44 službe za transplantaciju. Sada imamo i četiri ovlašćene ustanove, odnosno Kragujevac se tek sada formira. Međutim, ceo posao oko obrade i prikupljanja krvi biće prebačen na te četiri referentne ustanove. Prosto pitam – kako mislite da rešite problem tih malih transfuzijskih centara, jer kod mnogih ljudi postoji bojazan da će ostati bez posla, jer će ti mali transfuzijski centri biti u stvari svedeni samo na nekoga ko kuka i traži krv iz nekog većeg centra, a neće ništa moći da urade sami?

Takođe, oko organizacije bih htela da skrenem pažnju na jednu stvar, a to je da se govori o komponentama krvi, o krvi i komponentama krvi a da u zakon nisu uključeni proizvodi, odnosno produkti od krvi.

Da objasnim malo – ne, naravno, vama, nego ljudima koji nas gledaju preko TV ekrana – komponente krvi se dobijaju centrifugiranjem krvi, znači fizičkim metodama, dok fizičkim i hemijskim metodama dobijamo, recimo, albumine, globuline i neke skupe krvne produkte koji se upotrebljavaju svakodnevno i mi ih onda, kao jako skupe, uvozimo iz inostranstva.

Znam da je Zavod za transfuziju proizvodio ranije jako puno toga, sada malo proizvodi – malo ne proizvodi, pa smatram zaista da bi trebalo uključiti i proizvodnju plazme, odnosno šteta je da se plazma baca i da ostane neiskorišćena. Još je veća šteta, naravno, da moramo da kao država trošimo velika sredstva za uvoz proizvoda od krvi.

U ovom smislu, kada već dolazi do reorganizacije službe a stalo nam je da otvaramo i nova radna mesta, mislim da bi možda neki – da ih tako nazovemo, pogoni, laboratorije koje bi se ekskluzivno bavile tom proizvodnjom produkata od krvi, pomogle u zapošljavanju mladih, i ne samo mladih ljudi, u transfuziološkoj službi.

Dalje, imamo problem distribucije, odnosno transporta. On je pomalo vezan i sa ovim o čemu sam govorila. Znači, ako imamo samo četiri centra a imamo drumove kakve imamo – kako ćemo organizovati tu efikasnu i dobru distribuciju, odnosno transport? To je vezano uz informacioni sistem jer je predviđeno da sve medicinske ustanove budu sto posto pokrivene. Međutim, moramo reći da mi još uvek nemamo do kraja završenu mrežu zdravstvenih ustanova i da, čini mi se, dobila sam podatak, 20% medicinskih ustanova nije u potpunosti uključeno u informatički sistem. Onda imamo problem i to bi trebalo da se popravi.

Dalje, dolazimo do davalaštva. Davalaštvo je dosada bilo i nadalje će, naravno, biti stvar koja je vezana za dobrovoljnost i to je u redu, o tome se brine i Crveni krst. Ali do sada su ljudi koji su bili davaoci, bili davaoci zato što su bili motivisani ili vezani za neku bolnicu – recimo za Zemunsku bolnicu ili za „Dragišu Mišovića“, ili za nekog transfuziologa... međutim, sada to više neće biti tako nego će biti organizovane akcije koje daju jednu vrstu obezličenja celoj stvari jer ljudi se vežu za ustanovu i doktora, vole da daju krv tom i tom doktoru ili doktorki, toj i toj ustanovi, tako da nam iskustva u zemljama okruženja govore da je došlo do pada davalaštva kada se krenulo u ovakvu akciju, a s druge strane, mi kao poslanička grupa imamo i primedbe oko samog tretmana dobrovoljnih davalaca krvi.

To možda nije pitanje za vas, ministre Lončar, više je za ministra Vulina, oko slobodnih dana koji su predviđeni zakonom, dva slobodna dana nakon što se da krv. Tu imamo problem da većina privatnih poslodavaca to ne sprovodi, zakona se ne drži, ljudi moraju da se pojave na poslu već istog dana kada su krv dali a s druge strane, ne postoje nikakve privilegije koje su davaoci

imali ranije, a to je da imaju određene prednosti kod nekih medicinskih zahvata, pretraga itd.

Mi moramo malo da ponegujemo, da tako kažem, te ljude – kada je na dobrovoljnoj bazi i kada im se ništa ne plaća, da im se to kompenzuje na neki drugi način. Moramo da vidimo, takođe, oko davalaštva, kako će biti rešeno tzv. porodično davalaštvo, a znamo da je porodično davalaštvo dosta dobro, jer ljudi za nekog svog – da li im je član porodice ili možda prijatelj, sused iz zgrade, drug iz ulice, dvorište, iz škole... onda dolaze da daju krv. Kako će se to regulisati? To bismo isto voleli da saznamo.

Što se tiče same opreme i cene, te vrlo značajne i skupe aparature, ne znam da li će biti dovoljno ovih 600 miliona dinara koji su opredeljeni za funkcionisanje službe transfuzije, jer transfuzija je jako važna, ona je vrlo skupa i to nisu samo rezus faktor i četiri krvne grupe nego ima toga još mnogo, da sada ne zamaram naše gledaoce i slušaoce ovog skupštinskog prenosa – ali u svakom slučaju ne znam da li će novac koji je odvojen tu biti dovoljan.

Takođe, želela bih da se osvrnem i na sam pojam inspektora. Mislim da posebne inspektore uvoditi u transfuziju, nisam dobro razumela zašto je to, jer transfuziolozi su lekari, kao što su psihijatri, kao što su hirurzi... Da li to znači da sutra i psihijatri treba da imaju svoje posebne inspektore, ili hirurzi svoje posebne inspektore ili, ne znam, hematolozi, kardiolozi itd. Mislim da dobro obrazovani transfuziolog može odlično da radi svoj posao i da bude najbolja korekcija samom sebi.

Upravo su se kolege transfuziolozi žalili i izrazili sumnju da bi moglo, upravo u okviru te inspektorske službe, da dođe do određenih zloupotreba i do određenog partijskog zapošljavanja, jer imam neku informaciju da je kolega koji je u Fondu zadužen za transfuziologiju, čovek koji je imao problema da položi specijalizaciju i ne znam da li je položio ili nije – svakako kažu da je imao problema, čovek koji nije dovoljno dobro potkovan za to šta se može a šta se ne može raditi. U toj svojoj želji da uštedi, on, recimo, daje za operaciju čoveka od 70 kilograma četiri doze krioprecipitata, a znamo da je jedna doza dovoljna za 10 kilograma težine.

Znači, tu takođe može da dođe do partijskog zapošljavanja i to je nešto što i mojoj poslaničkoj grupi kao i kolegama sa kojima sa razgovarala, transfuziolozima, ostaje malo pod znakom pitanja. To ne bi bilo ništa neobično budući da znamo da je, recimo, u kragujevačkoj apoteci sada predsednik Upravnog odbora, umesto lekara specijaliste, majstor za klimatizaciju. Ne bih dalje da dužim, ostavićemo to.

Gospodine Šešelj, molim vas da zavežete.

PRESEDAVAJUĆI: Koleginice Sanda, izvinjavam vam se. Gospodin Šešelj gaji posebna osećanja prema vama, ali ne treba da to pokazuje u Skupštini.

(Vojislav Šešelj: Ovo su ružne reči.)

Reč ima ministar dr Zlatibor Lončar.

ZLATIBOR LONČAR: Samo da razjasnimo te stvari koje ste vi rekli.

Prvo, niko od tih koji rade u bolnicama i u transfuziji neće ostati bez posla. Šta mi pokušavamo ovim da uradimo? Pokušavamo to da ti ljudi koji rade u bolnicama konačno rade svoj posao, da prate primenu krvi i krvnih derivata i da edukuju one kojima predaju, tu konkretno mislim na anesteziologe, tu krv. Znači, vraćamo im, odnosno dajemo im ono što stvarno treba da rade i ono za šta su se školovali, ne samo da provere brojeve nego i da isprate ceo tok procesa.

Druga stvar, ovo se radi i zato što je svaka bolnica bila celina za sebe i dešavalo se da je mnogo krvi, derivata krvi ostajalo neiskorišćeno. Oni su je čuvali a nisu znali da je nekome drugom trebalo, nismo imali jedinstven informacioni sistem u kojem biste mogli da vidite gde i u kojoj bolnici ima zaliha krvi, gde ima viška a gde manjka – a znate i sami da se radi o ograničenom roku trajanja i zbog toga mnogo toga nije iskorišćeno.

Sada ne samo da ćemo iskoristiti, nego ćemo stvoriti uslove za ono što ste pitali – zašto mi ne pravimo albumine, e, sad će se konačno stvoriti uslovi jer ćete imati jedinstven informacioni sistem za sve te banke u kojima se nalazi krv i krvni derivati, znaćete koliko imaju, kolike su im potrebe. Svako će podneti zahtev – šta je planirano, šta mu treba, zavisno od toga šta će raditi, operaciju ili šta već planira da radi, jer, svi ti ljudi imaju toliko iskustva da orijentaciono znaju šta će im trebati u narednih dan, dva, tri, pet i onda neće doći do toga da zalihe propadaju i da se to baca. Imaćete veću količinu i moći ćete da je iskoristite na mnogo bolji način.

Da ne unosite zabunu, rekli ste neće moći, recimo, dobrovoljni davalac da daje krv u bolnici „Dragiša Mišović“ a navikao je tu – ne, daje krv na svim tim mestima, samo što će se ta krv nositi na jedno mesto, zbog uštede, da se tamo uradi kontrola i svi oni testovi koji treba da se urade. Jer kad radite na više mesta, otvorite reagense, uradite analize određene količine krvi, ostali reagensi propadaju. Ovako će doći ljudi i uzeti to. Vi dajete na istom mestu ali postojaće procedura koja će važiti za sve, objediniće se na jednom mestu, uradiće se analize i nećemo imati, ako ste pratili, situaciju da se pronađe nešto sumnjivo, da su se pojavila antitela, pa zovemo tog davaoca, on pretrne od straha i ide da vidi da li je to lažno pozitivno ili lažno negativno. Znači, te stvari se neće dešavati. To je jedan od razloga.

Što se tiče inspekcije, inspekcija je samo zbog tehnologije jer se tehnologija menja – ne zbog transfuziologa nego zbog tehnologije, da bismo imali što manje lošijih rezultata. Moraju da se kontrolišu reagensi, da se koriste u predviđenim dozvoljenim rokovima, da se ispoštuje proces rada i da se maksimalno sve iskoristi. To je jedini razlog a ne da bi neko kontrolisao stručnost rada transfuziologa. Mi stvarno imamo odlične transfuziologe, koji su se dokazali u uslovima u kojima su radili i kako su radili, ali sada pokušavamo da tu službu standardizujemo, da svi delovi transfuziološke službe imaju iste uslove

rada i da svako prijavi ono što ima od količina, da znamo na koje količine računamo i da nam ostane a da možemo opet da pravimo albumine i derivate krvi, ne da ih kupujemo nego da ih imamo. To je jedini razlog i jedini smisao svega ovoga.

Suma od 600 miliona dinara koju ste pomenuli je samo za ove testove, to nema veze ni sa čim drugim, ta je suma odvojena isključivo za to. Znači, za tehnologiju i ništa drugo. Zato je primena predviđena od 1. januara 2019. godine, da bismo uspeli da sistem povežemo i da sve završimo. Jer znamo da stvari ne mogu da se urade preko noći, nego da se sve pripremi, potrebna je edukacija i da se službi da sve ono što je neophodno.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Elvira Kovač. Izvolite.

ELVIRA KOVAČ: Zahvaljujem.

Poštovani predsedavajući, predsedništvo, gospodine ministre, saradnici, dame i gospodo narodni poslanici, u ime Poslaničke grupe Saveza vojvođanskih Mađara – Partija za demokratsko delovanje, baziraću se najviše na temu vantelesne oplodnje.

Krenula bih od onoga čega smo svi svesni – da je problem nedovoljnog rađanja dece, koji je zapravo ispod neophodne proste reprodukcije, ogroman problem sa kojim se svi suočavamo i u okviru toga je pitanje neplodnosti nešto čime zaista treba svi da se bavimo.

Podsetila bih sve – uvaženi gospodine ministre, vi ste bili prisutni 26. oktobra, poslednjeg četvrtka u mesecu, kada smo ovde postavljali poslanička pitanja i ja sam postavila konkretno pitanje vezano za uslove za vantelesnu oplodnju, za Pravilnik Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje koji je tada, za 2016. godinu, glasilo tako da je uslov za učestvovanje u ovoj proceduri što se godina života tiče bio 40 i tada smo predložili da se to produži možda na 42 godine.

Izuzetno mi je zadovoljstvo što je važeći Pravilnik Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje, za ovu 2017. godinu, takav da je uslov za godine života 42 u momentu započinjanja postupka vantelesne oplodnje. Znači, uspeli smo malo da to produžimo i nadam se da ćemo uz zajedničku saradnju uspeti da još mnogo nejasnoća razjasnimo i da pomognemo svim parovima koji se suočavaju sa ovim problemom.

Nažalost, istraživanja i statistike pokazuju da se u Srbiji skoro 400.000 parova suočava sa ovim problemom. Sterilitet nije nešto što je urođeno i može da se desi bilo kome, može da se desi čak i onima koji već imaju jedno dete i to je drugi problem o kojem bi u okviru rasprave o Predlogu zakona želela da govorim, ali najpre da krenem od toga da je jako bitno što konačno donosimo novi zakon, javna rasprava je završena još početkom prošle godine i što se mnoge nedoumice, koje su u trenutno važećem zakonu od 2009. godine, sada razjašnjavaju. Jako puno stvari je urađeno. Želela bih da najpre govorim o tome.

Kao što znamo, od 2006. godine Republički fond za zdravstveno osiguranje finansira program biomedicinski potpomognute oplodnje. Kao što sam već spomenula postoje razni uslovi, kao što su godine života, pod kojima može da se učestvuje u tom programu. Osnovni uslov je da su to žene koje imaju neplodnost i pored odgovarajućeg lečenja, žene koje nisu rađale ili nemaju dece.

Niz godina je Republički fond za zdravstveno osiguranje finansirao dva pokušaja za vantelesnu oplodnju. Jako je dobro što se od sredine 2016. godine finansira i treći pokušaj, jer statistike pokazuju da je, nažalost, retko uspešan prvi – da su mnogo uspešniji drugi i treći pokušaj, te je ovo izmena koju svakako podržavamo i pozdravljamo.

Opšte je poznato da dozvolu za obavljanje postupka biomedicinski potpomognute oplodnje, po važećem zakonu ima 18 ovlašćenih zdravstvenih ustanova i to pet državnih i 13 privatnih. Vi ste i tada, kao i sada, govorili o tome zašto je prilikom donošenja novog zakona važno uključiti privatnu praksu, da bi se što veći broj parova mogao uključiti u ovaj program.

Ja sam izvukla podatke da je od 2010. godine, od kada postoji Uprava za biomedicinu, pa do 2015. godine – do kada su zdravstvene ustanove izvršile 22 hiljade postupaka biomedicinski potpomognute oplodnje, državnih ustanova bilo upola manje – 7.300 a privatnih 14.600 a da je procenat uspešnosti bio od 25 do 30 procenata, za koji mnogi kažu da nije loša brojka ali svi mi treba da radimo na tome da taj procenat uspešnosti bude što veći.

Kao što sam već u uvodu naglasila, želela bih da govorim i o drugim problemima. Jako je dobro što RFZO finansira tri pokušaja vantelesne oplodnje, što smo došli do toga da je životna dob za žene koje učestvuju u ovom programu promenjen sa 40 na 42 ali ne bi bilo loše da se on produži možda i do 45 godina života, u nekoj bliskoj budućnosti.

Volela bih da otvorim i pitanje muškog steriliteta, o kojem se malo razgovara, kao i o onim parovima gde žena ima sekundarni sterilitet – ima, recimo, jedno dete, želela bi još dece, a iz nekih razloga ne može prirodnim putem da dođe do začeca. Dozvolite mi da u ovom slučaju konkretno spomenem različite programe lokalnih samouprava, odnosno AP Vojvodine ne samo zato što sam iz Zrenjanina, ali moram da naglasim da je grad Zrenjanin prvi put još 2014. godine doneo odluku, a od 2014. godine za svaku godinu donosi se novi pravilnik, o kriterijumima za ostvarivanje prava na finansijsku pomoć za vantelesnu oplodnju u gradu Zrenjaninu.

Negde početkom aprila donet je novi pravilnik za 2017. godinu. Grad Zrenjanin je upravo mislio na ovu kategoriju, mada znam da su finansijske mogućnosti lokalnih samouprava različite, ali upravo je jedan od uslova da u ovom programu mogu da učestvuju oni parovi koji ne ispunjavaju uslove koje postavlja RFZO. Ovde se konkretno misli i na muški sterilitet i na sekundarni sterilitet, znači oni parovi koji već imaju recimo jedno dete, najmanje jedno dete. Ono što je izuzetno dobro je što je grad Zrenjanin već tada postavio granicu godinu života na 45.

Naravno, moramo otvoreno razgovarati o tome da i ovde postoje poteškoće, a poteškoće su u tome da se sufinansira, znači da je maksimalan iznos koji mogu da izdvoje 200.000 dinara, ne bi bilo loše da to bude veći iznos. Za sada se finansira samo jedan pokušaj vantelesne oplodnje, pa ukoliko on nije uspešan, ti parovi nemaju kome ponovo da se obrate; RFZO ne mogu zato što ne odgovaraju tim uslovima.

Kao što sam spomenula, AP Vojvodina takođe ima svoj program sufinansiranja troškova za biomedicinski potpomognutu oplodnju, sa oko 200.000 dinara jednokratno. Ovo je regulisano odlukom pokrajinske skupštine – odlukom o pravu na sufinansiranje troškova za biomedicinski potpomognuto oplođenje za drugo, treće i svako naredno dete, što znači da je ovde uslov da kada par ili samo neko, da li žena ili muškarac, ima svoje dete. Meni je nekoliko ljudi koji se suočavaju sa ovim problemom reklo da je to nejasno. Tražila sam pojašnjenje iz pokrajine – čak su nekima rekli da ipak ne mogu da učestvuju u ovom programu jer je prvo dete začeto prirodnim putem.

Mislim da treba da razjasnimo ove pravilnike, da ljudima na terenu bude jasno na šta imaju pravo a na šta ne. Konačan odgovor koji sam dobila i koji sam prosledila zainteresovanima glasi da nezavisno od toga da li je prvo dete začeto vantelesnom oplodnjom ili prirodnim putem, oni mogu da učestvuju u ovom programu – što je za svaku pohvalu, da ne bi bilo diskriminacije na više nivoa.

Svi ćemo se složiti oko toga, da se sada vratimo malo na konkretne odredbe Predloga zakona o kojem danas raspravljamo, svi ćemo se složiti da je suština, cilj donošenja ovog zakona zapravo da povećamo broj obavljenih postupaka biomedicinski potpomognute oplodnje i da oni budu što uspešniji, odnosno povećanje procenta uspešnosti ovih postupaka. Zbog toga je izuzetno značajno to o čemu ste vi, gospodine ministre, govorili – da nam ovaj novi zakon donosi i novinu u formi banke reproduktivnih ćelija, tkiva i embriona.

Znamo da je u važećem zakonu takođe bilo utvrđeno postojanje, odnosno mogućnost postojanja banke reproduktivnih ćelija i tkiva, ali zbog nejasnoće, nedovoljno propisanih uslova – odnosno koje delatnosti zapravo treba da obavlja – to nikada nije zaživelo, bilo ih je nemoguće osnovati a bilo bi izuzetno značajno da postoji banka jajnih ćelija.

Ponovo se postavlja pitanje, bila bi to velika ušteda jer je skupo, da li bi i to takođe mogao da finansira RFZO i nadam se da će to tako i biti, što bi se narodski reklo, čuvanje o državom trošku, jer bi olakšalo proceduru za sve. Takođe je značajno, vi ste o tome pričali i ne želim da ponavljam jer je i prethodnih nekoliko govornika pričalo o tome da, kao što je i ranije bilo, znači kao i na osnovu važećeg zakona, u postupku biomedicinski potpomognute oplodnje mogu da učestvuju poslovno sposobni muškarac i žena koji su vanbračni partneri ili supružnici u braku, može da učestvuje i žena koja je sama i koja je sposobna da bude majka, da vrši roditeljsku dužnost.

Naglasila bih, mislim da o tome niko nije govorio, da je dobro što je konačno izbrisana ona odredba prema kojoj je u ovaj postupak zabranjeno uključiti ženu koja po godinama života i opštem zdravstvenom stanju nije sposobna da rađa, šta god to značilo, odnosno koja je u starosnoj dobi koja nije primerena za rađanje. Vremena se menjaju, sada ću ponovo spomenuti to o čemu sam govorila. Neka evropska praksa, evropska statistika je takva da bi trebalo razmišljati o broju od 45 godina. Znam da nikada nema dovoljno para, ali određeni lekari, stručnjaci – ja to nisam ali sam se zaista raspitivala – smatraju da bi ženama do 45 godina, i što se zdravlje žene kao i zdravlja deteta tiče, trebalo dozvoliti da se ostvare kao majke ukoliko to žele.

Svi smo svesni toga da je kod nas u Srbiji novac najveći problem i upravo zbog toga detaljno sam govorila o mogućnostima RFZO, odnosno o trošku države, zatim koje su mogućnosti koje nude lokalne samouprave, konkretno sam pričala o Zrenjaninu ali postoji puno primera i tu su uslovi vrlo različiti, čak i iznos novca koji se daje. Stoga bi bilo dobro da se pomogne tim lokalnim samoupravama uputstvima gde mogu još da konkurišu, kako da dođu do novca, ukoliko imaju ideja, kako bi mogli da prošire program na što širi sloj parova koji na drugačiji način ne mogu da dođu do potomstva, na radost svih nas, pa i budućih roditelja.

Govorila sam o tome i u oktobru a sada bih želela da naglasim da su, kao što je opšte poznato, zemlje sa najvećom stopom prirodnog priraštaja skandinavske zemlje za šta postoji niz političkih, socijalnih i drugih razloga. Najjednostavnije se to objašnjava time da su to socijalno odgovorna društva, institucionalizovane solidarnosti gde se ljudska i manjinska prava poštuju, gde ne postoje veće socijalne nejednakosti, gde je socijalna i zdravstvena zaštita pristupačna svima. Nadam se da će u bliskoj budućnosti, uz zajedničke napore Ministarstva, svi koji imaju bilo kakav problem, oni koji se u Srbiji suočavaju sa sterilitetom, ukoliko to požele moći da postanu roditelji a neće morati da dignu kredit da bi se ostvarili kao roditelji, neće morati da odu na neke druge klinike koje jako puno koštaju, već će to moći da urade u Srbiji.

U međuvremenu sam se setila, pošto sam spomenula nekoliko zdravstvenih ustanova – znači 18 ovlašćenih, da je izuzetno značajno što u Zrenjaninu nije uslovljeno da par mora u određenoj klinici da radi ovaj postupak, već mogu sami da biraju, a isto je tako i sa RFZO, što je jako značajno jer verovatno na neki psihološki način doprinosi uspešnosti postupka.

Dozvolite mi da preostalo vreme ovlašćenog predstavnika poslaničke grupe Saveza vojvođanskih Mađara – Partija za demokratsko delovanje, vrlo kratko, govorim o drugom Predlogu zakona koji se nalazi pred nama. Ne bih duže pošto ste i vi izneli novine ovog predloga. Želela bih samo da ukažem na konkretan problem koji se ovde otvorio. Volela bih kada bi vi to razjasnili ili kada bi bar Vlada Republike Srbije, pa možda i na predlog AP, još jednom razmislila o tom problemu.

Na osnovu važećeg zakona organizacija transfuziološke delatnosti je određena tako da postoji, kao što znamo, Institut za transfuziju krvi Srbije, Zavod za transfuziju krvi Vojvodine i Zavod za transfuziju krvi Niš, kao i 44 službi za transfuziju krvi pri opštim bolnicama, zdravstvenim centrima, kliničko-bolničkim centrima i bolničke banke krvi pri bolnicama, institutima i klinikama, njih 76.

Kao što je ovde rečeno važeći zakon uređuje samo jedan deo transfuzijske medicine i to pripremu krvi i komponenata krvi, dok oblast kliničke transfuzije – koja podrazumeva delatnost čuvanja i izdavanja krvi, komponenata krvi za terapijsku pripremu – nije uopšte bio predmet važećeg zakona. Ova loša organizaciona struktura dovela je do velikog broja zakonom definisanih službi koje jednostavno ne mogu da obavljaju delatnost, to je u potpunosti jasno, jer nemaju adekvatan prostor ili adekvatnu opremu itd.

Međutim, ono što nam je ostalo nejasno i razmišljali smo da kao poslanička grupa podnesemo amandman na ovaj predlog zakona a onda smo shvatili da to nije u ovom konkretnom predlogu zakona, a radi se zapravo o broju ovlašćenih transfuzijskih ustanova o kojima ovde danas razgovaramo, prema ovom zakonu. On se određuje planom mreže zdravstvenih ustanova koji donosi Vlada u cilju osiguranja dostupnosti krvi i komponenata krvi.

Mi bismo, verovatno ste upoznati sa problemom, predložili da Opšta bolnica Subotica, u okviru koje je služba za transfuziju krvi, ukoliko je to moguće planom mreže ustanova, koji će doneti Vlada u roku od godinu dana od primene ovog zakona, bude određena kao ovlašćena transfuzijska ustanova, pošto je osnivač AP Vojvodina. Znači, može i na predlog osnivača, da ipak Opšta bolnica Subotica sa velikom tradicijom, dakle njihova transfuzijska služba bude određena kao ovlašćena transfuzijska ustanova.

Koliko smo mi videli, ovde nije moglo da se interveniše amandmanom jer to nije deo ovog predloga, ali kada Vlada bude donosila plan mreže zdravstvenih ustanova, molimo vas da još jednom razmotrite ovu problematiku.

Želela bih da naglasim da je u Subotici velika tradicija davanja krvi još od 1953. godine. Prema statistikama, godišnje je oko 5000 redovnih davalaca krvi. Ako dodamo povremene davaoce, koji ne daju krv redovno ali je daju povremeno, desi se da u Subotici, na teritoriji Subotice, godišnje ima skoro osam, devet pa i do deset hiljada dobrovoljnih davalaca krvi.

Važno je napomenuti, što se tiče Opšte bolnice u Subotici, tamo su zalihe krvi stabilne i dovoljne. Znam da mora da se razmišlja u globalu, ali sam želela da naglasim i jedan pozitivan primer i da vas zamolim da još jednom razmislite o ovoj problematici. U danu za glasanje poslanici poslaničke grupe SVM Partije za demokratsko delovanje će podržati ove predloge. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Dragan Vesović.

Izvolite.

DRAGAN VESOVIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

Uvaženi gospodine ministre sa saradnicima, evo jedne sednice na kojoj govorimo o dve tačke dnevnog reda koje po prvi put imaju smisla i logiku da budu u objedinjenoj raspravi. Do sada smo imali svašta u objedinjenoj raspravi, ali ovo su dve teme koje su vezane za medicinu i sa te strane podržavam ovaj korak koji je SNS načinila da objedini ono što se može objediniti u jednu temu.

Druga stvar, kako volim da kažem – mesto gde počinje struka jeste ono mesto gde prestaje politika i koliko sam, slušajući izlaganja svojih kolega, mogao da čujem, svi se više-manje slažemo sa ovim predlozima zakona, i prvim i drugim. Ubeđen sam da će u danu za glasanje možda i svi narodni poslanici koji budu prisustvovali, a za Srpski pokret „Dveri“ mogu da kažem sa sigurnošću, podržati oba zakona.

No, da nije sve ovako lepo, potrudio se juče, gospodin državni sekretar, a i danas gospodin ministar u nekoliko navrata obrazlažući ono što je meni apsolutno prihvatljivo, kao i političkoj opciji kojoj pripadam...

(Predsedavajući: Nastavite.)

Hvala, gospodine predsedavajući.

Zaista se trudim da izlaganja kolega uvek slušam i nisam od onih koji dobacuju sa mesta, tako da sam zahvalan kolegama koji mene slušaju. To su neke stvari koje valjda čovek, dok je mlad, stekne u kući.

Dakle, potrudili ste se, gospodine ministre, i vi danas, juče gospodin državni sekretar, da u jednu temu koja mi je apsolutno prihvatljiva i za koju kažem da ću i ja i pokret kome pripadam glasati, ubacujete nešto što je meni neprihvatljivo. Ne mora da bude lično meni, nego verujte da u Srbiji ima građana koji vrlo loše reaguju kada se nešto radi po direktivi EU.

Ovaj zakon, i jedan i drugi, trebaju građanima Srbije. Nemojmo da ono što treba nama bude po direktivi. Potpuno je nepotrebno, to ste nekoliko puta istakli, a juče i gospodin Vicko na sednici Odbora za zdravlje i porodicu – pošto imam sreću ili nesreću, u ovom slučaju je sreća u odnosu na kolege koje nisu mogle da slušaju dodatna objašnjenja na Odboru za zdravlje i porodicu – rekao sam posle sednice u neformalnom razgovoru da ne mislim da je to na mestu. Naravno, vaše pravo je da kažete, naše pravo je da zamerimo što ste to rekli i mislim da na tome ova diskusija treba da ostane.

Da se vratim, da progovorim koju i o zakonima. Pošto sam čovek iz struke ali ne mislim da sve znam, ovo su zakoni koji su apsolutno naučnostručni. Tako da sam kao odgovorna osoba koja je imala dovoljno vremena, a neko je od kolega spomenuo da je zakon ušao u proceduru krajem decembra, tako da smo imali vremena da se pozabavimo zakonima – potražio pomoć od ljudi koji su od mene stručniji i konsultovao kolege iz Kraljeva o tim pitanjima.

Što se tiče zakona o transfuzijskoj medicini, ja sam juče gospođi Nadi rekao da sam razgovarao sa transfuziolozima zdravstvenog centra „Studenica“ u Kraljevu i oni su rekli nešto što me je učinilo radosnim, da su u

toku izrade ovog zakona imali blisku saradnju sa gospođom Nadom iz Uprave za biomedicinu. Mislim da to treba da bude primer rada za ubuduće, da se konsultuju ljudi od struke da bi doneli nešto što je pitanje struke. Tako da Srpski pokret „Dveri“ nije podneo ni jedan amandman. Pravno se i zakonski reguliše jedna oblast koja treba da se reguliše, koja otvara niz ozbiljnih pitanja i sve ono što sam čuo i juče i danas, u izlaganju gospodina ministra i u izlaganju kolega, je nešto što apsolutno mogu da podržim.

Malo ću se više pozabaviti zakonom o biomedicinski potpomognutoj oplodnji jer je to tema koja je i narodu i meni kao čoveku iz struke, ali prvenstveno kao čoveku iz naroda, mnogo bliža

Potpuno se slažem sa gospodinom ministrom u onom delu izlaganja koji je, moram da kažem kolegama iz SNS-a, pročitao. Evo vidite, nije sramota kada i ministar čita. Ne sumnjam da je on to znao da nam kaže, sigurno je znao, ali je hteo u kraćem vremenskom intervalu da nam kaže nešto više, vremenom ograničen. Često se zamera, gospodine ministre, ako neko iz opozicije nešto pročita da mu je to napisano. Ne znam na kom mestu. Ja znam da ste vi to rekli, svako objašnjenje je bilo usmeno i zahvalan sam vam.

Posebno se slažem sa onim delom u kojem se kaže da ovo nije jedina stvar koju možemo da uradimo da bismo rešili jedno od ključnih pitanja užasnog demografskog stanja u Srbiji. To ste kao poseban akcenat u svom izlaganju rekli. Tako da ovo jeste jedna stvar koju moramo da uradimo ali i hiljade drugih stvari moramo da uradimo, na tome treba da radimo i o tome će pričati kolege koje će posle mene da govore.

Što se tiče pitanja surogat majke, mi u Srpskom pokretu „Dveri“ apsolutno podržavamo zakonsko rešenje koje je kao takvo podneto i predloženo. Dakle, oko tog pitanja surogat majke se ne slažem sa mnogim kolegama koje imaju drugačije stavove. Naravno, svako ima pravo da iznese svoj stav i da ga brani. Mi mislimo da je predloženo zakonsko rešenje dobro i mislimo da ono što se predlaže u građanskom zakoniku, koji ste opet nakon toga spomenuli, shvatio sam da ste ga spomenuli ne u smislu da bi ga promovisali nego da ga predstavite onima koji imaju drugačije mišljenje od mog i onog koje je u zakonu predloženo, kao mogućnost da svoje mišljenje probaju da iskažu i na neki način artikulišu.

Šta većinu običnih ljudi interesuje kada je u pitanju Zakon o biomedicinski potpomognutoj oplodnji? Njih interesuje kako savremena medicinska dostignuća mogu da im pomognu da ostvare ono što, nažalost, prirodnim putem ne mogu. Zato je na prvome mestu, po meni, pitanje odgovornosti i ustanova i pojedinaca koji će te procese sprovoditi. Zato sam i ubeđen da ste vi, kao podnosilac zakona kao i ljudi koji su radili na izradi tog zakon, najveći deo zakona tome i posvetili što je, sa moje strane i stanovišta Srpskog pokreta „Dveri“, apsolutno pozitivno i način na koji i treba da se radi.

S obzirom na to da biomedicina strahovito brzo napreduje, da svi ti tehnološki procesi koji će moći da se koriste u smislu potpomognutog proširenja porodice, strašno brzo napreduju – doći će ka Vladi Republike Srbije, ka

nadležnom Odboru i ka ovoj Skupštini amandmani koje smo mi pisali, koji su čisto tehničke prirode. Dakle, zakon je po našem mišljenju vrlo dobar, ali amandmanima smo neke stvari želeli da popravimo. Moramo standarde potpuno jasno da propišemo.

Ono što ste rekli da više neće morati da se obnavlja, ja ću to nazvati licencom, apsolutno je pozitivno da bi se uštedelo, i to je dobro, ali ako će kontrole biti češće po standardima koje ćete vi propisati, standardi onda moraju da budu apsolutno propisani, ali da mere kaznene politike koje ste tamo predvideli a koje su po važećim zakonima različite za privatne preduzetnike ili za ustanove, čini mi se da je mogao da bude ostavljen rok da se neke greške koje mogu da se isprave – isprave, a standardi koji možda nisu korigovani – malo koriguju. Uostalom, to će biti tema kada bude reči o amandmanima.

Treće pitanje, ne manje važno, jeste pitanje zloupotreba koje se mogu dešavati, koje mi iz ove perspektive možda još ne možemo da vidimo, jer zakon nije zaživeo, a koje će nam vreme u kome zakon bude funkcionisao pokazati. Čini mi se da je i tu uloženo dosta truda da se sve eventualne zloupotrebe svedu na najmanju moguću meru. U tom smislu doživljam i ono što je rečeno o surogat majkama.

Ono što u budućem periodu morate da uradite kao Ministarstvo za zdravlje, ali ne samo vi i vaši saradnici u Ministarstvu i Upravi za biomedicinu, nego ćemo morati i mi kao građani i svi u Skupštini da u narednom periodu otvorimo oči i pratimo sprovođenje svega ovoga. Jer, ako ovo što je apsolutno dobro ostane samo slovo na papiru, neće nam valjati ni trud koji ste vi uložili a da neskromno kažem i mi, koji smo se potrudili da kroz razgovore i diskusije o ovome više saznamo. Neće nam biti dovoljno, jer oni ljudi kojima ovakav zakon treba da pomogne, kažem, neće biti zadovoljni.

Ovo je samo jedan mali korak, ali da bi čovek napravio hiljade koraka mora da napravi prvi, da nešto što se zove užasna demografska slika u Srbiji, nešto što se zove mogućnost da nas u određenom vremenskom periodu nema – popravimo. Svi oni razlozi koje ste rekli – i ostvarivanje nekih profesionalnih ambicija, i odluke da se rađanje obavlja u poznim godinama, i odluke porodica koje, Bogu hvala, mogu da imaju dete a da ne ostanu na malom broju dece – sve su to faktori o kojima treba da kao ozbiljna država razmišljamo.

Čini mi se da donošenje ovakvog zakona koji, ponavljam, jeste u interesu Srbije a ne po direktivi EU, jeste prvi ozbiljan korak koji pokazuje ozbiljnost države i oko čega mogu različite političke opcije da se slože, jer Bogu hvala – u pitanju je struka, a ne politika. Hvala vam.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Branka Stamenković. Izvolite.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

Poslanička grupa Dosta je bilo pozdravlja nameru i želju da se unaprede rešenja u ove dve oblasti u odnosu na zakone koji su važeći. Prepoznajemo činjenicu da nije bilo lako pisati ove zakone i uređivati ove

oblasti, a naročito oblast biomedicinski potpomognute oplodnje, jer kao što sam i na sednici Odbora rekla, tu nema nekontroverznih rešenja, samo možemo da ih gradiramo od manje kontroverznih do najkontroverznijih.

Pozdravljam činjenicu da su u odnosu na prethodni zakon u oblasti biomedicinske oplodnje neke stvari liberalizovane. Međutim, moram da izrazim veliku brigu zbog načina na koji je to urađeno. Mislim da postoji prostor da se pooštri kontrola kako bismo bili sigurni da neće doći do zloupotreba. Mislim da i sam predlagač zakona kaže u analizi efekata zakona da je ova oblasti vrlo osetljiva, sa progresivnim razvojem i sa velikim mogućnostima zloupotrebe. To je onaj deo koji mene brine. Znači, mene ne brine želja da nešto liberalizujemo, nego kako ćemo i da li ćemo dovoljno dobro to uspeti da iskontrolišemo.

Ono što me najviše brine jeste da je do sada, prethodnim zakonom, jednim jedinim članom uvoz i izvoz bio zabranjen. Sada uvoz i izvoz dozvoljavamo i to je kao ideja sasvim u redu. Međutim, brine me činjenica da se on dozvoljava u jednom jedinom članu zakona. U tom članu se kaže – uvoz i izvoz se dozvoljavaju, a ostalo će da propiše ministar kroz podzakonska akta i rešenja.

Takođe se propisuje da se uvoz i izvoz moraju obavljati pod uslovom da budu obezbeđeni kvalitet i bezbednost. Mislim da nije dovoljno propisati samo kvalitet i bezbednost kao neophodne uslove u zakonu a sve ostalo ostaviti za podzakonski akt, zato što mogu da zamislim razne situacije – a već smo imali kroz diskusiju i primere nekih od njih koji mogu da iskrsku i koji su vrlo problematični, nisu neophodno vezani za kvalitet i bezbednost ali mogu da predstavljaju problem. Mislim da to ne treba propisivati podzakonskim aktom, nego da bi trebalo malo detaljnije to učiniti u zakonu.

Na primer, kada je u pitanju uvoz reproduktivnih ćelija, naš zakon propisuje da se mogu koristiti samo reproduktivne ćelije davaoca koji je živ. Ako mi uvezemo ćelije, znači, uvezemo ćelije – one su bezbedne, one su kvalitetne, ali mi ne znamo da li je davalac tih reproduktivnih ćelija i dalje živ i nemamo načina da to proverimo. Možda je on svoje reproduktivne ćelije dao u državi u kojoj zakonodavstvo dozvoljava da i nakon njegove smrti ćelije budu dalje donirane. Znači, i tu sada imamo nesaglasje.

S druge strane, u slučaju izvoza ćelija naše zakonodavstvo kaže da se od jednog donora ili davaoca reproduktivnih ćelija može oploditi samo jedan par supružnika, ali ukoliko mi uvozimo ćelije, da li mi znamo da li ih je u inostranstvu davalac tih ćelija već nekome donirao, što je potpuno u skladu sa njihovim zakonodavstvom, znači nije u suprotnosti sa zakonodavstvom te zemlje. Opet imamo kvalitetne i bezbedne reproduktivne ćelije za upotrebu, ali ih upotrebljavamo suprotno od onoga što je našim zakonom propisano. U tom smislu volela bih da vidim u ovom predlogu zakona mnogo više detalja za tako neke kontroverzne situacije. Mislim da jedan član nije dovoljan da sve to pokrije.

Dalje, druga važna stvar koja me brine jeste što ovaj predlog zakona u odnosu na prethodni, važeći, dozvoljava da se ovom delatnošću bavi i

privatna praksa. U zakonu koji još uvek važi, ovom delatnošću su mogle da se bave zdravstvene ustanove u državnoj svojini i privatne ustanove koje su društva sa ograničenom odgovornošću, znači klinike. Pričam o ekonomskim pojmovima, o privatnoj praksi, narodski rečeno paušalcima, tj. preduzetnicima koji nisu imali mogućnost da se bave ovom delatnošću a sada se njima to dozvoljava. To ne mora neophodno biti loše, ne kažem ni da je to neophodno loša ideja, ali me nešto brine. Brine me činjenica te privatne prakse, to su privatne ginekološke ordinacije.

Mi smo već imali problem sa privatnim ginekološkim ordinacijama koje su preduzetnici, u stvari, mislim da ga imamo i dalje kada je reč o prijavljivanju abortusa koje obavljaju. Vi znate vrlo dobro da se naša zvanična statistika apsolutno ne slaže sa ciframa koje stručni ljudi iz te oblasti iznose kada je reč o broju abortusa koji se kod nas obave. U obrazloženjima se uvek kaže da je razlog taj što privatne ginekološke ordinacije ne prijavljuju slučajeve abortusa, najverovatnije iz ekonomskih razloga, zato što paušalci ako probiju određeni limit gube status paušalca i onda se to radi na sivo, na crno. Ne mogu ni njih da krivim, jer naše su poreske stope stvarno nenormalne, ali konstatujem da to postoji kao problem.

Ako znamo da postoji problem sa privatnom praksom a sada imamo zakonski predlog koji propisuje i jedinstveni informacioni sistem, propisuje vrlo pipave, osetljive podatke koji obavezno moraju da se vode – da li smo sigurni i koliko smo sigurni da će te i takve ginekološke ordinacije da ispoštuju tu odluku. Naravno, to je stvar kontrole. Zato imamo inspekciju. Međutim, trenutno važeći zakon je za dozvolu za obavljanje delatnosti propisivao da mora da se obnavlja na pet godina. Ovaj zakon kaže – dozvola je trajna.

Razumem argument da se time želi ušteda na troškovima izdavanja dozvole tim zdravstvenim ustanovama, pre svega u državnoj svojini, ali s druge strane plašim se, s obzirom da je ovo vrlo pipava oblast koja ima, kako i sami kažete, progresivan razvoj sa vrlo velikom mogućnošću zloupotreba – ako mi svima damo dozvole na neograničeni vremenski period a da pri tome inspekcijski nadzor nije pooštren, da je pooštren barem na godinu dana, nego je i dalje ostao na dve godine – ja prosto izražavam strah i zebnju da tu može doći do neželjenih pojava koje smo mogli preduprediti, znači, da smo malo striktnije propisali tu kontrolu.

Ako trenutno nismo u stanju da to uradimo, možda smo mogli da odložimo davanje dozvole privatnoj praksi još neko vreme, jer u ovom predlogu zakona, ni jednog ni drugog, recimo, nije propisan rok kada će inspekcija početi sa radom. U Zakonu o transfuzijskoj medicini propisani su rokovi da jedinstveni informacioni sistem treba da proradi za dve godine. Ja sam vrlo zadovoljna što je to tako, što je propisan rok. Propisan je još jedan rok, ali ne i rok za početak rada inspekcije. Možda bi se mogle, mada je sada kasno, nekim amandmanom ili naknadnim predlogom izmena ili dopuna zakona popraviti ove dve stvari, o striktnijoj kontroli da se povede računa i ja bih time bila vrlo zadovoljna.

To su dve najkrupnije primedbe. Ovo ostalo su stvari koje se mnogo lakše mogu ispraviti, na primer, broj podzakonskih akata koje ministar treba da propiše nakon donošenja ovog zakon za mene je neverovatno veliki i neprihvatljiv. Imamo Predlog zakona od 73 člana i u 20 od ta 73 člana kaže se da će ministar propisati bliže uslove za ovo, bliže uslove za ono itd. To je preveliki broj podzakonskih akata. Smatram da su neki od njih mogli da budu sastavni deo ovog zakona, iz više razloga.

Jedan od meni vrlo bitnih razloga je činjenica da se podzakonski akti donose daleko od očiju javnosti, znači, unutar nekih stručnih krugova izvan laičke javnosti, ne kažem izvan unutarstručnih krugova, ali mi kao laici nemamo lak pristup tim aktima. Na internet prezentaciji Ministarstva zdravlja i ostalih ministarstava uredno ćemo naći sve zakone iz oblasti zdravlja, ali podzakonske akte vrlo retko. Znači, i kada se donese taj akt vrlo je teško kasnije do njega doći. Moguće je, nije nemoguće, ali je komplikovanije.

Druga stvar, ja sam za to da kada se donose propisi što veći broj propisanih odredbi bude donet u Skupštini, koja je najviše zakonodavno telo, a da se za podzakonske akte koje će propisivati ministar ostave obrasci, visine troškova nekih taksi i te, neke manje važne stvari. Ali, na primer, uslovi i način po kojima će se obavljati uvoz i izvoz trebalo bi da bude sastavni deo ovog zakona a ne podzakonski akt. Isto važi i za uslove pod kojima će se testirati, distribuirati, očuvati itd. reproduktivne ćelije. Nacionalni standardi kvaliteta takođe bi trebalo da su deo ovog zakona, po meni, a ne deo podzakonskog akta – čime bi rasteretili i ministra da ne mora da se preradi, što bi rekli.

Još jedna primedba odnosi se na član 3. u Zakonu o biomedicinski potpomognutoj oplodnji, gde je nabrojano značenje izraza koji se koriste u zakonu – tako glasi naslov tog člana. Tu, na primer, postoji određeni broj izraza koji su definisani a koji se apsolutno nigde ne koriste u zakonu: laboratorija za krio postupke, embriološka laboratorija, validacija, kvalifikacija, kritično... U onom drugom zakonu o transfuzijskoj medicini postoji: hemovigilanca, koja se isto nigde u zakonu ne spominje. Pretpostavljam šta se tu moglo desiti, ima dve verzije; jedna je da se prevodilo nešto što zahteva direktiva EU, pa je tako promaklo, a druga je da su možda ovo izrazi koji su u nekom prvom nacrtu zakona bili korišćeni a posle je rešeno da se ti delovi teksta prebace u podzakonski akt.

Poslednja stvar odnosi se na oba zakona, moram i ovde da zamerim a zamerila sam i na sednici Odbora, da je materijal koji smo dobili u vezi sa ova dva zakona – kako tekstovi Predloga zakona tako i analize razloga za donošenje zakona, imali su neprihvatljivo veliki broj gramatičkih, pravopisnih i slovnihih grešaka. I ranije smo dobijali zakone u kojima se pronađe tu i tamo poneka greška, ali to je normalno – ko radi taj i greši. Međutim, ovde je toga bilo vrlo, vrlo mnogo i samo sam htela da dam predlog da, pre nego što se u Skupštinu upute predlozi zakona, taj materijal pogleda lektor, ako imate zaposlene lektore u

Ministarstvu ili u Vladi, a ako ne – ne bi bilo zgoreg da se zaposle. Izuzetno je teško čitati materijal sa ovolikim brojem slovnihi grešaka.

Što se tiče Zakona o transfuzijskoj medicini, pozdravljamo bolje uređenje rada transfuzioloških službi. Mislimo da je ovo dobro rešenje ali i dalje stoje primedbe, ove opšte primedbe koje su iste za oba zakona, a to je da opet imamo neverovatno veliki broj podzakonskih akata za koje se očekuje da ih propiše ministar a ne Narodna skupština. Od 55 članova Predloga zakona u 17 članova kaže se da ministar treba nešto da propiše.

I, kao što sam rekla, rok za uspostavljanje i početak rada inspekcije nije propisan, dok je, recimo, propisan rok za vođenje jedinstvenog registra i za uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema. To želim da pohvalim. Vrlo sam zadovoljna što imamo neke rokove, e sad još samo da ih ispoštujemo i onda će sve biti u savršenom redu. Toliko od mene ovom prilikom. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Ministre, želite li reč? (Da.)

Izvolite.

ZLATIBOR LONČAR: Vi ste dosta toga rekli, ali onda ste prelazili sa teme na temu i samo niste povezali stvari.

Prvo, rekli ste da privatne klinike kod vas bude sumnju da li će uspeti, da li će inspekcija dovoljno puta izaći. Morate samo da se vratite na početak. Znači, da bi privatna klinika – sada, po ovom važećem zakonu – mogla da učestvuje u ovome, da li je privatna ili je državna, ona mora da ispuni sve uslove. Znači, to je osnov svega. Klinika kada ispuni sve uslove ne može da radi to što ste vi malopre rekli – da nešto ne prijavljuje, da ne radi ili bilo šta.

Znači, jedno isključuje drugo. Kada ispune sve te uslove, inspekcija ih najmanje jednom u dve godine kontroliše. U slučaju prijave, pokreće se kontrola odmah. Krajnje je jednostavno – kad neko uloži toliko u opremu, u kadar, u sve što je neophodno – to mnogo košta, teško da će se neko igrati sa tim da posle toga nešto ne ispuni. Mi iz tog razloga sad ovo i radimo, jer mi sad nismo mogli da to kontrolišemo uopšte. I zato mislimo da će biti mnogo bolji rezultati.

Što se tiče inspekcije, iz tog razloga se sada inspekcija i premešta iz oblasti biomedicine, da bi mogla da utvrdi sve ono na šta sumnjamo da može da se zloupotrebi. Niste pogledali, 18 meseci od momenta stupanja na snagu, odnosno od ispunjavanja svih uslova – da se obuču inspekcija, da se obuču svi. Znači, piše.

Podzakonski akti... siguran sam da ste svesni da ne može sve da se reguliše zakonom, posebno one stvari koje su kao živ organizam. Podzakonskim aktima regulisaće se, idemo na to da se srodni članovi spoje i od tih 17 koliko ih je – biće pet. Sve srodne oblasti, članovi kojima se regulišu, treba da se spoje ali ne možete izmenama zakona jer bi stalno menjali zakon jer tu se stvari menjaju na godišnjem, dvogodišnjem nivou – i referentne laboratorije i uzorci koji se rade, sve analize koje se rade.. Znači, to toliko napreduje... i sada, recimo, imate

u zakonu uslov kojim se određuje kamera kojom se gleda embrion; stavićete ga u zakon a on će dogodine biti prevaziđen jer će se promeniti kamera – biće neka druga, savremenija.

Nikome se ne isplati da toliko uloži a da posle ne prati tokove i da ne ispunjava uslove. Znači, to je krajnje jednostavna logika. Zašto bi neko rizikovao kada možete svaki dan da uđete i da proveravate, a naravno – kada dajemo toliki novac, sigurno da nećemo više dozvoljavati da se taj novac troši a da mi nemamo kontrolu i da nam uvek uspeva poslednji pokušaj. Pa nismo ni mi toliko naivni. Eto, o tome se radi. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI: Reč ima narodni poslanik Danica Bukvić.

Izvolite.

DANICA BUKVIĆ: Poštovani predsedavajući, uvaženi ministre sa saradnicima, dame i gospodo narodni poslanici, pred nama su dva veoma značajna predloga zakona iz oblasti zdravstvene zaštite, Predlog zakona o biomedicinski potpomognutoj oplodnji i Predlog zakona o transfuzijskoj medicini.

Prvo bih se osvrnula na zakon o biomedicinski potpomognutoj oplodnji. Podsetila bih da poteškoće pri ostvarivanju potomstva predstavljaju problem sa kojim se suočavaju milioni ljudi širom sveta. Iz tog razloga ne čudi činjenica da potreba za lečenjem neplodnosti postupcima asistirane reprodukcije raste u svim zemljama. Biomedicinski potpomognuta oplodnja ili kako je najčešće nazivamo – veštačka oplodnja, u humanu reproduktivnu medicinu zvanično je ušla 1978. godine i od tada do danas beleži se ogroman naučni i tehnološki napredak u ovoj oblasti.

Danas postupci asistirane reprodukcije predstavljaju sredstvo kojim će 70 do 80 procenata parova doći do potomstva i zahvaljujući kojem se rađa pet miliona beba širom sveta. Ovom metodom leči se neplodnost u slučajevima kada se uzroci neplodnosti ne mogu otkloniti, nego se moraju zaobići.

U Srbiji gotovo 200.000 parova, odnosno svaki sedmi par ima problem da spontano dobije potomstvo. Od tog broja čak njih 60.000 su kandidati za vantelesnu oplodnju. U toku 2016. godine o trošku države omogućeno je 4.616 pokušaja lečenja neplodnosti vantelesnom oplodnjom. U 2.074 slučaja bebe su ili rođene ili su na putu. Za ovu godinu Fond za zdravstveno osiguranje potpisao je ugovore i sa deset privatnih ustanova u kojima parovi mogu da to urade o trošku države, a vantelesna oplodnja obavlja se i u pet državnih klinika.

Važeći Zakon o lečenju neplodnosti biomedicinski potpomognutim oplodnjem donet je 2009. godine i tada je delimično bio usklađen sa evropskom regulativom iz ove oblasti, međutim nakon šest godina primene javlja se potreba daljeg poboljšanja i preciziranja uslova i organizacije biomedicinski potpomognute oplodnje, kao i nadzor nad obavljanjem ove delatnosti.

U postojećem zakonskom okviru koji se odnosi na lečenje neplodnosti, u postupcima biomedicinski potpomognute oplodnje nisu dovoljno

precizirani uslovi pod kojima se ova delatnost može obavljati a u koje spadaju testiranje, obrada, zamrzavanje, odmrzavanje, očuvanje, skladištenje i distribucija reproduktivnih ćelija i embriona, kao i uvoz i izvoz reproduktivnih ćelija.

Posledica je loša praksa da se u različitim zdravstvenim ustanovama koje sprovode postupke biomedicinski potpomognute oplodnje ovi uslovi definišu na različite načine, usled čega izostaje kvalitet u primeni ovog zakona, polazeći od činjenice da je osnovni cilj uređivanja oblasti biomedicinski potpomognute oplodnje stvaranje uslova da se ovaj postupak obavlja na uniforman način, a sve u skladu sa savremenim standardima medicinske prakse i nauke.

Jedan od razloga izrade novog zakona o biomedicinski potpomognutoj oplodnji jeste proširenje definicije postupka biomedicinski potpomognute oplodnje koji se u važećem Zakonu odnosi samo na slučajeve neplodnosti, dok Predlog novog zakona proširuje ovaj postupak i na slučajeve postojanja medicinskih indikacija za očuvanje plodnosti.

Na ovaj način predloženi zakon omogućava većem broju lica da učestvuje u postupku biomedicinski potpomognute oplodnje, jer se utvrđuje i pravo na postupak zamrzavanja reproduktivnih ćelija zbog postojanja mogućnosti smanjenja ili gubitka reproduktivne funkcije iz medicinskih razloga, što do sada nije bio slučaj.

Takođe, donošenjem ovog zakona utiče se na podizanje svesti građana o značaju donatorstva, čime će se povećati broj uspešnog lečenja postupkom biomedicinski potpomognute oplodnje i unaprediti kvalitet pružene zdravstvene zaštite u skladu sa savremenim standardima medicinske prakse. Ovaj postupak regulisan je preciznim propisivanjem uslova pod kojima se sprovodi i ko može da ga sprovodi, tj. koje ustanove, kao i jasan inspekcijski nadzor za sprovođenje ove procedure.

Zbog povećane učestalosti neplodnosti poslednjih godina u našoj zemlji, kao i objektivne potrebe da se što više parova sa ovim problemom uključi u postupak biomedicinski potpomognute oplodnje, predlagač zakona je značaj dostupnosti zdravstvene delatnosti biomedicinski potpomognute oplodnje prepoznao na način da je novim zakonskim okvirom omogućeno i privatnoj praksi da učestvuje u pružanju zdravstvene usluge ove vrste.

Dosadašnja praksa je bila takva da se samo na nivou tercijarne zdravstvene delatnosti sprovodila procedura biomedicinski potpomognute oplodnje, međutim, u skladu sa praksom i zakonima EU, prihvaćen je stav da se pod jednakim uslovima i privatna praksa uključi u sprovođenje ove delatnosti. Ovo je opravdano i sa ekonomskog stanovišta jer se stimuliše pojava novih privrednih subjekata na tržištu, kao i tržišna konkurencija.

Zbog osetljivosti ove oblasti i realnih mogućnosti zloupotrebe posebno je značajno što se preciziraju postupci kontinuiranog inspekcijskog nadzora koji deluje u okviru Uprave za biomedicinu i jasno definiše sastav inspekcijskog nadzora.

Predviđeno je da to budu edukovani inspektori iz oblasti biomedicine koji će svojim delovanjem osigurati visok nivo kvaliteta u oblasti biomedicinski potpomognute oplodnje. Do sada je ovaj postupak bio nedovoljno precizno definisan, uz dosta nedorečenosti, što je stvaralo nejasnoće u pogledu ko treba da sprovodi inspekcijski nadzor, odnosno gde treba formirati ovaj nadzor.

Pored ovoga, utvrđena je i potreba terminološkog usklađivanja i preciziranja u cilju harmonizacije domaćeg prava u ovoj oblasti sa pravom EU.

Ovim predlogom Zakona o biomedicinski potpomognutoj oplodnji postiže se i načelo ekonomičnosti jer se uvodi novina koja propisuje da se dozvola za rad ustanovama koje obavljaju ovu delatnost izdaje na neodređeno vreme, uz mogućnost oduzimanja u skladu sa zakonom, a do sada je ova dozvola morala da se obnavlja svakih pet godina, uz određenu novčanu naknadu koja nije mala.

Ono što bih posebno želela da pohvalim jeste novi pravilnik o sadržaju i obimu prava na zdravstvenu zaštitu iz obaveznog zdravstvenog osiguranja za 2017. godinu, kojim se povećava starosna granica za veštačku oplodnju sa dosadašnjih 40 na 42 godine. Ovo smatram veoma značajnim jer se starosna granica za rađanje zbog socijalnih uslova života, sve većih zdravstvenih poteškoća kada je začće u pitanju, ekonomskih i drugih razloga, značajno pomerila pa će se ovim pružiti šansa i ženama starijim od 40 godina da se ostvare u ulozi majke.

O ozbiljnom i odgovornom pristupu Vlade Republike Srbije ovoj temi govori i činjenica da je u izradi nacрта zakona učestvovao veliki broj stručnjaka iz ove oblasti i šira javnost, koja je imala mogućnost da šalje svoje predloge i sugestije, kao i da je javna rasprava sprovedena u periodu od 22. januara do 11. februara 2016. godine.

Dakle, Predlog zakona o biomedicinski potpomognutoj oplodnji ima za cilj povećanje broja obavljenih postupaka biomedicinski potpomognute oplodnje i povećanje ukupnog broja uspešnih postupaka biomedicinski potpomognute oplodnje, kroz uređen organizacioni sistem u ovoj oblasti i stvaranje jedinstvenih uslova za obavljanje postupaka biomedicinski potpomognute oplodnje, uspostavljanje sistema kvaliteta, jasan inspekcijski nadzor i uvođenje jedinstvenog informacionog sistema u ovoj oblasti. Sve navedeno će, po mom dubokom uverenju, značajno uticati na smanjenje tzv. bele kuge i povećanje nataliteta u Srbiji, što je od velikog značaja i iz tog razloga će poslanička grupa SPS u danu za glasanje podržati predlog ovog zakona.

Drugi predlog zakona o kome danas raspravljamo i o kome bih rekla nekoliko reči jeste Zakon o transfuzijskoj medicini. Ova multidisciplinarna grana medicine do sada je funkcionisala sa dosta problema zbog neprecizno regulisane podele rada između zdravstvenih ustanova, često neadekvatnog prostora, opreme i kadrova u pojedinim ustanovama. Novim zakonom se precizno uređuje način, postupak, uslovi, organizacija i delatnost transfuzijske medicine, kao i nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i nad obavljanjem

transfuzijske medicine na teritoriji Republike Srbije, ali i druga pitanja od značaja za sprovođenje ove delatnosti.

Potreba za donošenjem novog zakona proizilazi iz činjenice da je neophodno da se oblast transfuzijske medicine uredi na sveobuhvatan način i preciznije definiše podela uloga svih zdravstvenih ustanova koje u svom delokrugu rada koriste krv i komponente krvi.

Važećim zakonskim okvirom mreža zdravstvenih ustanova iz oblasti transfuzijske medicine obavlja se na tri nivoa. Prvi je Institut za transfuziju krvi Srbije, Zavod za transfuziju krvi Vojvodine i Zavod za transfuziju krvi Niš. Drugi nivo čine službe za transfuziju krvi koje su funkcionisale pri bolnicama, zdravstvenim centrima i kliničko-bolničkim centrima. Treći nivo čine bolničke banke krvi pri bolnicama, institutima i klinikama.

Ovakav sistem uređenja mreže zdravstvenih ustanova iz oblasti transfuzijske medicine nije funkcionisao na zadovoljavajućem nivou, pre svega zbog nejasne podele rada između ovih nivoa, kao i neadekvatne opreme i kadrova. Pored toga, na ovaj način je uređen samo jedan deo transfuzijske medicine koji se odnosi na pripremu krvi, dok oblast kliničke transfuziologije – koja podrazumeva delatnost čuvanja i izdavanja krvi i komponentata krvi, ispitivanja, brigu za optimalnu primenu krvi i praćenje efekata lečenja – nije uopšte bilo predmet važećeg zakona.

Novi zakon upravo iz ovih razloga uvodi dva nivoa zdravstvenih ustanova koje će obavljati delatnost transfuziološke medicine i to sa jasno definisanim delokrugom rada. Prvi nivo, a to su transfuzijske ustanove koje će se baviti pripremom krvi i komponentata krvi, delatnošću promocije, planiranja, prikupljanja i testiranja, obrade, čuvanje i distribucije krvi i komponentata krvi. Drugi nivo odnosi se na kliničku transfuziju koja se sprovodi i u bolničkim bankama krvi i koja obuhvata delatnost čuvanja krvi i komponentata krvi, terapijsku primenu krvi, predtransfuzijska ispitivanja, brigu za optimalnu primenu krvi i praćenje efekata lečenja komponentama krvi.

Dakle, dosadašnjom zakonskom regulativom nije bila jasno definisana uloga banaka krvi, odnosno kliničke transfuziologije. Predložena rešenja su u potpunosti usklađena sa evropskim standardima i preporukama SZO, jer će učestvovanje specijalista transfuziologa u procesu lečenja svakog pacijenta značajno doprineti smanjenju komplikacija i neželjenih reakcija koje mogu nastati kao posledica primena krvi i komponentata krvi.

Dosadašnjom praksom transfuziolog je samo isporučivao krv na osnovu trebovanja lekara specijaliste, gde se završavala njegova odgovornost u procesu lečenja pacijenta. Važećim zakonom je već predviđena neophodnost testiranja krvi prema međunarodnim standardima i protokolima na određene bolesti koje se putem krvi mogu preneti, kao što su hepatitis b, c, sida i sifilis.

Međutim, novo zakonsko rešenje ovaj postupak podiže na veći nivo bezbednosti tako što uvodi jedinstvenu metodu na teritoriji cele Republike Srbije,

tzv. NAP metodu tehnike umnožavanja nukleinskih kiselina, koja je u velikoj meri efikasnija i pouzdanija metoda, a takođe, do rezultata se ovom metodom dolazi značajno brže. Ova metoda će se sprovoditi od strane ovlašćene transfuziološke ustanove koja ima dozvolu za obavljanje postupaka testiranja krvi.

Uprava za biomedicinu izvršila je analizu broja prikupljenih i potrebnih jedinica krvi i komponenata krvi i utvrdila je da je taj broj u stalnom porastu i da u rezervama ima dovoljno krvi ali zbog lošeg planiranja, neracionalne potrošnje i sezonskih nestašica krvi, nema dovoljno ovih jedinica za potrebe pacijenata kao krajnjih korisnika zdravstvene zaštite. Upravo zbog toga, da bi se kontinuirano obezbedila adekvatna količina krvi i komponenata krvi, ovim zakonom je predviđeno donošenje godišnjeg plana potreba za krvlju u svim bolničkim bankama, a na osnovu dostavljanja analiza potrebe svake banke krvi ovlašćenim transfuzijskim ustanovama od kojih se snabdevaju – ona donosi celokupni godišnji plan.

Predlog zakona o transfuzijskoj medicini predviđa i uvođenje jedinstvenog informacionog sistema čime će se postići efikasniji rad, bolja i brža komunikacija između zdravstvenih ustanova u ovoj oblasti. Takođe, otkloniće se sve otežavajuće okolnosti u smislu praćenja traga jedinice krvi i komponenata krvi od davaoca ka pacijentu i obrnuto, kao i praćenje neželjenih događaja i reakcija.

Novim zakonom je na jasan način utvrđen i inspeksijski nadzor u okviru Uprave za biomedicinu nad radom ovlašćenih transfuzijskih ustanova i bolničkih banaka krvi, što nije slučaj u postojećem zakonu kojim je propisano da inspeksijski nadzor vrši zdravstvena inspekcija. Ovim se utiče na otklanjanje svih nejasnoća i nedorečenosti oko vršenja inspeksijskog nadzora, jer u praksi postoji nedoumica gde treba formirati inspekciju.

S obzirom na značaj ovog zakona koji se donosi, radi što boljeg regulisanja odnosa u oblasti transfuziologije a pre svega u cilju što bezbednije i sigurnije primene krvi i komponenata krvi u lečenju građana, poslanička grupa SPS će se u danu za glasanje izjasniti, odnosno podržati i ovaj zakon, kao i Zakon o biopotpomognutom oplodjenju. Hvala.

PREDSIEDNIK: Hvala vama.

Nema više prijavljenih od ovlašćenih predstavnika.

Dobro. Zahvaljujem.

Poslanik Zoran Živković. Nije tu.

Poslanica Marinika Tepić. Nije tu.

Poslanik Marijan Rističević. Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, tek toliko da podignem ove koji šetaju i smetaju, ja svoje vreme ustupam svom kolegi Miletiću. Hvala.

PREDSIEDNIK: Poslanik Nenad Konstantinović. Nije tu. Branimir Jovanović. Nije tu.

Gordana Čomić ima reč. Izvolite.

GORDANA ČOMIĆ: Zahvaljujem.

Slušajući raspravu i, nažalost, čitanje obrazloženja ministra – u Skupštini se govori, kod kuće se čita – ali dobro, ne zameram to. Ali slušajući celu raspravu, mislim da duboko grešimo u pristupu. Nije ovo zakon koji je stručan. Ovo je duboko politički zakon, najpolitičkiji kojim se ova skupština u ovom sazivu bavila. Ovim zakonom vi menjate etiku i društvene odnose u jednoj oblasti, isprovocirani tehnologijom i pravilima koje je tehnologija donela.

Ja sam, naravno, za uređenje ove oblasti, pogotovo zato jer Srbija spada u jednu od retkih zemalja gde je rođena beba druge generacije iz vantelesne oplodnje 2014. ili 2015. godine. Dakle, devojčica koja je začeta 1994. godine postala je majka prirodnim putem, što je redak slučaj. I razumem tačno koliko je važno da društvo, da institucije, da ministar, da svi mi koji vodimo računa o budžetu kažemo – novac iz budžeta treba koristiti tako da bude kontrolisano na koji se način koristi, da bi medicinski potpomognutom oplodnjom nekog usrećili, bez obzira da li je u paru ili je samostalan roditelj.

Ali bi bilo važno da smo ovde više govorili o etici, o posledicama koje će ovaj zakon proizvesti u drugim zakonima. Mi ćemo morati menjati definiciju šta je majka. Mi ćemo morati menjati definicije u Ustavu šta smatramo onim što je novi model u društvenim odnosima. Zbog toga mi se čini, uz puno poštovanje ogromnog napora stručnih ljudi koji su napisali zakon pazeći da sve ono što treba da bude pokriveno i definisano tako i bude, ali da razumemo da se ovde postavljaju duboko etička, odnosno time i politička pitanja. Koja su moja prava ako sam vantelesno, medicinski potpomognuto rođeno dete? Koja su moja prava ako bude izmena i bude dozvoljeno surogat majčinstvo? Koja su moja prava kao donora? Dakle, sva ta vrlo delikatna etička pitanja su u suštini ovog zakona.

Meni je drago što je zakon bio dovoljno dugo u proceduri da ga pročitamo. Volela bih da se usvoje neki amandmani koji su u proceduri i volela bih da mnogo više pričamo, bez čitanja obrazloženja, o tome šta ovim zakonom menjamo za tih 2.000 ljudi kod kojih će uspeti, verovatno, medicinski potpomognuta oplodnja tokom godine i kakvu poruku šaljemo za nekih drugih 4.000 ljudi sledeće godine o tome šta ova država hoće da uradi, na koji način, da bi se njima omogućilo da postanu roditelji.

Zašto ovo govorim? Vi znate bolje od mene da u Velikoj Britaniji imate dete sa tri roditelja, imate genetski materijal dve majke i jednog oca. To su duboko etička pitanja. Ja sam zahvalna lekarima, istraživačima i vama, što su nam omogućili svojim znanjem, svojim tehnološkim napretkom i svojom hrabrošću u intervenciji da pokrenemo i etička pitanja koja vašim znanjem nastaju, nadamo se, praveći sreću onima koji decu na ovakav način uspeju da dobiju. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala vama.

Ministar ima reč.

ZLATIBOR LONČAR: Ja se izvinjavam, samo da razjasnimo jednu stvar.

Ovaj zakon, odnosno Predlog zakona i sve ostalo donela je struka. Nikakve veze nema politika, niti bilo šta drugo. Izvolite, proverite. Proverite da li je bilo nekoga ko nije uključen u pravljenje predloga ovog zakona. Samo proverite da li je neko izostavljen i da nije učestvovao u ovome i da li je neka struka preskočena u vezi ovoga. Nemojte prebacivati na politiku. Nikakve veze zakon nema sa politikom, čista struka.

PREDSIEDNIK: Čist odgovor.

Reč ima narodni poslanik Dubravka Filipovski.

DUBRAVKA FILIPOVSKI: Gospodine ministre, uvaženi državni sekretari, kolege i kolegice narodni poslanici, posle jučerašnje dobre informacije da je Vlada Republike Srbije odobrila zaposlenje 2.010 medicinskih radnika, mi danas u parlamentu Srbije raspravljamo i o dva veoma važna zakona za medicinski, za zdravstveni sistem Srbije.

Apsolutno sam za uređenje obe ove oblasti i u danu za glasanje podržaću oba ova zakona.

Ono što je važno zbog građana Srbije da u ovoj svojoj kratkoj diskusiji kažem je da u Srbiji 400.000 parova ima probleme koje rešava vantelesnom oplodnjom. Ali, ono što je takođe važno reći je da nijedan od tih parova u Srbiji ne čeka za vantelesnu oplodnju, da je Ministarstvo zdravlja pravilnikom povećalo granicu za vantelesnu oplodnju sa 40 na 42 godine, da već od 2006. godine RFZO finansira tri vantelesne oplodnje i da su mnoge opštine i gradovi u Srbiji uključene u sufinansiranje vantelesne oplodnje.

Predlog novog zakona detaljno uređuje celu oblast biomedicinski potpomognute oplodnje i sve postupke vezane za dobijanje, obrade, ispitivanja reproduktivnih ćelija, kao i mere nadzora nad radom centara za vantelesnu oplodnju. Važno je istaći i da je u potpunosti usklađen sa zakonima EU i, koliko je meni poznato, u Srbiji ima 18 centara za vantelesnu oplodnju.

Ipak, najvažnija novina ovog zakona je da bi parovi koji uspešno završe postupak vantelesne oplodnje ubuduće mogli da poklone preostale zamrznute embrione koji im više ne trebaju. Poklanjanje embriona prepoznato je kao nešto što je korisno i za društvo i cilj ovog zakona je da se embrioni u stvari ne proizvode da bi se poklanjali, već da bi se poklonili parovima koji imaju velike probleme. Takvim parovima se pruža nova mogućnost kao da su usvojili dete.

Ipak, zbog građana Srbije želim da istaknem koliko je ova oblast važna jednim primerom države u regionu koja nema ovu oblast uređenu, kako bi građani Srbije mogli da vide sa kojim se problemima suočavaju parovi, žene u veštačkoj oplodnji. To je, nažalost, Bosna i Hercegovina. Ja želim da navedem samo jedan primer.

Znači, žena je prošla kroz 10 postupaka biomedicinski potpomognute oplodnje, od čega je bilo pet inseminacija i pet postupaka

vantelesne oplodnje. Iz tela ove žene izvađeno je 65 jajnih ćelija za samo jednu trudnoću. Sedmogodišnji proces lečenja završen je uspešno blizanačkom trudnoćom i rađanjem dva zdrava deteta, ali sve postupke vantelesne oplodnje ovaj bračni par je platio ušteđevinom, kreditima, poklonima. Zatim, u ovoj zemlji ne postoji mogućnost vantelesne oplodnje uz pomoć doniranih ćelija, pa su građani i građanke prinuđeni da vantelesnu oplodnju rade van granica svoje države, što dodatno povećava i cenu lečenja, a da ne govorimo koliko zamrzavanje embriona pozitivno utiče na zdravlje žena, koliko su parovi koji ulaze u postupak vantelesne oplodnje izloženi manjem stresu i imaju veću šansu za uspešnu vantelesnu oplodnju.

Što se tiče ovog drugog zakona, želim da kažem da je 2019. godina rok za njegovu primenu, da ćemo mi ovde u parlamentu veoma pažljivo pratiti faze njegove primene, da imate pozitivna iskustva iz Hrvatske ali da je u ovom trenutku najvažnije objasniti ljudima da zbog banaka krvi neće ostati bez posla i da se na ovaj način neće smanjiti broj potencijalnih davalaca krvi. Hvala vam.

PREDSEDNIK: Reč ima narodni poslanik Aleksandra Jerkov.

ALEKSANDRA JERKOV: Ona politika na koju je gospođa Čomić mislila, zaista ne znam što se gospodin ministar tako rasrdio, jeste da je i politika etika. Zaista, osim onog profesionalnog dela, za koji ne sumnjam da je urađen uz konsultacije sa stručnom javnošću itd., ovaj zakon ima jedan ogroman etički deo zato što zaista uvodi potpuno nove odnose u naše društvo; na tu je politiku mislila gospođa Čomić, a ne na politiku u smislu političkih stranaka. Ne znam kakav vi imate problem da to uvidite i da ne vidite da ovo jeste, mada su kolege govorile, jedno političko pitanje, zbog toga što unosi potpuno nove odnose u naše društvo.

Kada smo u poslaničkom klubu razgovarali o ovom zakonu, toliko je bilo pitanja o kojima smo imali različita mišljenja, o kojima smo se konsultovali. Gospođa Stamenković je rekla da u Zakonu o biomedicinski potpomognutoj oplodnji gotovo da nema stvari koja ne izaziva neku vrstu kontroverze. Na to je mislila gospođa Čomić. Niko ovde nije protiv vas. Nema potrebe da se na taj način branite od poslaničke grupe DS. Jesmo protiv vas zbog drugih stvari. Što se tiče ovog zakona, nismo protiv vas. Protiv vas smo zbog toga što zabranjujete zapošljavanje lekara, što podržavate pogrešnu politiku itd.

Dakle, u ovom zakonu postoji čitav niz stvari koje zaista treba posmatrati iz više uglova. Jedan ugao jeste stručni, jedan ugao jeste onaj na koji smo mi uložili neke amandmane. Recimo, mi ne vidimo kako lekar ima mogućnost da proceni da li neko ima nameru da stekne nekakvu korist ili da se na drugi način okoristi od ovoga. Smatramo da to treba urediti drugim zakonima i svakako treba Krivičnim zakonikom ograničiti, ali sam lekar koji učestvuje u tom postupku nema načina da to utvrdi.

Kada gledamo mi koji nismo iz medicinske struke i prosto se time ne bavimo, gledamo uvek iz perspektive onih koji će biti korisnici ove vantelesne oplodnje, biomedicinski potpomognute oplodnje, bilo da su u pitanju pojedinci,

bilo da su u pitanju parovi, pa čak i ona deca koja će tim putem nastati. Zaista, kada smo razgovarali u poslaničkom klubu o tome, razgovarali smo o tome kako će ovaj zakon uticati na one koji će biti korisnici tog zakona ili na one koji će zahvaljujući ovom zakonu nastati.

Svakako da zakon jeste moderniji u odnosu na onaj koji je bio. Budući da sam zajedno sa još nekim koleginicama, kada smo usvajali prošli zakon, vodila bitku oko toga da i ženama koje nemaju partnera treba omogućiti da mogu da se podvrgnu biomedicinski potpomognutoj oplodnji – veoma mi je drago što vidim da je u ovom predlogu ta procedura dodatno olakšana, da im više ne treba nekakva specijalna dozvola ministra, ne znam kako je to u prošlosti izgledalo, nego da se sada žena koja je bez partnera može podvrći tome.

Prethodni zakon se zvao Zakon o lečenju neplodnosti putem biomedicinski potpomognute oplodnje, zbog čega smo ukazivali na paradoks toga da vi lečenje neplodnosti, odnosno medicinsku uslugu nekome uslovljavate time da li ima ili nema venčani list. To ste sada ispravili. Drago mi je da ste uradili.

U svakom slučaju, mislim da će onima koji žele potomstvo a ne mogu da ga ostvare drugačije ovaj zakon olakšati da dođu do potomstva. Mislim da to jeste pozitivna stvar.

Ono što i dalje ostaju otvorena pitanja jeste to veliko pitanje surogat majčinstva o kom očigledno imamo različita mišljenja. Svakako da to jeste praksa koja postoji u mnogim zemljama. Moje lično mišljenje je da je, ukoliko smo već ovoliko otišli u modernizaciju ovog zakona, trebalo otići do kraja, da je trebalo i taj poslednji korak učiniti, jer postoje razni načini da se eventualne zloupotrebe, kojih svakako može biti, spreče i da zaista treba omogućiti i onima koji nikako na drugi način ne mogu da postanu roditelji da na taj način to urade.

Verujem da ćemo možda, pošto smo krenuli tim putem modernizacije, u nekom od narednih zakona napraviti i taj korak. Mislim da je još neko rekao – veoma je važno da u nekom budućem zakonu tu starosnu granicu još podignemo, ili na 45 godina ili što se dogovorimo da bude moguće. Dobro je da je podignuto sa 40 na 42 godine. Mislim da ima prostora da se to još pomeri.

Naravno, sva otvorena pitanja koje su kolege postavile i dalje ostaju otvorena. Pitanje uvoza. S obzirom na to da mi zaista ne možemo znati kakva su pravila u zemljama iz kojih se materijal uvozi, da li onda taj materijal koji dolazi ispunjava uslove koji su zakonom propisani u našoj zemlji.

Ukoliko postoji način da se to reši, ukoliko je namera da se to reši nekim podzakonskim aktima, mislim da je trebalo da bude u zakonu. Veoma je važan zakon, fundamentalno i najdirektnije utiče na živote ljude i mislim da je što veći broj stvari koje su mogle biti regulisane zakonom trebalo regulisati zakonom, a što manji broj ostavljati za podzakonska akta. Zato što mi se čini da su retki zakoni za koje će ljudi tako direktno biti zainteresovani kao za ovaj.

Možda im se ne čini u prvom momentu da je ovo jedan od zakona koji možda najviše utiče na njihove živote, ali za svakoga ko bude išao na tu tzv. veštačku oplodnju, za svakoga ko na taj način bude ostvario potomstvo, biće izuzetno važno svako slovo koje u ovom zakonu stoji.

Zbog toga mislimo da je mnoge stvari koje ste ostavili podzakonskim aktima trebalo urediti zakonom. Neki su poslanici već o mnogima od njih govorili i zaista se pred nas postavljaju neka etička pitanja, u tom smislu politička, zato što su veoma osetljiva, veoma su kontroverzna i mislim da treba da se na pažljiv način odnosimo prema svemu što piše u ovom zakonu, da ne odbacujete ono što govorimo, posebno kada bude rasprava o amandmanima, zato što se nekome možda čini da je rasprava stručna – zapravo je duboko politička.

PREDSIEDNIK: Hvala.

Ministre, izvolite.

ZLATIBOR LONČAR: Ostao sam dužan da razjasnim malopre oko uvoza i izvoza.

Ako pažljivo pogledate, uvoz-izvoz ide iz banke koja mora da bude ista, apsolutno da ima ista pravila kao naša, a to znači da mora da ima sve ono o čemu smo pričali, da mora da ispunjava sve ono. Ne možemo da saradujemo, da uvozimo-izvozimo iz neke banke koja nije ista kao naša, koja ne funkcioniše po istom principu. To je naša garancija da sprečimo bilo šta. Ono što smo pričali da nemamo uvid, da nismo došli do trećeg kolena onoga ko je učestvovao u tom procesu. Znači, to je to.

Ponavljam, ne možete sve da regulišete zakonom, jer je ovo, i sami ste rekli, živ organizam. Morali bismo na šest meseci da ga menjamo. Ovde se stvari menjaju bukvalno na godinu dana, napreduju i idu dalje. Ako ih fiksirate zakonom, mi bismo stalno morali da zasedamo i da ih menjamo jer to toliko napreduje. Da li me razumete? Ali podzakonski akti, ima ih recimo osam, 12, ali svi srodni moraju da se grupišu, biće ih četiri ili pet. Ne znam da li me razumete? Znači, takav je, živ je organizam to. Samo molim da imamo razumevanje prema onima koji ovo čekaju sa ozbiljnim nestrpljenjem. Ljudi kojima je ovo možda jedina šansa. Ovo je za nekoga sve i hoćemo da im pomognemo u tome.

Slažem se, etičko pitanje, sve... Etičari, ljudi koji se bave time, apsolutno su bili uključeni u pisanje svega ovoga. Uključeni su direktno u pisanje ovog teksta predloga zakona i sagledavali šta i kako može da bude. Ali mi ne možemo da radimo neke stvari pre nego što se dese. Moramo da donesemo zakon, moramo da ga sprovedemo i onda moramo svi da radimo na njemu i da pomažemo svim tim ljudima koji su zainteresovani za to. Mislim da je to deo naših obaveza.

PREDSIEDNIK: Reč ima Ljubica Mrdaković Todorović.

LJUBICA MRDAKOVIĆ TODOROVIĆ: Poštovani gospodine ministre sa saradnicima, možda će neskromno da zvuči, ali nije tako. Zaista, na dnevnom redu danas su dva izuzetno, izuzetno dobra zakona i prenosim sve pohvale svojih kolega sa kojima sam razgovarala u vezi sa ova dva zakona a čija

je medicinska delatnost vezana za biomedicinski potpomognuto oplodjenje i za transfuzijsku medicinu.

Zaista su prezadovoljni zakonima koji su danas na dnevnom redu. Tu su i ljudi koji su bili članovi republičkih stručnih komisija i koji su direktno učestvovali u izradi nacrtu pomenutih zakona.

Vi ste u uvodnom izlaganju veoma detaljno obrazložili ova dva zakona, detaljno, precizno i jasno, tako da ću se verovatno u svom izlaganju ponavljati ali nije na odmet, zbog građana Srbije koje muči ovaj problem neplodnosti.

Htela bih da kažem da je reproduktivno pravo jedno od osnovnih prava žena i muškarca, da je stvaranje porodice i dobijanje potomstva najvažniji cilj i najsnažnije zadovoljstvo ljudi u svim društvima i ljudskim zajednicama.

Nešto malo o istorijatu biomedicinski potpomognute oplodnje, ona je zvanično ušla u humanu reproduktivnu medicinu 1978. godine kada je u Engleskoj rođena prva beba začeta na ovakav način, a što se tiče Srbije veštačka oplodnja, naš odomaćeni naziv i definicija, datira od 80-ih godina prošlog veka. Godine 2006, ukoliko grešim ispravite me, imali smo 1.000 pokušaja, odnosno parova koji su podvrgnuti postupcima biomedicinski potpomognute oplodnje. 2016. godine taj broj je četvorostruko veći. Imamo 18 zdravstvenih ustanova koje se bave pomenutom granom medicine, od toga pet državnih i 13 privatnih.

Što se tiče Klinike za vantelesno oplodjenje, GAK u Nišu, postupci biomedicinski potpomognutog oplodjenja sprovode se od 2008. godine. Praktično, od novembra 2008. godine pa do sada urađeno je oko 2.200 postupaka, sa stopom trudnoće od 40 procenata i stopom porođaja od 25 do 30 procenata. Svi znamo i čuli smo da je biomedicinski potpomognuto oplodjenje krajnji oblik lečenja steriliteta, kada su sve ostale metode lečenja steriliteta neuspešne.

Poslednjih godina u našoj zemlji se beleži povećanje učestalosti neplodnosti, mi nismo osim sveta, tako je i u industrijski razvijenim zemljama gde je taj procenat 10 do 15. Smatra se da je broj pacijenata povećan usled povećanog rizika koji prati savremeni način života – odlaganje rađanja zbog školovanja i karijere, veći broj seksualnih partnera, veće mogućnosti ekspoziciji polnopenosivim bolestima i pelvično inflamatornoj bolesti, veća zastupljenost gojaznosti... Po nekim autorima i korišćenje kontracepcije kao što su intrauterini ulošci, kao i to da je čest način planiranja porodice ili kontracepcije kod nas u Srbiji abortus – posebno zabrinjavajuće kod mladih – a takođe i smanjena fertilitet muškaraca.

Približno 30 procenata brakova u Srbiji je infertilno, ukoliko se starost kreće od 35 do 44 godine života. Naime, svi znamo da starenjem dolazi do iscrpljivanja rezervi oocita kod žene. Treba napomenuti i naglasiti da negativan uticaj godina nije samo u smanjenom broju oocita, već i u njihovom kvalitetu. Naime, studije pokazuju da je najveća fertilitet žena u životnom periodu od 20 do 24 godine života, a već oko 50. godine života ostane samo oko

1.000 jajnih ćelija i većina ih je abnormalna, jer su dobre već iskorišćene. Znači, tri do pet procenata pacijenata koji se leče od neplodnosti leče se upravo metodama biomedicinski potpomognutog oplodjenja.

Kod nas trenutno 400.000 parova, u našoj zemlji, ima ozbiljan problem sa začecem i dobijanjem potomstva. Surove brojke pokazuju da se i kod muškaraca i kod žena problem neplodnosti kreće oko 40 procenata za udeo muškog faktora u sterilitetu, odnosno za žene 40 do 50 procenata, dok je kod u 10 procenata problem steriliteta prisutan kod oba partnera (po nekim autorima je to čak i 20 procenata).

Da bi našim građanima koji prolaze kroz bolna životna iskustva u postupku stvaranja potomstva olakšali realnu životnu situaciju, predloženi novi zakon ima za cilj da na pravno valjan način olakša, uredi i pruži sigurnost u postupku biomedicinski potpomognute oplodnje.

Predlog zakona detaljno uređuje celu oblast BMPO-a i sve radnje u okviru nje, od postupka testiranja, dobijanja, obrade, zamrzavanja, čuvanja, skladištenja i distribucije reproduktivnih ćelija, zigota i embriona, uvoz i izvoz reproduktivnih ćelija na nacionalnom nivou, koji će obavljati banka. Znači, princip sledljivosti od davaoca do primaoca.

Novine u zakonu su prilagođene razvoju medicinske nauke koja stalno napreduje i prakse, kao i regulativi EU. Akcenat je na uključivanju donatorstva i formiranju banke.

Takođe, novo je i uključivanje privatnih klinika i privatne prakse, kako bi biomedicinski potpomognuta oplodnja bila dostupna što većem broju pacijenata koji imaju potrebu, nažalost, za ovim vidom lečenja neplodnosti.

Kao što sam rekla, privatna praksa učestvovaće u pružanju ove zdravstvene usluge, naravno, pod uslovima koje propisuje ovaj zakon. Znači, isti uslovi, ista oprema, isti stručnjaci, tako da ćemo na taj način imati jedinstvene uslove biomedicinski potpomognute oplodnje.

Cilj zakona je uređen organizacioni sistem u oblasti BMPO-a i stvaranje jedinstvenih uslova za obavljanje postupaka BMPO-a u skladu sa savremenim standardima medicinske nauke i prakse, kao i propisima Evropske unije, uspostavljanje sistema kvaliteta u ovoj oblasti medicine.

Još neke karakteristike ovog zakona su – jasan i precizan inspekcijski nadzor u oblasti BMPO-a u okviru Uprave za biomedicinu i jedinstveni informacioni sistem u svim ustanovama i centrima za biopotpomognuto oplodjenje, kao i u Upravi za biomedicinu.

Novina je da se postupak BMPO-a koristi u slučajevima postojanja medicinskih indikacija za očuvanje plodnosti kod punoletnih, ali i kod maloletnih lica. Naime, razlikujemo dve vrste očuvanja sopstvene plodnosti – medicinske indikacije i elektivne socijalne indikacije. Ja ću pomenuti samo jedan primer medicinske indikacije, kao što su onkofertilni postupci. Znači, kada je u pitanju kancer, među obolelima od zloćudnih bolesti je značajan broj i mladih ljudi koji nisu započeli ili nisu još uvek završili svoju reprodukciju.

Takođe, novim zakonom je propisan precizan postupak sa darovanim reproduktivnim ćelijama i određeno je da davalac nema pravne ili druge obaveze niti prava prema detetu začetom i rođenom upotrebom darovanih ćelija ili embriona. Takođe, banka darovanih embriona, znači mogućnost darovanja embriona, postupak darivanja je oprezno i detaljno uređen tako da parovi koji daruju embrione idu i na dodatna ispitivanja. Odbačeni embrioni se poklanjaju parovima koji imaju veliki problem i nisu u mogućnosti da dobiju potomstvo vlastitim reproduktivnim ćelijama. Znači da je u pitanju jedan dobrovoljan i nesebičan, jednom rečju – plemeniti čin.

Rekla bih na kraju povodom ovog zakona da je Vlada Republike Srbije i resorno ministarstvo donošenjem novog predloga zakona o BMPO-u još jednom pokazala političku zrelost i spremnost da se suoči i uspešno izbori sa svim izazovima, pa i ovim, i da precizno reguliše sve što je u sistemu zdravstva vezano za ovu oblast.

Dug je put koji je Ministarstvo zdravlja Republike Srbije prešlo dok je stiglo do predloga ovog zakona a nakon sprovedene javne rasprave, sa punim uvažavanjem predloga i sugestija. Zakon o BMPO-u je novi iskorak u oblasti lečenja infertiliteta i steriliteta.

Vlada Republike Srbije i Ministarstvo zdravlja Republike Srbije su načinili veliki napredak pokazavši, s jedne strane, razumevanje i empatiju za nemali broj osoba koje samo na ovaj način mogu da imaju potomstvo i, sa druge strane, spremnost da pomognu i unaprede uslove u kojima će naučni radnici i stručnjaci iz ove oblasti medicine dati svoj maksimum, u svojoj zemlji i za svoj narod.

Što se tiče Zakona o transfuzijskoj medicini, takođe ste veoma detaljno obrazložili ovaj zakon. Pomenuću samo neke od benefita ovog zakona, kao što su ujednačeni kvalitet i sigurnost krvi za celu zemlju, racionalna potrošnja krvi, princip sledljivosti, racionalizacija u smislu centralizovane nabavke opreme i materijala, samim tim i ujednačenost u tim oblastima, eliminisanje povremenih nestašica krvi, jasan inspekcijski nadzor, jedinstveni registar davalaca krvi i komponenata krvi, registar ozbiljnih neželjenih događaja i ozbiljnih neželjenih reakcija itd., itd., tako da slobodno mogu reći da je u pitanju jedan revolucionarni zakon.

U danu za glasanje ću ja i moje kolege iz Poslaničke grupe Srpske napredne stranke podržati oba predloga zakona. Zahvaljujem se.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Darko Laketić.

DARKO LAKETIĆ: Zahvaljujem.

Nastaviću svoje izlaganje koje sam već imao kao izvestilac Odbora za zdravlje i porodicu.

Poštovana predsednice, poštovani ministri, uvažene kolege narodni poslanici, oblast biomedicinski potpomognute oplodnje i do sada je bila

regulisana jednim zakonom koji se zove Zakon o lečenju neplodnosti postupcima biomedicinski potpomognutog oplodjenja.

Taj zakon je, može se reći, samo delimično bio usklađen sa zakonodavstvom EU. Koje su bile manjkavosti? Pre svega, postojećim zakonom bili su definisani samo postupci biomedicinski potpomognute oplodnje. Dakle, samo su definisani postupci a nije definisana delatnost. Tačnije, ovde nisu definisani uslovi i načini testiranja, dobijanja, obrađivanja, zamrzavanja, odmrzavanja, očuvanja, skladištenja i distribuiranja reproduktivnih ćelija. Ovim zakonom je samo taksativno pomenuta banka reproduktivnih ćelija, a nisu pomenuti uslovi i, pre svega, na koji se način ta banka osniva i na koji način funkcioniše.

Naime, drugim zakonom je predviđena regulativa koja bi tangirala banku reproduktivnih ćelija, i to Zakonom o transplantaciji ćelija i tkiva. Međutim, ovaj zakon nikada nije obuhvatio i banke reproduktivnih ćelija i na taj način banke nisu ni zaživele.

Druga manjkavost koja je takođe karakteristična, jeste sistem izdavanja dozvola za obavljanje postupaka biomedicinski potpomognute oplodnje. Naime, on je postavljen na sasvim pogrešnim osnovama, iz razloga što je dozvola, pre svega, davana ustanovama koje ispunjavaju uslove za postupke BMPO u pogledu prostora, opreme i kadrova, a ne u pogledu ispunjavanja uslova za delatnost o kojoj govorimo, a ta delatnost je vrlo kompleksna i upravo ono što bi moralo da definiše i da praktično određuje karakter jedne ustanove koja se bavi tom problematikom.

Neophodno je, dakle, da takva zdravstvena ustanova obavlja delatnost testiranja, dobijanja, obrađivanja, opet zamrzavanja, odmrzavanja, očuvanja, skladištenja i distribuiranja reproduktivnih ćelija.

Pomenuću nekoliko značajnih promena koje su predložene ovim predlogom zakona. Pre svega, jedna od značajnih novina jeste uspostavljanje jedinstvenih pravila u oblasti vantelesne oplodnje na teritoriji cele Republike. Mi smo do sada imali paradoks da su zdravstvene ustanove samostalno utvrđivale određene parametre po kojima se radila biomedicinski potpomognuta oplodnja. Na taj način smo imali različitost u sistemu, a isto tako – pored razlika, rekao bih, i jedan različit kvalitet usluge koja se pruža. Na ovaj način mislim da se uvodi red u ovu oblast.

Druga, ne manje značajna novina jeste uvođenje privatne prakse u ovu oblast. Ja sam po vokaciji urolog i na osnovu svoje kliničke prakse svestan sam postojanja povećane incidence, povećanog broja ljudi koji ima problem sa fertilitetom.

Dakle, to su ljudi koji se nalaze u generativnom periodu a koji imaju značajan problem sa fertilitetom. Na ovaj način, uključivanjem i privatnih zdravstvenih ustanova, tim ljudima biće, pre svega, omogućeno da u što kraćem vremenskom periodu, naravno po istim kriterijumima, dobiju uslugu koja im pripada po zakonu.

Sve ovo skupa – proširenje kruga lica koja mogu učestvovati u procesu biomedicinski potpomognute oplodnje i mogućnost darovanja embriona – predstavljaju, rekao bih, revolucionarne promene u našem zakonodavstvu.

Na kraju, uvođenje u ovu oblast inspekcijskog nadzora, za koji takođe smatram da je vrlo značajan, i što je još bitnije – uvođenje inspekcijskog nadzora kojim će se baviti oni koji su najkompetentniji a to je Uprava za biomedicinu – dodatna je činjenica koja uliva poverenje da će i ovaj zakon dati željene rezultate. Hvala još jednom.

PRESEDNIK: Hvala.

Maja Videnović, nije tu.

Reč ima narodni poslanik Vesna Ivković.

VESNA IVKOVIĆ: Poštovana predsedavajuća, poštovani ministre sa saradnicima, poštovane kolegice i kolege poslanici, Predlog zakona o transfuzijskoj medicini od strane Vlade još je jedan primer dobre prakse i znak da se u zdravstvu stvari menjaju na bolje. Još jedna pohvala za prijem velikog broja zdravstvenih radnika u radni odnos na neodređeno vreme.

Razlog za donošenje novog zakona sadržan je u potrebi da se oblast transfuzijske medicine – odnosno oblast pripreme krvi i komponenata krvi, kao i klinička transfuzija – zasnivaju na najvišim standardima obezbeđivanja adekvatnih količina bezbedne krvi za stanovništvo Republike Srbije, koji su usklađeni sa evropskim merilima i standardima.

Drugi razlog je da se zdravstvenim ustanovama koje obavljaju ovu delatnost omoguće bolji uslovi za rad, u skladu sa savremenim dostignućima u ovoj oblasti.

Nedostaci važećeg zakona su neizostavno doveli do toga da postoji pravni osnov za donošenje novog zakona. Naime, važeći zakon uređuje samo jedan deo transfuzijske medicine i to pripremu krvi i komponenata krvi, dok oblast kliničke transfuzije – koja podrazumeva delatnost čuvanja i izdavanja krvi i komponenata krvi za terapijsku primenu, predtransfuzijska ispitivanja, autolognu transfuziju, hemostaze, perinatalna ispitivanja, praćenje efekata lečenja komponentama krvi – nije uopšte bila predmet važećeg zakona.

Ono što je najvažnije u predlogu novog zakona je što se uključivanjem kliničke transfuziologije obezbeđuje direktno učestvovanje lekara specijaliste transfuziologa u procesu lečenja svakog pacijenta, što je i preporuka Svetske zdravstvene organizacije, čime će se smanjiti broj komplikacija i neželjenih dejstava na minimum.

Dosadašnjom praksom transfuziolog je samo isporučivao krv na osnovu trebovanja lekara drugih specijalnosti. Ovim se postiže racionalnija i adekvatnija primena krvi i krvnih elemenata. Kako bi se obezbedile adekvatne količine bezbedne i kvalitetne krvi i komponenata krvi neophodno je, pre svega, napraviti jasnu podelu uloga svih zdravstvenih ustanova koje u svom radu koriste krv i komponente krvi.

Zato je novim zakonom na jasan i nedvosmislen način, a u skladu sa direktivama EU, definisana uloga svake zdravstvene ustanove koja obavlja pripremu krvi i komponenata krvi, odnosno obavlja delatnosti planiranja, prikupljanja, testiranja, obrade, čuvanja i distribuciju krvi i komponenata krvi. Definisana je i uloga bolničkih banaka krvi, kao organizacione jedinice stacionarne zdravstvene ustanove, koja obavlja delatnost čuvanja i izdavanja krvi i komponenata krvi za terapijsku primenu, predtransfuzijska ispitivanja, obezbeđuje optimalnu primenu krvi i komponenata krvi, vodi brigu o autolognoj transfuziji i terapijskoj afereznoj proceduri, hemostazi, perinatalnom ispitivanju i praćenju efekata lečenja komponentama krvi, kao i neželjenim reakcijama. Time će se bolje upravljati i obavljati bolja distribucija istih.

Ovaj zakon predviđa pravljenje nacionalnog plana akcije davanja krvi, koji će pre svega biti zasnovan na pravljenju plana potreba za krvlju u svim bolničkim bankama krvi, sve ovo iz razloga da bi se obezbedile adekvatne količine krvi i komponenata krvi u toku cele godine, da ne bi došlo do nestašice istih.

Dosadašnji nedostatak je nedovoljno stručan inspekcijski nadzor u ovoj oblasti, sa nedovoljnim kapacitetom da utvrdi da li zdravstvene ustanove mogu da obavljaju transfuziološku delatnost definisanu zakonom. Novim zakonom uređen je nadzor nad sprovođenjem zakona, u nadležnosti je Uprave za biomedicinu koja će formirati stručni i kontinuirani inspekcijski nadzor. Inspektori će svojim nadzorom omogućiti ustaljenost visokog nivoa kvaliteta u ovoj oblasti.

Transfuzijska medicina je multidisciplinarna nauka te svakodnevno uvođenje novih tehnologija i procedura zahteva stalnu edukaciju, kako zdravstvenih radnika tako i nadzornih inspektora. Novim zakonom bezbednost krvi i komponenata krvi podiže se na viši nivo na taj način što će se svaka testirana jedinica krvi i komponenata krvi testirati tehnikom umnožavanja nukleinskih kiselina tzv. NAT tehnikom. Uvođenjem NAT metode postiže se kraći period otkrivanja virusa koji se mogu preneti transfuzijom krvi. Konkretno, hepatitisa B, hepatitisa C, virusa humane imunodeficijencije, odnosno HIV-a, ili treponeme palidum, uzročnika sifilisa.

Dosadašnjom praksom infekcija se mogla dokazati samo Eliza tehnikom, što je bio sporiji način koji je ponekad davao lažno pozitivne nalaze. Testiranje je i dalje obavezno kod BO i RHD krvnogrupne pripadnosti, skrining iregularnih eritrocitnih antitela vršiće se automatskim putem što će obezbediti uštedu potrošnog materijala, odnosno test seruma, a čime će mogućnost ljudske greške biti svedena na minimum. Tim novim načinom testiranja NAT tehnikom obezbeđuje se bezbedna krv za pacijente a samim tim eliminišu se dodatni troškovi zdravstvene zaštite.

Na kraju, ali i najvažnije – uvođenje jedinstvenog informacionog sistema, i to u skladu sa međunarodnim informacionim standardima za transfuziju krvi i komponenata krvi, čime bi se omogućio pristup i transfer

podataka i na taj način olakšalo praćenje traga krvi i komponenata krvi od davaoca ka pacijentu i obrnuto, kao i praćenje neželjenih reakcija – čime se brzo lociraju i ispravljaju eventualne greške, uključujući i blagovremeno povlačenje jedinica krvi i komponenata krvi iz upotrebe.

Za sam kraj ću ukratko spomenuti željene ciljeve ovog zakona, što opravdava i razloge za njegovo usvajanje. Pod brojem jedan, obezbeđivanje količine bezbedne krvi i komponenata krvi za svakog pacijenta u Republici Srbiji, racionalna i adekvatna primena krvi i komponenata krvi...

(Predsednik: Izvinjavam se, kolegice. Molim poslanika Rističevića da ne ometa kolegicu. Izuzetno ste glasni, verujte mi.)

...meri smanjenje broja komplikacija i neželjenih događaja direktnim učestvovanjem lekara specijaliste transfuziologa u procesu lečenja svakog pacijenta, kontinuirano snabdevanje krvlju i komponentama krvi, dobra organizaciona struktura ustanova koje se bave ovom granom medicine, bolja nacionalna koordinacija i planiranje u oblasti transfuziologije, uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema u oblasti transfuzijske medicine, stručan inspekcijski nadzor u nadležnosti Uprave za biomedicinu, kao i stalna edukacija inspektora i svih zdravstvenih radnika u ovoj oblasti medicine.

Predlogom ovog zakona zdravstvena struka je kao i uvek na prvo mesto stavila pacijenta, njegovo efikasno lečenje i smanjenje neželjenih efekata i komplikacija na najmanju moguću meru, a svim dobrovoljnim davaocima krvi, i bivšim i budućim, u ime medicinske struke jedno veliko hvala za humanost koju pokazuju na delu. Po stupanju na snagu ovog zakona neophodno je doneti čitav set podzakonskih akata u ovoj oblasti, niz pravilnika, kao i obezbediti jedinstveni informacioni sistem u ovoj oblasti.

U danu za glasanje poslanička grupa SPS glasaće za oba ova zakona. Hvala.

PREDSEDNIK: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Milija Miletić.

MILIJA MILETIĆ: Zahvaljujem se.

Uvažena predsednice Skupštine, uvažene kolege poslanici, poštovani ministre sa saradnicima, građani Srbije, ja sam Milija Miletić i dolazim iz Svrljiga, najlepše opštine u Srbiji, koja se nalazi pored najlepšeg grada u Srbiji, a to je grad Niš.

Kao narodni poslanik i predstavnik Ujedinjene seljačke stranke, kao i do sada podržaću predlog Vlade na čelu sa našim premijerom gospodinom Vučićem, jer mislim da je predlog ovih zakona veoma bitan za našu Srbiju, za budućnost Srbije, za rađanje u Srbiji.

Inače, dolazim iz opštine sa velikim mortalitetom – na jedno rođeno dete ima pet umrlih. Tendencija u Srbiji jeste i to naša Vlada radi, da se pomogne siromašnima, da se pomogne onima kojima je potrebno. Zato ovim zakonom o potpomognutoj oplodnji.. ja ću govoriti narodnim jezikom o veštačkoj oplodnji, mislim da je ovaj zakon odličan. Ovaj zakon daje mogućnost da naši ljudi koji

žele da imaju decu, a to ne mogu iz određenog razloga, da legalnim putem država pomogne na ovaj način a mi ćemo naravno, kao poslanici koji ovde donosimo zakone, dati podršku ovom zakonu.

Svi mi znamo da je porodica stub svake kuće, stub našeg društva, stub naše Srbije. Svi znamo da budućnost naše porodice jesu deca. Zbog toga je ovaj zakon bitan za nas. Pohvalio bih vas, ministre, i vaše saradnike, jer ste napravili zakon koji je veoma dobar, odličan zakon, daje mogućnost ljudima koji ne mogu imati decu bez određene pomoći, kroz sve ono što je sada pripremljeno a u prethodnom zakonu nije urađeno – da će sada to moći da urade.

Svi znamo da je nerazvijenim opštinama veliki problem manjak rađanja. Postoji veliki broj ljudi koji ne mogu imati dece i mi smo kao lokalna samouprava – ja sam i u prethodnom periodu do 2014. godine bio predsednik opštine – iz budžeta izdvajali sredstva da pomognemo određenim parovima da dobiju decu. Neki su decu dobili, ali ovim zakonom to je sada mnogo bolje rešeno i biće mnogo lakše zato što je uključena i privatna praksa, što ranije nije moglo. To je pohvalno.

Imamo i kontrolu koja radi na terenu, prati kako se radi, kako delatnost funkcioniše i mislim da je to isto odlično jer je kontrola vrlo bitna za sve. Ne smemo dozvoliti da se dešavaju neke negativne stvari koje su se ranije možda dešavale. Mislim da svi mi ovde prisutni, i narodni poslanici i vi iz Vlade, imamo isti cilj – da Srbiji obezbedimo budućnost. Ovim zakonom, još jednom podvlačim, dajemo mogućnost rađanja.

Danas je sveti dan, danas je nedelju dana posle Vaskrsa, danas je Blagi petak. Ja bih sada iskoristio priliku i svim našim vernicima čestitao Blagi petak. To je verski praznik koji je za nas isto bitan. Pošto svi znamo i želimo isto, da kažem svima da budemo donori, da obezbedimo nekome život, pozivam sve kolege poslanike i sve ljude da zaveštaju svoje organe, što je isto dobra stvar. Ja sam to uradio 2011. godine.

Još jednom bih hteo da kažem za kraj, pošto nemam razloga mnogo da pričam, zakon je izvrstan, zakon je odličan, pozeleo bih svim ljudima, svim parovima koji žele da imaju dece a do sada to nisu imali – da se obrate i da putem veštačke oplodnje dobiju makar blizance, ili trojke.

Još jednom želim da kažem da ću ja kao narodni poslanik ispred Ujedinjene seljačke stranke glasati za ovaj zakon i za sve zakone koje predlaže Vlada na čelu sa našim premijerom gospodinom Vučićem. Sadašnjim premijerom a sutrašnjim predsednikom Srbije za koga smo glasali i za koga je glasala naša zemlja Srbija, više od 55 procenata građana je dalo podršku gospodinu Vučiću.

Još jednom se zahvaljujem vama što ste doneli ovako dobre predloge zakona i pozivam sve kolege poslanike da svi podržimo ove predloge zakona zato što su odlični. Još jednom hvala.

PRESEDNIK: Reč ima narodni poslanik Danijela Stojadinović.

DANIJELA STOJADINOVIĆ: Poštovana predsedavajuća, poštovani ministre, državni sekretari, saradnici u Ministarstvu, veliko mi je zadovoljstvo da danas imamo ovakva dva zakona na dnevnom redu u Skupštini. Ne samo da su bitni, nego smatram da je to veliki korak u uređenju našeg sistema i zdravstva uopšte. To je jedan mali korak ka nekim velikim realizacijama i drago mi je da konačno raspravljamo o bitnim stvarima, jer svima je poznato da bez zdravstva nema ni napretka u državi.

Meni je žao što je sve manji broj kolega ovde a radi se o vrlo bitnim temama a mi smo skloni da neke stvari stavimo tamo gde im nije mesto i da ih nekako tretiramo kao manje važne. U stvari, svako od nas se jednom u životu nađe u situaciji da mu je potreban davalac krvi, da mu je potrebna transfuzija i vrlo je bitno da i ova oblast u našem zakonodavstvu bude uređena.

Krenula bih od prvog predloga zakona, jer podatke koje imamo, a jedan od skorijih je da se na nivou cele Srbije rodi devet beba na 1.000 stanovnika a da, nažalost, izgubimo 15 života. Više nije tajna da smo mi zemlja sa problematičnom demografijom. Naglasila bih da smo, otkad je formirano posebno ministarstvo na čelu sa prof. dr Đukić Dejanović, došli do nekih poražavajućih podataka sa jedne ili sa druge strane, bilo da se radi o maloletničkim prekidima trudnoće, bilo da se radi o broju, o sterilitetu, i iznenađujuće je koliko mi kao država imamo problema što se steriliteta tiče.

Ovaj problem su, moram da kažem, uočile i lokalne samouprave. One se ovim problemom finansiranja veštačke oplodnje bave već duži niz godina. Ja dolazim iz jedne takve lokalne samouprave i mi smo uspeli da pet parova godišnje finansiramo i da oni na taj način mogu da se realizuju kao roditelji.

Ono što karakteriše ovaj predlog zakona jeste pozitivno definisanje uslova i jedinstvenih pravila u ovoj oblasti na teritoriji Republike Srbije, kao i pozitivan stav o pomeranju starosne granice za veštačku oplodnju. Naravno, nije kraj stupanjem na snagu ovog zakona – neophodna je u ovoj oblasti nova aktivnost, kao i novi pravilnik o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta.

PREDSIEDNIK: Hvala.

Reč ima narodni poslanik Dijana Vukomanović.

DIJANA VUKOMANOVIĆ: Zahvaljujem, predsednice.

Poštovani predstavnici, ministre sa saradnicima, dozvolite da izrazim čuđenje što zajedno sa vama nije prisutna i ministarka bez portfelja koja je zadužena za demografsku i populacionu politiku. Takođe, veliku čast bi nam učinio da sednici prisustvuje i budući predsednik Demografskog saveta, premijer-predsednik Aleksandar Vučić – budući da smatramo da je populaciono i demografsko pitanje, pitanje bele kuge, jedno od najvažnijih pitanja.

Upravo je ministarka bez portfelja Slavica Đukić Dejanović najavila da će Aleksandar Vučić da predsedava Demografskim savetom koji će imati upravo zadatak da pomogne natalitetu i populacionoj politici u Srbiji, a

svakako bi bilo interesantno da smo čuli šta se doznalo, jer za to se troši novac poreskih obveznika, šta se doznalo iz upitnika. Da li su završene te ankete kojima se nastojalo videti kakve populacione mere osmisliti?

Dakle, mislim da je ovo par ekselans tema da Vlada u svom najjačem kapacitetu prisustvuje raspravi i razmeni mišljenja sa poslanicima.

Naravno da ću da pohvalim, kao i većina mojih koleginica i kolega narodnih poslanika, to što se u ovaj Zakon o biomedicinski potpomognutoj oplodnji uvodi pravo žena – a ne samo bračnih parova, supružnika ili vanbračnih partnera – nego žena, da imaju pravo na potpomognutu oplodnju.

Naglašavam da se koncept porodice promenio. Dakle, sve je više – ne samo u Srbiji nego svugde u svetu – samohranih roditelja, pogotovo samohranih majki. Nažalost, taj se tradicionalni koncept porodice jednostavno menja i mi moramo da imamo ne samo politički, nego i strateški odgovor na tu činjenicu.

Pošto mi je vreme ograničeno ja ću se fokusirati na određenu vrstu pitanja, jer meni ovde upadaju u oči, da tako kažem, velika diskreciona ovlašćenja ministra da propisuje obrasce, pravila dobre prakse, razne – da tako kažem, ne podzakonske akte, nego razna pravila koja su predviđena zakonom, kojima će se uređivati detaljnije ova oblast koja je još uvek u razvitku.

Takođe, želim da pohvalim i nauku iz ove oblasti u Srbiji, da taj bioinženjering reproduktivnih organa vrlo napreduje, da mi nismo slepo crevo Evrope, mada se možda po kašnjenju donošenja ili predlaganja ovog zakona tako čini. Da pomenem samo, bez navođenja imena ali u svakom slučaju pohvalno, metodu in vitro aktivacije jajnika. Hoću reći da naši naučnici, naši medicinski radnici i stručnjaci zaista prate svetske trendove i da, u stvari, zakonodavstvo i politička volja da se podigne natalitet kasne.

Takođe, postavlja se pitanje, mislim da je to u članu 22, transparentnosti zaštićenih podataka o ličnosti. Bojim se da lični podaci dolaze pod veliku transparentnost i da mogu biti zloupotrebjeni. Mi smo već navikli da u ovoj tabloidnoj kulturi mnogi privatni podaci iz privatnog života, pa i medicinski podaci, bivaju zloupotrebjeni čak nekad čak i u političke svrhe.

U svakom slučaju, podržavam ovaj zakon. Hvala vam.

PREDSEDNIK: Reč ima narodni poslanik Dušica Stojković.

Izvolite.

DUŠICA STOJKOVIĆ: Zahvaljujem.

Poštovana predsednice, uvaženi ministre – gospodine Lončar, sa saradnicima, drage koleginice i kolege narodni poslanici, danas ću govoriti o Predlogu zakona o biomedicinski potpomognutoj oplodnji, koji je, podsećam vas, još 16. decembra prošle godine ušao u skupštinsku proceduru, nakon sprovedenih javnih rasprava koje su održane tokom januara i februara prošle godine.

Najpre ću se osvrnuti na statistiku kada je reč o neplodnosti u Srbiji. Nažalost, statistika je poražavajuća. Četiristo hiljada parova u Srbiji ne mogu iz nekog razloga da imaju decu. To pokazuju zvanične procene i zvanični

statistički podaci zdravstvenih ustanova u Srbiji, do kojih se došlo tokom 2016. godine.

Statistika takođe kaže i da svaki četvrti par u Srbiji ima neki od problema sa neplodnošću, zbog čega je populacija u našoj zemlji smanjena za 800.000 ljudi. Stručnjaci kažu da su osnovni razlozi za to, pored polnih bolesti, česti abortusi ali i odluka parova da se nakon 35. godine odlučuju za proširenje porodice.

Prema podacima, neplodnost je jednako zastupljena kod oba pola. Znači, jednako je zastupljena neplodnost i kod muškaraca i kod žena a u manjem broju slučajeva reč je o problemu koji imaju oba partnera. Iz svega navedenog možemo reći da je neplodnost u Srbiji jedan od ogromnih problema, jedan od zaista značajnih problema i ovoj tematici moramo pristupiti na sistematičan način.

Ovi podaci svrstavaju Srbiju, kada je reč o neplodnosti u razvijenim zemljama Zapadne Evrope, u tu negativnu statistiku. Takođe, ako ne želimo da izumremo kao nacija, ako želimo da nešto promenimo u našoj politici nataliteta, u našoj politici rađanja, jedan od prvih koraka ka toj promeni upravo je usvajanje jednog ovako kvalitetnog i dobrog zakona.

Prvo pitanje koje nam se postavlja – šta ovaj zakon donosi novog u odnosu na važeći zakon koji je usvojen 2009. godine? To pitanje zanima i našu stručnu javnost ali i sve građane Srbije koji planiraju da u dogledno vreme prošire svoju porodicu.

Zakon u celosti donosi određene delatnosti koje do sada nisu postojale u starom zakonskom rešenju, kao što su testiranje, dobijanje, obrada, zamrzavanje, odmrzavanje, čuvanje, skladištenje, distribucija reproduktivnih ćelija, zigota i embriona, ali i uvoz i izvoz reproduktivnih ćelija na nacionalnom nivou.

Takođe, novim zakonom je uređeno da se postupak biomedicinski potpomognute oplodnje koristi u slučajevima postojanja medicinskih indikacija za očuvanje plodnosti. Znači, ukoliko žena koja je sada u procesu lečenja želi da zamrzne svoju jajnu ćeliju ili embrion, ona to može učiniti.

Ovim zakonom se takođe izjednačavaju domaće zdravstvene ustanove i privatna praksa, odnosno privatne zdravstvene ustanove. Prvi put se na jedan dobar način uvodi inspekcijski nadzor, Uprava za biomedicinu. Inspektori iz ove oblasti kontrolisaće svaki postupak, svaku instituciju, bila ona privatna ili državna.

Takođe, Vlada Republike Srbije usvaja plan mreža zdravstvenih ustanova koje mogu obavljati ovu delatnost. Osniva se takođe i banka reproduktivnih ćelija, tkiva i embriona i s tim u vezi, Uprava za biomedicinu obavezna je da vodi jedinstveni registar postupaka biomedicinski potpomognute oplodnje na teritoriji cele Srbije.

Donošenjem novog zakona stvoriće se uslovi za promociju donatorstva, što nažalost kod nas u Srbiji to nije bio slučaj. Poslanička grupa

SNS, na čelu sa tadašnjim šefom poslaničkog kluba, gospodinom Zoranom Babićem, u prethodnom mandatu donela je odluku da svi poslanici SNS potpišu donatorsku karticu. Na taj način želeli smo da podignemo svest građana o važnosti donatorstva i donatorskih organa. Ovaj zakon ima i tu dozu, da tako kažem, promocije donatorstva u Srbiji kada je reč o reproduktivnim jajnim ćelijama i embrionima.

Kada je reč o uspešnosti, statistika kaže sledeće: u periodu od 2010. do 2015. godine, kada je postojala Uprava za biomedicinu, ovakvih slučajeva je bilo preko 22.000. Statistika takođe kaže da je tih slučajeva bilo manje u državnoj praksi, negde oko 7.300, dok je ovakvih slučajeva u privatnoj praksi bilo oko 14.600. Procenat uspešnosti je takav da je bio između 25 i 30 procenata, što nije dovoljno za Srbiju. Znači, moramo nastaviti dalje. Takođe, procenat uspešnosti odnosi se samo na slučajeve kada je evidentirana trudnoća a ne govori nam o novorođenoj deci, zato što se u porodilištima, u zdravstvenim ustanovama, zapravo ne vodi evidencija prilikom rađanja dece iz ovakvih postupaka.

Na samom kraju želim da kažem da je osnovni cilj donošenja ovog zakona zapravo povećanje broja obavljenih postupaka biomedicinski potpomognute oplodnje, ali i povećanje uspešnosti u ovim postupcima. Koraci koji će nas voditi ka ostvarenju ovog cilja, kroz ovakvo zakonsko rešenje, pre svega su izgradnja institucionalnog sistema, institucionalnih kapaciteta kada je reč o ovakvim slučajevima, ali i stvaranju uslova za same parove i institucije za obavljanje ovih postupaka i uvođenje novih standarda u medicini koji su nam nedostajali. Pre svega mislim na standarde u medicinskoj nauci i praksu i propise koji već važe u razvijenim zemljama EU.

Takođe, nismo dovoljno vodili računa o kvalitetu obavljanja postupaka u ovoj oblasti. Nije do sada bio jasan i precizan inspeksijski nadzor a takođe nije postojao ni jedinstveni informacioni sistem u delatnosti biomedicinski potpomognute oplodnje, u svim ustanovama i centrima kao i u Upravi za biomedicinu, što će ovo zakonsko rešenje izmeniti.

Na samom kraju želim da kažem i sledeće stvari. Ovaj predlog zakona je razmišljao zaista do detalja o ovoj oblasti. Zaista je odlično razrađen. On je restriktivan. Pre svega mislim na član 32. koji predviđa zabranu nuđenja, odnosno darivanja reproduktivnih ćelija – to jest embriona, radi sticanja imovinske ili bilo koje druge koristi, zatim zabranu trgovine reproduktivnim ćelijama, embrionima. Znači, predvideo je sve one vrste manipulacija koje mogu da postoje u praksi.

Takođe, u članu 53. Predloga zakona propisano je da se korišćenje embriona dozvoljava u onim slučajevima kada za to postoji pisana saglasnost supružnika da je dozvoljen naučnoistraživački rad. Isti je slučaj kada je reč o reproduktivnim ćelijama koje mogu da se koriste u naučnoistraživačkom radu ako postoji pismena saglasnost i pristanak osobe čije su reproduktivne ćelije.

Uvođenjem pojačanog nadzora, još jednom želim to da istaknem, pojačanog nadzora koji će vršiti Uprava za biomedicinu kroz jasan i precizan

inspekcijski nadzor nad radom zdravstvenih ustanova – bile one državne ili privatne, na precizan način će se rešiti sve one nepreciznosti, nejasnoće i pravne praznine koje su postojale u starom zakonskom predlogu.

Zbog svega navedenog, pozivam sve svoje kolege i kolegice narodne poslanike, bez obzira iz koje su političke partije, da podržimo ovaj odličan zakon kako bi se u Srbiji stvorili uslovi za povećanje nataliteta, odnosno povećanje broja novorođene dece. Zahvaljujem.

PREDSEDNIK: Reč ima Srđan Nogo. Nije tu.

Reč ima Milovan Krivokapić.

MILOVAN KRIVOKAPIĆ: Poštovana predsedavajuća, uvaženi ministre, uvaženi državni sekretari Ministarstva zdravlja, uvažene kolegice i kolege, juče smo na Odboru za zdravlje i porodicu dosta diskutovali o ovim zakonima, tako da ću danas biti vrlo kratak jer smatram da je dosta rečeno šta ovim novim zakonom naše zdravstvo i uopšte, šta naš narod i naša država dobijaju. Uobličiću i kazaću ovako – da, recimo, Zakon o biomedicinski potpomognutoj oplodnji definiše tačan niz procedura i uslova za uključivanje infertilnih parova u proces biomedicinski potpomognute oplodnje, kao i uslove pod kojima se određene stručne ustanove i kadar mogu baviti istim.

Naše zdravstvo u poslednje vreme zaista ne da napreduje, nego mogu reći – rapidno napreduje, što je moje mišljenje a delim ga i sa ostalim kolegama, jer od juna, što se tiče prvog zakona, 2016. godine finansira se i treći pokušaj o trošku RFZO-a. Kao što reče malopre jedna kolegica, starosna granica je pomerena sa 40 na 42 godine za finansiranje iz budžeta RFZO-a postupka biomedicinski potpomognute oplodnje.

U ovom zakonu o biomedicinski potpomognutoj oplodnji, to moram da kažem, prvi put su u potpunosti precizirane odredbe o inspekcijskom nadzoru, što je jako bitno za mene lično.

Što se tiče zakona transfuzijske medicine, ovim zakonom uređuje se način, postupak, uslovi, organizacija i delatnost transfuzijske medicine, nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i nad obavljanjem transfuzijske medicine na teritoriji Republike Srbije. U ovoj oblasti medicine uspostavljene su jasne zakonske regulative na različitim nivoima organizacione strukture, što svakako doprinosi da sprovođenje zdravstvenih mera bude adekvatno, kao i da se održi zdravlje građana.

Sad ću reći još i ovo – u ovoj državi svako radi svoj posao iz svoje oblasti. Zašto sam ovo rekao? Ovo sam rekao zato što su pojedinci hteli da ubace i koriste svaku priliku da ubace politiku, koja ne pripada ovoj temi. To je pokušalo dvoje-troje kolega. Međutim, ja mogu samo da kažem da naše zdravstvo zaista... Januara je izašla rang-lista, u stvari indeks o zdravstvenom potrošačkom indeksu, gde smo mi za 2015. godinu dobili 116 bodova više. Znači, 2016. u odnosu na 2015. godinu je zdravstvo Srbije dobilo 116 bodova više i među 35 ocenjenih zemalja je na 24. mestu, što znači da su ispod nas i

zemlje članice EU kao što su Mađarska, Letonija, Grčka, Litvanija i da ne nabrajam dalje...

Eto, ljudi, koliko se politika meša u naše zdravstvo. Znači, svako u ovoj našoj zemlji radi svoj posao, pa i zdravstvo, jer zdravstvo i prosveta su dve grane bez kojih jedno društvo ne može da napreduje. Hvala lepo.

PREDSIEDNIK: Hvala.

Reč ima Vladimir Đurić.

VLADIMIR ĐURIĆ: Hvala.

Poštovane kolege poslanici, ovaj zakon kao predlog pokušava da ponudi odgovore na neke izazove koje donose savremene tehnologije. On u priličnoj meri izlazi iz domena zdravstvenog sistema i zadire u domen porodičnog prava, shvatanja uloge porodice i samog roditeljstva. On otvara neka veoma važna pitanja u eri u kojoj se očekuje vrlo skori bum i porast broja dece začete biomedicinski potpomognutom oplodnjom.

U predlogu teksta zakona i u današnjoj raspravi dva pitanja su se suštini nametnula. Jedno je surogat materinstvo, a drugo je pravo donatora reproduktivnih ćelija na anonimnost, koje stoji nasuprot prava deteta začeto postupkom biomedicinski potpomognute oplodnje da sazna svoje genetsko poreklo. Zajedničko za oba ova pitanja je ponuđeno restriktivno rešenje, čime je na neki način poslata poruka da država u ovom trenutku nije u stanju da pravno reguliše izazove koje nova naučna i tehnološka dostignuća pred nas stavljaju.

Shvatamo da je surogat materinstvo u predlogu zakona zabranjeno, jer se zapravo nije u ovom trenutku želelo dublje ulaziti u problematiku porodičnog prava i postaviti njegovo osnovno pitanje po kojem je majka deteta samo ona žena koja je trudnoću iznela i dete rodila. Na taj način će za biomedicinski potpomognutu oplodnju ostati uskraćeni oni kojima je surogat materinstvo jedino rešenje.

Ovakav pristup može se kritikovati i sa aspekta ustavnosti, može se smatrati na neki način i neustavnim jer se muška neplodnost leči svim medicinski raspoloživim metodama a ovaj metod, kada je u pitanju ženska neplodnost, ostaće van granica pozitivnog prava i u domenu krivične odgovornosti. Tako će, na primer, žena koja je u stanju da proizvede jajnu ćeliju, ali ne može da iznese trudnoću biti uskraćena za ovu vrstu pomoći.

Kada je reč o drugom pitanju, osnovana je pretpostavka da se predlagač zakona odlučio da štiti anonimnost donatora reproduktivnih ćelija, želeći time da promoviše zapravo njihovo doniranje, računajući da će donora biti manje ukoliko oni nisu sigurni da je njihova anonimnost zagarantovana i plaše se mogućih pravnih posledica po sebe i svoju porodicu kasnije u životu. Zato ću reći da je šteta što baš ovih dana, kada su ova dva zakona na dnevnom redu, mi u javnosti nemamo kvalitetnu javnu debatu, pre svega u medijima, gde bi se građanima ponudile informacije na osnovu kojih bi oni kompetentno mogli zauzeti stavove o ovako važnim pitanjima. Jer, kada bi recimo građani znali da lice koje je doniralo reproduktivne ćelije nema nikakvog prava ili obavezu prema

detetu koje je njima začeto, možda bi bili spremniji da doniraju i ne bi toliko insistirali na sopstvenoj anonimnosti. Tako bi građani mogli saznati da lica koja su donirala reproduktivne ćelije po zakonu uopšte nemaju pravo utvrđivati u sudskom postupku svoje roditeljstvo.

Nažalost, zakonodavac je ovakvim rešenjem pravo donora na anonimnost stavio ispred prava deteta da sazna svoje genetsko poreklo. Razlozi zbog kojih je detetu začetom uz pomoć biomedicinskih postupaka potrebno omogućiti da sazna svoje poreklo nisu samo medicinski, oni su pre svega i pravne i psihološke prirode. U pravnom domenu, prema Konvenciji o ljudskim pravima koju je Srbija ratifikovala, dete ima pravo da sazna svoje poreklo koliko god je to moguće. Predlogom zakona dobijanje ovakvih podataka je praktično onemogućeno.

Ograničiti pravo samo na medicinski opravdane razloge je takođe protivustavno, jer Ustav Srbije u članu 64. garantuje pravo deteta da sazna svoje poreklo i svako dete zbog toga ima pravo da sazna ko su mu roditelji. Ustav dozvoljava da se neka prava zakonski ograniče, ali ne u potpunosti nego u meri da se ne uđe u samu suštinu tih prava. Dozvoliti detetu da sazna svoje poreklo samo u neželjenom slučaju medicinske potrebe, dakle nužde, u suštini je lišavanje tog prava potpune suštine. Tako da bih osnovano postavio pitanje ustavnosti ovakvog zakonskog rešenja.

Dodatno, saznanje da su ovakvi podaci postojeći, a zbog sledljivosti koju zakon predviđa oni će biti postojeći, ali zakonski nedostupni kod dece začete biomedicinski potpomognutom oplodnjom i doniranim genetskim materijalom nemogućnost dobijanja ovakvih podataka može biti uzrok stresa, konfuzije i osećaja marginalizovanosti, socijalne isključenosti i frustracije. Devedeset posto ovakvih osoba prestaje da ispoljava simptome onog trenutka kada dobije informaciju o svom genetskom poreklu i dođe do svojih genetskih roditelja.

Primer Švedske, koja je dosta davno promenila pravilo garantovane anonimnosti donatora reproduktivnih ćelija, gde ta zakonska promena nije dovela do pada donacija nego je samo promenila strukturu donora – gde su umesto mlađih neoženjenih muškaraca u doniranju počeli da dominiraju stariji oženjeni muškarci – govori da zaštita anonimnosti donora nije nužan preduslov da se time promoviše doniranje reproduktivnog materijala.

Pored toga, prava davalaca reproduktivnih ćelija ne bi bila ugrožena jer pored odredaba Porodičnog zakona i članom 40. propisano je da davalac nema apsolutno nikakve pravne ili druge obaveze, kao ni pravo prema detetu, tako da je poruka da bi o ovakvim stvarima u suštini trebalo da vodimo aktivnu javnu debatu, da građani mogu kompetentno da zaključče stavove a ne da žurimo sa restriktivnim rešenjima u zakonu. Hvala vam.

PREDSEDNIK: Hvala.

Poštovani poslanici, dužna sam da vas obavestim da od ovog trenutka nema više emitovanja direktnog prenosa zbog prenosa Kupa najboljih

veslača beogradskih gimnazija, a nakon toga će biti emitovan film o Jasenovcu, tako da više nemamo prenos od ovog momenta.

Izvolite, ministre.

ZLATIBOR LONČAR: Samo dve stvari da razjasnimo. Ovde je više puta pomenuto, zakon je od 16. decembra u Skupštini, javna rasprava bila je u januaru i februaru, apsolutno nije postojala nikakva prepreka da se bilo ko uključi, da se ide na javnu debatu ili na bilo šta drugo. Toliko o terminima koji su korišćeni – niti je zakon donet po hitnom postupku, niti je iko ikome branio da učestvuje u svemu ovome.

Ono što pričate o zakonu u članu 2. apsolutno je usklađen sa Porodičnim zakonom i sa porodičnim pravima. Proverite, postoje stvari koje su morale da se usklade.

PRESEDNIK: Hvala.

Reč ima Vlado Babić.

VLADO BABIĆ: Hvala.

Poštovana predsedavajuća, cenjeni gospodine ministre sa saradnicima, poštovane kolegice i kolege narodni poslanici, postupci vantelesne oplodnje temelje se, pre svega, na poboljšavanju prirodnih oplodnih mogućnosti parova a usmereni su na ostvarivanje kontakta jajnih ćelija i spermatozoida, skraćujući time put do njihovog spajanja ili dovodeći ih u neposredni kontakt.

Sušтина svih postupaka VTO-a je izazivanje ovulacije i dopremanje pripremljenog semena u veću ili manju blizinu jajne ćelije u telu, to je tzv. arteficialna, odnosno intrauterina inseminacija ili inseminacija van žene, odnosno in vitro inseminacija.

Inseminacija kao intervencija počela je da se primenjuje 40-tih godina prošlog veka, a predstavlja uzimanje semena muškarca i njegovo artifičijelno unošenje u cervikalni kanal, u šupljinu materice ili jajovod. Inseminacija se može izvesti spontano u toku prirodnog ciklusa, očekivanog ciklusa ovulacije, određivanja luteinizirajućeg hormona, može se proizvesti uz stimulaciju ovulacije u vreme očekivanja uz nivo luteinizirajućeg hormona i stimulaciju ovulacije uz medikamente i prethodnu pripremu semena u cilju postizanja maksimalnog oplodnog potencijala partnera.

Tajming kod inseminacije je veoma bitan, jer se ona radi neposredno pre ili odmah nakon ovulacije, a to se utvrđuje ultrazvučnim pregledom ili nalazom nivoa luteinizirajućeg hormona. To je jednostavna intervencija, koja traje od pet do deset minuta, pri čemu se u matericu unese od jedan do 1,5 ml prethodno pripremljenog semena, nakon čega žena leži jedno izvesno vreme i posle dve nedelje se utvrđuje nalazom krvi da li je ona ostala trudna ili ne. Sama inseminacija u lečenju neplodnosti radi se tri do četiri puta i nakon toga parovi se okreću ka vantelesnoj oplodnji.

Napominjem da se vantelesna oplodnja sprovodi tek ako su iskorišćene sve ostale mogućnosti začeca i lečenja steriliteta. Ona je kruna

lečenja neplodnosti a za mnoge parove i jedini put do ostvarivanja roditeljstva. Postoje dva osnovna postupka u vantelesnoj oplodnji, to je klasični metod – odnosno in vitro fertilizacija, i mikrofertilizacija. U slučaju klasične VTO, i to metodom in vitro, jajne ćelije se pune većim brojem kvalitetnih spermatozoida i na taj način se vrši inseminacija. Već posle 18 do 24 časa se može utvrditi da li je došlo do fertilizacije. Jedino ako je mogućnost IVF minimalna, radi se mikrofertilizacija, kojom se povećava šansa parovima uključenim u postupak da se ostvare kao roditelji.

Što se tiče nemogućnosti začeca, ona postoji kako kod muškaraca zbog smanjenog broja pokretnih spermatozoida, zbog lošeg kvaliteta, slabe prodornosti itd., tako postoji i kod žena. Ako je muškarac aspermičan, odnosno postoji totalni izostanak spermatozoida u ejakulatu, vrši se aspiraciona biopsija testisa. Prethodno očišćene jajne ćelije od grozdova dovode se u blizinu spermatozoida i vrši se na taj način oplodnja.

Hečing je novi metod kojim se mogu poboljšati šanse za vantelesnu oplodnju kojim se omogućava da jajna ćelija lakše probije opnu oko nje i olakšava se oslobađanje embriona. Od hečinga se odustaje ako postoji samo jedan embrion. Ovu metodu posebno koristimo u poznim reproduktivnim godinama, kod žena starijih od 37 godina života, kod žena koje su iscrpljenih jajnika i onih koje su imale više neuspelih pokušaja vantelesne oplodnje, tako da hečing povećava šansu trudnoće za 20%. Embriotransfer se može uraditi već nakon 30 sati od intervencije, tako da je ovo još jedan način vantelesne oplodnje.

Za smanjivanje upućivanja na vantelesnu oplodnju vrlo značajno mesto ima i skrining, odnosno redovni preventivni pregled grlića materice. Poznato je da se ovaj karcinom najčešće javlja kod žena u mlađoj životnoj dobi koje se vrlo često još nisu ostvarile kao majke i zbog toga je jako bitno da sve žene redovno odlaze, bar jednom godišnje, na kontrolni pregled kod ginekologa, da im se uradi svaki put bris, Papanikolau test, ako je potrebno i kolposkopski nalaz.

Vantelesna oplodnja se obavlja kako u državnim, tako i u privatnim bolnicama. Za sada je sa 11 zdravstvenih ustanova ugovoren VTO zato što je u državnim bolnicama lista čekanja jako duga. I pored pomeranja granice za VTO na 42 godine, mlađe osobe vrlo često ne pribegavaju ovom načinu oplodnje. Mnoge lokalne samouprave, pa tako i somborska, izdvaja deo sredstava iz budžeta za parove koji su već bili na VTO, ali po zakonu na to više nemaju pravo. Granica za ovo je 45 godina, tako da je prošle godine somborska lokalna samouprava izdvojila milion dinara za tri bračna para koji su stariji od 42 godine a mlađi od 45, i kod jednog je došlo do začeca i oni očekuju blizance, a ova druga dva para su u procesu pripreme za vantelesnu oplodnju.

Po mišljenju Instituta „Batut“, vrlo je opravdano ugovaranje o 3.300-4.300 usluga lečenja sa privatnim zdravstvenim ustanovama jer je kapacitet u pet državnih bolnica svega 1.700 postupaka. Tako da je već tokom

ove godine zaključen ugovor sa 11 privatnih klinika, i tako je obezbeđeno da 3.050 parova započne lečenje neplodnosti.

U privatne ustanove upućeno je do sada 1.060 parova, od toga je 745 završilo proces vantelesne oplodnje a 70 parova je u postupku biomedicinski potpomognutog oplodjenja, dok 245 parova iz nekog razloga još nije uključeno u procedure.

Što se tiče državnih ustanova, 234 žene je prošle godine zatrudnelo i očekuju prinove, a u privatnim je to bilo 143. Izmenom pravilnika, koja je stupila na snagu 25. juna prošle godine, osigurana lica mogu da ostvare pravo na treći pokušaj lečenja neplodnosti postupcima biomedicinski potpomognutog oplodjenja na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja.

Tokom prošle godine na području filijale Sombor na standardni obrazac OLK 11, odnosno na saglasnost lekarske komisije za započinjanje vantelesne oplodnje, odlučilo se 69 parova, a 53 para je već u tom procesu. Razlika je nastala u tome što su neki parovi odustali jer je potrebna dopuna nalaza koja je dosta kompleksna i tiče se kako muškaraca tako i žena. U prva tri meseca ove godine 22 para čeka odluku lekarske komisije za upućivanje, a 31 je u procesu vantelesne oplodnje.

Obrazac OLK 11 ima važnost trajanja od tri meseca i on se može izdavati više puta. Svaki petak filijale šalju u Republički zavod za zdravstveno osiguranje tabelarni prikaz svih osiguranih lica kojima je izdat ovaj obrazac, a ovim pravilnikom izmenjen je član kojim žena koja već ima potomke može u novoj bračnoj zajednici da zatraži uključivanje u vantelesnu oplodnju ako joj partner nema dece.

I pored svega toga što država radi da ovim postupcima poveća natalitet i prirodni priraštaj u Srbiji, procenat uspešnosti vantelesne oplodnje je 33%. Pored ovoga, recimo, malog procenta začeca, omogućeno je porodicama da uživaju u roditeljstvu a ženama da se ostvare kao majke.

U danu za glasanja poslanička grupa SNS će podržati ovaj zakon.

Hvala.

PREDSEDNIK: Reč ima narodni poslanik Zoran Krasić.

Izvolite.

ZORAN KRASIĆ: Evo, na početku bih ukazao na ono što je zajedničko za oba predloga zakona. To je isti ustavni osnov, to je član 97. Ustava Republike Srbije, i moram da kažem da za razliku od uobičajenih zakona koji se nalaze na dnevnom redu ova dva zakona spadaju u grupu tzv. posebnih zakona koji pored ustavnog osnova i imaju pravni osnov, a njihov pravni osnov se nalazi u članu 224. stav 2. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, pa i ja da malo citiram, kojim je propisano „da se način, postupak i uslovi uzimanja i presađivanja organa, tkiva i ćelija kao delova ljudskog tela, odnosno način postupak i uslovi za lečenje neplodnosti postupci biomedicinski potpomognutim oplodjenjem uređuju posebnim zakonom.“ Praktično ovaj prvi zakon ima svoj ustavni i pravni osnov.

Moram da skrenem pažnju – 250 poslanika i svi oni koji dolaze kao predstavnici Vlade i poverenici jedne Vlade, dolaze ovde da bi se bavili politikom, a ne strukom. Lekar, kao poslanik, lekar kao predstavnik Vlade, kad se bavi strukom on se bavi strukom u ordinaciji u zdravstvenom centru. Advokat, kada dođe kao poslanik, on se bavi politikom ovde, a advokaturom u kancelariji i u sudu. Ovo su propisi koji čine pravno-politički sistem Republike Srbije i ovde nije struka. Struka je ono što su vaši protokoli, procedure, postupci, izveštaji, analize kako se uspostavlja dijagnoza i koja je propisana terapija. To je struka. Ta stručno medicinska pitanja ne regulišu ova dva zakona.

I, to jednom da završimo, to se odnosi i na ove propise, to se odnosi i na propise o šumama, o vodi, o nekim tehničkim standardima. Struka nije ovde, ovde je laička Skupština. I dobro je što je laička, jer i laici mogu da pogode temu na politički način i da pošalju jasnu poruku o čemu se radi. Ako smo ovo savladali, a ja sam se potrudio samo da citiram ono što stoji u Ustavu Republike Srbije i u našem poslovniku, onda da krenemo dalje.

Vidite, vi kažete u svome obrazloženju ovog prvog zakona da je sada na snazi Zakon o lečenju neplodnosti postupcima biomedicinski potpomognutog oplođenja, Zakon je donet 2009. godine. Kao što vidite, u naslovu zakona koji je sada na snazi nalazi se upravo ona rečenica iz Zakona o zdravstvenoj zaštiti. Vi to želite da izbacite iz pravno-političkog sistema Republike Srbije kada ovaj predlog zakona izglasate i postane zakon, on će tada imati naslov – Zakon o biomedicinski potpomognutoj oplodnji. Izgubilo se lečenje. Zakon o zdravstvenoj zaštiti je u funkciji lečenja i obezbeđenja zdravlja nacije.

Idemo dalje. Šta ste napisali ovde pod dva, koji su željeni ciljevi donošenja zakona? Osnovni cilj donošenja novog zakona o biomedicinski potpomognutoj oplodnji je... Šta je cilj? To je ona poslednja uporišna tačka koja treba da se osvoji, do koje treba da se dođe. Kako ste vi definisali taj cilj i posebnu tačku? Citiram – „povećanje broja obavljenih postupaka BMPO i povećanje procenta uspešnosti obavljenih postupaka BMPO“.

Izgubilo se lečenje. Vas interesuje tehnologija, vas interesuje tehnika, vas interesuje nadzor, vas interesuju evidencije i vas interesuje izveštavanje Evropskoj komisiji i Evropskoj uniji. To vas interesuje. A ovde su svi poslanici do jednog ispričali da oni smatraju da nam je potreban zakon koji treba da pomogne lečenju i povećanju nataliteta. I to je taj raskorak u kome se nalazimo.

Vi imate neke zacrtane ciljeve koji želite da postignete, te ciljeve krijete jednom lepom uspavankom koja je prihvatljiva, niko se protiv toga nije pobunio, a nalazite se u raskoraku. Neko je to primetio ko se ozbiljno bavi politikom, neko ko u ovome prepoznaje lepe želje, on kaže – pa ja imam pravo da imam lepe želje, da verujem u nešto lepo. I svi su u pravu, a da li smo rešili problem? Pa vi sami kažete da je problem nerešiv ovim sredstvima koja se

koriste od 2009. godine, i na poseban način asociirate da i posle ovog zakona neće da se reši.

Pa moram da vam objasnim nešto što je abeceda ili azbuka ovog posla kojim se mi bavimo. Ljudi imaju izbornu volju, ali donesu i izbornu odluku i napravi se neka većina. Ta većina je dobila pravo od građana da rešava probleme. Oni koji nemaju većinu njima je zabranjeno da rešavaju probleme. Oni su u obavezi da vas kritikuju, da gledaju gde ste pogrešili, da vam ukazuju na propuste, da utiču na vas da se ispravi nešto i da se po pravilima struke i zakona radi.

Šta vi kažete? Čitam takođe vaše obrazloženje, i ministar ga je pročitao – na sebi svojstven način, pa verovatno, prema stilu čitanja, niko nije obratio pažnju. Ali vi kažete da je postojeći Zakon o lečenju neplodnosti ovim postupcima loš. Kaže – loše definisani uslovi, pa onda na drugom mestu, u drugom pasusu kaže – naime, postojeći zakon je na pogrešan način propisao uslove itd., itd. Vi kritikujete propis koji je na snazi. Ali moram da vam kažem – 2009. godine, u tim klupama gde se vi nalazite bili su takođe predstavnici vlasti u to vreme, oni su držali taj zakon u formi predloga i na poslednjoj strani nam pokazivali pečate, pokazivali rečenice, pasuse gde EU kaže da je to najbolji propis, bolji ne može da postoji, usaglašen sa svim njihovim direktivama, a kažete – zakon koji je donet 2009. godine je loš.

Kod onog drugog zakona taj stav ne ističete na taj način, nego kažete – istekao mu je rok trajanja. Za šest godina on se pokazao, to je prva etapa – sada idemo sa novim zakonom, to je neka druga etapa. Molim vas, to ste vi sve napisali. Vi stojite iza tih reči. Ja vas samo podsećam šta ste napisali. Ja vas samo podsećam da sve ovo što ste vi napisali bitno odudara od diskusija svih narodnih poslanika ovde. Da li se nekome sviđa ko je koja politička stranka, uopšte nije bitno, ali svi su u ova dva zakona prepoznali nešto što je humano, visokomoralno, u funkciji nataliteta, u funkciji zadovoljstva i porodice i braka – svega onoga za šta svakako moramo svi da se zalažemo.

Ali, ja vas upozoravam – to što mi svi želimo, nema ga ovde. Molim vas, s kojim ste vi pravom izvoz i uvoz ubacili u ovaj predlog zakona? Izvoz i uvoz, to su klasični spoljnotrgovinski poslovi. To se reguliše Zakonom o spoljnotrgovinskom poslovanju. Tim zakonom se reguliše i uvoz i izvoz i robe, i semena, i traktora – reguliše se uvoz i izvoz usluga. Ovde se javlja nešto što je tkivo, ćelija, to je sa gledišta tog zakona predmet trgovine, predmet prometa. A vi ga ubacujete u ovaj zakon i kažete da je to takođe medicinski posao. Nije to medicinski posao. To je posao spoljne trgovine, i kraj. Ne smete da ulazite posebnim zakonom u nešto što je regulisano opštim propisima. Ne smete.

Dalje. Ja ću da preskočim sve ove vaše kritike na račun postojećeg zakona. Kaže – po postojećem zakonu ne postoji mogućnost zamrzavanja jajnih ćelija, pa onda je loše oko inspekcijuskog nadzora, pa tako dalje, pa tako dalje.

Ali, molim vas, samo da objasnimo neke stvari. U ovom društvu postoji veliko poštovanje prema nečemu što se zovi beli mantil. Zašto? Zato što

je to i malo zamagljeno nekom enigmom. Veruje se lekarima. Ljudi kad su bolesni idu kod lekara, traže pomoć, traže spas, ne biraju sredstva itd., itd.

Kada su pitanju zdravstvene evidencije, kada su u pitanju neke stvari koje se rade u zdravstvu, pa na neki način imaju veze i sa ovim predlogom zakona, mi ovde u proceduru treba da dobijemo zakon kojim treba da se reši pitanje zamenjenih i nestalih beba. To je bilo u medicinskim ustanovama. Molim vas, niti je tužilaštvo, niti zdravstvo, niti policija, niti je ijedan, bilo koji, državni organ uspeo da razreši tu situaciju. Molim vas, to je beba, to je dete.

Ovo što je predmet ovog prvog zakona, ako ga tretiramo kao neku robu, neuporedivo je manje i lakše da se napravi svojevrsna manipulacija. Da li je neko želi, da li je neko ne želi, ja ne pričam o tome. Ko želi manipulaciju, on treba i da odgovara za to. Da li su moguće neželjene manipulacije? Verovatno su moguće i neželjene manipulacije. Ne samo sa ovim što je predmet ovog zakona, nego sa svim robama su moguće. Trgovina položajem, trgovina uticajem, sve je to moguće. Ma šta država da propiše, da uvede inspekcije, da uvede kaznene odredbe, da angažuje ne znam kakve jedinice itd., itd., nijedna država u tome nije uspela – da može da kaže kako je sto posto to regulisala.

Verujte, ljudi, veliki broj zakona koji se donose u ovoj Skupštini u suštini možda i nisu loši propisi ali je primena tih propisa nešto što je poražavajuće, jer kada bi primena propisa bila na način na kakav je propisana verovatno ne bismo imali ovolike primere nezadovoljstva i otvorenog svedočenja šta se u praksi dešava. Ne pričam konkretno o ove dve oblasti, da me pogrešno ne razumete, ali znate iz svih istraživanja javnog mnjenja kako se pozicionira vojska, policija, zdravstvo, obrazovanje... Vi ste već čuli kakva je percepcija građana kao publike i građana kao pacijenata. Sve je to poznato, sve je to priznato.

Dalje, moram da vam skrenem pažnju da ste napisali, vi ste napisali da postoji obaveza prema direktivama EU a mi nismo članovi EU, da znate... kaže Republika Srbija da svi propisi iz oblasti biomedicine budu potpuno usaglašeni sa direktivama EU. Ministarstvo zdravlja je preko projekta EU, pa je nešto tamo, ovo su oni platili, izabralo eksperta EU iz oblasti biomedicine. Pazite, izabrali ste eksperta iz oblasti biomedicine. Za šta? Za pisanje propisa, verovatno.

Ja mogu da shvatim da se vi pozivate na nekog stručnjaka medicinskoprofesionalne struke koji prenosi moderna saznanja iz ove oblasti, ali pozivati se na službenika EU da je stručnjak za ovu oblast. Izvinite, molim vas, to ne postoji.

Čujem ovde, ljudi kažu, ovaj propis koji vi predlažete je izuzetno stručan. Direktiva 2004. godina, Evropski parlament, od 31. marta 2004. godine, o utvrđivanju standarda kvaliteta i bezbednosti za doniranje, dobijanje, testiranje, obradu, konzerviranje, skladištenje itd., itd., objavljen u Službenom listu EU iz 2004. godine. To nije stručan propis. To nije propis struke. To je propis nečega što liči na naš parlament. Naš parlament ne izdaje nijedan stručan propis.

Ministar, konkretno zdravljia, i drugi ministri vrlo retko donose podzakonske akte koji su izuzetno stručnog karaktera, već to rade posebne grupe, posebne asocijacije itd., itd.

Ovo nije stručni propis. Ovo je politički propis. Molim vas, taj propis iz 2004. godine, neko pre vas je napisao da je to već bilo u postojećem zakonu. Onda imate direktivu komisije iz februara 2006. godine, o sprovođenju direktive itd., itd. Pa onda direktiva iz 2006. godine. Mi nismo članovi EU.

Odmah ću da vam dam i sledeći primer. Juče je Narodna skupština ovde glasala i donela Zakon o potvrđivanju Konvencije o Evropskom šumskom institutu. Nigde nema poziva na EU, nego se kaže – ovo je sve evropska institucija. Znači, postoje i takve stručne sve evropske institucije, ne samo institucije pod okriljem EU. Evropska unija je 28...

PREDSEDNIK: Treba da polože zakletvu poslanici. Tražimo i više, po tri poslaničke grupe.

Poštovani poslanici, pošto su se stekli uslovi, predlažem da konstatujemo potvrđivanje mandata narodnim poslanicima u Narodnoj skupštini za upražnjena poslanička mesta, kako bismo omogućili njihovo učešće u daljem radu Skupštine.

Uručena vam je odluka RIK-a o dodeli mandata narodnih poslanika radi popune upražnjenih poslaničkih mesta u Narodnoj Skupštini.

Uručen vam je izveštaj Odbora za administrativno-budžetska i mandatno-imunitetska pitanja Narodne skupštine, koji je utvrdio da su se stekli uslovi za potvrđivanje mandata narodnim poslanicima sa predlogom da Narodna skupština shodno članu 27. stav 5. Zakona o izboru narodnih poslanika, konstatuje potvrđivanje mandata narodnim poslanicima: Jelisaveti Veljković i Veri Jovanović, izabranim sa Izborne liste Aleksandar Vučić – Srbija pobeđuje, Dušanu Milisavljeviću, izabranom sa Izborne liste za pravednu Srbiju – DS, Filipu Stojanoviću, izabranom sa Izborne liste dr Vojislav Šešelj SRS.

Na osnovu odluke RIK-a, Izveštaja predloga Odbora za administrativno-budžetska i mandatno-imunitetska pitanja Narodne skupštine, konstatujem potvrđivanje mandata narodnim poslanicima Jelisaveti Veljković, Veri Jovanović, Dušanu Milisavljeviću i Filipu Stojanoviću.

Čestitam narodnim poslanicima na izboru.

Molim da se pripremite za polaganje zakletve, što ste već i učinili.

Poštovani narodni poslanici, molim vas da, saglasno članu 17. Zakona o Narodnoj skupštini, pristupimo polaganju zakletve.

(Predsedavajuća čita tekst zakletve, a narodni poslanici ponavljaju.)

ZAKLINJEM SE DA ĆU DUŽNOST NARODNOG POSLANIKA OBAVLJATI PREDANO, POŠTENO, SAVESNO I VERNO USTAVU, BRANITI LJUDSKA I MANJINSKA PRAVA I GRAĐANSKE SLOBODE I PO NAJBOLJEM ZNANJU I UMEĆU SLUŽITI GRAĐANIMA SRBIJE, ISTINI I PRAVDI.

Molim narodne poslanike da pristupe potpisivanju teksta zakletve.

Dozvolite mi da u svoje ime i u ime poslanika Narodne skupštine Republike Srbije poželim svima vama uspešan zajednički rad u tekuće mandatnom periodu.

Nastavljamo sa radom.

Molim poslanika Zorana Krasića da nastavi tamo gde je stao.

ZORAN KRASIĆ: Dobro, možemo da nastavimo.

Ako sam već krenuo sa ovim direktivama, znači, jedna, dve, tri direktive, četiri, pet, šest, jedna odluka iz 2010. godine... Molim vas, nijedan stručni dokument. U ovim odlukama i u ovim direktivama ne nalazi se struka, ne nalazi se ono što je, recimo, poslanik Babić malopre pričao. Toga nema, već se nalaze pravne procedure kojima nešto treba da se obezbedi i nešto da se garantuje. Tu je naš problem. To moram da vam kažem.

Podneli smo nekoliko amandmana samo da skrenemo pažnju o čemu bi moralo da se vodi računa. Da li ćete vi to da pogledate na taj način kako smo mi predložili, ja ne znam. Čitam vaše obrazloženje. Da li su prethodno navedeni izvori prava EU prevedeni na srpski jezik? Nisu. Da li je zakon preveden na neki službeni jezik EU? Preveli ste ga na engleski jezik. Evropska komisija vam je još decembra 2015. godine rekla da je taj njihov službenik, što je došao da vam pomogne, dobro uradio svoj posao. Tu je najveći problem. To su oni rekli za onaj zakon 2009. godine koji vi sada kritikujete da ništa ne valja.

Kada je u pitanju EU, uvek se otvara tema u kom trenutku smo spremni i sposobni da kažemo da to što je njihov standard ne valja, jer za ovih 17 godina još nismo došli u situaciju da kažemo da je neki njihov standard dobar. Zašto nismo rekli? Ljudi, mi 250 zakona već 16 godina menjamo svake godine. Tu se samo 250 zakona vrti – o zaduživanju, o ovome, o onome, kako da se upropasti obrazovanje, kako da se upropasti sudstvo, kako da se upropasti ovo... Uvek se pozivamo na njihove standarde. Svako sledeće pozivanje kaže – ono nije bilo dobro.

Pitam vas – za koliko godina će neka druga grupa da dođe i da kaže da ovaj zakon ništa ne valja? Mene uopšte ne bi iznenadilo da to bude za nekoliko meseci. Zašto? Vi ste saglasnost dobili 2015. godine. Mi se nalazimo u 2017. godini. Ko zna šta su oni tamo još promenili u svojim internim regulativama. To jeste veliki problem.

Problem je što ako sledite struku, onda sledite medicinsku profesionalnu struku, ali medicinska profesionalna struka se ne nalazi u direktivama EU. Ona se nalazi verovatno kod Svetske zdravstvene organizacije i kod međunarodnih organizacija koje se na profesionalan način bave ovom problematikom. Zato ne čudi što vi kažete da ste nezadovoljni rezultatima stručnog rada u ovoj oblasti, moram da vam kažem, bez obzira na koji zakon. Taj problem ne možete da rešite ovim predlogom zakona.

Na nekoliko mesta smo podneli amandmane, tamo gde smo hteli da vam skrenemo pažnju da nije dobro praviti svojevrsnu monopolizaciju u ovoj oblasti. Zašto? Zato što je po zakonu od 2009. godine to krenulo na poprilično

liberalan način a svi naši zdravstveni propisi govore o ravnopravnosti svih oblika svojine u kojima se obavlja, hajde da kažem, medicinska ili zdravstvena delatnost.

Vidite, kod ovog zakona koji se bavi transfuzijom, vi ste promenili naziv. To više nije delatnost, nego medicina. Zašto? Šta se to desilo da na taj način protumačite član 244. Zakona o zdravstvenoj zaštiti, na potpuno drugačiji način?

Ne znam, potpredsedniče, pošto sam bio prekinut, koliko još imam vremena, da ne preteram, pošto se neki bune.

PRESEDAVAJUĆI (Vladimir Marinković): Oko šest minuta.

ZORAN KRASIĆ: Dobro, onda im kažete da ne ripaju mnogo.

Dalje, meni se ne sviđa situacija u zdravstvu. Sada ću da vam dam nekoliko konkretnih primera. Mislim da postoji velika nedoslednost. Ja ne krivim ministre, odmah da budemo načisto. Ministri se menjaju od Vlade do Vlade, ali ostaju one stručne službe. Te stručne službe morali bi da budu vrhunski profesionalci koji su u stanju da kažu i nekom od ministara, koji hoće mimo struke da nešto uradi, da mu kažu – ne može, prosto, jednostavno, ne može.

Vidite, u oblasti zdravstva imamo različite strategije, pa imamo Strategiju za sprečavanje zloupotrebe droge, ona nije samo zdravstvena, moram da vam skrenem pažnju, ona je, šire posmatrano, sociološki fenomen i sigurno politička tema, od 2014. do 2021. godine. Molim vas, Strategija za sprečavanje zloupotrebe droge. Znači, droga može samo da se zloupotrebi, a recimo, kada je duvan u pitanju, onda imate... Juče je donet jedan zakon, potvrđen je Protokol o eliminaciji nezakonite trgovine. Zašto ne kažete – strategija o eliminaciji nezakonite trgovine drogom. Ko vas je naučio da pravite te lepe finese?

Dalje, u vašim propisima ili planskim aktima ili stručnim analizama može da se pročita sve i svašta. Ja to posmatram logički, ne posmatram kao predstavnik vaše struke, ja ne znam to, ali logički posmatram šta ste napisali. To što ste napisali mora da bude konzistentno logički prihvatljivo, razumljivo, da ima neku svoju zakonomernost. Kod vas to ne postoji u aktima. Molim vas, vi se kod prevencije, kažete, borite protiv pušenja, hipertenzije, hiperholesterolemije, alkohola, gojaznosti, nepravilne ishrane i fizičke neaktivnosti.

Ako ste u okviru prevencije protiv duvana išli sa zabranom, vi ćete po toj logici da zabranite ljudima i da jedu da biste sprečili gojaznost. To je neverovatno šta radite.

Dalje, imate hronične nezarazne bolesti – kardiovaskularne, maligne, respiratorne bolesti, dijabetes, muskuloskeletne bolesti itd. Vi jednostavno pišete tamo nešto, verovatno to ima nekog medicinskog opravdanja ali mi nismo dobili akt kako da se poboljša natalitet u Srbiji. Nama polazište za predlog zakona treba da bude analiza šta su uzroci. Pa mi smo od vas lekara naučili onu devizu – bolje sprečiti nego lečiti, a vi nama nudite zakon koji samo u nekoliko odredbi ima reč „lečenje nataliteta“, nekoliko odredbi odnose se na ono što može da bude sprečavanje, a ovo drugo – ovo je drugo, maltene sve,

komercijalni posao. Sve je komercijalni posao. Ne možemo mi komercijalnim pristupom da lečimo društveni problem – natalitet.

Šta su uzroci? Gde su one emisije? Kad treba da se stupa u brak, kad treba da se rađa, kako treba da se živi, ispravno itd. itd? Nema toga, nego se konstatuje – u brak se ulazi posle 30-e godine, smučio se bračni partner, da li žele, da li ne žele dete, to je vezna stvar, ima porodica koje žele, nisu u mogućnosti, treba da dođu u ovu situaciju... Zalažemo se da ovo bude besplatno. Zašto? Zato što je natalitet društveni problem i normalno je da bude besplatno.

Ali, pre nego što uđe u program vantelesne oplodnje bračni par treba da odvoji 1.000 evra za neke analize koje nisu obuhvaćene ovim programom. Malopre je gospodin Šešelj pričao o tome, vi ste preko toga prešli. Mi ovde imamo nekoliko kolega koji su u tom programu i koji kažu – aman ministre, šta pričate, nije tačno.

Na bazi ličnog iskustva neki ljudi pričaju šta su doživeli. Te jedna analiza, te druga analiza, te ovoj analizi je prošao rok trajanja, te da li je trebalo da budu u sterilnim uslovima, te da li je bilo ovo, te da li je bilo ono, te da li smo izlečili ove početne bolesti, te nismo izlečili početne bolesti... A vi 'ladno kažete – ne, to nije tačno. Meni je neprijatno, zašto bih ja pominjao neka imena itd., ali ljudi potpuno drugačije pričaju. Potpuno je drugačija priča.

Vi ste ovaj posao, delatnosti za banku na svojevrsan način monopolizovali i skoncentrisali da bude u toj vašoj banci. Verovatno će to biti samo jedna zdravstvena ustanova iz te delatnosti u državnoj svojini. Ja mislim da je to loše rešenje. Mislim da je to loše rešenje. Mi smo u amandmanu napisali koji su razlozi. Razloge nismo mi pisali, verujte. Razlog zašto smo podneli amandman napisali su ljudi iz vaše struke koji se bavi tim problemima konkretno. I danas se bave tim problemima. Trudili smo se da napišemo amandmane koji će da prikažu realne probleme ljudi koji se bave tom delatnošću.

Da li je gotovo?

PRESEDAVAJUĆI: Imate još 30 sekundi. Samo izvolite.

Hvala puno.

Sledeći govornik Đorđe Vukadinović. Izvolite.

ĐORĐE VUKADINOVIĆ: Zahvaljujem.

Ponekad je dobro kada čovek ima manje vremena, onda mora da bude konkretan. Imam manje od četiri minuta i pokušaću da ih iskoristim sa par konkretnih pitanja i jednom načelnom sugestijom.

Ova tema je, inače, važna i pokreće mnoga filozofska i etička pitanja u koja sada ne možemo da ulazimo, iako su važna i tiču se naravno direktno ili indirektno materije ovih zakona.

Meni je drago, bez obzira na to što kao opozicioni poslanik koji voli da kritikuje vlast – što činim vrlo često jer nisam zadovoljan ni kako radi Vlada, ni kako radi Ministarstvo – ali kada sam konsultovao ljude i pročitao ovaj zakon, mislim da su ovi zakoni dobra osnova i zato sam se izjasnio. Izjasnio sam

se kao neopredeljen po pitanju glasanja, mislim da će moj stav prema ovom zakonu biti pozitivan, prema drugom ipak negativan kada dođe trenutak glasanja.

Šta je, po meni, načelni problem sa ovim zakonom, koji se možda može popraviti amandmanima? To je da je on delimično neodređen a delimično daje prevelika ovlašćenja ministru. Toga ste verovatno svesni. Tamo gde nije jasno, gde nije bilo prostora ili vremena da se stvar do kraja precizira i uradi, rečeno je da će se to srediti podzakonskim aktima ili je prebačeno u nadležnost ministra. Ne mislim da je to nužno loše, samo prosto to pravi teret, prebacuje na vaša pleća veliku odgovornost.

Prvo da pohvalim ono što mislim da jeste za pohvalu. To je kratka i jasna formulacija u zakonu, koji u članu 309. kaže „komponente krvi se ne smeju uvoziti niti izvoziti iz Republike Srbije.“ Kratka i jasna formulacija.

Ono što mi smeta jeste to što u drugom zakonu o biomedicinski potpomognutoj oplodnji nema tako jasnog i preciznog člana. Kada je već reč o krvi i krvnim komponentama – on stoji, zabrana izvoza i uvoza komponenti, kada je reč o genetskom materijalu i biološkim komponentama, ja je nisam našao na taj način i voleo bih da čujem objašnjenje.

Tim pre, da je reč o nekom sofisticiranom proizvodu pa da i razumem, ali mislim da ovaj narod i ova zemlja imaju dovoljno genetskog materijala i da nije potrebno na taj način otvarati tržište ili mogućnost tržišta za uvoz i izvoz tog biološkog materijala. Ne zbog neke genetske čistote, koja ne postoji i u koju ne verujem, već prosto da bi se smanjila mogućnost zloupotrebe u tom pravcu.

Druga stvar koju hoću da pohvalim je zabrana – mada vidim da je to izazvalo kontroverze kod nekih poslanika – zabrana surogat materinstva, što je dobro. Vidim da je tu postojala namera da se ne stavi baš sve na tržište. Ta neoliberalna globalizacijska hobotnica koja isiše resurse – pre svega ekonomske i privredne resurse, pa onda prirodne resurse širom planete i pogotovo zemlje kakva je Srbija – sada se ustremila i na ove biološke resurse i mislim da to treba zaustaviti.

Poslednje i konkretno pitanje tiče se ovog inspektorata koji je bio sporan još nekim kolegama. Vrlo jasno pitanje – koliko približno računate sredstava i ljudi, ne morate u detalje, ali da li je reč o jednocifrenom, dvocifrenom ili trocifrenom broju ovih inspektora koji je predviđen za te poslove. Mislim da je to nepotrebno umnožavanje ljudstva i trošenje para, plus otvaranje prostora da se stvar završi kao i sa ovim notarima ili kao sa ovim predsednicima kućnih saveta ili nekim drugim, komunalnim policajcima – da to posluži samo kao neka vrsta pomoćnog sredstva za zapošljavanje lojalnih kadrova.

PRESEDAVAJUĆI (Đorđe Milićević): Zahvaljujem.

Reč ima predstavnik predlagača, ministar dr Zlatibor Lončar.

ZLATIBOR LONČAR: Samo da razjasnimo jednu stvar. Mislim da nema razloga da se ona više ponavlja. Niti sam ovaj predlog zakona doneo ja,

niti ću te podzakonske akte donositi ja, donosi ih struka. Samo da razjasnimo. Ja nisam iz ove oblasti i ne mogu da znam, koliko god se trudio, kao što znaju ljudi koji se time bave i koji to prate.

Da ponovim još jednom, zakon ne može da obuhvati sve. Ovaj zakon je poput živog organizma, koji se stalno menja. To je jedini razlog zašto se ide na te podzakonske akte. Inspektori – nema novih. Radi se o jednocifrenom broju ljudi koji već rade u Upravi. Ne prave se nikakve nove inspekcije, one su sastavljene od ljudi koji već rade i koji se razumeju u to. To ne možete da napravite. Da bi neko bio inspektor, on mora da ima ogromno iskustvo. Da sada krenete da radite, takvog inspektora ne možete za deset godina da napravite.

Krivo mi je, ali namerno nisam hteo da komentarišem, da vidim da li će neko obratiti pažnju, da li ste čuli jednu stvar. Jedini podatak koji smo dosad dobili i koji smo mogli da imamo – koliko je, navodno, bilo početnih trudnoća – da ne objašnjavam ljudima i da ne opterećujem, znaju ljudi koji imaju problem – jedan deo tih trudnoća su biološke trudnoće, zbog lekova, zbog svega i to je onaj prvi rezultat koji se dobija kada odete na prvu kontrolu posle vantelesne oplodnje. A ne znam da li ste primetili – nigde nismo čuli koliko je beba rođeno i za šta smo mi dali novac. E, to je problem, što niko nije hteo da uđe u to da ispitamo do kraja, da vidimo.

Zato se događa ono što vam ja pominjem – onaj zadnji, treći ili peti pokušaj je uspeo a do tada uopšte ne znamo šta je bilo. Mogao je da radi ko šta hoće i kako hoće. Imamo kao nekakvu statistiku, namestili statistiku kao u evropskim standardima i to je to – biološka trudnoća... a koji je broj od tih trudnoća išao do kraja, koliko je novca otišlo, a šta smo sve mogli za to – niko na to nije obratio pažnju. Da je bar neko postavio pitanje, a namerno nisam na početku rekao – stanite, ljudi, koliko se beba rodilo? E, nema tog podatka.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, gospodine ministre.

Reč ima narodni poslanik Branimir Rančić. Izvolite.

BRANIMIR RANČIĆ: Zahvaljujem.

Poštovani predsedavajući, poštovani ministre Lončaru, poštovani profesore Lekiću, poštovani gosti iz Ministarstva, pred nama je danas u Skupštini Srbije Predlog zakona o biomedicinski potpomognutoj oplodnji, kojim se uređuje način, postupak, uslovi i organizacija delatnosti biomedicinski potpomognute oplodnje, vrsta postupaka biomedicinski potpomognutog oplodjenja, ostvarivanja prava na biomedicinski potpomognutu oplodnju, kao i nadzor nad sprovođenjem ovog zakona.

Kao što znamo, neplodnost je čest problem u populaciji. Prema podacima Svetske zdravstvene organizacije učestalost neplodnosti kreće se oko 16,7%, dok je kod nas učestalost neplodnosti oko 15%. Neplodnost nije samo individualni već i društveni problem koji može da ugrozi psihološku harmoniju braka, utiče na seksualni život i koji se odražava na društvenu sredinu.

Nemogućnost rađanja shvata se kao odricanje od osnovnih prava, nepravda i razočarenje. Mnogi bračni parovi bez dece imaju psihološke,

porodične i socijalne probleme, a ispitivanje i lečenje neplodnosti postavljaju i dodatne probleme u vidu finansijskog opterećenja, kako za porodicu tako i za društvo u celini.

Najpre da definišemo neke pojmove, mada možda i nije potrebno jer sam se prethodnih dana uverio da većina narodnih poslanika pokazuje zavidno „medicinsko znanje“ o tome šta je bolest, šta je zdravlje, šta je normalno a šta patološko, a posebno me je fascinirala etiopatogeneza vizuelnih halucinacija. Zato bih se delimično i složio sa jednim narodnim poslanikom da je potrebno izvršiti preventivni lekarski neuropsihijatrijski pregled, ali se bojim da pojedinim narodnim poslanicima to ne bi išlo u prilog.

No da se vratimo onome što terminološki razlikujemo u ovom zakonu – infertilitet, fertilitet, sterilitet i fekunditet. Neplodnost ili infertilitet, tj. smanjena plodnost, definiše se kao stanje u kome ne dolazi do trudnoće posle jedne godine redovnih seksualnih odnosa bez korišćenja kontraceptivnih sredstava. Stanje infertiliteta ili neplodnosti nije ireverzibilno, tj. nije definitivno i ono se leči.

Neplodnost može biti primarna i sekundarna. Primarna neplodnost podrazumeva da žena nikad nije zatrudnela. Sekundarna neplodnost podrazumeva da do začeća ne dolazi nakon prethodnih trudnoća, porođaja, pobačaja, vanmateričnih trudnoća. Infertilne su, dakle, i one žene koje su u stanju da zatrudne ali nisu u stanju da iznesu trudnoću. To je vrlo bitno za kasnije, što ćemo videti u zakonu.

Fertilitet podrazumeva mogućnost zatrudnjavanja i rađanja u periodu do jedne godine. U proseku 80 do 84 posto parova trebalo bi da posle 12 meseci, uz redovne seksualne odnose i bez korišćenja kontraceptivnih sredstava, ostvare trudnoću. Dodatno se kod oko 8-10% parova trudnoća ostvari u toku druge godine braka, i još jedan procenat u toku treće godine braka. Ovo je vrlo bitno.

Sterilitet podrazumeva nemogućnost zatrudnjavanja kao ireverzibilnog, tj. definitivnog stanja. Prema tome, narodni poslanici, sterilitet se ne leči, samo se neplodnost leči.

Fekunditet se odnosi na verovatnoću ostvarivanja trudnoće u svakom ciklusu. Smatra se da je po ciklusu šansa za trudnoću 25 do 30 procenata, pod uslovom da su oba partnera u granicama normale.

Oblast biomedicinski potpomognute oplodnje do sada je bila uređena Zakonom o lečenju neplodnosti, postupcima biomedicinski potpomognutog oplodjenja iz 2009. godine, kao i podzakonskim aktima donetim na osnovu tog zakona.

Ovaj zakon je delimično usaglašen sa evropskom regulativom i nakon perioda primene ovog zakona u trajanju od šest godina, konstatovale su se sledeće određene slabosti, što će reći da važeći zakon koji uređuje oblast lečenja neplodnosti postupcima biomedicinski potpomognutog oplodjenja nije prepoznao značaj definisanja i uređenja delatnosti biomedicinski potpomognutog oplodjenja,

kao i uslove pod kojima se ta delatnost može obavljati, a u koje spadaju: testiranje, dobijanje, obrada, zamrzavanje, odmrzavanje, očuvanje, skladištenje i distribucija reproduktivnih ćelija, zigota i embriona, kao i uvoz, odnosno izvoz reproduktivnih ćelija – što je dovelo do toga da se u zdravstvenim ustanovama obavljaju postupci biomedicinski potpomognutog oplodjenja bez definisanih uslova na nacionalnom nivou, te je svaka zdravstvena ustanova, unutar svoje ustanove, definisala te uslove.

Ono što je karakteristično za ovaj zakon je sistematičnost i preciznost njegovog teksta. Da bi se zakon razumeo a na osnovu toga o njemu i diskutovalo u Skupštini Srbije – a činjenica je da svi narodni poslanici ne poseduju određeno stručno medicinsko znanje – u članu 3. je data definicija, odnosno značenje određenih stručnih termina a u cilju potpune harmonizacije domaćeg prava iz ove oblasti sa pravom Evropske unije.

Takođe, ovaj zakon je proširio definiciju postupaka biomedicinski potpomognutog oplodjenja, koji se važećim Zakonom sprovodi u skladu sa savremenim standardima biomedicinske nauke u slučaju neplodnosti – dok je novim zakonom proširen, što je vrlo važno, i na slučajeve postojanja medicinskih indikacija za očuvanje plodnosti. Znači, podvlačim – očuvanje plodnosti.

Novim zakonom i privatna praksa učestvuje u pružanju zdravstvene usluge ove vrste, ukoliko ispunjava propisane uslove zakona. To iziskuje angažovanje većeg broja zdravstvenih radnika koji se bave ovom problematikom i osnivanje većeg broja centara za biomedicinski potpomognutu oplodnju.

Na jasan način uređen je nadzor nad sprovođenjem ovog zakona, koji je ostao u nadležnosti Uprave za biomedicinu s tim da je preciziran inspekcijski nadzor nad radom zdravstvenih ustanova koje obavljaju ovu delatnost.

Donošenjem ovog zakona stvoriće se uslovi za promociju donatorstva i podizanje svesti građana o značaju donatorstva. Ja ću opet da podsetim da su narodni poslanici SNS u prethodnom, desetom sazivu, svi potpisali donorske kartice.

Da zaključim – lečenje neplodnosti prevazilazi plemenitost, humanost i granice klasične medicine. Dok klasična medicina leči bolesnog, unapređuje njegovo zdravlje i omogućava mu kvalitetni život, lečenje neplodnosti mu omogućava da kroz svoje potomstvo živi i kada klasična medicina iscrpi sve svoje mogućnosti. Zahvaljujem na pažnji.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Dragan Vesović. Nije prisutan.

Reč ima narodni poslanik Dušan Pavlović. Izvolite.

DUŠAN PAVLOVIĆ: Zahvaljujem.

Poštovani građani Srbije, poslanici, ministre i ostali članovi ministarstva, hteo bih da najpre pohvalim ovaj zakon zato što u jednom domenu unapređuje stvari koje se tiču poboljšanja plodnosti ljudi koji ne mogu da imaju decu.

Hteo bih da svoj govor usmerim na dve stvari. Dakle, radi se o surogat materinstvu, koje je ovim zakonom ponovo zabranjeno, i radi se o anonimnosti donora, odnosno onih koji hoće da daju reproduktivne ćelije.

Da prvo razgraničimo dve stvari koje su bitne, pošto se često mešaju u diskusiji. Dakle, postoji komercijalno surogat materinstvo i postoji surogat materinstvo iz altruizma. Ovde govorim isključivo o ovom drugom, o surogatu materinstva iz altruističkih pobuda. Dakle, ne o surogat materinstvu koje se naplaćuje ili za koje se dobija nekakva novčana ili druga naknada.

Vi ste pomenuli, ministre, da u EU postoji neka vrsta trenda da se ide protiv toga. Pomenuli ste da postoji izveštaj Evropskog parlamenta. Postoji zapravo, tačno je, izveštaj Evropskog parlamenta za 2014. godinu koji se tiče – izašao je 2015. godine ali se odnosi na 2014. godinu – koji se tiče stanja ljudskih prava.

Dakle, o surogat materinstvu se u Evropskom parlamentu raspravlja u kontekstu poštovanja ljudskih prava i jedan paragraf koji se tiče surogat materinstva odnosi se na komercijalno surogat materinstvo. To je ono što Evropski parlament osuđuje.

Inače, ima zemalja u EU, osim Grčke – Holandija, Belgija su takođe zemlje u kojima je surogat materinstvo dozvoljeno iz altruističkih pobuda. Još neke zemlje su Australija, Kanada, Velika Britanija, Novi Zeland. Recimo, u Češkoj cela stvar uopšte nije regulisana pravno. Češka je takođe članica EU, ali nije pravno regulisano pa se smatra da je surogat materinstvo iz altruističkih razloga dozvoljeno.

Hoću da vas pitam jednu stvar. Ako ste zaista prihvatili ceo ovaj zakon da biste pomogli ljudima koji ne mogu da imaju decu iz razloga populacione politike, pošto ste na taj način obrazložili, zbog čega onda sprečavate surogat materinstvo? Pa to je još jedan korak kojim populaciona politika može da se dodatno osnaži. Dakle, ljudima koji ne mogu da imaju decu a mogu da se dogovore sa nekim da izvede trudnoću do kraja, dobilo bi se još nekoliko dece koju biste mogli da podvedete pod populacionu politiku.

Podsetiću vas na član 63. Ustava koji kaže – svako ima pravo da slobodno odluči o rađanju dece i Republika Srbija podstiče roditelje da se odluče na rađanje dece i pomaže im u tome.

Dakle, zamislite da ja i moja supruga ne možemo da imamo decu, nađemo nekoga ko bi iz altruističkih razloga da nam pomogne u tome, neko može da donira reproduktivne ćelije – da li biste nam vi pomogli u tome da završimo ceo posao ili ne? Ja mislim da biste nas sprečili. To je kršenje Ustava, člana 63.

Da vam kažem nešto o anonimnosti, šta ja mislim da je problem u tome. Na jučerašnjoj sednici Odbora, kada smo razgovarali, jedan od vaših pomoćnika rekao je da jedini način da veliki broj donatora da svoje reproduktivne ćelije jeste u tome da ostanu anonimni.

Međutim, postoji član 64. Ustava koji garantuje pravo deci da znaju ko su im roditelji. Dakle, sa jedne strane vi hoćete da izađete u susret davaocima reproduktivnih ćelija koji zahtevaju da budu anonimni, a šta će biti za 15 godina kada deca koja su tako začeta odrastu? Tužiće državu na osnovu ovog člana 64. Ustava i ako još uvek bude ustavnog sudstva u ovoj zemlji trebalo bi da dobiju taj spor. Ne znam da li ste razmatrali posledice takve stvari.

Dakle, za mnoge ljude je od presudnog značaja – za samo razumevanje, za sopstveni identitet, za poimanje sebe, da znaju ko su im roditelji. Vi ćete, dakle, za 15, 18 ili 20 godina, kada deca počnu da dolaze u doba kada se pitaju ko su im roditelji, zabraniti da to znaju.

Da kažem primer, u Velikoj Britaniji je počelo isto ovako. Donatori su imali puno pravo da zaštite svoj identitet, ali je onda Vrhovni sud, mislim 1993. godine, ukinuo tu odredbu, tako da deca sada, ukoliko žele da znaju, iz bilo kog razloga, to mogu da znaju.

Ne govorim o tome da mi treba da obznamo svima identitet donatora. Ne govorim o tome. Govorim o tome da deca imaju pravo da znaju ako to žele, zato što im to garantuje Ustav. U oba ova slučaja, i za surogat materinstvo i za identitet donatora, pravo dece je da to znaju, postoji ustavni osnov.

Ima još jedna sitna stvar koju hoću da vam kažem. Kažete ovde u članu 25, kada govorite o korisnicima ovog postupka – izuzetno pravo na postupke BMPO ima i punoletna poslovna sposobna žena koja živi sama. Stvarno? Ako živi sa babom i dedom, ne može? Ako živi sa mačkama, ne može? Znam, ali stvarno je formulacija nezgrapna – ako živi sama. Treba da se kaže – ako nema partnera. Treba da se to promeni, zaista. Ovo je stvarno sramota. I u prethodnoj verziji je bila ista takva formulacija.

Drago mi je da konačno i žene koje nemaju partnere imaju sada, bez da pitaju ministra, pravo da učestvuju u ovom postupku. Pošto gledaoci ili građani možda ne znaju, u prethodnoj verziji su morale da pitaju ministra da bi imale to pravo. Tako da je ovaj zakon u tom pogledu zaista unapređenje. Bilo bi dobro samo da se izmeni i ta stvar.

Molim vas, ako možete da mi odgovorite – u kom kontekstu članova Ustava se tumače ove stvari koje se odnose na surogat materinstvo i na identitet donatora? Razumem da postoje pragmatični obziri da se zaštiti identitet ali šta sa kršenjem Ustava? Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima predstavnik predlagača, ministar dr Zlatibor Lončar. Izvolite.

ZLATIBOR LONČAR: Ne znam da li vam je to cilj ali ću priznati opet – ja nisam u mogućnosti, priznajem, da surogat materinstvo sprovedem tako da ne dođe do zloupotrebe.

Izvolite, organizujte se, napravite da se to spreči i nema nikakvih problema. Razmišljam o stvarima. Kod žene koja je trudna verovatnoća od

tromboze, embolije mnogo je veća; šta ako žena umre? Šta ako se par koji je hteo dete u međuvremenu razvede, posvađa? Šta ako se sutra dete razboli i hoće da ga vrate? Šta ako se žena predomisli i neće da dete da? Nemam nikakav problem ali vam kažem da nisam u stanju da sprovedem da to bude bez posledica. Nema nikakvih problema – napravite ceo tim. Ljudi, ne radi se ni o čemu što je zakucano. Priznajem, nisam u mogućnosti. U ovom momentu nisam u mogućnosti.

Što se tiče podataka, informacija i svega, anonimnost je ta za koju smo se odlučili, odnosno struka smatra da to treba tako da bude. Ali u slučaju, pored svega što smo rekli, da u proveru idemo do drugog, trećeg kolena, da ispitujuemo roditelje, babe, dede, oboljenja i sve ostalo, ostavili smo mogućnost da, ako se sutra to dete razboli, da su mu potrebne matične ćelije ili bilo šta, lekar koji vodi to dete moći će da dođe do roditelja ako je potrebna matična ćelija, ako je potrebno bilo šta.

Znači, o tome se vodilo računa i to je regulisano. To je jednostavno ono što struka smatra i što je struka, iz prakse i primera koji su bili obrađeni, uvidela. Usklađeno sa Zakonom o ...

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodna poslanica Vesna Rakonjac.

Izvolite.

VESNA RAKONJAC: Uvaženi predsedavajući, poštovani ministre sa saradnicima, ovaj zakon sam doživela kao jedan u nizu zakona koji mogu da poboljšaju našu populacionu politiku, znači, ne i jedini. Populaciona politika jedne države može da se poboljša na više načina, a ovo je samo jedan od zakona koji mogu da pomognu onim roditeljima koji žele da se ostvare, znači, da ostvare svoje roditeljstvo kada su iscrpljene sve mogućnosti u fazi lečenja steriliteta, odnosno neplodnosti jednog ili oba partnera.

Ono što posebno želim da istaknem u ovom zakonu, a mislim da niko od mojih kolega do sada o tome nije govorio, to je da u prethodnom zakonu nismo imali takozvanu sledljivost, i to je ono u čemu u potpunosti podržavam ministra kada je malopre govorio o tome da nismo znali koliko je beba rođeno. Jer upravo uvođenjem sistema kvaliteta u inspekcijски nadzor i niza sistema iz oblasti zdravstva, kao što su sistem 15224 – kada su medicinske procedure u pitanju, ili ISO standard 13485 koji govori o medicinskim sredstvima i može se primeniti na krv i na krvne derivate. Znači, govorim i o jednom i o drugom zakonu, usredsređena samo na inspekcijски nadzor i na standarde.

Ono što je jako bitno je to da će inspektori biti upravo iz Uprave za biomedicinu, ali tako osposobljeni i obučeni da mogu da primene sve one standardne operativne procedure i sve one delove sistema menadžmenta kvaliteta koji će nam omogućiti da tačno znamo šta se radi u proceduri testiranja, šta se radi u proceduri dobijenog materijala, obrađenog materijala, kako se čuva materijal, kako se skladišti, kako se distribuira, gde završava na kraju i kako će biti eliminisan ako postoji određeni rizik. Znači, to je ono što je veoma bitno.

Naravno, tu postoji finansijska potpora – ako dajemo novac za ovakvu mogućnost reprodukcije, onda je veoma bitno da znamo šta dobijamo na kraju.

Pored toga, kada je sledljivost u pitanju, tu su i razni drugi standardi koji se odnose na akreditaciju ustanova, privatnih ustanova i poliklinika koje se time bave, što do sada baš nije bilo pod pravilnom kontrolom. Znači, pored akreditacije koja bi trebalo da bude obavezna, oni moraju da imaju i niz utvrđenih sistema kvaliteta kada je laboratorijsko ispitivanje u pitanju, kao što je ISO standard 17001 i drugi standardi koji nam govore u prilog tome. Takođe, kada govorimo o jedinstvenom informacionom sistemu ove ustanove svakako moraju imati ISO standard 27000.

Dakle, o tome treba voditi računa – da dobijemo kvalitetnog inspektora koji će, kada uđe u zdravstvenu ustanovu, tačno znati šta traži. Na taj način delujemo u dva pravca, delujemo u dva pravca da možemo da odredimo kritične kontrolne tačke u okviru neke procedure koje mogu dovesti do neželjenog događaja ili do neželjenog efekta. Znači, šta je to što poskupljuje celu proceduru ili šta je to na šta možemo da utičemo i smanjimo broj neželjenih događaja, znači to je jedna stvar.

Druga stvar, kada se radi o uvođenju sistema kvaliteta, imaćemo i tačno praćenje, jasno praćenje onoga šta se dešava sa rođenim detetom. Nemojmo da se zavaravamo, mislim da ćemo možda za desetak godina imati i neku novu patologiju i mislim da ta deca ipak treba da budu praćena od strane pedijatra da bismo videli šta se događa i na tom polju.

Što se tiče i jednog i drugog zakona, mislim da su krovni zakoni, mislim da će podzakonska akta jasno da definišu sve ono što ovi zakoni u sebi sadrže, mislim da su daleko bolji i napredniji i ostavljaju prostor za unapređenje, što je, kada se o ovim oblastima radi – veoma, veoma potrebno. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Boško Obradović.

BOŠKO OBRADOVIĆ: Poštovani predsedavajući, poštovane kolege narodni poslanici, poštovani građani Srbije, kojima je onemogućeno da ovu veoma važnu raspravu gledate u direktnom prenosu na RTS-u... Poštovani predsedavajući, zamolio bih da narodni poslanici dobiju obrazloženje kako je moguće da RTS prekine direktan prenos Narodne skupštine. Ako Narodna skupština plaća RTS-u direktne prenose iz skupštinskog budžeta, ne vidim sa kojim obrazloženjem ovako važne teme mogu biti prekinute i emitovane naknadno, posle ponoći, na ne znam kom kanalu RTS-a. Molim vas da zaista dobijemo taj odgovor jer ako mi ovo plaćamo, ne vidim kako RTS samovoljno može da prekida bilo koji prenos skupštinskog zasedanja, posebno sa ovako značajnom temom.

Naravno da sam uvek protiv kada moramo nešto da radimo po direktivama EU. Uvek mučno deluje kada nam predstavnici Vlade obrazlažu da donose određene zakone koji su u potpunosti usklađeni sa direktivama EU. Kakva smo mi onda država i koji je to karakter naše države ako donosimo zakone

po određenim direktivama. Nema slučajnosti u semantici, u značenju reči, u nazivima određenih stvari i to što mi radimo po direktivama iz EU sve govori. Dakle, ne mora da se prevodi na srpski jezik.

Bez obzira na to šta su direktive iz EU, mi treba da gledamo šta je interes građana Srbije i nije sporno da su ove dve teme od veoma značajnog interesa za građane Srbije. Pre svega, i o tome smo svi ovde danas govorili, da bismo konačno pokrenuli rešavanje najprioritetnijeg državnog pitanja, a to je problem bele kuge i odumiranja našeg stanovništva, ako je 40.000 građana Srbije manje na godišnjem nivou, koliko ih više umre nego što ih se rodi, ako je to za deset godina 400.000 ljudi, ako bez bilo kakvog rata, bez bilo kakve zarazne bolesti ili ne znam kakve druge kataklizme izgubimo 400.000 ljudi a da to za nas nije otrežnjenje da moramo da počnemo da rešavamo taj problem – onda smo zaista u problemu.

Zato mislim da je Vlada Republike Srbije napravila ozbiljnu grešku što u prethodnim godinama nije obratila pažnju na demografski problem, što to nikada – ni kod jednog predsednika Vlade mnogo godina unazad – nije bio prioritet, a sada smo dobili situaciju da imamo novog predsednika države, Aleksandra Vučića, koji treba da se konsultuje sa aktuelnim predsednikom Vlade Srbije, Aleksandrom Vučićem, da uključi u konsultacije i koordinatora svih službi bezbednosti, Aleksandra Vučića, i da eventualno onda dođemo do osnivanja demografskog saveta na čijem će čelu biti, verovali ili ne, ali Aleksandar Vučić.

Ljudi, to nije normalno. To nema nikakvog smisla. To je gubljenje vremena. Zato još uvek nemamo demografski savet. Zato što čekamo da na njegovom čelu bude čovek koji je već na tri funkcije. To nije normalno. Da li imate ministra bez portfelja u Vladi Republike Srbije kome ste dali zadatak da se bavi demografskim problemima? Šta on čeka? Čeka da Aleksandar Vučić rešava probleme i osniva demografski savet. Pa, onda nam ne treba taj ministar u Vladi Republike Srbije.

Mislim, gospodine ministre, da ovde nismo obratili pažnju na jednu veoma važnu stvar - kako smo se našli u problemu da toliki procenat bračnih parova u Srbiji ne može da ima dece? Nisam siguran da je dovoljno ovo što ste pokrenuli ovim zakonom da ćete problem rešavati medicinski potpomognutom veštačkom oplodnjom. Zašto ti ljudi ne mogu da imaju dece? Da li je bilo koje ministarstvo, da li je bilo koja struka u Srbiji odgovorila na to pitanje? Jesu li to posledice gađanja bombama osiromašenim uranijumom od strane NATO-a? Jesu li to neke druge psihofizičke posledice koje smo svi preživeli prethodnih decenija? Šta je problem? Da možda nije preveliki broj abortusa doveo do te neplodnosti bračnih parova u Srbiji? Da li ste ikada postavili to veoma ozbiljno pitanje? Koliko abortus utiče na kasniju nemogućnost da se žene ostvare kao majke?

Dakle, to su ključna pitanja koja treba da reši taj demografski savet. Zašto su nam bračni parovi u nemogućnosti da imaju decu? To je mnogo važnije

pitanje čak i od ovog pitanja o kojem mi danas raspravljamo, a koje je veoma važno pitanje. Nije sporno, mi smo – mislim da je to barem jasno svima na ovom svetu – vama žestoka opozicija, ali mi nismo opozicija Srbiji. Mi podržavamo sve ono što čak i vi, koji ste po našem mišljenju nakaradna i loša vlast, dobro uradite. Imaćete našu podršku, to nije problem. Nije problem da mi podržimo ove zakone. Ali šta je ovde problem? Mnogo je osetljiva tema. Niko ne može da bude protiv da se izađe u susret ljudima koji ne mogu da imaju dece da bi oni mogli da imaju dece. To niko normalan neće dovoditi u pitanje. Ali otvaranje bioetičkih tema, kao što je surogat materinstvo, to je, verujte, otvaranje Pandorine kutije.

Ovo je prvi put da Narodna skupština Republike Srbije, koliko je meni poznato, ozbiljno otvara jednu bioetičku temu, a dolaze nam mnoge. Pomenuli ste građanski zakonik koji donosi mnogo dobrih stvari, ali donosi još više opasnih stvari – eutanaziju, ubistvo iz milosrđa, surogat materinstvo, da ne govorimo o homoseksualnim bračnim parovima i usvajanju dece od strane tih bračnih parova ili, recimo, zabrani fizičkog kažnjavanja dece. To će biti veoma ozbiljne bioetičke teme.

Surogat materinstvo, apsolutno se ne slažem sa uvažanim kolegom prof. dr Dušanom Pavlovićem. Ovo o čemu on govori otvara ogromne probleme iz bioetičke sfere. Majka koja nosi tuđe dete u jednom trenutku počinje da se oseća kao majka i doživljava to dete kao svoje. Roditelji koji nisu zadovoljni kako im je, da tako kažem, „ispalo“ dete, ne žele da ga preuzmu. Vi ste naveli niz problema koji mogu da se dese, da se bračni parovi razvedu pre nego što dobiju dete iz surogat materinstva.

Šta je u pitanju kada govorimo o surogat materinstvu? Trgovina ženskim telom, trgovina decom i dete postaje ugovor. Dakle, dete postaje predmet ugovora trgovine. To je opasna stvar. To je stvar koja otvara neslućene mogućnosti manipulacije, zloupotrebe i bioetičkih i moralnih katastrofa koje mogu da se dogode. Inače, potpuno razumem potrebu određenog broja ljudi koji ne mogu da imaju dece da nađu bilo koji način da to ostvare i to ne može niko da im ospori, niti da im, da tako kažem, stane na put, kako reče profesor Pavlović.

Dakle, ovde se postavlja jedno veoma važno pitanje i vi ste ostali malo nedorečeni. Voleo bih da čujem šta je zaista vaš lični stav ili stav Vlade Republike Srbije. Vi ste rekli – u redu, u ovom trenutku nema surogat materinstva. Evo, imate našu podršku. Retki smo u opoziciji koji smo vrlo otvoreno stali na vašu stranu i kažemo da je to prava stvar u ovom zakonu i da ne treba da bude dozvoljena. Ali onda ste ostavili prostor da će novim građanskim zakonikom to možda da se promeni i, ako ste steknu ne znam koji uslovi, to možda i treba uraditi. Čekajte, ministre, da li to treba uraditi ili ne treba uraditi? To je bioetičko pitanje, to nije političko ili stručno pitanje. Dakle, hoćemo li da usmeravamo državu u tom pravcu da ovde ljudi počnu da trguju materinstvom, da zemlje u tzv. ranjivim prostorima budu iskorišćene za tako nešto?

Evo šta kaže Evropski parlament, ja ću da citiram ovo što gospodin Pavlović nije smeo da citira. Dakle, Evropski parlament u Godišnjem izveštaju o

ljudskim pravima i demokratiji u svetu za 2014. godinu, u paragrafu 114. jasno osuđuje praksu surogacije i kaže: „Osuđuje se praksa surogacije koja podriva dostojanstvo žene, s obzirom da se njeno telo i reproduktivni organi koriste kao roba. Smatramo da gestacijska surogacija, koja uključuje reproduktivnu eksploataciju i upotrebu ljudskog tela radi sticanja finansijske ili druge koristi, a posebno u slučajevima 'ranjivih' žena u zemljama u razvoju, treba da bude zabranjena i smatrana urgentnim pitanjem ljudskih prava.“

PRESEDAVAJUĆI: Gospodine Obradoviću, vreme koje pripada vašem poslaničkom klubu je isteklo.

BOŠKO OBRADOVIĆ: Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Gospodine Pavloviću, imate pravo na repliku, ali najpre da čujemo predstavnika predlagača, a onda ću vam omogućiti dva minuta.

Reč ima predstavnik predlagača, ministar dr Zlatibor Lončar.

Izvolite.

ZLATIBOR LONČAR: Jedna stvar, a to je šta su uzroci da sve više ljudi ima problem sa potomstvom? Ceo svet pokušava da utvrdi te uzroke, ali ne postoji samo jedan uzrok, da biste mogli da kažete – to je taj uzrok. Da li je uzrok abortus? Jeste. Šta pokušavamo ovim da uradimo? Ako ste primetili, nastojimo da privatne klinike uđu u sistem, da bude vidljiv svako ko je ušao u tu privatnu kliniku pa da vidimo da li je urađen abortus ili šta je urađeno. To je naš cilj. Kroz to što ih uključujemo u plan mreže, mi insistiramo na tome da moraju da budu deo sistema, da mora sve da bude prikazano i da sve mora da bude transparentno, da ne mogu da prime nekog i urade abortus a da se to nigde ne zavede. To je jedan od načina.

Stres, način života, klima... Pogledajte promene, pogledajte šta se dešava. Bombardovanje, osiromašeni uranijum. Kome to više nije jasno? U čemu je problem? Hoćemo da zasnujemo porodicu u sve kasnijim godinama, svi jure karijeru, nemaju vremena, a kada se sete bude kasno. To su sve uzroci, ne postoji jedan. Dakle, moramo na svim tim uslovima da radimo, na svemu tome, da bismo dobili rezultat. Ne može da se radi na jednoj stvari – da jedni rade, a da drugi ne rade. Nema šanse. Moraju svi da rade ako nam je stalo do toga, ako nam je to nešto zajedničko. Ne moramo da se gledamo, ne moramo da se volimo, ne moramo ništa, ali hajde, ako imamo isti cilj, mislim da neke stvari ne zavise od politike... Hoćemo da mislimo o budućim generacijama, ništa drugo. Hoćemo jednu čistu Srbiju, hoćemo buduće generacije. To je moj cilj, nemam nikakav drugi.

Surogat materinstvo – lepo ste rekli, niko nije hteo ni da priča o tome. Trenutni stav, stav Vlade, stav Ministarstva je ovaj koji jeste, ali ne želimo nikome da zabranimo da priča o tome jer mislimo da je ovo mesto na kome treba da se razgovara i da svako ima pravo da kaže svoje mišljenje. Hajde da se suočimo sa argumentima, pa neka argumenti pobede. Moje mišljenje je takvo. Kažem vam, ja sam priznao da ne mogu da sprečim da se dogodi ovo o čemu

smo pričali. Kako da sutra objasnim da je umrla žena koja je bila surogat majka? Kako? Ovaj sutra došao da vrati dete. Kako? Priznajem, ne mogu. Smislite, organizujte, uradite, ali hajde da pričamo. To su mnogo ozbiljne stvari. Ne samo ove, nego sve.

Mislim da je na ovom mestu mnogo vremena potrošeno da se to gura pod tepih, da se ne priča – te su teme ovakve, te su teme onakve... Ljudi, pa dajte bre da pričamo, da kažemo jedni drugima šta imamo u lice i neka se odluči, da vidimo za šta smo, da vidimo za šta smo spremni prvo, da vidimo šta možemo da iskontrolišemo a šta ne, kakva su tuđa iskustva, kako su drugi prošli. Ne mislite valjda da smo mi najpametniji, da ćemo mi sad nešto epohalno da rešimo i da ćemo mi da donesemo nekakav zakon koji će da zaseni ceo svet? Ja to stvarno ne mislim. Ja mislim da mi učimo na tuđim greškama i da idemo korak napred, ali da se ne vraćamo tri nazad.

Mislim da je osnov svega da se razgovara. Eto, to je moja filozofija. Za šta se ja zalažem? Zalažem se i jedini cilj mi je čista Srbija, u svakom smislu čista Srbija, i da radimo za buduće generacije. To je moj jedini cilj, ja drugi nemam.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Pravo na repliku, narodni poslanik Dušan Pavlović.

Izvolite.

DUŠAN PAVLOVIĆ: Dame i gospodo, prisustvovali smo jednom malom kuriozitetu ovde – da se jedan od najvećih evroskeptika u ovoj sali poziva na dokument EU, i to u pozitivnom kontekstu. Međutim, kolega Obradović je ipak malo pogrešno citirao ovaj dokument kada je hteo da navede šta EU, odnosno Evropski parlament, misli o surogat materinstvu. Ovde veoma jasno piše da se surogat materinstvo osuđuje u kontekstu zaštite ljudskih prava kada se žensko telo koristi za finansijsku ili neku drugu korist. Dakle, ja sam govorio o isključivo altruističkim razlozima za surogat materinstvo.

Mnogo jači argument protiv surogat materinstva, hteo bih da ponudim svoje rešenje za to, jeste da kada majka posle devet meseci rodi dete, emocionalno se veže za njega zato što ga je nosila devet meseci u svom telu. To je zaista i primećeno, empirijski dokazano, da onda majke menjaju mišljenje. To je veoma jak poriv, da kažem, u slučaju kada jajna ćelija pripada samoj surogat majci, to je onda skoro neizbežno.

Međutim, ako bračni partneri daju svoje reproduktivne ćelije – recimo, imate majku koja može da proizvede jajnu ćeliju ali ne može da iznese trudnoću i muškarac da, odnosno drugi partner da svoju reproduktivnu ćeliju pa se one implantiraju u surogat majku – ako bi surogat majka tada promenila mišljenje, ako bi tada htela da zadrži dete, zaista bi uzimala nešto što nije njeno. Dakle, možda ne bi bilo loše da se razmisli i počne sa takvim slučajevima ili sa takvom praksom, a da se onda proširi i na nešto drugo, ako je moguće.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

(Boško Obradović: Replika.)

Omogućio sam gospodinu Pavloviću dodatna dva minuta, omogućiću i vama, ali najpre moram dati reč predstavniku predlagača, ministru dr Zlatiboru Lončaru.

Izvolite.

ZLATIBOR LONČAR: Samo jednu stvar, zbog vas, da znate... Surogat majka, jajna ćelija, spermatozoid od drugih, ona je iznela trudnoću, DNK – njen. Ne može da uđe, da izađe iz, recimo, Velike Britanije ili bilo šta.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima Boško Obradović, pravo na repliku. Izvolite.

BOŠKO OBRADOVIĆ: Što bi rekao naš narod – hvala ti, bože! Mislim na opasku gospodina ministra da treba da razgovaramo, da u ovom domu treba da se otvore ozbiljne teme, da nemamo problem da uprkos našim razlikama ozbiljno razmotrimo ono što je od opšteg interesa. Pa to mi, gospodine ministre, ovde pričamo mesecima, ali nemamo uslove za tako ozbiljne razgovore na tako ozbiljne teme jer se to, jednostavno, iz nekog razloga izbegava. Zahvaljujem vam se što ste omogućili ovu raspravu jer ovo je ozbiljna, izuzetno važna tematika.

Samo bih želeo u odgovoru da skrenem pažnju na jedan detalj. Ova stvar može da se posmatra malo i iz religijske perspektive. Bog je davalac života, ne lekari i ne veštačka oplodnja, a mi smo se malo odvojili od religijske perspektive. Odvojili smo se i inače od normalnog života. Ima li normalne ishrane? Ima li normalnog sna? Ima li normalnog ponašanja? Ima li normalnog života? Drago mi je da ste potvrdili ono što smatram da je apsolutno ispravno, da loš stil života takođe vodi problemima sa rađanjem, odnosno sa materinstvom, očinstvom...

Dakle, mi smo zapravo ispustili sistem vrednosti, mi smo ispustili način života, mi ne rešavamo problem u korenu. I dolazimo na kraju i kažemo – bračni parovi ne mogu da imaju dece. Pa ne mogu da imaju. Koliko je bolesti zavisnosti, koliko je droge, koliko je abortusa, koliko je svih drugih nenormalnih načina ponašanja ili loših stilova života?

Tu se rešava ovaj problem, gospodine ministre. Tu je fokus onoga što bi neki demografski savet, koji ne radi svoj posao, trebalo da radi. Tu ćemo da smanjimo ako je uopšte moguće, ako bog da, probleme sa kojima se suočava savremena civilizacija.

Dveri su već želele da daju svoj doprinos. Mi smo uradili čitavu studiju o surogat materinstvu u susret raspravama u vezi sa građanskim zakonikom i ja ću vam je vrlo rado, kao i uvaženom kolegi Pavloviću, dati da pogledate.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Povreda Poslovnika, narodni poslanik Marijan Rističević.

Izvolite.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Dame i gospodo narodni poslanici, reklamiram član 104. Poslovnika, stav 1. koji glasi: „Ako se narodni poslanik u svom izlaganju na sednici Narodne skupštine uvredljivo izrazi o narodnom

poslaniku koji nije član iste poslaničke grupe navodeći njegovo ime i prezime ili funkciju, odnosno pogrešno protumači njegovo izlaganje, narodni poslanik na koga se izlaganje odnosi ima pravo na repliku“.

Gospodine predsedavajući, vi ste dva puta dopustili repliku koja čak nije bila međusobna. Oba puta su narodni poslanici replicirali ministru. Dakle, vi imate pravo da o tome odlučite po stavu 3. kao predsedavajući, ko ima pravo repliku, ali ukoliko oni međusobno repliciraju jedan drugom, red je da repliciraju jedan drugom a ne da to koriste da prozivaju ministra i da repliciraju direktno predstavniku predlagača. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, gospodine Rističeviću.

Ne mislim da sam povredio navedeni član Poslovnika, konkretno član 104. stav 1. Objasniću u čemu je zapravo suština. Gospodin Obradović je u svom izlaganju, ja sam brojao, tri puta vrlo precizno i jasno pomenuo gospodina Pavlovića, izneo određena neslaganja sa argumentima koje je gospodin Pavlović izneo tokom rasprave. Imajući na umu pre svega važnost i značaj teme, omogućio sam gospodinu Pavloviću da iznese određene argumente, a s obzirom na to da sam to dozvolio gospodinu Pavloviću, dodatna dva minuta sam omogućio i Obradoviću.

(Marijan Rističević: A oni su replicirali ministru.)

Više puta smo o tome govorili. Na nama je da, pre svega procenjujući važnost i značaj teme, omogućimo poslanicima da govore, ali ne možemo da predvidimo da li će se obratiti ministru ili će konkretno odgovarati.

Da li želite da se Narodna skupština u danu za glasanje izjasni o ukazanoj povredi Poslovnika? (Ne.) Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Marko Parezanović. Izvolite.

MARKO PAREZANOVIĆ: Zahvaljujem, predsedavajući.

Poštovane kolege, poštovani ministre sa saradnicima, pred nama su dva izuzetno važna zakona iz oblasti zdravstva. Ja ću govoriti o Zakonu o biomedicinski potpomognutoj oplodnji.

Mogli smo čuti malopre i određene, rekao bih, zlurade komentare o uticaju Vlade Republike Srbije i premijera Aleksandra Vučića na demografske prilike u Srbiji i hteo bih samo par nekih podataka da iznesem. U 2016. godini bilo je 7.000 porođaja u GAK „Narodni front“, što je rekord u poslednjih 10 godina. U Kragujevcu najviše beba rođeno je u januaru 2017. godine u poslednjih 20 godina, u 2015. godini rođeno je 20.000 beba u Beogradu, što je rekord u poslednjih 30 godina. Dakle, sve su ovo podaci koji govore o tome kakav je uticaj i Vlade Republike Srbije i premijera na demografsku situaciju u Srbiji.

Naravno da ovo nije dovoljno i da mi želimo da radimo na tome da ti rezultati budu i mnogo bolji. U tom smislu pohvalio bih meru koju smo imali sredinom prošle godine – da parovi imaju pravo i na treći besplatan pokušaj vantelesne oplodnje, kada je u pitanju vantelesna oplodnja o trošku države – a kada na to dodamo i činjenicu da mnogi gradovi i opštine takođe za to imaju

sluha, mislim da uspevamo da obezbedimo svim parovima da mogu besplatno da dođu do potomstva. Kada je konkretno u pitanju grad Čačak, moram da naglasim da mi već petu godinu izdvajamo sredstva za vantelesnu oplodnju na taj način da obuhvatimo sve parove koji se prijave, bez nekih dodatnih ograničenja u tom smislu da ako neko iskoristi to pravo u jednoj godini a rezultati ne budu na željenom nivou, da može konkurisati i sledeće godine.

Jako sam zadovoljan zakonskim predlogom i posebno jednim delom koji je ministar naglasio, a koji se tiče potrebe da sve klinike imaju mogućnost zamrzavanja embriona sa naglaskom da je cilj da se prilikom embriotransfera što manji broj embriona vraća, ne samo zbog toga što višeploidne trudnoće i dodatno koštaju državu već i zato što samom činjenicom da imamo zamrzavanje embriona dolazimo u situaciju da iz jednog postupka, iz jedne hormonske stimulacije imamo dva a možda čak i tri embriotransfera čime značajno smanjujemo i troškove, ali ono što je po meni mnogo važnije – mnogo više brinemo o zdravlju žene.

U tom smislu javljaju se i određeni problemi, jer mi se čini da u sve više klinika imamo pojavu hiperstimulacije. Ako kažemo da je u standardnom procesu vantelesne oplodnje standard da se proizvede od sedam do 12 jajnih ćelija a da u nekim situacijama taj broj ide i preko 20, preko 30 – takve jajne ćelije nemaju dovoljno zrelosti, nemaju dovoljan kvalitet. To opet direktno utiče i na kvalitet embriona. Kada te embrione ne možete zbog lošeg kvaliteta ni da zamrznete, dolazimo u situaciju da jedna mlada žena praktično potroši te rezerve jajnih ćelija koje su kod svake žene ograničene, da ne možemo da ih iskoristimo na pravi način a da u slučajevima agresivne hiperstimulacije imamo i značajne troškove.

Dakle, to je nešto na šta mislim da treba obratiti pažnju, naravno ne kroz zakon, ali neki standardi moraju da postoje i mora da postoji kvalitetan monitoring – pa ako primetimo da su na nekim klinikama te pojave česte, da onda na to reagujemo.

Neko moje lično mišljenje je da u budućnosti treba da razmišljamo i o modelu koje su primenile određene zemlje na zapadu, a to je da pre ova tri klasična pokušaja koje smo već obezbedili uvedemo praksu da postoje i vantelesne oplodnje iz prirodnog ciklusa. Baš zbog toga što sam naglasio da mislim da treba više da brinemo o zdravlju žene, a mislim da u određenim situacijama ti postupci iz prirodnog ciklusa mogu da budu uspešni. Sa jedne strane to može biti dodatni trošak ali ako uzmemo u obzir da su ti postupci znatno jeftiniji i da svaki par koji tako uspe da ostvari potomstvo neće ići na onaj klasični, nego skuplji postupak. Mislim da u vezi sa tim treba uraditi analizu i videti da li je to isplativo i da li treba da prihvatimo praksu koja već postoji na zapadu.

Otvorio bih i pitanje statusa embriologa, pošto mislim da je njihov uticaj u postupku vantelesne oplodnje veoma važan. Vi me ispravite ako grešim ali mislim da oni imaju status zdravstvenog saradnika a ne zdravstvenog radnika.

Mislim da je njihov uticaj na sam ishod vantelesne oplodnje zaista veliki i da rade u specifičnim okolnostima. Znamo da tu nema ni utvrđenog radnog vremena, da su različiti uslovi rada – visoke temperature, jaka svetlost na rožnjači, odnosno rad na mikroskopu, rad u prisustvu gasova kao što su tečni azot za zamrzavanje, gasoviti azot i ugljen-dioksid na inkubatorima. Dakle, mislim da je posao jako specifičan i da ga treba nagraditi, pogotovu zato što mislim da postoji nesrazmera između privatnih i državnih klinika, pa kada proizvedemo dobrog embriologa postoji rizik da on odluči da potraži bolje uslove, što mislim da za nas nije dobro.

Na samom kraju, istakao bih pitanje prevencije. Mislim da je to jako važno pitanje jer ono što je za mladog čoveka od, recimo, 20 godina mali problem – ako za njega ne zna, sa 30 će biti veći, sa 35 i 40 godina mnogo veliki, ali svakako da ne može da sa naredi i da se na bilo koji način utiče na to u kojem dobu će par da odluči da ima dete. Ono što mislim da možemo, to je da na neki način ili motivišemo ili obavežemo mlade ljude da vode više računa o prevenciji.

Ako smo način života ustanovili kao jedan od uzroka, osnovnih uzroka zbog kojeg imamo povećan broj parova koji ne mogu da imaju dece – mislim da postoji šansa, ako se ti uzroci otkriju na vreme, da i prirodnim lečenjem postignemo željeni rezultat pa samim tim oslobodimo te ljude dodatnog stresa ali i smanjimo troškove državi.

Ako je pre 20 godina svaki deseti ili dvanaesti par imao problem sa sterilitetom a danas je to, ako se ne varam, svaki šesti – po nekim prognozama vrlo brzo će biti svaki treći. Postavlja se pitanje koliko će nam u budućnosti trebati novca da sve to pokrijemo jer mislim da nam je krajnji cilj da ne trošimo više novca za ovu oblast već da pokušamo da taj rast makar usporimo.

Mislim da treba razmišljati koje su to metode. Mislim da prevencija jeste jedan od načina, da li kroz motivaciju... lično mislim da bi pregledi trebalo da budu obavezni jer tih par sati ili par dana jednostavnih pregleda mnogo je lakše od svega onoga kroz šta par mora da prođe u nekoj kasnijoj fazi, kada problem postane ozbiljan i kada više ne postoji mogućnost za prirodno lečenje.

Jasno je da je ovo oblast u kojoj nauka vrlo brzo napreduje i da ćemo u budućnosti svakako morati da ova zakonska rešenja nadograđujemo i usavršavamo. Ovo su neke teme o kojima treba razmišljati. Toliko.

PREDSEDAVAJUĆI: Reč ima narodna poslanica Tatjana Macura. Vreme preostalo vašem poslaničkom klubu jeste tri minuta i 34 sekunde.

TATJANA MACURA: Hvala, predsedavajući.

U Predlogu zakona o transfuzijskoj medicini se na početku objašnjavaju pojmovi, pa tako u članu 3. u stavu 1. i u tački 11) objašnjava se i pojam „distribucije“. Između ostalog se kaže da ovaj pojam podrazumeva i dostavu krvi i komponenata krvi do proizvođača lekova od krvi i plazme.

O ovome, osim u tom članu, u predlogu zakona nije bilo više reči. Na Odboru za zdravstvo na kojem je bila koleginica Branka Stamenković,

postavila je pitanje – zašto o ovome tekst predloga ne govori i dobila odgovor da se potrebne informacije nalaze u Zakonu o lekovima i medicinskim sredstvima.

Pogledala sam i taj zakon i, nažalost, ni u tom zakonu nema dodatnih pojašnjenja o tome na koji način, da li se kod nas proizvode, gde se proizvode i, ako se proizvode, šta tačno proizvodimo i u kojoj količini. Pa sada pitam Vas, poštovani ministre, i saradnike da nam dodatno pojasnite ovaj deo, jer osim toga što interesuje nas poslanike koji ovde sedimo, verujem da ova tema ozbiljno interesuje i građane, koji će nažalost u odloženom prenosu gledati ovu raspravu, među kojima, sigurna sam, postoji i veliki broj dobrovoljnih davalaca krvi koji su zainteresovani za ovu tematiku.

Zašto mislim da je ovo pitanje interesantno? Naime, Republika Srbija na godišnjem nivou za uvoz lekova koji se prave od krvi i plazme izdvoji oko 30 miliona evra a sa druge strane bacamo tone plazme koje su domaćeg porekla. Prema podacima Udruženja dobrovoljnih davalaca krvi, samo se oko 5% krvi iskoristi u našoj zemlji.

Sada ću napraviti jednu malu digresiju jer mislim da je neophodno... naime, kada smo radnicima u javnom sektoru, posebno zdravstvenim radnicima, smanjili plate – država Srbija je njih praktično kaznila sa 100 miliona evra. Onda imate sa jedne strane bačen novac za uvoz lekova koje možemo i sami da proizvodimo, trošak od 30 miliona evra i kažnjene zdravstvene radnike u iznosu od 100 miliona evra.

Nekako i da prihvatimo tu finansijsku nelogičnost iako je potpuno neshvatljiva ali mislim da veću štetu činimo svim dobrovoljnim davaocima krvi jer oni krv sigurno nisu dali da bismo je na kraju bacili. Osim finansijske nelogičnosti i vredanja ovog humanog čina, kao i svih 200.000 donora koliko ih ima u Srbiji, postavlja se i pitanje bezbednosti onoga što mi u stvari uvozimo jer nam ni jedan centar u svetu od koga uvozimo lekove ne daje potrebnu, odnosno neophodnu garanciju da su ti lekovi sto posto bezbedni.

Navela sam nekoliko razloga zbog kojih je važno da krv i komponente krvi obrađujemo baš u našoj zemlji i s tim u vezi nadovezala bih se na dalju temu, da vas pitam, da li znate šta se dešava sa Centrom za frakcionisanje, da li uopšte radi i kako je opremljen? Znači, da li uopšte ovaj centar funkcioniše u Srbiji?

Naime, nije neobično da se u Srbiji, posebno u Srbiji, javne ustanove na neki način dovode na rub egzistencije i da kroz takve ili slične procese na kraju odlaze u privatnu svojinu.

Takođe me interesuje na šta je potrošena donacija ...

PRESEDAVAJUĆI: Vreme.

TATJANA MACURA: Mogu li da završim? Primili smo donaciju u iznosu od 5,5 miliona evra od EU, pa me zanima na koji način su potrošena ta sredstva, imajući u vidu da smo pri čitanju ekspozea od premijera dobili informaciju ... (Isključen mikrofoni.)

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Dobili ste dodatno vreme da postavite pitanje. Zahvaljujem.
Reč ima predstavnik predlagača, ministar dr Zlatibor Lončar.

Izvolite.

ZLATIBOR LONČAR: Mislim, svejedno što ste vi rekli, to je razlog zašto idemo sa ovim predlogom zakona. Znači, to je ono što hoćemo da se ne dešava, to o čemu ste vi pričali.

Morate da razdvojite dve stvari. Jedna stvar su krv i krvni derivati, to je posebno regulisano, a posebno je regulisano ono što se napravi i lekovi koji se naprave. Morate da znate – krvlju možete da zarazite njih četvoro, a ovim što je prerađeno možete njih mnogo više da zarazite. Znači, to su potpuno razdvojene stvari.

Mi ovo predlažemo upravo da bismo sve iskoristili, da se ne baci ništa, da nigde ništa ne propada, a da imate u sistemu informaciju gde čega ima kako biste mogli da obezbedite tamo gde je potrebno. Ove druge cifre koje ste naveli, to je stvarno paušalno, nema nikakvog osnova. Jedino što se radi, ali ne u centru za frakcionisanje, jer on ne postoji, jeste proizvodnja albumina u Zavodu za transfuziju u Beogradu, a naš cilj je da ovo uradimo upravo da bismo mogli mnogo više stvari da proizvedemo, da se ne dešava ovo o čemu ste vi pričali. To je svrha ovog zakona.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

(Tatjana Macura: Može li replika?)

Nemate zaista osnova za repliku. Samo ste dobili odgovor na postavljeno pitanje. Zahvaljujem.

Reč ima narodna poslanica Borka Grubor.

BORKA GRUBOR: Poštovani predsedavajući, dame i gospodo narodni poslanici, poštovani predstavnici Vlade, pozdravljam sve u ime grada iz koga dolazim, a i u svoje lično ime. Dolazim iz grada Loznice.

Kao ginekologu veoma mi je drago što se danas pred nama nalaze ova dva zakona kojima će se regulisati vrlo važne oblasti u našem zdravstvenom sistemu. Jasno i precizno, Zakon o biomedicinski potpomognutoj oplodnji i Zakon o transfuzijskoj medicini definišu ko šta može da radi, pod kojim uslovima i ko je nadležan za kontrolu istih. Zakon o BMPO će rešiti problem mnogih bračnih parova koji nisu mogli da ostvare potomstvo prirodnim putem.

Problem začeca je vrlo osetljiva tema i kada se pojavi, obično ga rešava tim stručnih osoba različitih specijalnosti, počev od ginekologa, urologa, biologa, genetičara, psihologa i mnogih drugih. Ovaj zakon uređuje veoma važnu oblast u zdravstvu i prilagođava dosadašnji Zakon o veštačkoj oplodnji zakonu koji važi u većini zemalja EU.

Očuvanje reproduktivnog zdravlja žena, posebno mladih, osnovni je zadatak ginekologa a i svih drugih zdravstvenih radnika. Da bi nam mlade generacije bile reproduktivno sposobne, neophodno je da se i obrazovni sistem uključi uvođenjem u osnovne škole obaveznog predmeta o zdravstvenom vaspitanju.

Svima je poznato da mladi, nažalost, sve ranije stupaju u seksualne odnose ne razmišljajući o posledicama istih. Zato je i broj abortusa kod maloletnica u našoj zemlji sve veći. Prekid trudnoće u ranoj mladosti može da ostavi trajne posledice u smislu steriliteta, kao i razne seksualno prenosive bolesti koje mogu takođe dovesti do problema sa začećem u željenoj dobi.

Da bi nam nacija bila zdravija i da bi natalitet bio veći od mortaliteta – što kod nas, nažalost, nije slučaj – moramo mlade edukovati i pre stupanja u seksualne odnose. Tako će biti i manje bračnih parova kojima je potrebna BMPO i manje troškova za našu državu.

Kada sam počinjala da radim kao ginekolog u svom gradu, u Loznici, broj porođaja na godišnjem nivou bio je 2000, 2100. Posle dve i po decenije taj broj je za prošlu 2016. godinu iznosio 1.030. To je drastična razlika, pogotovo što nam se biološki potencijal odliva odlaskom mladih iz zemlje.

Lokalna samouprava grada Loznice nekoliko godina unazad stimuliše natalitet podsticajnim merama, izdvaja određenu sumu novca iz budžeta grada za mlade bračne parove koji prvi put sklapaju brak. Taj iznos je na nivou prosečne neto zarade u gradu, što iznosi 32.000 dinara.

Nezaposlenim majkama porodiljama isplaćuje se mesečno po 20.000 dinara do navršene prve godine života deteta. Takođe, isplaćuje se jednokratna pomoć za prvorođeno dete u iznosu od 15.000 dinara, za drugorođeno dete u iznosu od 20.000 dinara, treće rođeno dete 30.000 dinara, za blizance 40.000 dinara. Za samohrane majke ovaj iznos se uvećava za 50 procenata.

Stimuliše se rađanje trećeg deteta isplatom novčane pomoći, i to na sledeći način. Do treće godine života deteta tri hiljade dinara mesečno, do sedme godine života deteta pet hiljada dinara, do 15 godine života deteta osam hiljada dinara, do 18 godine života 10 hiljada dinara. Kada se sve ove cifre saberu, to je do punoletstva oko 12 hiljada evra.

Osim navedenog, krajem 2016. godine iz budžeta grada je namenjena suma od pet miliona dinara za kupovinu kuća na selu, sa okućnicom do 50 ari, za mlade bračne parove kako bi ih podstakli da žive u seoskim područjima, koja su sve više prazna.

Nadam se da će u danu za glasanje svi u ovom parlamentu podržati ova dva zakona. Zahvaljujem.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Pošto na listama poslaničkih grupa više nema prijavljenih za reč, pre zaključivanja zajedničkog načelnog pretresa, pitam – da li žele reč predsednici, odnosno predstavnici poslaničkih grupa ili još neko ko nije iskoristio svoje pravo iz člana 96. Poslovnika?

Reč ima ovlašćeni predstavnik SNS Dragana Barišić.

Izvolite.

DRAGANA BARIŠIĆ: Zahvaljujem.

Uvaženi predsedavajući, poštovani ministre sa saradnicima, dame i gospodo narodni poslanici i narodne poslanice, pred nama su dva izuzetno važna zakona iz oblasti zdravstva – Predlog zakona o biomedicinski potpomognutoj oplodnji i Predlog zakona o transfuzijskoj medicini.

O tome koliko su ovo dobri predlozi zakona i koliko su važni govori i to da su tokom ove sednice i poslanici opozicije uglavnom podržali ove dobre zakone, izuzev onih dežurnih mrzitelja koji su pokušavali da ospore sve ono što dolazi iz Vlade Republike Srbije na čelu sa premijerom, budućim predsednikom, gospodinom Aleksandrom Vučićem.

Kao što sam rekla, kada govorimo o Predlogu zakona o biomedicinskoj oplodnji, to je jako dobar i veoma važan zakon a posebno to treba imati na umu s obzirom na podatak koliki je broj parova koji se bore sa ovim velikim problemom, sa problemom steriliteta i s obzirom koliko taj problem može uticati na njihove živote ili već utiče – i ne samo na njihove, već i na živote njihovih porodica.

Postojeći zakon je loše definisao ove uslove, kao i samu organizaciju, delatnost, ali i nadzor delatnosti biomedicinske oplodnje. Stoga je bilo potrebno da se novim zakonom donesu promene, tako da se ovim novim zakonom predviđa, pre svega, uređenje organizacionog sistema u oblasti biomedicinski potpomognute oplodnje i stvaranje jedinstvenih uslova za obavljanje postupka biomedicinski potpomognute oplodnje, što će direktno uticati na povećanje uspešnosti postupka biomedicinske oplodnje u našoj zemlji.

Važno je i to da je Ministarstvo zdravlja prepoznalo ovaj problem i lošu dugogodišnju praksu da u ustanovama koje obavljaju postupke biomedicinski potpomognute oplodnje nema definisanih uslova na nacionalnom planu, što je uzrokovalo da se nejednako deluje prema određenim ustanovama koje se bave ovom vrstom delatnosti.

Osnovni cilj ovog zakona jeste povećanje broja obavljenih postupaka biomedicinski potpomognute oplodnje, ali pre svega i povećan procenat uspešnosti biomedicinski potpomognute oplodnje, što je zaista jako bitno i što bi trebale sve ovlašćene ustanove iz ove oblasti da primenjuju, znači, da imaju jasno definisane uslove i da poštuju sve zakonom propisane uslove. Ono što se novim zakonom postiže i što je jako bitno, jeste da sve ustanove moraju da imaju iste uslove, da imaju isti kadar – što do sada nije bilo prisutno.

Takođe, ono što je bitno a što ovaj novi zakon uređuje, jeste da se navođenjem krioprezervacije kao sastavne delatnosti u okviru biomedicinski potpomognute oplodnje, predlogom zakona osigurava veća dostupnost ove usluge čime se značajno smanjuju troškovi i čime se pojeftinjuje ceo postupak lečenja neplodnosti.

Ono što je jako bitno jeste i to da u postojećem zakonu, koji uređuje biomedicinski potpomognutu oplodnju, nije predviđeno da se u ustanovama privatne prakse može vršiti biomedicinski potpomognuta oplodnja. Na ovaj način se smanjuju liste čekanja –liste čekanja bile su i do šest meseci, a svi znamo

koliko je to bitno kada se uzme u obzir da mladi bračni parovi ili oni parovi koji imaju problem sa sterilitetom, ne mogu da realizuju svoje želje i da se ostvare kao roditelji. Moramo uzeti u obzir i to vreme koje protiče do zakazanog termina za biomedicinski potpomognutu oplodnju jer dovodi do starenja majke a samim tim i reproduktivni period dolazi u neko vreme u kojem bi trebalo da se izbegne. Time što će ovaj zakon urediti da privatna praksa, ustanove koje naravno ispunjavaju sve te uslove, mogu da učestvuju vrlo je važno jer će se smanjiti liste čekanja.

Ono što je vrlo važno u novom zakonu jeste i to da je proširen krug lica koja mogu učestvovati u postupku biomedicinski potpomognute oplodnje, pa sada pored supružnika, vanbračnih partnera ili onih žena koje imaju uslove i pravo da obave biomedicinski potpomognutu oplodnju, to pravo imaju maloletna lica, naravno, uz saglasnost roditelja. Upravo ove osobe nisu prepoznate u postojećem zakonu i ove osobe su imale taj problem, pa se zbog takvih propusta u postojećem zakonu mnogi od njih nisu ostvarili kao roditelji. Znači, uskraćeno im je jedno bitno pravo, a to je da budu roditelji. Ovaj zakon propisuje i da osobe koje žele da zamrznu svoje reproduktivne ćelije i odlože roditeljstvo za neki kasniji period to mogu da učine.

Zatim, ovim novim zakonskim rešenjima omogućava se i mogućnost darovanja embriona. Naravno, neki opozicioni poslanici su imali dileme oko toga. To je sve zakonom i propisima uređeno. Zaista ne postoji nikakva mogućnost za bilo kakve malverzacije ili za bilo kakvu trgovinu embrionima ili reproduktivnim ćelijama.

Ono što je važno kada se pomene donorstvo je to da svi mi moramo da radimo na tome da se donorstvo promoviše. Ovaj zakon obezbeđuje da svi možemo da razmišljamo o tome. Zatim, moramo svi da radimo na tome da se, naravno, stvore dobri uslovi ali i da se podiže svest građana, pre svega, o tome koliko je bitno donirati, da li su to organi ili reproduktivne ćelije ili embrioni.

Što je novina u novom zakonu a što je jako bitno jeste postojanje i definicija banaka reproduktivnih ćelija, što do sada nije bio slučaj. Važno je naglasiti da je darivanje reproduktivnih ćelija ili embriona dobrovoljan i nesebičan čin i da se one svakako ne plaćaju, a da je sve to uređeno pravno, etički i, naravno, u medicinskim okvirima.

Ono što je jako bitno je to da je postojeći zakon nejasno uredio inspekcijski nadzor, te je ovom prilikom bilo potrebno da se uredi i ta stavka, pogotovo zato što je u pitanju jako osetljiva oblast koja se svakodnevno razvija i neophodno je da, pre svega, ima edukovane inspektore koji će moći da svojim delovanjem utiču da kvalitet u ovoj oblasti ne posustaje.

Novim zakonom uvode se i trajne dozvole. To je jako bitno s obzirom na to da su ranije postojale potrebe da se te dozvole produžavaju, a samim produžavanjem tih dozvola potrebno je bilo prikupljati određenu papirologiju, i sve to je iziskivalo troškove. Sada tih troškova više nema. Naravno, uz redovne kontrole pratiće se rad tih ustanova koje obavljaju

biomedicinski potpomognutu oplodnju i ukoliko postoje bilo kakvi propusti takvim ustanovama oduzimaće se dozvola za rad, ali više nije potrebno da se te dozvole za rad produžavaju, već su trajne – što je jako bitno jer se isključuju nepotrebni troškovi.

Dosta je bilo reči na današnjoj sednici i o surogat materinstvu. Mislim da je potpuno ispravno da se za sada zadrži stav da se surogat materinstvo zabrani, s obzirom da još uvek nismo dovoljno uređena zemlja, odnosno još uvek smo siromašna zemlja da bismo razmišljali u tom pravcu jer bi tu postojao problem eventualne zloupotrebe što svakako nije cilj, već da se o tome razmišlja u nekom drugom periodu. A i podatak da je Evropski parlament krajem 2015. godine doneo Odluku o zabrani surogat materinstva govori o tome da bi ovaj zakon onda bio maltene u suprotnosti sa evropskim zakonima.

Kada se govori o ovom zakonu i neplodnosti, ono što je koleginica Borka Grubor spomenula, jako je bitna edukacija naših adolescenata. S obzirom na to da devojčice najčešće u vrlo ranom adolescentnom periodu stupaju u seksualne odnose, a samim tim dolazi do prenošenja raznih polno prenosivih bolesti – vrlo često i do neželjene trudnoće i abortusa – mislim da bi trebalo da se zapitamo i razmislimo o tome da se u osnovno obrazovanje, u osnovnu školu uvede obavezan predmet „seksualno vaspitanje“, kako bismo našu decu edukovali o tom problemu. Mada je obaveza svih nas kao roditelja da se time bavimo, nažalost mnoga deca ne znaju ništa o tome i iz neznanja prave greške koje kasnije mogu da ih mnogo koštaju i, nažalost – mogu da se suoče sa ovim problemom steriliteta što bi zaista trebalo da se spreči.

Kada je reč o drugom predlogu zakona, Predlogu zakona o transfuzijskoj medicini, znamo da je ova oblast bila uređena zakonom koji je donet još 2009. godine, a s obzirom na to da su ove dve oblasti – kako biomedicinski potpomognuta oplodnja tako i transfuzijska medicina u stalnom usavršavanju, neophodno je bilo izmeniti zakon jer su utvrđene potrebe da se postojeći uslovi poboljšaju, preciziraju, da se organizacija i delatnost transfuzijske medicine, kao i nadzor nad obavljanjem transfuzijske medicine, uredi – a sve u cilju obezbeđivanja kvalitetne i sigurne krvi i komponenata krvi.

Ono što su novine ovog zakona jesu uređeni organizacioni sistem u oblasti transfuzijske medicine i proširenje predmeta zakona na kliničku transfuziju. Kao što sam rekla, ovaj novi zakon je pre svega na jasan i nedvosmislen način definisao uloge dve vrste zdravstvenih ustanova – bolničke banke krvi i zdravstvene ustanove koja obavlja pripremu krvi i krvnih komponenata.

Bitno je da se uključivanjem kliničke transfuzije u novi zakon obezbeđuje da u procesu lečenja učestvuje lekar specijalista transfuziologije, što je saglasno kriterijumima Svetske zdravstvene organizacije, čime će se, pre svega, racionalno upotrebiti krv i komponente krvi i u znatnoj meri sprečiti komplikacije, ozbiljna neželjena dejstva i reakcije koje mogu nastati kao posledica primene krvi ili krvnih komponenata.

Ono što bih još istakla kada je predloženi zakon u pitanju jeste to da se uvođenjem novih tehnika testiranja, tzv. NAT tehnike, podiže na viši nivo testiranje krvi i samim tim je kraći period otkrivanja virusa koji se mogu preneti putem transfuzije, što predstavlja sa jedne strane bezbedniju i sigurniju primenu krvi i komponenata krvi, a sa druge se izbegava dodatni nepotrebnii stres za dobrovoljne davaoce krvi. U novom zakonu postoje i izmene u pogledu inspekcijiskog nadzora.

Očigledno je da su se nekada donosili zakoni koji nisu obuhvatali sve oblasti i nije sve bilo uređeno onako kako valja a mnogi su se problemi gurali pod tepih, za neki naredni period, a upravo kada govorimo o našem zdravstvu znamo koliko je zdravstveni sistem urušavan u periodu od 2000. do 2012. godine i da smo 2014. godine kao zemlja bili na zaista niskoj lestvici – ne samo što se zdravstva tiče, već i svih ostalih oblasti.

Ono što bih istakla je to da su naša vlada, na čelu sa Aleksandrom Vučićem, i naše Ministarstvo zdravlja uspeli da zaustave propadanje zdravstva od 2014. godine na ovamo i da smo dobrim reformskim zakonima, pre svega, uspeli da napredujemo tako da smo u Evropskom zdravstvenom potrošačkom indeksu poboljšali skor i ostvarili zaista zavidan napredak u tri ključne oblasti, a to su oblasti prava pacijenata, ishodi lečenja i dostupnost zdravstvene zaštite.

Ovom prilikom želela bih da istaknem i to da je naše Ministarstvo zdravlja u prethodne tri godine, na čelu sa ministrom Lončarom, postiglo izvanredne rezultate. Svedoci smo da se u zdravstvene ustanove nije ulagalo, bukvalno više decenija a da se samo u prethodne tri godine mnogo toga uradilo. S obzirom na to da dolazim iz Rasinskog okruga, iz Kruševca, svedok sam toga da je u Kruševačkoj bolnici zaista mnogo donacija upravo od Ministarstva zdravlja ali i od ljudi dobre volje koji su uspeli i prepoznali politiku, pre svega SNS-a, i darivali Opštoj bolnici mnogo toga.

Ono što je za pohvalu je i to da je posle toliko godina Klinički centar u Nišu renoviran i posle toliko godina Klinički centar opremljen, a da je ove godine usvojen plan i da će početi renoviranje i Kliničkih centara u Kragujevcu, Vojvodini i Beogradu.

Istakla bih i to da je ova Vlada uspela da obezbedi i Gama nož, a znamo svi da je upravo Gama nož zlatni standard u neurohirurgiji, da se počelo sa radom krajem 2015. godine i od tada je zabeleženo preko 1.000 intervencija što je zaista podatak koji premašuje sve rekorde.

Ono što je za pohvalu, a to je jučerašnja vest, neko od kolega je spomenuo, jeste i to da se odobrava zaposlenje preko 2.000 zdravstvenih radnika. Svi znamo kakav je problem i da smo imali još neke zakone iz oblasti zdravstva koje smo morali da menjamo po hitnom postupku, jer prethodne vlasti nisu razmišljale o tome da lekari specijalisti imaju starosnu dob kada moraju u penziju i da ćemo ostati bez određenih lekara, određenih specijalnosti, pa smo morali da u prethodnom periodu donesemo zakone o specijalizacijama, sa izmenama koje su bile neophodne.

Za sve to je zaslužna naša vlada na čelu sa Aleksandrom Vučićem i, naravno, naše ministarstvo zdravlja, na čelu sa gospodinom Lončarom.

Inače, o svim ovim dobrim stvarima koje je Ministarstvo zdravlja u prethodnom periodu radilo mogla bih da pričam ne ovih 20 minuta nego još 2.000 minuta, ali ovom prilikom želela bih da završim diskusiju time da su upravo svi ovi rezultati koji su iza nas, kao i predlozi svih ovih dobrih zakona, još jedna potvrda da smo na pravom putu. Upravo tu potvrdu su nam dali građani Srbije pre nekoliko nedelja na predsedničkim izborima i jasno rekli da veruju politici SNS-a i gospodina Vučića, da politika SNS-a nema alternativu, što to su još jednom potvrdili sa preko 55 posto.

Nadam se da će u Danu za glasanje i ovi dežurni mrzitelji glasati za ove dobre zakone, jer su oni u interesu srpskog naroda, a verujem da ćete i vi kolega, pošto se toliko zalažete za srpstvo, glasati za ove zakone. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodna poslanica Branka Stamenković.

Vreme preostalo vama kao ovlašćenom predstavniku poslaničkog kluba – tri minuta i četiri sekunde. Izvolite.

BRANKA STAMENKOVIĆ: Hvala.

Htela sam, pre svega, da se zahvalim ministru na odgovoru koji mi je ponudio, na jedan deo mog izlaganja, ali moram da zamolim za dodatnu pomoć jer možda nisam dobro razumela. Razumela sam da ste mi rekli da postoji rok propisan u zakonu za uspostavljanje nove inspeksijske službe i da on iznosi da li 12, da li 18 meseci. To ne uspevam da nađem u zakonu, ako biste mogli da mi kažete koji je član? Sasvim je moguće da sam to negde propustila da vidim.

U članu 71. stoji da do organizovanja inspektorata za biomedicinu za obavljanje tog posla, poslove inspeksijskog nadzora obavlja zdravstvena inspekcija osnovana po prethodnom zakonu. Upravo zbog ovog člana 71. sam i došla do tog pitanja – do kada je rok da se osnuje nova inspekcija, unutar Uprave za biomedicinu? Kada će ona da proradi?

Koliko vidim, od propisanih rokova imamo dva u ovom Predlogu zakona. Jedan kaže da zdravstvene ustanove koje žele da se bave ovom delatnošću biomedicinski potpomognute oplodnje imaju rok od 12 meseci da svoj rad usklade sa odredbama ovog zakona, a ministar ima rok od 18 meseci da propiše sve ove podzakonske akte koji se spominju u Zakonu. Meni je i to malo nelogično jer mislim da treba manje vremena da se nešto propiše nego da se ispuni a čak i da nije tako, možda je komplikovano zbog republičke stručne komisije koja mora da razradi mnogo tema.

Kako možemo očekivati od ustanova da ispune sve uslove kada mnogi uslovi još nisu ni propisani, a da ih ispune u roku kraćem od roka datog da se uslovi propišu? To je nelogičnost i ponovo skrećem na to pažnju.

Na kraju bih samo zamolila da ako će ministar da mi odgovori makar i malo opširnije nego što je napisano u članu kojim se reguliše rad inspekcije, najlepše molim da me na kraju svog izlaganja uvredite jer je to jedini

način da se nekako izborim za repliku, u suprotnom mi neće dati reč. Molim vas. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima predstavnik predlagača, ministar dr Zlatibor Lončar. Izvolite.

ZLATIBOR LONČAR: Izvinite, ali mi ne pada napamet da vas uvredim – niti vas, niti bilo koga.

Krajnje je jednostavno, ako vas stvarno interesuje. Prvo što morate da uradite da biste inspekciju imali, morate da promenite sistematizaciju u Ministarstvu zdravlja. Da biste promenili sistematizaciju u Ministarstvu zdravlja, mora zakon da bude usvojen u Skupštini. Kada promenite sistematizaciju u Ministarstvu zdravlja, onda slede podzakonska akta. Ono što ja mogu da vam kažem, mi smo sve to već spremili i podzakonskim aktom predviđeno je da će to biti 18 meseci. Ne možete da dobijete taj akt dok se ne usvoji zakon. Kako da dobijete podzakonska akta ako nije usvojen zakon?

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Boško Obradović.

Vreme preostalo vama, kao šefu poslaničke grupe, osam minuta i osam sekundi. Izvolite.

BOŠKO OBRADOVIĆ: Hvala, poštovani predsedavajući.

Iskoristio bih ovo vreme da kažem, sledeći duh koji je ministar pokrenuo o javnim raspravama na izuzetno važne i dragocene teme, da otvorim još jednu temu koja se tiče drugog zakona jer mislim da je od strateškog značaja i za zdravstvenu bezbednost Srbije i za domaću farmaceutsku industriju, koja je isto tako naša važna i strateška privredna grana.

Naime, kada smo govorili o transfuziji krvi i o bankama krvi, o svemu onome što ovi zakoni podrazumevaju – ostalo je, barem meni, nejasno da li kod nas uopšte funkcionišu centri za tzv. frakcionisanje krvi, odnosno za proizvodnju stabilnih produkata od krvi. To je jedna potpuno, rekao bih, prećutana i tabuizirana oblast u Srbiji. Šta to konkretno znači? To konkretno znači da mi nemamo, barem u ovom trenutku, jasnu informaciju o tome šta se dešava sa našim zalihama krvne plazme – da li se one stavljaju u funkciju proizvodnje domaćih lekova ili ne. To je zapravo suštinsko pitanje.

Ako sam dovoljno precizan i tačan, navešću nekoliko argumenata u tom pravcu. Nekada je Institut za transfuziju krvi u Beogradu bio jedna od najvećih fabrika krvi na Balkanu. Nesumnjivo jedan od najznačajnijih takvih centara u Evropi. Da li je danas na tom nivou? Da li se neko time bavi? Da li se krvna plazma u Srbiji stavlja u funkciju proizvodnje domaćih lekova ili se ona posle određenog isteka roka trajanja, da tako kažem, praktično uništava, odnosno ne stavlja u tu funkciju?

Ono što ja imam kao informaciju sa terena jeste da se ta krvna plazma iz određenih centara za prikupljanje za transfuziju krvi jednostavno ne šalje u Beograd, već se posle određenog roka uništava. Da li iz toga mogu

ispravno da zaključim da više nemamo odgovarajuću proizvodnju domaćih lekova iz domaće krvne plazme? To bi bio jedan veoma tragičan zaključak.

Kada uzmemo u obzir da se iz krvne plazme prave, primera radi, serumi protiv besnila, da se pravi beoglobin koji je veoma važan za trudnice – sada čujem da je to strani lek koji se zove „rogam“, ako se ne varam – da se pravi albumin, koji je važan za sepsu, za cirozu itd.

Dakle, to je jedna onda ogromna i strateška perspektiva naše privredne delatnosti i proizvodnje domaćih lekova, a sa druge strane je pitanje zdravstvene bezbednosti jer svi znamo da je ta genetika krvi, možda se malo laički izražavam, ono što je naš genetski potencijal u krvi, nešto što je ključno da od toga pravimo naše domaće lekove. Jer ako budemo koristili lekove koji potiču iz neke drugačije genetike krvi, mogu da nastanu, kao što svi znamo, izvesni problemi u slaganju takvih lekova sa našim genetskim potencijalom.

Dakle, da li govorim o pravoj temi? Šta možete da nam kažete o tome? Da li brinemo o stavljanju u funkciju krvne plazme koja se izdvaja nakon transfuzije krvi i ima duži rok trajanja a koja se, po mojim informacijama, nakon isteka roka trajanja uništava jer je nismo stavili u funkciju proizvodnje domaćih lekova.

Sada dolazim do poente. Mi smo imali „Torlak“ koji je takođe bio gigant u toj oblasti, imamo ga i danas ali ne na tom nivou... Zato sam postavio pitanje imamo li i Institut za transfuziju krvi u Beogradu na tom nivou. Zašto o tome govorim? Zato što je to pitanje zdravstvene bezbednosti Srbije.

Vi, gospodine ministre, znate koliko je u Srbiji jak pokret protiv vakcinisanja naše dece bez odobrenja roditelja. Jedna kratka digresija, ali potpuno u temi. Taj pokret je jak ne zato što su ljudi protiv vakcinisanja dece protiv zaraznih bolesti. Pa niko normalan ne bi bio protiv toga jer znamo da je vakcinacija doprinela iskorenjivanju zaraznih bolesti. Ne, nego ljudi imaju određenu vrstu skepse prema stranim vakcinama, odnosno lekovima iz inostranstva i postavljaju pitanje imamo li referentnu nacionalnu laboratoriju za kontrolu ispravnosti tih stranih lekova, odnosno mnogo važnije pitanje – imamo li domaću proizvodnju vakcina, radi li naš „Torlak“, imamo li domaću proizvodnju lekova, radi li naš Institut za transfuziju krvi taj posao, šta radi „Galenika“, šta radi domaća farmaceutska industrija, da li smo sigurni u zdravstvenu bezbednost Srbije? To je, verujte, veoma ozbiljno pitanje.

Možemo mi sada te teme da nazivamo teorijama zavere. Možemo da govorimo da su neki ljudi poludeli kada neće da vakcinišu decu ali nemojte da se igramo sa tom temom. To je veoma ozbiljna tema. Ova država, ako hoće da bude ozbiljna država i ako hoće da zaštiti zdravlje nacije – što je opet u vezi sa našim reproduktivnim zdravljem, oko toga smo se složili – mora da brine o toj vrsti zdravstvene bezbednosti, mora da kontroliše ono što dolazi iz uvoza i mnogo bolje od toga – mora da proizvodi domaće.

Tu dolazimo i do domaćeg ekonomskog interesa u čitavoj priči, a svi znamo koliko su jaki farmaceutske lobiji. Svi znamo da je međunarodna

industrija proizvodnje lekova jedna od najjačih multinacionalnih privrednih grana. Svi znamo da bi neko voleo da ukinemo domaću proizvodnju i da preuzme naše tržište lekova. Nismo mala deca. Jasno nam je da neko sigurno ima interes da nemamo domaću proizvodnju. Mislim da nema dileme oko toga.

Sada se samo postavlja pitanje – ima li tu države ili nema države? Ako ima države, država štiti domaćeg proizvođača, država štiti zdravstvenu bezbednost građana, država ulaže u „Torlak“, država ulaže u Institut za transfuziju krvi i to su one bočne aktivnosti o kojima sam vam govorio, kada vam kažem da ovo što radite nije dovoljno. Otvoreno kažem, dobar pravac sa svima sa kojima sam razgovarao a potiču iz ove struke – transfuziolozi širom Srbije rekli su da zakon ide u dobrom pravcu, da je dobro da imamo četiri regionalna centra, da je dobro da stavimo pod kontrolu čitav taj proces. Sve je to dobro, ali da li je dovoljno? Mislim da nije dovoljno. Mislim da nije dovoljno, iz prostog razloga što država mora da stane u zaštitu zdravlja svoje nacije.

Država – i tu se mi, gospodine ministre, često razlikujemo kao vlast i opozicija. Vi, sledeći Dinkića u neoliberalnom ekonomskom konceptu, smatrate da država treba da se povuče iz tržišne utakmice i da oslobodi tržište za to takmičenje. Mi ne mislimo da tako treba. Mi mislimo da je država ključni regulator nacionalnog interesa u ekonomiji i bezbednosnog interesa građana Srbije. Ne može država da se povlači kada je u pitanju proizvodnja lekova, kada je u pitanju Institut za transfuziju krvi, kada je u pitanju „Torlak“, kada je u pitanju „Galenika“...

To su strateška pitanja. Tu nema povlačenja države. To mora da ostane u državnim rukama. Tu mora da se investira iz budžeta države Srbije. Tu moramo da zaštitimo ono što je naš nacionalni, ekonomski, zdravstveni i svaki drugi interes i voleo bih da čujem vaše mišljenje, pošto vidim da ste danas raspoloženi za ozbiljan dijalog na ozbiljne teme. Mislim da je ovo krajnje dobronamerno.

Želim prosto da kažem da smo mi iz Srpskog pokreta Dveri izuzetno državotvorna politička opcija i da sve što je korist srpske države uvek će dobiti našu podršku, bez obzira na to što se u brojnim drugim stvarima apsolutno ne slažemo i žestoka smo opozicija svemu onome što radite.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Najpre povreda Poslovnika, narodni poslanik Đorđe Vukadinović.

ĐORĐE VUKADINOVIĆ: Poštovane kolege, poštovani predsedavajući, mislim da ste nehotice napravili grešku, odnosno reklamiram član 107. stav 1. jer niste reagovali, možda zbog ove koncilijantne, pomirljive atmosfere u kojoj se debata odvija za svaku pohvalu, pa ste onda prevideli da se kolegica, koja je govorila ispred vladajuće stranke, na kraju svog ekspozea na grub način obratila poslanicima opozicije i to nekoliko puta...

(Predsedavajući: Gospodine Vukadinoviću...)

Oprostite, molim vas. Ukazujem na vašu povredu.

PRESEDAVAJUĆI: Oprostite vi. Moram da vam sugerišem. Član 103 – narodni poslanik ima pravo da usmeno ukaže na povredu u postupanju predsednika Narodne skupštine, ako smatra da nije u odredbama ovog Poslovnika, a učinjena je na sednici Narodne skupštine koja je u toku, i to neposredno po učinjenoj povredi Poslovnika...

Vi to niste učinili. Koristite i pokušavate da zloupotrebite Poslovnik i da kroz ukazivanje na povredu Poslovnika uđete u dijalog, odnosno da replicirate kolegici. Ja to ne mogu da vam dozvolim.

Povreda Poslovnika, narodni poslanik Marijan Rističević.

MARIJAN RISTIČEVIĆ: Samo ćete mi omogućiti da me ova protestna pojava ne ometa dok govorim.

Dame i gospodo narodni poslanici, reklamiram član 106. Poslovnika – govornik može da govori samo o tački dnevnog reda o kojoj se vodi pretres. Mi smo u izlaganju prethodnog govornika slušali sve i svašta, samo smo najmanje čuli o temi dnevnog reda koja je danas u Narodnoj skupštini i koju razmatramo. Govorilo se o farmaceutskoj industriji, a najgore od svega je što dotični „dostojanstvo Narodne skupštine“ dva puta ponavlja tvrdnju da ovde nema države.

To je za mene uvreda. Jeste da smo mi zatekli ruinu od države koju su nam njegovi koalicioni partneri ostavili, ali u ovoj državi i te kako ima države poslednjih godina i ona staje na svoje noge. Nečuvena je uvreda da neko ko danima potkopava sopstvenu državu posle izbornog procesa, ne želeći čak ni da prizna rezultate od 40 procenata razlike, koji ide na proteste i uporno pokušava da uruši tu državu i njenu stabilnost, ovde dođe i nama kaže da u ovoj državi nema države. To je za mene neoprostivo.

Gospodine predsedniče, ja želim da pohvalim vašu bolećivost prema predstavnicima opozicije, tu vrstu pozitivne diskriminacije... Ne tražim da se o ovome glasa, ali da ubuduće malo bolje slušate, jer nečuveno je da neko kaže da danas ovde nema države, i to upravo oni koji je danima potkopavaju.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem, gospodine Rističeviću.

Nije reč o diskreditaciji ili diskriminaciji, kako ste rekli, već naprosto i poslanici pozicije i poslanici opozicije, ako ste приметili, imali su jedan širi kontekst sagledavanja onoga što jesu današnje tačke dnevnog reda. I nisam želeo da primenjujem dvostruke aršine, omogućio sam to i poslanicima pozicije i poslanicima opozicije, jer, kako je neko od malopredašnjih govornika rekao, tema jeste od izuzetne važnosti i značaja. Zahvaljujem.

Reč ima predstavnik predlagača, ministar dr Zlatibor Lončar. Izvolite.

ZLATIBOR LONČAR: Zbog ozbiljnosti, govoriću samo o činjenicama. Za vreme Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije Institut za transfuziju krvi u Beogradu bio je vodeći i u to vreme proizvodio. Jedini je centar koji delimično može da frakcioniše krvnu plazmu, uz mogućnost

pravljenja albumina – jedini u Srbiji. Krv i krvna plazma koristili su se, odnosno koriste se i danas, u terapijske svrhe.

Ali smo primetili da se nedovoljno koriste količine koje se ne iskoriste za terapijske svrhe, ne iskoriste se za pravljenje albumina, a jedino mogu da se proizvode albumini. Šta je naš cilj? Albumini koji se naprave kod nas mnogo su kvalitetniji i mnogo jeftiniji nego uvezeni albumini. Naš cilj je da se proizvodi što više domaćih albumina, jer je to i bolje i jeftinije za nas.

Jedan od razloga zbog kojeg predlažemo ovaj zakon je i taj što nismo mogli da uđemo u trag raspoloživim količinama krvi, gde i koliko plazme ostane – kada imamo ovoliki broj od 60-70 centara, i to je razlog zbog kojeg nismo mogli maksimalno da iskoristimo sve količine. Ovim predlogom zakona idemo na jedinstveni informacioni sistem – da znamo gde čega ima, da možemo da isplaniramo, da možemo da radimo i ovu oblast unapredimo – a hoćemo. Džaba bi bilo da smo uložili u Zavod za transfuziju kada ne dobijate materijal da radite a ovakvo rešenje je preduslov da materijal dobijate, da se slije tu, da u svakom momentu imate pregled gde i kojim količinama raspolazete i šta možete da iskoristite. Što se tiče farmaceutske industrije, prvi se zalažem za domaću industriju. Nemamo tu dilemu, to se videlo iz dosadašnjeg rada.

Prelazimo na „Torlak“. Mislim da smo razjasnili zašto i kako. Kada sam došao na mesto ministra, „Torlak“ je jednom nogom već bio prodat. Sprečili smo prodaju „Torlaka“, počeo je da pravi vaccine, vaccine za grip, obnovio je jedan deo proizvodnje koji je mogao da radi. Najvažnija stvar je da nije prodat, nije dat – jer je trebalo da se proda i uništi. A zašto je i koliko je uništavan da bi se jeftinije prodao, jasno je svima, da ne ulazimo sada u to jer nije tema.

Uradili smo analizu za „Torlak“, napravili plan i program – potrebno je 40 miliona evra ili dolara, ne znam tačno, da „Torlak“ bude među prvih pet u svetu. Znači, ne možete da uložite dok ne napravite analizu, dok ne utvrdite koji su njegovi potencijali. Uradili smo to konačno i ići ćemo u tom pravcu. Dok smo tu, „Torlak“ se sigurno neće prodati i štitiću ga apsolutno, jer hoću da napravimo i koristimo domaće vaccine. Otvaraju nam se tržišta, da ne pričam sada gde ćemo sve moći da izvozimo, ali da ostane i za nas.

Druga stvar, ima vakcina koje sada moramo da uvozimo, koje mi ne pravimo, ali apsolutno prolaze sve one kontrole koje su neophodne. Vakcinišem svoje dete, nisam neko ko će da svom detetu da nešto rizično, to je ista vakcina koju svi primaju, a rade se sve provere koje postoje u današnjim uslovima.

Šta je cilj? Cilj je da ojačamo domaću farmaceutsku industriju. Iz kog razloga? Mislim da treba ovde da razmislimo o jednoj stvari, da pogledamo šta se u regionu dešava sa zdravstvenim sistemima. Zdravstveni sistemi u regionu su u prilično teškom stanju, da ne kažem u lošem stanju. Mi dajemo svoje stručnjake...

Daću vam konkretno nekoliko primera. U Crnoj Gori nema ko da radi operacije srca, idu naši stručnjaci i rade operacije srca. Naši neurohirurzi

takođe operišu u Crnoj Gori, operišu i u Republici Srpskoj i u Bosni. Makedonija ima problem sa specijalistima, dolaze kod nas na edukaciju kadrova.

Sve su to stvari o kojima moramo da razmišljamo, da se to ne desi našem sistemu jer ako se to dogodi nama – teško ćemo naći nekog ko će nam pomoći. Prema tome, naša strategija je preko 2.000 ljudi koje ćemo da primimo u zdravstvo, da naš sistem ostane apsolutno stabilan, da možemo da pomognemo i drugima, jednostavno – takvi smo prema svima kojima je potrebna pomoć, a da ne pričam o najtežim pacijentima iz regiona koji završe kod nas.

Imamo takav sistem kakav imamo, ali retko gde ćete naći sistem koji pokriva toliki deo zdravstvene zaštite sa tom količinom novca – 250-260 evra, koliko izdvajamo po glavi stanovnika. Naši pacijenti dobijaju više nego oni koji izdvajaju po hiljadu i više evra po glavi stanovnika, a da to podrazumeva samo obavezno osiguranje dok za sve ostalo moraju da doplate.

Mnogo je bitno zbog naših ljudi da znaju te činjenice, jer dok nešto ne izgubimo mi ne znamo šta smo imali. Lepa je, popularna je priča da treba sve da bude besplatno, treba sve da bude ovako, može se ovako... Ali treba obezbediti sve to. Svi znaju koliko je zdravstvo skupo i napraviti da taj sistem funkcioniše – to nije nimalo lako. Ponavljam, pogledajte šta se dešava u regionu. To su činjenice.

Ono što mogu da kažem jeste da je svrha ovog zakona da se ojačaju zavodi i osposobe da proizvode što više svih derivata koji su nam potrebni. Evo, rekao sam i šta smo uradili za institut „Torlak“. Znači, malo više radimo a manje pričamo. Rekao sam šta smo sprečili i šta smo napravili. Tako da jedino što nam je bitno jeste šta će osetiti pacijenti, šta će reći i šta ćemo ostaviti iza sebe. Sve drugo je manje bitno.

Svima je cilj bio da uruše ovo sve, jer kad u nekom sistemu urušite zdravstvo srušili ste taj sistem – nema tu dileme. Mnogi to pokušavaju, mnogi to žele, ali borićemo se pa šta bude.

PREDSEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Reč ima narodni poslanik Bojan Torbica. Izvolite.

BOJAN TORBICA: Poštovani predsedavajući, cenjeni ministre sa saradnicima, kolege poslanici, danas smo imali priliku da raspravljamo o predlozima dva dobra i kvalitetna zakona.

Kada govorim o Predlogu zakona o biomedicinski potpomognutoj oplodnji, on je očigledno proizvod želje da se stvore najbolji mogući uslovi za obavljanje biomedicinski potpomognute oplodnje u skladu sa najsavremenijim dostignućima medicinske nauke i prakse, ali isto tako i da se njeno sprovođenje ujednači na celokupnoj teritoriji države.

Nakon višegodišnje primene važećeg zakona evidentno je da se pojavila potreba poboljšanja i preciziranja postojećih uslova same organizacije, kao i nadzora nad obavljanjem ove delatnosti. Takođe, predlogom novog zakona proširena je definicija postupka biomedicinski potpomognutog oplodjenja koji se važećim zakonom sprovodio samo u slučaju neplodnosti, dok je novim zakonom

proširen i na slučajeve postojanja medicinskih indikacija za očuvanje plodnosti, a data je mogućnost da se i privatna praksa uključi u pružanje zdravstvenih usluga ove vrste.

Ovaj predlog zakona uvodi jednu značajnu novinu koja omogućuje da parovi koji uspešno završe postupak biomedicinski potpomognute oplodnje mogu da poklone preostale – zamrznute neupotrebljene rane embrione, koji im više nisu potrebni. Ovakvu mogućnost imaju parovi koji ne žele da se odbace neiskorišćeni embrioni, jer posle najviše pet godina – ako se ne vrate u telo žene – ti embrioni se uništavaju. Ova novina koja predviđa mogućnost da se neiskorišćeni embrioni poklone parovima koji imaju problem i ne mogu svojim ćelijama da dobiju embrion za svaku je pohvalu, pošto se na ovaj način takvim parovima pruža nova mogućnost da dođu do željenog potomstva. Ono što je izuzetno važno jeste da je sam postupak darivanja embriona veoma detaljno uređen ovim predlogom zakona.

Predlog zakona o transfuzijskoj medicini je, kao i predlog prethodnog zakona, kvalitetno urađen. Pošto sam imao priliku da pratim javnu raspravu o oba nacrtu zakona, sprovedenu u Novom Sadu, moram pohvaliti to što ste uvažili značajan broj iznetih predloga i primedbi, unoseći ih u ova dva dokumenta. Ono što pre svega moram pohvaliti, jeste činjenica da se ovim predlogom zakona predviđa uključivanje kliničke transfuzije, čime se obezbeđuje direktno učestvovanje lekara specijaliste transfuziologa u procesu lečenja svakog pacijenta ponaosob, čime će se u značajnoj meri smanjiti broj komplikacija, kao i broj ozbiljnih neželjenih događaja i reakcija koje mogu nastati.

Novina koju donosi ovaj zakon je da će, umesto dosadašnjeg velikog broj bolničkih i transfuzioloških službi koje su se bavile prikupljanjem i obradom krvi, a što je, moramo priznati, skup i neracionalan sistem, ubuduće postojati manji ali optimalan broj ovlašćenih centara za prikupljanje, obradu, testiranje i distribuciju krvi. Ti centri će, za razliku od aktuelnog stanja u ovoj oblasti, biti međusobno povezani informacionim sistemom, dopunjavaće se u radu, tako da niko neće moći ignorisati potrebe drugih kao što se do sada dešavalo.

Na kraju, kao što sam već rekao, zbog samog kvaliteta oba zakonska predloga i bitnih novina koje donose, poslanička grupa Pokret socijalista – Narodna seljačka stranka – Ujedinjena seljačka stranka će u danu za glasanje oba predloga podržati. Hvala.

PRESEDAVAJUĆI: Zahvaljujem.

Dame i gospodo narodni poslanici, zaključujem zajednički načelni pretres.

Sa radom nastavljamo u utorak, 25. aprila 2017. godine, sa početkom u 10.00 časova. Hvala.

(Sednica je prekinuta u 20.05 časova.)